המחיר: 9.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) מספר 2091 י"ז תשרי תשל"ח, 29.9.77 שנה 42

העולם הזה

השר יצחק מודעי מאשר שבהיותו ח"כ הצטברו לזכותו בחו"ל כספים מקרן מיוחדת של חברת „רבלון"

הכנסות הדולרים של השר מודעי

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03-243386. תא־דואר 136 • מען מברקי: „עולמספר" • מורפם ב„הדפוס החדש" בע„מ, תל־אביב, רח' בן־אביגדור • הפצה: „נד" בע„מ • נציגות: „צינקוגרפיה כפסי" בע„מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • העורך: אלי תבור • עורך תבנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: נורית יהודאי • ראש המינהלה: אברהם פיטוין • מח' המודעות: רפי זכרוני • המו„ל: העולם הזה בע„מ.

קריאה יקרה,

במדינה שבה המיכסוך הדמוקרטי הגדול ביותר הוא שאפשר לכתוב, לזעוק ולהתריע נגד כל עוולה ומעשה־שחיתות רק שאיש אינו מתחשב במה שכותבים, כל כתבה עיתונאית המצליחה להזיז דברים היא ניצחון לעיתונות כולה.

כזו היתה סידרת הכתבות שפירסם מר־דכי גילת בעיתונו, ידיעות אחרונות, ש־התריעה על המתרחש בין כותלי הסנטור־יום הפרטי לחולי־נפש בנס־ציונה. הסדי־רה, שהתפרסמה בתחילת חודש אוגוסט השנה תחת הכותרת קן הקוקיה בנס־ציונה, כללה תיאורים מזעזעים על המצב והתנאים שבהם שרויים חולי־הנפש המ־אושפזים במוסד זה.

גילת תיאר את הזוהמה והליכלוך השו־ררים בין כתלי המוסד, סיפר על הימצאו־תם של עכברים, עכברושים וכינים בכפי־פה אחת עם החולים, זעק כנגד הניצול המחפיר של החולים והכאתם ועל היעדר הטיפול הרפואי המתאים בהם.

בניגוד למקובל, הפעם לא איחרה תגו־בת מישרד־הבריאות לבוא. שר־הבריאות, אליעזר שוסטק, שתחת פיקוח מישרדו אמור המוסד הפסיכיאטרי הפרטי להימ־צא, הורה על הקמת ועדת־חקירה בראי־שתו של הפסיכיאטר הד"ר לואי מילר. זו התכנסה למיספר ישיבות, חקרה את מנהלי המוסד ועובדיו, ערכה ביקור במו־סד וסיכמה את המלצותיה.

ועדת־מילר המליצה כי יש לסגור את המוסד הפסיכיאטרי בנס־ציונה, ועד לבי־צוע ההמלצה יש למנות לו הנהלה צי־בורית שתפקח על הטיפול בחולים במו־סד. אלא שמסקנות הוועדה לא ניראו לכותב סידרת המאמרים, מרדכי גילת. ב־מאמר נוסף שפירסם בידיעות אחרונות, בעיקבות מסקנות ועדת מילר, הגדיר או־תן גילת כ„חרפה". זאת, בעיקר משום שהוועדה לא התייחסה לגילויין, עסקה בב־דיקת המתרחש באותו מוסד רק מיום פירסום כתבותיו ואילך, לא טרחה אפילו להזמין אותו לעדות.

ניתן היה להצדיק את טענותיו אלה של גילת כלפי ועדת החקירה של משרד־הבריאות, לולא נקט הוא עצמו אותה שי־טה בכתבותיו. העיתונאי החרוץ התייחס למה שראה במו־עיניו במוסד בנס־ציונה ולמה ששמע מפי החולים, קרוביהם ועוב־דים־לשעבר במוסד. את כל זה הוא הציג כ„גילויים" וכחשיפה עיתונאית ראשונית, התעלם לגמרי מן העובדה שהגילויים ה־ראשונים על תנאי הווטרה השוררים ב־סנטוריום בנס־ציונה נחשפו לראשונה על־ידי העולם הזה.

■ ■ ■

בחודש אפריל 1974, בעיקבות תלונות שהגיעו למערכת העולם הזה מצד קרובי־מישפחה של חולים שאושפזו ב־אותו מוסד, פתח העולם הזה בחקירה יסו־דית של הנעשה שם. כתב העולם הזה אריק לביא, התייצב או בפני הנהלת בית־החולים, ביקש להתקבל לעבודה כאח. ב־תום הראיון, שנמשך חמש דקות בדיוק, הוא התקבל לעבודה.

למחרת בבוקר התייצב אריק לביא ל־עבודה בבית־החולים כאיש סגל. הוא עבד שם כאח במשך שלושה ימים, שבמהלכם ראה את הנעשה בסנטוריום מבפנים. שו־חח עם החולים ועם העובדים במקום. את תוצאות חקירתו זו פירסם אריק לביא ב־כתבת התחקיר לגיהנום וחזרה שפורסמה בהעולם הזה ב־1 במאי 1974 (העולם הזה 1913). תיאוריו של אריק לביא באותה כתבה זהים לחלוטין לאלה של מדדי גילת שפורסמו בידיעות אחרונות כעבור שלוש שנים.

הנה מיספר קטעים הלקוחים מאותה כתבה:

„בחי־האשפה של בית־החולים עלו על גדותיהם. איש לא טרח להריקם. בפתח חדר־האוכל ניצב פח כזה, נטול מיכסה, שמי גשם מילאו אותו והאשפה שבתוכו עלתה על גדותיו והתפזרה סביבו. זה לא הזיז לאף אחד. הזנחה, אדישות ואיכפתיות שלטו בכל.

שר־הבריאות אליעזר שוסטק
ועדת־חקירה נוספת?

„בחצר פזורים היו שיירי מזון, צלחות מזהמות, שיברי רהיטים, סתבות מצחי־נות — אך הכל חלפו על פניהם אך מבלי להבחין בהם. הכל — מלבד אחד, גבר מגולח־ראש כבן 40, שעבר בחצר בראש מורכן ואסף שיירים הפזורים בה. הוא דיאג לכך שהמוסד יהיה נקי, סיפר לי בגאווה מנהל המוסד, הוא מרים כל פיסת ליכלוך קטנה, המנהל אולי אינו יודע זאת, אך במו־עיני ראיתי כי חולה זה, שעליו גאוותו, אסף את הליכלוך בנאמנות, אך מייד לאחר־מכן היה מעביר את מצי־אותיו במהירות־שיא לפינה אחרת בחצר ומסדר אותן שם בסדר מופתי. אך חצרו של בית־החולים היתה כגן־עדן ממש לעו־מת חדריו...

„...במשך שלושת הימים שבילויתי ב־מוסד, לא ראיתי אצל החולים אף בדל של מברשת־שיניים או סבון, שלא לדבר על מגבת. בחדר־האוכל נתנה לי האחות שרשנה, אשה בשנות החמישים לחייה בעלת הופעה מרגזת ופרועה, סיר ענק ובו פרוסות־לחם, והורתה לי לחלק אותן בין החולים. 'שתי פרוסות לכל חולה,' אמרה, 'לא יותר. הם יבקשו ממך עוד, אבל אל תתן להם.'

„האחות שרה חילקה לכל חולה צלחת פלסטיק ועליה מ־מרח גוזלי שכינה משום־מה 'גבינה,' ועוד צלחת ובה מעט דייסה..."

לביא דיווח עוד על סדינים שאינם ב־נמצא, על חולים לבושי קרעים בקור־אימים, על חולים ששכבו בגשם בחצר ראיש לא ניגש אליהם, על חלוקת גלולות לחולים מבלי להתייחס לטיבן.

■ ■ ■

בתום שהותו של אריק לביא בסנ־טוריום בנס־ציונה, דיווח העולם הזה על מימצאי כתבו למישרד־הבריאות. דובר המישרד או, אייזק מוריס, קיבל לידיו חלק מהמימצאים. הוא לא היה מוכן להגיב עליהם, הבטיח להעבירם לממונים על ה־פיקוח על הסנטוריום כדי שיבקרו במקום ויעמדו על המתרחש בו.

נציגי מישרד־הבריאות אומנם ביקרו ב־מוסד, אלא שמנהלו הספיק להתכונן לבי־קור מבעוד מועד, לשפר מיספר דברים, למרות זאת התחלט במישרד־הבריאות להג־ביר את הפיקוח על בית־החולים.

לכל הפרשה הזאת לא היה זכר בכתי־בותיו של גילת, למרות שהיא מחמירה את אחריותם של שילטונות הבריאות ה־ממלכתיים למימצאים שגילה הוא בעת ביקורו במוסד, שלוש שנים אחרי שהתפ־רסמו גילויי העולם הזה.

החלטתו של שר־הבריאות אליעזר שוסטק להורות על הקמת ועדת־חקירה שתחקור את המתרחש במוסד בנס־ציונה וההלטת הוועדה לסגור את המוסד הפרטי הזה, שבו התעללו בחולי־נפש, הן החלטות שיש לברך עליהן. אבל כדאי היה אולי להקים ועדת־חקירה נוספת, שתחקור מדוע היה צורך בהקמת ועדת החקירה שהורה שוסטאק להקים, שלוש שנים אחרי ש־מימצאי חקירת העולם הזה הועברו לידי־עת מישרד־הבריאות ואחרי שאנשי מישר־רד־הבריאות הבטיחו להגביר את הפיקוח על המוסד ולשנות את תנאי החיים של המאושפזים בו.

■ ■ ■

ראש־השנה חלף והגיע מדאגים במקצת: הסיכום השנתי הסטאטיסטי, ש־נהוג לשלוח אלינו הקורא דני גספר מ־נתניה מדי שנה, בושש משום־מה לבוא.

אבל נראה שהיתה זו אשמת החזרה. קצת באיחור, הנה סיכומו המסורתי של דני גספר:

1784 בתשל"ד; 2196 בתשל"ה; 2760 בתשל"ו; 2804 בתשל"ז — אין אלה סתם מיספרים ובטח שלא לגבי משפחת העולם הזה. מספרים אלה מבטאים את מידת התעבותו של כרך העולם הזה משנה לשנה בשנים האחרונות, כשלפחות כמו־תית שוב שברה המערכת את כל השיאים הישנה, כשהעמידה לרשותנו כרך עב־כרס המונה לא פחות מ־2804 עמודים. צייתני: כמותית — כיוון שאיני מתכוון לבדוק את האיכות בסקירה סטאטיסטית קצרה זו.

השנה הורכב הכרך מ־50 גיליונות שבו־עיים, כאשר גיליון אחד הוא בן 44 עמו־דים, אחד בן 48 עמודים, 18 גיליונות בני 52 עמודים, 10 גיליונות בני 56 עמו־דים, 19 בני 60 עמודים וגיליון אחד בן 76 עמודים. מי שטרח לבשת מדי שבוע לדוכן העיתונים, שילם עבור כרך זה 405 ל"י — שיא נוסף, הפעם בזכות האינ־פלציה החוזרת.

השנה ראו אור מעל עמודי העולם הזה 5039 תצלומים ומולם 1743 מודעות פירסומת. אם להתעמק יותר בתוכן סיפק מדור דף תשקיף השנה 603 ידיעות — פחות מהשנה שעברה (שהיתה שנה מעו־ברת) בה הכיל המדור 690 ידיעות. ה־ירידה אנושים הכיל השנה 1160 קטעים, שדנו באנשים חשובים מאד ופחות חשו־בים.

הקוראים תרמו את חלקם ב־914 מיכ־תבים, בשניים יותר מתכולת המדור בשנה שעברה (מיספר זה כולל גם את המיכ־תבים שהתפרסמו בפורום העולם הזה). אך השנה צורפו רק ל־57 מיכתבים תצ־לומי כותביהם — הרבה פחות מבעבר — 113 בתשל"ו) וחבל שניכרת דעיכה במיגמה יפה זה של המערכת. תחתם סקי־רה זו המחזר במדינה, עם 363 כתבות, פחות מתשל"ו, בה הכיל 413 כתבות אך יותר מתשל"ה (344) ותשל"ד (355).

כאן המקום לציין שגיליון השנה שהכ־תיר את מנחם בגין כאיש־השנה ייכלל בסיכום השנתי של תשל"ח, למרות הופ־עתו בערוב ימיה של תשל"ז, זאת כיוון שהמערכת נוהגת מזה שנים לחנוך שנת הופעה בגיליון השנה. וכך אנו מוצאים על גיליון זה את הציון: „השנה ה־42" (ל־העולם הזה בגילגוליו השונים). מכאן ש־השנה שגיתחתי בשיפת המספרים החלה ב־גיליון ראש־שנה הקודם, שבו כיכב הרב משה לוינגר שהופיע בגיליון הראשון של שנת ההופעה ה־41.

לסיום, כמדי שנה, נאחל לכם העוסקים במלאכת הכתיבה שנת עבודה פוריה, ולנו — העוסקים במלאכת הקריאה — שנת נחת מציר כפיכם.

עד כאן מיכתבו של דני גספר.

ולנו לא נותר אלא להוסיף: אמן!

אלי תבור

חקירת „העולם הזה" על הסנטוריום בנס־ציונה ב־1974 (גיליון 1913)

„גילויים" אחרי שלוש שנים

"טובים השניים..."

TV-144 UET

טלויזיה ניידת 14"

HMK-419

מערכת סטריאו 50 ואט

למבקשים
את הטוב
ביותר...

"IT'S A SONY."

משקיף

מבוקשים: ספרים

על בגין

ההתעניינות הבינלאומית שבה זכה מנחם בגין מאז נבחר כראש־ממשלה בישראל וההצלחה המסחרית לספרו, המרד, שנוצרה מאז עלה לשילטון, הולידו התעניינות רחבה באישיותו. מלבד כמה חברות סרטים המבקשות את הזכויות להסרטת סרט על־פי סיפרו של בגין, עוסקים עתה כמה תסריטאים בחיבור תסריטים שבגין עומד להיות גיבור עלילותיהם, המתארות במיוחד את התקופה שבה עמד בראש האצ"ל.

כמה הוצאות־ספרים בינלאומיות פנו גם לסופרים ועיתונאים ישראליים, הזמינו אצים ספרים על בגין, מתוך הנחה שההתעניינות בו תלך ותגבר ותימשך שנים מיספר.

שם־טוב - מזכיר

מדיני של מפ"ם

מפ"ם עומדת לכנס בחודש דצמבר הקרוב מועצה אירגונית שבסיומה יתקבלו מיספר החלטות שיחוללו תמורה במיבנה מוסדות המיפלגה. במטרה לייעל את העבודה האירגונית והפוליטית בתוככי מפ"ם ולקצר את תהליך קבלת ההחלטות בה, יצומצם ככל הנראה מיספר המוסדות.

כך, למשל, תבוטל הוועדה המדינית של מפ"ם או מזכירות המיפלגה. כן יבוטל ריכוז מפ"ם ובמקומו יוקם הרכב אחד להתייעצויות. המועצה האירגונית תבחר, ככל הנראה, בשר־הבריאות לשעבר וויקטור שם־טוב לתפקיד המזכיר המדיני של מפ"ם.

תיתכן גם החלפתו של מזכיר מפ"ם אפרים תלמי, השואף להתפנות לעבודה אינטנסיבית יותר בכנסת. במיקרה כזה טובים סיכוייו של אליעזר גרנות להיבחר במקומו של תלמי כמזכיר מפ"ם.

ישראלי־לשעבר נדון

למוות בארה"ב

ביל שפירא, מי שכיהן בסוף שנות החמישים כמומחה לבליסטיקה במטה הארצי של מישטרת־ישראל וירד לארצות־הברית, צפוי שם להוצאה להורג. שפירא, יליד קנדה, נשפט לפני כארבע שנים במייאמי על רצח שותפו. הוא נידון למאסר־עולם ויושב מאז בכלא.

גם שפירא וגם התביעה עירערו על גזר־הדין, ובכירור העירעור שנערך לא מכבר, הוחמר עונשו של שפירא והוא נידון להוצאה להורג בכיסא החשמלי.

ידידיו של שפירא מנסים עתה לגייס את עזרתם של קצינים וקצינים־לשעבר במישטרת ישראל, כדי שיפעלו לביטול עונש־המוות שהוטל על שפירא ולהמרתו במאסר־עולם.

בגין ביקש רשימת

האסירים החולים

הביקורת הציבורית החריפה שהוטחה כלפי ראש־הממשלה מנחם בגין בשל המצתו לנשיא המדינה לשחרר את יהושע בן־ציון ממאסרו, לא תחזיר את בן־ציון למאסר, אולם עשויה להועיל לאסירים חולים אחרים. כדי לשכנע את הציבור כי רק מניעים הומאניטריים היו מוט עיניו בהמלצתו זו, עשוי ראש־הממשלה להמציץ בקרוב בפני נשיא המדינה על הענקת חנינה למיספר אסירים שמצבם הבריאותי הוחמר בכלא.

מישרד ראש־הממשלה כבר ביקש משירות בתי־הסוהר רשימה של אסירים העונים על הקריטריון של „קיצור תוחלת החיים בגלל תנאי מאסרם."

המישטרה חוקרת

במועצת רמת־השרון

דו"ח מבקר המדינה על מימצאי הבדיקה של מישרדו במועצה המקומית ברמת־השרון, שהכיל ביקורת חריפה על ראש־המועצה פסח בלקין, אינו בבחינת סוף פסוק. במקביל לחקירת מבקר־המדינה נפתחה גם חקירה מישטרתית בפרשיות שונות הקשורות עם עבודת המועצה וראשיה, וחקירה זו טרם הגיעה לסיומה.

כישלון ניסיון ההדחה של פסח בלקין, שנעשה בשבוע שעבר, עדיין אינו מבטיח את המשך כהונתו עד לסיום הקדנציה הנוכחית.

המישטרה עושה מאמצים לסיים את חקירותיה ברמת־השרון עוד לפני מועד הבחירות המוניציפאליות, כדי שהבחירות המקומיות שם ייערכו אחרי שיהיה ברור אם יש או אין יסוד לתלונות שעד פיהן החלה החקירה.

הגיליון הבא

של „העולם הזה" יופיע, ביגלל שמחת־תורה, באיחור של 24 שעות. הוא ייצא לאור ביום הרביעי, כ"ג בתשרי, 5 באוקטובר, ויהיה מצוי למכירה ברחובות תל־אביב בשעות הערב של יום רביעי ואילו בשאר חלקי הארץ למחרת, יום חמישי, ה-6 באוקטובר.

ישראל - מכשיר לשבירת החרם על דרא"פ

אנשי־העסקים הדרום־אפריקאיים רואים בקשר הישראלי מיכוי היסטורי לארצם לחדור אל השוק האירופי המשותף, המחרים אותה.

הם מקווים לנצל את מעמדה של ישראל, כמדינה הקשורה עם השוק, כדי לשווק סחורות שיגיעו מנמל דרבאן לאילת ושייוצאו לאירופה אחרי עיבוד בארץ. בשלב השני מקווים אנשי־העסקים האלה לחדור בדרך זו גם לשוק האמריקאי.

מסעו של שר־האוצר, שימחה ארליך, נועד, בין השאר, לפתח אפשרויות אלה.

מכון הייצוא מסחי"ג

מג'רי מליץ

מרכז האופנה של מכון הייצוא הישראלי עזוב להפסיק את העסקתו של האופנאי ג'רי מליץ כאחראי על התצוגות שעורך המרכז במיסגרת שבועות האופנה הנערכים על ידו.

מליץ היה ממונה עד כה על בחירת הדגמים שיוצגו בתצוגות אלה ועל בימום התצוגות, אולם בשבוע האופנה האחרון שנערך בחודש שעבר התקבלו נגדו במרכז האופנה תלונות מצד יצרנים ועיתונאים.

כמה יצרנים התלוננו כי מליץ, שדגמיו־שלו הוצגו על־ידי ארבע חברות שהשתתפו בתצוגה, לא בחר את הדגמים היפים ביותר וכי לא יכלו לערער על בחירתו.

תצוגת־אופנה של ביגדי־ילדים שעמדה להיערך במיסגרת שבוע האופנה בוטלה אחרי שכמה ילדים התעלפו, והוריהם האשימו כי מליץ מנע מהם שתיה בחום הכבד ששרר במלון השרון.

על אלה נוספה תקרית בין מליץ לבין עיתונאית־אופנה בכירה, כשמליץ רץ אחריה במיסדרונות מלון השרון וכינה אותה בכינויי־גנאי מעליבים. בעיקבות תלונות אלה עומדת מנהלת מרכז האופנה במכון־הייצוא, יעל מטלון, להודיע למליץ כי לא יוכל עוד לביים את תצוגות המרכז. במיכתב־ההנצלות ששיגרה יעל מטלון לעיתונאית שמליץ העליבה כתבה: „אני מסתייגת בכל לשון של הסתייגות מהתנהגותו של מליץ ומאופן דיבורו, והבהרתי לו זאת באורח חד־משמעי."

יהלום יקר

במיפרץ אילת

מאות צוללנים יצללו בחודש נובמבר הקרוב במיפרץ אילת במטרה לשלול ממעמקי ימהום בשווי של 25 אלף ל"י. הצוללן שיצליח למצוא את היהלום יזכה בו בפרס. המיבצע יערך במיסגרת מסע הפירסום לפרט „יהלום" שמפיצה חברת „פרטי מטלון" בארץ. סיפור הפרט נכתב בידי פיטר בנצ'לי, המפר שכתב את „מלתעות" והוא עוסק בצוללנים הי מנסים לגלות אוצר באוניה טביעה. בפרט, שצוות כוכו מתחת למים, מוי פיעה שורת כוכבים בינלאומיים ובי ראשם רוברט שאו, כוכב „מלתעות". צוללנים מכל רחבי הארץ יוזמנו להשתתף במיבצע שייערך תחת פי קוח רפואי ובדיווי תא־צלילה. על־פי ההערכה ינמו כ־250 צוללנים לגלות את היהלום שיושל ים בשטח מגור.

מחסור בכרטיסי־

חניה בתל־אביב

בעלי מכוניות פרטיות בתל־אביב התלוננו בחודש החגים כי הם מתקשים ברכישת כרטיסי־חנייה לצורכי חנייה בעיר. סניפי בנקים רבים שעסקו בעבר במכירת כרטיסי־החנייה הפסיקו את מכירתם, ואילו בקיוסקים המוכרים כרטיסים אלה נוצר מחסור בכרטיסים, במייוחד של אלה המיועדים לחצי שעת חנייה.

בר־כבר הגבירה עיריית תל־אביב, באמצעות פקחיה, את רישום הדו"חות על חנייה ללא כרטיסים, וזאת בשל לחצה של חברת „טלפרק", שהיא בעלת הפאטנט העולמי של כרטיסים אלה ועוסקת ביצורם והמפצתם בישראל תמורת אחוז קבוע מההכנסה ממכירות אלה.

המחסור שנוצר מוסבר בהפצה בלתי־סדירה של כרטיסי־החנייה, כתוצאה מהחגים.

לשנה החדשה
תשלח
בונבוניירות „עלית"

פרסום דיר יעקבסון

כמו בשבועות האחרונים, הבעיות המרכזיות שלך הן: חוסר־כסף ושיעמום. במישור הפיננסי. אין רגיעה. מוטב שתתחיל לחשוב על חריגה קיצונית מעיסוקך — או אי־עיסוקיך — הרגילים. אם לא תשנה את המצב, אתה עשוי להיתקע לצמיתות. במישור הרומנטי, בת טלה, אין עוד טעם לרומנים הקצרים.

* * *

המצב מעורפל ביותר; אל תמשיך לגשש באפלה — אלא דרוש הסברים, ותבע ביצוע החלטות שיעזרו לך ולסובבים אותך לצאת מן הסבך. אם אתה ממונה על אחרים — מוטב שהשבוע תהיה פחות קשוח, ויותר נוח, גם צעד מסוג זה יגרום לתזוזה מועילה לעניינך. בת שור — הזנחת לאחרונה את נושא הופעתך. את ודאי אינך יודעת, שהופעתך היא כרטיס־הביקור שלך. אם את יפה — נצלי זאת!

* * *

לא. הדרך הנכונה אינה להגיד את הכל בפרצוף. אף לא למקורבות אליך ביותר. עם חברות את חייבת לנהוג דיפלומטית. על־אף שזה שנוא על בני־תאומים, שינאת־מוות. גם עם זרים: בייחוד הבוסים והמספקים עבודות חייבים להבין לרוחך, ולעדנת־חושייך — את צריכה להבינם. בת תאומים — עיסקי בספורט.

הבעייה העומדת במרכז השבוע, בן סרטן, היא בריאותך. כל אשר תעשה לשיפורה — מצויין. כל אשר תעשה העלול לפגוע בה — מסוכן מן הרגיל. גש לרופא, לבדיקה שיגרתית, ואל תזניח את פוליסת־הביטוח בגלל הצלחתך העיסקית והאמנותית. נכונו לך הפתעות גם במישור הפיננסי.

* * *

יהיה עליך לרסן יצר מסויים על מנת לחגיב כראוי על מילים או מעשים של אחרים. אל תידבק בחלומות אבודים — אתה מבזבז את זמנך ללא תועלת. יהיה עליך ליטול אחריות במצבו של בן־מישפחה קשיש. קצת יותר גמישות לא תזיק לך, במייוחד כשתצטרך לעסוק ביותר מפעולה אחת ביחד.

* * *

העבודה בוערת ויש אפילו תוצאות די מפתיעות לעבודתך, אבל ההמולה שאתה מקים סביבך, מחשידה אותך שאתה מדבר יותר מבצע אותה. הדבר היחידי שבולם ומרסן אותך היא בעצם שיתפתך המצביעה בפני כל הזמן על נקודות התורפה שלך. יש הרבה הגיון בדבריה. בן בתולה — צא לנופש.

שב בשקט, בייחוד ביום א' זה לא כדאי להסתבך בגלל רצונך הטבעי לבלוט. גם הפירסומים האחרונים לא עשו לך דווקא טוב בה. מוטב שתתרכז ב־ענייני הלב ובענייני־כספך. במישור היצירה — אתה ממשיך לחוש בבצורת מסויימת, אך השינוי תלוי בך. אם את רוצה בהישגים, דחי זאת לכשתהיי מצב בן־זוגך. בן מאזניים — כדאי לך להמר השבוע.

* * *

השבוע צפוייה לך פעילות קשה מן הרגיל, וגם בלתי־שיגרתית, ממש כמו בשבוע שעבר. יהיה עליך לאסוף את כל כוחותיך, הפיזיים והנפשיים, כדי לעמוד במשימות שיוטל עליך לבצען. אם תדע להתגבר על חולשות קטנות שלך — תצליח. נסה השבוע לא־נוס עצמך לא לבזבז.

* * *

חשדות מכוערים שהשמיעו באוזניך שכניך הצעירים, אינם מבוססים, ומצוי בהם גרעין עלוב מאד של אמת. אך הנזק כבר נגרם; עשה מאמץ על־יון לתקנו, בטרם הוא מצב יהיה אבוד לחלוטין. זה ילמד אותך להבא לקח, שלא להאמין לכל בדותה המושמעת באוזניך, ולטרוח לאמתם, בטרם תגיב. בת קשת האדם המדבר הרבה אינו מתאים לך כלל, עזבי אותו.

* * *

יום א' פותח פרק חדש במאבק חמיקצועי או האישי. אם אתה תדע להסתכל מסביב לפני שתקפוץ, לשקול את כל האפשרויות ולא לחיכנס להתנגשויות עקרות — יש לך סיכויים מצויינים להרחיק לכת. פגישה עם נערה בהירת־שיער תוביל אותך לבחירה מביכה. תצטרך להחליט, ומהר: אחרת תפסיד הזדמנות רומנטית גדולה מאד. בת גדי — לבשי צבע בהיר.

* * *

איני מכיר הרבה שבועות טובים יותר למצוא מרגוע בטבע, באנשים חדשים, ובדברים יפים. זהו שבוע שצריך להיות מוקדש חציחצי: לעבודה ולביליו, בייחוד להסתכלות, ביקור בתערוכות וכיוצא בזה. אם תשקיע את כל הזמן לאחד משני התחומים — תינזק. אם תמשיך לדאוג — תגרום נזק לזקוקים לך.

* * *

אתה נמצא שוב בנקודה שאתה שונא — אבל לה אתה זקוק כדי לפעול כמו בן־אדם: בקו־הגנה. תוקפים אותך חזק, וחזקה שתדע כיצד לפעול כדי להשיב מילחמה־שערה או למנוע את פני הרעה. בת דגים — חברה קנאית עלולה לקחת אותו ממך. אך אם הוא חשוב לך באמת ואת מעדיפה אותו, חפי עילי את שיכלך ותזכי לברנש מתוק.

מכתבים

דמוקרטיה נוסח סוריה

יורשה לי לתמוה במקצת על השבחים שהרעיף עורך מדור הקולנוע של עיתונכם על הסרט הסורי מר קידמה (העולם הזה 2087). אם חיפש המבקר הנכבד הרוכחה לחופש היצירה בסוריה, הרי בחר בדוגמה בלתי־מוצלחת.

מתקציר העלילה, כפי שהובא במאמר, קל מאוד להסיק כי הסרט עוסק למעשה או בתקופת 1949—1943 או בתקופת 1963—1961, שבהן שלטו בסוריה מישטרים דמוקרטיים. באותם הימים היתה הפוליטיקה הסורית מפורסמת לשימצה בחוסר־יציבות, בנפילת ממשלות ובבחירות חדשות כל שני וחמישי, ובהשפעה הגדולה שרכשו להם פיאודלים איזוריים או סוחרים עשירים על המדיניות.

אבסורד הוא לחשוב שאירועים כמו מערכת־בחירות, כינון קואליציה ממשלתית ושיחוד פוליטיקאים, המתוארים בסרט, יכלו להתרחש בתקופת המישטר הצבאי בסוריה הנמשך עד היום. בסרט לא מצאתי שום רמז על התערבות הצבא בפוליטיקה, והוא מגמה למעשה את המישטר הדמוקרטי הרופף בסוריה שלפני עשור או שנים. זו זכותו, כמובן, אך חשוד מאד שבכך הוא משרת את האידיאולוגיה של המפלגה השלטת בסוריה כיום, הבעת', הטוענת כי לא חיסלה את ניצני הדמוקרטיה בסוריה אלא סילקה מישטר של עשירים מושחתים לטובת העם.

חוששני שאת מבקר־הקולנוע הנכבד הכשיל הרצון להוכיח שדווקא בסוריה יש חופש יצירה ובישראל אין. אם זו התזיה שלו, יואיל נא להביא דוגמות מ־שכנעות יותר.

דורון ארני, תל־אביב

● ● ●

בדידות מזהירה

משה דיין כשר־הביטחון הצליח לנפץ את אגדת היותנו בלתי־מנוצחים, במילחמת יום־הכיפורים. משה דיין כשר־החוץ, מנפץ את האגדה כאילו תתייצב ארצות־הברית לעד מאחרי ישראל וזאת באמצעות חוזה־השלום המגוחך שלו ושל מר בגין, שאותו הביא לאמריקה.

דיין ובגין הצליחו להביא את ישראל בזמן הקצר ביותר למצב של הבדידות המזהירה ביותר שבה היתה אומה כלשהי נתונה אי־פעם. תודות לכאריזמה בת שלוש העיניים של מנחם ומשה, תוכל ישראל להכריז כמו גרסה גארבו בשעתה: סוף־סוף — לבד!".

יוסף שריק, תל־אביב

● ● ●

סוד השיבה

האם לא חשבתם על אפשרות נוספת, מדוע חזר משה דיין במפתיע לארץ? אולי הוא שלח את אשתו לארצות־הברית לפניו, ושב לארץ כדי לפגוש מישהי, ללא ידיעת אשתו?

א. הדר, רמת־גן

● ● ●

הסכנה חלפה

שר־המישפטים מנחם בגין מתבקש למליץ בפני נשיא המדינה להקל את עונשו של ראש־הממשלה, מנחם בגין, עקב מחלת־לב קשה וגיל מתקדם, ולפסוק לו ארבעה חודשים בלבד במקום ארבע שנים. מטעמים הומאניטאריים ומתוך מניעים טהורים, כמובן.

דידי זסס, רמת־השרון

פניה דחופה אל הראש של הממשלה: בבדיקה רפואית שנערכה לי זה לא כבר, התברר לי ש־57 מיליון דולאר יעלו את תוחלת החיים שלי במידה סבירה.

א. גנור, נוה־מגן

החלטתו הנועזת של ראש־הממשלה, שר־המישפטים, שר־הרווחה, התחבורה ו־התיקשורת להמליץ בפני נשיא המדינה לשחרר ממאסר את אסיר ציון יהושע בן־ציון, אחד מבניה של התנועה למען ארץ־ישראל השלמה, מפלה בצורה חמורה את שאר בני־ציון היושבים בבתי־כלא בישראל בשל מעשים דומים, ואשר לא ראו את הנולד מבעוד מועד ולא נימנו עם הרבדים הפוליטיים המרכיבים את הממשלה כיום.

המלצה זו עומדת בסתירה מוחלטת לי־הצהרותיו הרבות של ראש־הממשלה כי ייאבק בכל כוחו נגד תופעות הפשע והאלימות המתרבות באחרונה בישראל. אומנם החנינה ניתנה ערב הימים הנוראים, אך כנראה נשכח ממר בגין שבימים אלה תפקידו של הקדוש ברוך הוא לכפר לבני־אדם על עוונותיהם, וכי לתפקיד זה עדיין לא קיבל מר בגין מנדט מהעם.

יעקב טימור, ניו־יורק

במאמרו „השחיתות החדשה" (העולם הזה 2089) עושה מר אורי אבנרי שטיפת־מוח לתאבי נקמה כי „רבה רעת האדם. וכל יצר מחשבות ליבו רק רע כל היום." אולי לא כדאי להצדיק את המישטר יחד עם המערכת השיפוטית שלו, ההורס את המדינה פשוטו כמשמעו. (מודה אני, כי איני מסוגל להיות אובייקטיבי למישפטים בישראל, שאין הצדק נר לרגליהם אלא הגנת הסדר של מדינת השוד של האזרח החלש). כדאי לעצור ולנתח דברי חכמים: „לא עכברא גנב, אלא חורא גנב."

אינג'ינר אלכסנדר זרחין, תל־אביב

מייד עם היוודע דבר שיחרורו של יהושע בן־ציון ראיתי חובה לעצמי שלא לשתוק ושלא לעבור על העניין לסדר היום. נראה לי שמחובתו של כל אזרח, שגורל המדינה יקר לו ושלמילים כמו „צדק", „מולדת", „כבוד האדם" ו„דמוקרטיה" יש

משמעות בעיניו, לעשות כמיטב יכולתו להוקיע ולעורר את הרוב הדומם מתרדמתו.

מדיניות־החוץ של מר בגין אולי זקפה קומתו של כל אזרח ישראלי גאה, אבל במדינה יש גם מדיניות־פנים שהיא לא פחות חשובה, ובמדיניות הפנים נכשל מר בגין לכל אורך הדרך מהיום הראשון לשילטונו. יש להוקיע את מעשיו ואת זילזול האיש הנבחר בבוחריו.

אליעזר פישר, קרית־שפרינצק, חיפה

אמרו על מר בגין, שאחת הסכנות שבו היא יושרו המוחלט. אני סבור שסכנה זו חלפה.

חיים מזרחי, תל־אביב

נודע לנו פה כי אידי אמין דדה עומד לשלוח את תילבושת הפילמדרשאל שלו, על כל המדליות וסמל הצנחנים הישראלי לירושלים, לשימוש חד־פעמי על־ידי מי שיקבל את פני צעדת הלוחמים. אין זו פעולה פוליטית, אלא מחווה הומאנית. אם התילבושת מעט גדולה, הרי האיש שילבש אותה יודע כיצד להתנפח לממדים שונים.

עמרם גרנות, בוסטון, ארה"ב

250% זאת לא סטטיסטיקה יבשה!

הטנדרים גורמים ל־2.5 יותר תאונות עם נפגעים, מכל רכב פרטי אחר

מאת כתבנו לענייני תחבורה

המרכז לבטיחות בדרכים, שליד המכון חקר זמצא, שהטנדרים מעורבים בתאונות

בשיעור העולה פי שניים וחצי מהממוצע בכלי־רכב פרטי.

לכל אלף כלי־רכב פרטיים הס־ תבבו בתאונות עם נפגעים 20, בעוד כשטנדרים מסוג א' — ב־53 תאו־ גות עם נפגעים וסוג ב' — ב־39 תאונות. שיעורי הפצועים קשה הם 124 במכוניות פרטיות, 78 במוניות, 221 בטנדרים מסוג א' ו־184 בטנ־ דרים מסוג ב' (מדובר בדגמים המ־

משרד התחבורה מבטיח לרון „בנושא" בימים הקרובים. יש לשער ששוב יקימו ועדה כדי לטקס עצה. אך הדרך הפשוטה ביותר היא לאסור הסעת נוסעים בטנדרים.

4.8.77 על המשמר

כשמדובר באבדן חיי אדם תהיה זו אכזריות לקרוא לזה סטטיסטיקה יבשה ותהיה זו איוולת להתעלם מן הנתונים.

עובדה: כשאתה נוסע באגד סיכוייך להגיע בשלום גדולים מאשר בכל רכב אחר על הכביש.

מוקד האלקטרוניקה

DISCOUNT HOUSE

תל-אביב
כיכר המדינה 42
טלפון: 03-257229

למרות שאנו בכיכר המדינה,
אצלנו המחירים הזולים בעיר!!
תבוא ותווכח!

מסעדת ציון
בכרם
התימנים

רח' פרויים 18 ת"א, טל. 57323, 58714

המסעדה הפופולרית והמובחרת ביותר בישראל
זכתה 6 שנים ברציפות בתואר
בית העסק הנבחר והקניה הטובה

מברכת את לקוחותיה ועובדיה המסורים
בגמר חתימה טובה

שנה טובה עם
רובקס

תן טרמפ לחייל

ארומור
צפוי דלתות וקירות

מכתבים

גילויים סנסציוניים

אני מתייחס לידיעה שהופיעה ב„דף תשקיף" (העולם הזה 2083) בה סופר כי: „בלישכת ראש־הממשלה מדברים אידיש" בעיקר על־מנת שהיועץ המדיני אלי מיז־רחי לא יבין. ברצוני לספק לכם עוד מספר גילויים סנסציוניים ברוח זו (וזאת ללא תשלום):

● בי.ג'י ז"ל נהג לדבר לעיתים אנג־לית עם פולה, כדי למנוע שאחרים יבינו סודות שפת שקספיר.

● לוי אשכול ז"ל נהג לשרבב ב־דיוגי ממשלתו פניניים באידיש על־מנת שהשרים הספרדים לא יבינו.

● גולדה הרבתה לדבר עם דיניץ עיברית בסיסית לפי הסיסמה „זר לא יבין זאת."

● אבא אבן דיבר במשרד־החוץ ומ־חוצה לו עברית ואנגלית, על־מנת שאיש לא יבין במה מדובר.

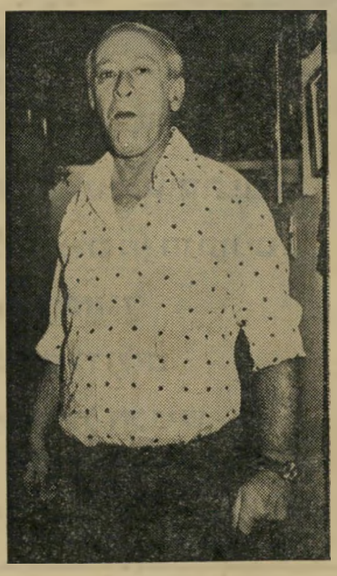
משה אייזנברג, חדרה

● ● ●

יש תיקווה:

סיפורכם על תחרות השחיה שנערכה בין ח"כ דב שילנסקי לבין העיתונאי אהרון בכר (העולם הזה 2090), הפיח בליבי תיקווה חדשה, אחרי שכבר כמעט התייאשתי מ־עתיד היחסים בין השמאל והימין במדינה.

אולי זה הפיתרון: להשקות את כל חב־רי הכנסת במשקאות חריפים לפני שהם נכנסים לדיונים באולם המליאה, ואז ית־

ח"כ שילנסקי
לשתות לפני שמתווכחים

ברור להם שחילוקי הדיעות ביניהם אינם כה נוראים כפי שהם נראים. לדעתי זה עשוי גם לשפר את רמת הנאומים בכנסת.

אשר לובטקין, גבעתיים

● ● ●

גרפולוגיה במקום אידיאולוגיה

חשוב שהציבור יידע: לא נכון שפעי־לותם של הקיבוצים היא שהביאה לניצחון המערך בהסתדרות בבחירות האחרונות. קיבוצניקים שהתמלאו בשומן אינם יכולים להוות דוגמה לפעילים. אני ורבים מחברי נתנו את קולותינו לליכוד או לד"ש לכנסת, ורצינו שבהסתדרות לא ישלטו אלה ש־שולטים בכנסת, פשוט ככה, כדי שלא בכל מקום ישלטו אנשי הקואליציה ליכוד־דתיים. לא עשינו זאת כי ככה רצו או אירגנו אנשי הקיבוצים, עשינו זאת כי כך רצינו אנו. אין אנו מאמינים לא לליכוד ולא למערך, אבל בחרנו ברע במיעוטו: הממשלה של הליכוד — אז ההסתדרות של המערך. כך עשו רוב היחי־דים, וטוב שעשו כך.

כדאי שיידעו כולם שהקיבוצים של היום רחוקים מלהוות דוגמה לעם. אין זה סוד שהיחס של הקיבוצים לפועלים השכירים העובדים במיפעלים של הקיבוצים הוא יחס של תעשייניים, ואפילו יותר גרוע. הקיבוצניקים דהיום מביטים מגבוה על הפועלים העובדים בקיבוצים, ומתנהגים כאריסטוקראטים, בעוד הפועלים מהעיירות מקבלים יחס של פלביים.

הקיבוצים של היום, ללא הבדלי זרמים, לא רוצים להתערבב חלילה עם עמך מה־עיירות, ומונעים זאת על־ידי אי־שיתוף במיסגרות־לימודים זהות. צעיר שרוצה היום להצטרף לקיבוץ אינו צריך הרבה אידיאולוגיה, כי האידיאולוגיה היחידה ה־יום בקיבוץ היא לחיות טוב ולשלם פחות מיסים — הוא צריך להיות בריא בגופו ולעבוד.

לעמת זאת הוא צריך לעבור טסט גרפולוגי, כדי להתקבל לקיבוץ צריך היום לקבל את האי־קיי של גרפולוג. עצוב, אבל אמת. לא אידיאולוגיה, אלא גרפולוגיה.

יורם בר־מנחם, הרצליה

● ● ●

האלו, פרענק!

מוטיב בסיפורות העריהו חוט המקשר לאורך הסיפור, וזהו המוטיב של קובי גיב שאליו התייחס הקורא חיים שיבי (העולם הזה 2085). ובכן, מר שיבי הנכבד, עיניך הרואות שהפרענקים כיום מהווים את הרוב במדינה, אך לרדע המזל עיניך הרואות איינן רואות את מצב המוטיבים לאשורו.

בסיפור מדינת ישראל והירשבים בה מהווים הפרענקים את המוטיב המרכזי, הם הרוב.

ירשב לו אדם בירושלים, שמדי פעם מגיח גם למילואים, ומוצא את עצמו מוקף באמת במוטיבים המרכזיים שבה, ומה גם שעיתונאי הוא ובעל טור סטירי. הריהו מרגיש שמחובתו היא לדווח על האמת העובדתית שרואות עיניו, בדרכו הוא, וכמותו כמוכן גם העיתון שבו הוא כותב, אשר מציג את השדכנית המדהה שקיבלה דבר אחד טוב בחיים, שם אשכנזי — „הלדרית".

הרשה לי לומר לך, מוטיב נכבד (אינני יודע לאיזה זרם של מוטיבים אתה מש־תייך) שכמי שמשתייך למוטיב הפרענקים, הנני גאה מאד במוטיבי ומעריך אותו עד למאד־מאד.

ראם עיניך שאינן רואות את האמת מבעד לשורות האובייקטיביות (וקובי גיב הוא לדעתי אובייקטיבי) ומטעות אותך לכיוון הסובייקטיביות, והנך מרגיש עצמך דפוק, מתחזה ושונא ערבים.

את האמת קשה תמיד לקבל, כי היא אמת. אז אולי כדאי להחליף מוטיב, או את העיניים. כי לא מוטיב זה הוא מה שיוציא אותנו מהבוץ.

אמנון שור, נתניה

● ● ●

מאיפה הכוח:

האם שמתם לב ששר־האוצר שמחה אר־ליך נעדר כבר קרוב לחודש מהארץ, ובכל זאת ממשיכים כל ענייני האוצר וחמשק להתנהל כרגיל?

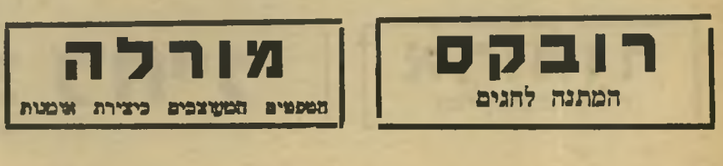
בהחלט מגיעה לשר חופשה של חודש,

אחרי שני חודשי כהונה בממשלה. כשיח־זור ארליך הביתה, אחרי שיאסוף כוח ב־אמריקה, יהיה לו ודאי הכוח להחליט

מכתבים

שוב על ביטול שארית הסובסידיות לאלה שאינם יכולים להרשות לעצמם להתאוורר בחו"ל.

שולמית דנון, רמלה

● ● ●

דמות תלת־ממדית

קיבלת בתודה את המאמר בהעולם הזה שבו סופר אודותי. למרות ההסתייגויות שהיו לי בתחילה, הרי סרט לאי־אלו אי־הבנות בפרטים אישיים משקף המאמר, לעניות דעתי, תמונה חיה בעלת שלושה ממדים ולא, כפי שפחדתי, מאמר שיסחי עם אישיות דו־ממדית כפי שהיא נראית בתמונות. יישר כוחכם.

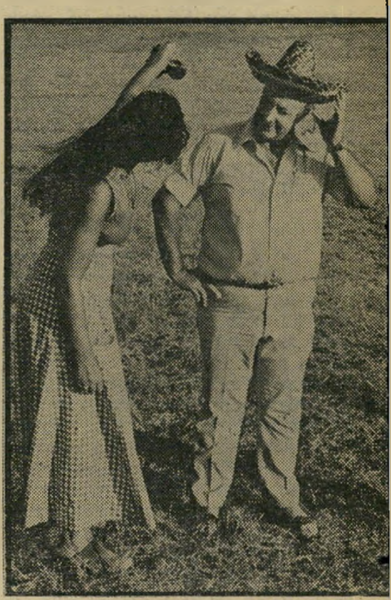
אריה זיינפלד, גבעתיים

● סיפורו של עורך־הדין אריה זיינפלד, רס"ן מילואים בחיל־ההנדסה, שנפצע קשה בעת שעלה על מוקש ואיבד את שתי רגליו את שמיעתו, את ראייתו ואת כפות־רגליו ולמרות זאת הצליח לסיים תואר שני במישפטים, פורסם במדור במדינה (**העולם הזה 2081**).

● ● ●

גבול לאבסורד

מזה כמה שבועות שאינכם מרפים משר־החקלאות אריק שרון ומבקרים אותו על שהוא ממשיך להחזיק, יחד עם אשתו לילי, בחווה החקלאית שלו בדרום. לחשוד באריק שרון שהוא עלול להחליט במיסגרת מישרדו החלטות שיגדילו את רווחי החווה החקלאית שלו, זה יותר ממגוחך. על פי אותו היגיון, למשל, אסור למנות

אריק ולילי שרון
יותר ממגוחך

כשר־ביטחון מי שיש לו בן המשרת ב־צה"ל. הוא עוד עלול, רחמנא ליצלן, לנהל את המילחמה בצורה שתאפשר לו לשמור על חיי בנו. אם הבן משרת בחזית הדרום, הוא עלול אולי להחליט לתקוף דווקא את ירדן, כדי לא לסכן את הבן. יש גבול גם לאבסורד.

עמי גודשמידט, חיפה

● ● ●

שערי גן־העדן הנעולים

במאמרכם על הסיפורון של הסכסולוג החדב כץ (העולם הזה 2083) אתם מזכירים שהוא נקב במיספר תא־דואר, כדי שהמעוניינים יוכלו לקנות את סיפרו.

אבל מה עשיתם? אלה שלא ראו את הסיפרון אינם יודעים, איפוא, מהו מיספר תא הדואר, וזה קצת מזכיר את סיפורי חלם.

אודה לכם אם תנקבו במיספר תא־הדואר, כדי שאני ואחרים נוכל להתרשם ממה שמצפה לנו בגן־העדן של הסכסולוג כץ.

שלמה אברבנאל, רמת־גן

● הקוד לפתיחת שערי גן־העדן טמון בתא־דואר 2512 רמת־גן.

שנה טובה לכל בית ישראל מבית "וולה"

זה WELLA

דרשו את המדריך החדש לשמוש נכון בתכשירי "וולה" בפרפומריות. בתי מרקחת. חנויות כל־בו ושק"ם.
או שלחו גלויה לחברת אינטרקוסמא וולה בע"מ. ת"ד 1365. ירושלים. ותקבלו את המדריך לביתכם בדאר.

רובקס
שנה טובה עם רובקס

קבלת מודעות לכל העיתונים במחירי המערכת

פירסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 227118
חניה חופשית

מורלה
הטמטים המעוצבים ביצירת אומנות

מכתבים

צעיר נצחי

ברשימה „אישיותו של שר" (העולם הזה 2088) צויין בהערת־שוליים כאילו אמו של משה דיין מתה בנעוריה. העובדה הזאת איננה נכונה. בזמן שדבורה דיין ז"ל נפטרה היה משה דיין נשוי, אב לילדים, בערך בגיל 35. בשנת 1933 עבדתי כמכשרתיסט אצל שכן של משפחת דיין בנהלל. כשלא היתה אפשרות במשך כמה שבועות לשכן אותי הזמינה אותי דבורה דיין ז"ל לצריפם ולנתי במיטתו של משה, שהיה אז בן 17 ועבד בבניין בתל־אביב. השתתפתי במסע ההלוויה של דבורה דיין, שיצא מבניין תנועת המושבים ברחוב ריינס בתל־אביב לנהלל. משה דיין היה אז קצין בדרגה גבוהה ולבש מדים. אבקש לתקן את מאמרכם הנ"ל.

ד"ר יהודה זקס, גן השומרון

● לגבי אדם כמו משה דיין, שגם בשנות השישים לחייו עדיין נחשב צעיר, שנות השלושים כמוהן כנעורים. יחד עם זאת, ברור שהיתה זו טעות לציין כי אמו של דיין „נפטרה בנעוריו."

● ● ●

בת הסנדלר

למרות כל הרצון והכוונות הטובות ליצור ארץ של קיבוץ גלויות ולממש את מיזוג הגלויות במדינת־ישראל, יש כאלה שקשה להם להשתחרר מכל מיני דימויים הקשורים במיקצועות או בתכונות של פרט זה או אחר. בגליון ראש־השנה של העולם הזה פורסמה כתבה על בחירת מלכת ים־סוף. הכותרת היתה: „יפה כהן, בת הסנדלר מחיפה, נבחרה בגשף המוני כנסיכת ים־סוף..." יואיל־נא מישהו להסביר לי מה הקשר בין עיסוקו של אבי המלכה, לבין בחירתה. אילו היה עיסוקו פקיד־דואר או סוחר־בדים, האם גם אז היו מזכירים זאת בכותרת? האם לעד נחיה במדינה שבה הסנדלרים, הפועלים והחייטים הם תושבי ישראל השנייה? גישה זו אינה תואמת במיוחד את עיתונכם, היודע כלוחם למען זכויות הפרט ושיוויון בכל התחומים.

יהודה קונפורטס, תל־אביב

● ● ●

סיפור הצלחה?

כשאר היצרנים שהשתתפו בשבוע האופנה, לא נותר לנו אלא לחייך באירוניה למיקרא כתבתה של מיכל אדר על שבוע האופנה (העולם הזה 2088). האמת בכתבה זו היא שהדוגמניות הנחמדות, היצרנים העליזים הסתובבו בחום המיסדרונות, שמארגנות השבוע השתדלו לבצע הכל על הצד הטוב ביותר ושהקניינים הגלהבים שחו בבריכה או טיילו בארץ.

ההסתערות הגדולה של בני משפחה, קרובים וסוכני־מכירות שהציעו שירותיהם ליצרנים אומנם יצרה אווירה של האפניגן אמיתי, אולם את היצרנים שביצעו עיסקות מוצלחות (לדעתם) אפשר לספור על אצבעות יד אחת (בשבוע השתתפו למעלה מ־80 יצרנים). ואם זו הצלחה — יבורם למיכל.

רחל וחיים נועם,
נועמית בע"מ, ראשון־לציון

● ● ●

תודה אישית

אני רוצה להודות באמצעותכם לצוות האחים והאחיות מביתן 37 בבית־החולים אסף הרופא, ובמיוחד למנהל בית־החולים הד"ר ישראל קליין, על הטיפול המסור והיחס הלבבי שהעניקו לי בעת שהותי שם.

פטר סטפנסקי, תל־אביב

● ● ●

טעות לעולם צורכת

, את הקטע הבא מצאתי בעיתון הארץ.

לפי ממצאי מחקר שערך „גיו־יורק טיימס" החלוקה הדתית שב־ המצביעים בניו־יורק היא 1/3 יהו־ דים 1/3 חתולים והשאר בני דתות אחרות.

ישראל פ. כרמי, ראשון־לציון

● ועל זה ניתן רק להוסיף: הכומר אמר „מיאו!"

B,6 פרסום דיר יעקבסון

האם יפרשו ארבעת המוסקטרים המזוקנים מהקואליציה?

ליטרת הבשר

מנחם בגין עצמו בישר זאת לאנשיו: הממשלה הנוכחית עלולה ליפול ביגלל חוק־השבות.

בהרכבה הנוכחי, תלוייה הממשלה בתמיכתם של ארבעת חברי־הכנסת של אגודת־ישראל. ארבעה אלה הם סוחרים ממורלחים. אך בעניינים עקרוניים, הם כפופים לחלוטין למועצת גדולי־התורה, שחבריה אינם מתעניינים במיסחר מיפלגתי.

המועצה הסכימה לתמוך בממשלת־בגין תמורת ליטרת־בשר: תיקון חוק־השבות.

אם יתברר כי אין ראש־הממשלה יכול לעמוד בהבטחתו דהשיג תיקון זה, אין שמץ של ספק בכך שמועצת גדולי־התורה תצווה על ארבעת המוסקטרים הפרימנטריים שלה לפרוש מן הקואליציה.

אם לא יעלה אז בידי הליכוד לקנות, לשחד, לרכוש או לשכור שלושה חברי־כנסת אחרים, משורות המערך או ד"ש, תיפול הממשלה.

הדבר יגדיל את השיא הארצי (ואולי העולמי) שבו מחזיק חוק־השבות זה מכבר. מבין כל חוקי ישראל, הוא האוסף הבתי־מעורער בהפלת־ממשלות ובגרימת משברים ממשלתיים.

■ ■ ■

כ? המשברים האלה, בעבר ובעתיד, יש להם תכונה משותפת אחת: הם גובלים בגיחוך. מבחינה מעשית, הם בחזקת „רוב מהומה על לא מאומה."

וזה מתחיל מן ההתחלה.

חוק־השבות המקורי נחקק ב־1950, שנתיים בילבד אחרי הקמת המדינה. הוא מבטיח לכל „יהודי" את האפשרות לבוא ארצה, בזכות ולא בחסד.

כאשר התכונן דויד בן־גוריון לחוקק חוק זה, שאל לדעת היועץ המישפטי ל־ממשלה, יעקוב שימשון שפירא.

אולי מותר כאן לגזות לראשונה „סקופ" היסטורי: יש"ש החכם יעץ לו ליותר על הרעיון. הוא קבע כי חוק־השבות מיותר לחלוטין.

כל עוד תומך הרוב במדינה בעיקרון שיש להניח לכל יהודי לבוא לארץ, אין צורך בחוק המאשר זאת. מדיניות־ההגירה נתונה, בכל מדינה, בידי הממשלה. ממשלת־ישראל יכולה להכניס למדינה כל אדם כראות עיניה, על פי הקריטריונים שלה.

כיום אין להעלות על הדעת שתקום בישראל ממשלה שלא תדגול בעלייה חופשית והמונית של יהודים. אם באורח־פלא ישתנה מצב זה, והרוב במדינה יתנגד לעלייה כזאת, הוא יוכל בלי כל קושי לשנות או לבטל את חוק־השבות. כך או כך, זהו חוק שתוכנו המעשי — אפס.

אולם, ניבא שפירא, החוק יפתח תיבת־פאנדורה. מכיוון שהוא מבטיח זכויות מיוחדות ל„יהודים", לא יהיה מנוס מלהשיב על שאלה שאין לה תשובה: „מיהו יהודי?"

אילו קיבל בן־גוריון את עצתו של שפירא, היו נחסכות לממשלות ישראל צרות בלא־ספור. אולם בן־גוריון העקשן לא קיבל את העצה. הוא ראה בחקיקת חוק־השבות אקט סימלי, הפגנתי, התגלמות הדוקטרינה הציונית של מדינת־היהודים.

היתה זו וזיורשיו שהות רבה להתחרט על כך בשנים שלאחר מכן, כאשר הממשלות הזדעזעו, פעם אחרי פעם, ביגרר החוק הזה.

■ ■ ■

מי יהודי? הממשלה הוציאה הנחיות כדי להפעיל את שלושת החוקים הקשורים זה בזה — חוק־השבות, חוק־האזרחות וחוק מירשם־התושבים.

פעם הוצאו הנחיות שהסעירו את הדתיים. הם נתקבלו מפני שנציג המיפלגה הדתית, משה שפירא, נימנם בעת הדיון, או לא הבין על מה מדובר. הסערה נמשכה כמה שנים. נערך מישאל אצל חכמי־התורה. הוצאו הנחיות חדשות, על פי רוח הדתיים. במישפטו המפורסם של רב־סרן בנימין שליט, שאשתו הסקוטית סירבה להתגייר, פסל בית־המישפט את ההנחיות. נוצר משבר חדש.

בעיקבות משבר זה נוצר הנוסח הנוכחי של חוק־השבות. הוא נתקבל במארס 1970, אחרי ויכוח ממושך וסוער מאד. במהלך הוויכוח הגשתי הצעת אי־אמון בממשלה, סולקתי בכוח מאולם מליאת־הכנסת, מנחם פרוש זרק סידור־תפילה רפורמי על הארץ וירק עליו, ונאמרו דברים בוטים.

סעיף־המפתח של החוק המתוקן הוא הסעיף 4 ב', האומר: „לעניין חוק זה, 'יהודי' — מי שנולד לאם יהודיה או שנתגייר, והוא אינו בן דת אחרת."

כך נתקבלה הגדרה דתית מובהקת.

סעיף זה עבר רק מפני שהדובר הראשי של המערך, חיים צדוק, הכריז מעל דוכן הכנסת, ב־10 בפברואר 1970, כי „מי שעבר תהליך של גיור בקהילה יהודית כל־שהיא בעולם, אין בודקין בציציותיו, והוא נחשב יהודי."

כך הובטח, באורח חד־משמעי, כי גיור רפורמי וקונסרבטיבי כי חו"ל? הופך אדם ליהודי על פי חוק זה.

זהו הסטאטוס־קוו, שאותו הבטיח מר בגין לשנות.

■ ■ ■

דאוליטימטום של גדולי־התורה האגודאים מחייב את בגין להוסיף לסעיף זה את המילה „כהלכה". לאמור: „יהודי — מי שנולד לאם יהודיה או שנתגייר כהלכה..."

על חודה של מילה אחת זאת תעמוד או תיפול ממשלת בגין — עם כל ההשלכות החיסטוריות שיש בכך כלפי עתיד האומה, הארץ, ואולי העולם כולו.

זה מצחיק — אבל זוהי עובדה.

זה מצחיק — מפני שמבחינה מעשית, אין בזה כל ממש.

לדעת גדולי־התורה, תמנע המילה „כהלכה" הכרה בגיור רפורמי וקונסרבטיבי, בעוד שהנוסח הנוכחי מחייב הכרה כזאת.

הדבר מוכיח שגדולי־התורה מכירים אמנם בהלכה — אך אינם מכירים דבר בחוק.

האם הנוסח הנוכחי מחייב הכרה בגיור רפורמי או קונסרבטיבי? נכון, חיים צדוק הבטיח זאת בדיון בכנסת. אך הבטחה כזאת — אין לה שום ערך מישפטי. לגבי השופט, לא חשוב כלל מה נאמר בכנסת בעת הדיון על הצעת־חוק. קובע רק נוסח החוק עצמו.

יתכן שאם תתקבל דרישת גדולי־התורה, ההמילה „כהלכה" תתווסף לחוק, ? א ישיגו בכך את מבוקשם.

גר רפורמי יוכל לגשת לבית־המישפט הגבוה־לצדק ולטעון שיש להכיר בגיור שלו, מאחר שגם הגיור הרפורמי נעשה כהלכה. אם ישוכנעו השופטים כי אכן הגיור הרפורמי תואם את ההלכה, יצוו על הממשלה להכיר בו.

בגין ופרוש: בן־גוריון יצחק!

(כדאי לשים לב לאבסורד שנוצר במדינה ביגלל אי־ההפרדה בין הדת והמדינה: בית־המישפט ה י ל ו נ י, שכמה מחבריו הם אתיאיסטים גמורים, והעשוי לכלול מחר שופט נוצרי או מוסלמי, ייקרא לפסוק מה קובעת ההלכה היהודית.)

במיקרה זה יצטרך מר בגין, תחת לחץ גדולי־התורה, לשנות את החוק שוב, ולהוסיף כי רק הרבנים האורתודוכסיים בארץ יקבעו אם גיור כישהו הוא תקף מבחינת ההלכה.

■ ■ ■

השאלה הגדולה היא אם יש בכנסת התשיעית רוב לביצוע ניתוחים תיאוקראטיים כאלה בגוף החוק.

בגין עצמו מפקפק, כנראה, בסיכויו. אחרת לא היה מעלה את האפשרות שממשלתו תיפול על מזבח זה.

מניין נובע חשש זה?

שותפי הליכוד בקואליציה — המפד"ל ואגודת־ישראל — בוודאי יצביעו בעד כל תיקון אורתודוכסי. מסתבר, איפוא, כי הסכנה צפוייה מבית. הליברלים, ואולי גם רסיסי לע"ם, עשויים להצביע נגד התיקונים. הנוגדים את השקפתם המוצהרת.

ציניקאים מושבעים עלולים לפקפק בכך. מה ערכם של השקפות־עולם ואידיאלים לעומת ההנאות של השילטון והמיליים המתוקות של מנחם בגין, שיקרא להתכחש להם „למען עמנו וארצנו"?

אך תהיה ההכרעה, כפוף, כאשר תהיה — הסכנה לכך מרחפת על הממשלה. כל חבריה מודעים לה היטב. האפשרות, שחוק־השבות יפיל עוד ממשלה בישראל, קיימת בהחלט.

■ ■ ■

משרת בגין היא הממשלה הלאומנית ביותר שקמה אי־פעם במדינת־ישראל. עצם האפשרות — גם אם היא רחוקה — שממשלה זו תיפול ביגלל חוק־השבות נראית כבדיחה — אחת הבדיחות הפרטיות שבהן משתעשע שר־ההיסטוריה.

כי בוויכוח זה מייצג מנחם בגין את הקו הא נ ט י־לאומי והא נ ט י־ציוני הקיצוני ביותר.

אין זה מיקרה שאגודת־ישראל וקודמיה לחמו בציונות בשצף־קצף, מאז ימי הרצל ועד ליום הקמת המדינה. הם הבחינו, בצדק, שהציונות מגלמת עיקרון לאומי, הנוגד את העיקרון ההלכתי.

העליתי נקודה זו עוד בעת הוויכוח על נוסח־החוק הנוכחי בכנסת (כאשר מנחם בגין היה חבר ממשלת־הליכוד־הלאומי ותמך בנוסח זה):

„זה מול זה עומדות כאן שתי תפיסות: גישה תיאוקרטית מול גישה לאומית. גישה מן המאה שעברה, במיזרח אירופה, מול גישה של סוף המאה העשרים, במדינת־ישראל הריבונית. גישה אכסקלוסיבית מול גישה אינקלוסיבית. גישה האומרת ,קשים גרים ליישראל כספחת' מול גישה האומרת ,כל הרוצה לבוא אלינו — ברוך הבא!'.

„הגישה האחת אומרת שאנחנו קהילה יהודית ותו לא, עוד פזורה אחת מן הפזורות, ואין הבדל מהותי בין יהודי כאן ובין קהילה בברוקלין, בבואנוס־איירס, בפאריס ובכל מקום אחר.

„הגישה השנייה אומרת שברגע שחזרנו להיות לאום בארץ הזאת, והקמנו את מדינתנו בארץ הזאת, קרה משהו, חלה מוטאציה בעם הזה, כל צורות־הקשר בינינו השתנו במהותן, וכאשר אדם בא הנה — שום הלכה לא תקבע את הצטרפותו או אי־הצטרפותו. הוא בא אל הלאום, והלאום מקבל את פניו...

„רבותי, שיכולנו שישה מיליון יהודים! איבדנו שיש מן העם היהודי! האם אנחנו נבוא היום ונדחה מאיתנו כל אותם הרוצים לבוא אלינו, מפני שאינם כשרים לפי ההלכה?"

■ ■ ■

גישתו של מנחם בגין נובעת מהשקפת־עולמו הדתית ומצרכיו המיפלגתיים־הטאקטיים.

אולם באורח פאראדוכסלי, היא נוגדת לחלוטין את צורכי מדיניותו.

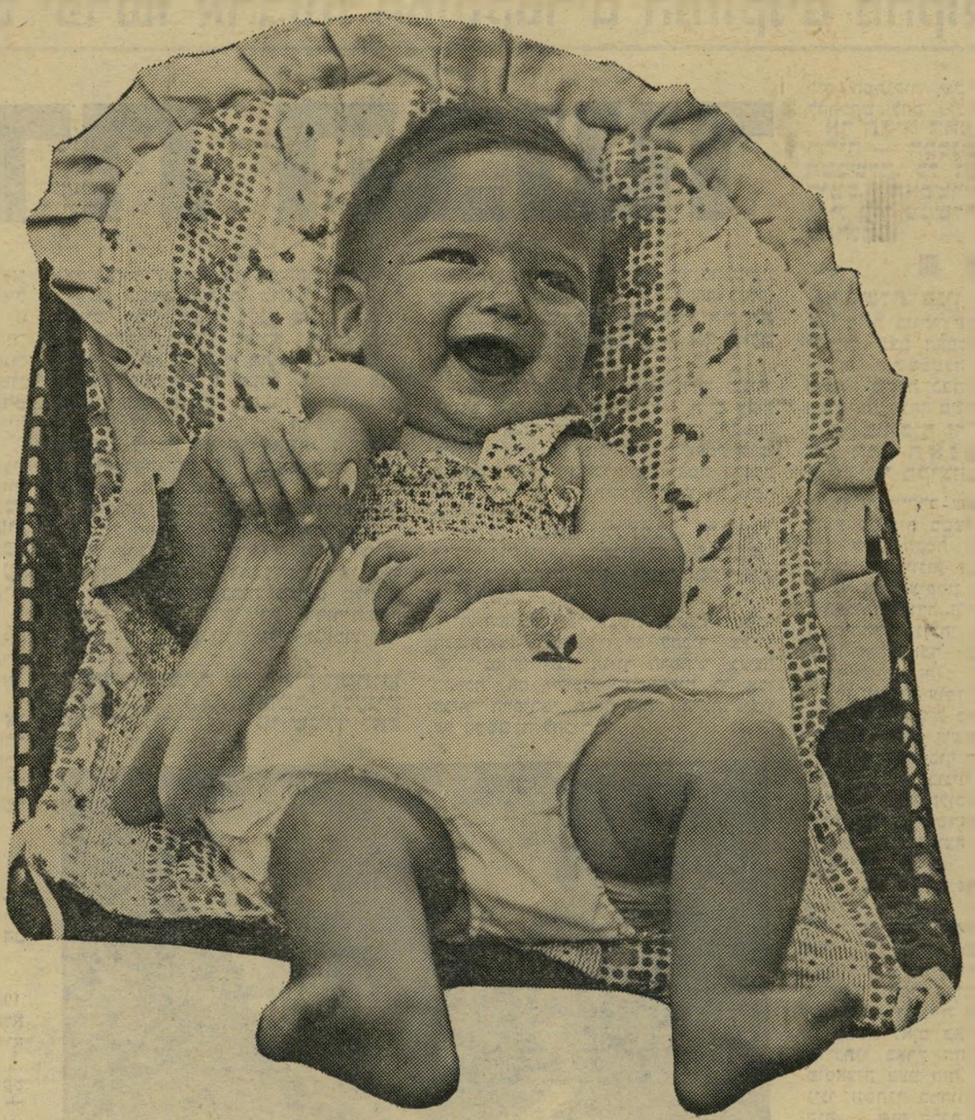
הנקודה הארכימדית של מדיניות זו היא יהדות אמריקה. ארכימדס ז"ל אמר: „תנו לי נקודה איתנה לעמוד עליה, ואני אזיז את העולם (במנוף)." בגין יבל"א אומר: „תנו לי את יהדות אמריקה כבסיס איתן, ואני אסכל את כל תוכניותיו של ג'ימי קארטר."

יהדות אמריקה מורכבת מארבעה חלקים. החלק הראשון, שהכל נוטים להתעלם ממנו, מורכב מרוב היהודים, שאינם לוקחים חלק בשום פעילות קהילתית ושישראל מעניינת אותם כקליפת־השום. שלושת החלקים האחרים, השווים זה לזה כימעט בגודלם, הם הרפורמי, הקונסרבטיבי והאורתודוכסי.

אם יתמיד בגין בניסיונותיו להוציא את הרפורמים והקונסרבטיבים אל מחוץ לחוק הישראלי, הוא יסתכן בכך שייישאר, בסופו של דבר, כשרק חלק אחד — והקטן ביותר — מבין הארבעה יתמוך בו. זה לא יבהיל אף את העכברים בבית הלבן.

כך או כך, חוק־השבות עלול יהרום את בגין. דויד בן־גוריון בוודאי צוחק לו אי־שם בשמיים.

פרסומת

השם: הדס בן אמיר
הגיל: 4 חודשים
מקום הלידה: פיג'ו 304, במושב האחורי

באחד מימי חודש אפריל 77' חשה הגבי מריון בן אמיר מירושלים בצירי לידה.
בעלה, מר בן אמיר לא הסס לרגע. הוא סייע לרעיתו להתדווח בנוחיות במושב האחורי של הפיג'ו 304 שלו ויצא במהירות לבית החולים הדסה.
אולם הדס הפעוטה היתה מהירה יותר.
צירי הלידה תכפו והלכו ומר בן אמיר עצר את המכונית וסייע לאשתו להביא לאויר העולם את הרך הנולד -
על המושב הרך של ה-304 שלו.
הלידה התנהלה ללא כל תקלות. אחרי הכל, הדס התינוקת, אשר התרגלה לתשעה חודשי נוחות ורכות בבטן אימה הרגישה מיד "כמו בבית" במושב האחורי...

לרופאי בית החולים לא נותר אלא להעביר את הדס הקטנה לחדר התינוקות ואת האם המאושרת למנוחה במחלקת היולדות.
עד כאן העובדות.
באשר למסקנות. נוכל רק לציין כי אחדים מביצועיה המפתיעים של ה-304 אינם מופיעים בהוראות היצרן.
והדס בן אמיר מירושלים היא הוכחה חיה לכך.

PEUGEOT

אתה והלירה

1 לירה ישראלית אחת

מצב מילחמה בין האוצר למיסחר ותעשייה

בין שני המישרדים הכלכליים המרכזיים במשק, האוצר ומיסחר ותעשייה, שוררת מילחמה של ממש. השרים אינם מדברים זה עם זה, מחרימים זה את זה. שר המיסחר והתעשייה **יגאל הורביץ** מגייס לעזרתו את ראשי חרות נגד מישרד האוצר, שבשליטת הליברלים. הורביץ אינו מהסס לנפח את מנגנון המישרד, מוסיף עובדים בכמויות — כולם אנשי מיפלגה מובהקים חסרי כישורים לתפקידיהם. זאת הוא עושה שהוא מכריז **שביט**, כיועץ לסרטים. את **ישראל סחרוב** מינה כיועץ מיוחד לשר. לישכתו, שנוהלה בעת כהונת השר הקודם על־ידי אדם אחד, מאוכלסת עתה על־ידי שלושה: **אריה גולדשטיין**, שהיה דובר הליכוד בבחירות, הוא יועצו המדיני של השר; **שמואל בן־טובים** מונה עוזר לשר אחרי שהיה מזכיר סיעת הליכוד בכנסת ו**רחל שובקיץ**, בתו של מי שהיה ח"כ **דב מילמן**, מונתה ראש לישכת השר. מינוי פוליטי נוסף הוא זה של **חיים חכם**, מפעילי ע"מ כיועץ לאיכלוס הגליל נוסף על סגן השר לענייני עיירות פיתוח, **יצחק פרץ**. הורביץ מנסה עתה למנות את **משה עמיר**, מנהל התאחדות המלונאים, כיועץ לתיירות.

בניגוד מוחלט למינויים פוליטיים אלה של לא־מתאימים־לתפקידם מקפיד מישרד־האוצר, מצידו, על מינויים לפי כישורים בילבד, תוך ידיעה שענייני המשק חשובים מכדי לתיתם בידי עסקנים. לכן לא היסס שר האוצר, **שימחה ארליך**, להעלות ולקדם עובדים באוצר הידועים בהשתייכותם למערך. **דן הלפרין**, שהיה מקורבו של השר הקודם וממונה על הלוחמה בחרם, מונה עתה סמנכ"ל לענייני בינלאומיים. הממונה על משק ההון, **בן־עמי צוקרמן**, והחשב הכללי **גיורא גזית**, קיבלו מעמד של מנכ"ל לצרכי אחזקות רכב ונהגי, בהוראה אישית של ארליך. שר־האוצר גם לוחץ על מנכ"לו, **עמירם סיוון**, להישאר בתפקיד למרות היותו מראשי מיפלגת העבודה בירושלים.

אגב, אחרי מינויו של הלפרין טילפן שר־החוץ **משה דיין** לארליך, ושאלו מדוע מינה סמנכ"ל לענייני בינלאומיים בלא להתייעץ עימו. ארליך השיב כי גם דיין אינו מתייעץ עימו במינוייו הכלכליים במישרד־החוץ וטרק את הטלפון. טלפון אחר של דיין, לשר־הביטחון **עזר וייצמן**, בעניין מינויו של **דן מרגלית**, הביא לביטול המינוי. מקורבין אל ארליך מציינים כי הוא היחידי בממשלה המעז להתייצב מול בגין, שלא לדבר על זילזולו המוחלט בדיין ובאריק שרון.

שר־אוצר ארליך
טריקת טלפון

במסיבות־עיתונאים על קיצוץ במיספר העובדים במישרדיו.

כך, למשל, מינה פונקציונר מיפלגתי, שכתב ספר על הסיזיון, בשם **יעקוב**

הנסיעות של בגין ורבין

נסיעת ראש־הממשלה **מנחם בגין** ופמלייתו לאמריקה, לפני כמה שבועות, עלתה לאוצר המדינה 500 אלף לירות. הנסיעה הקודמת של ראש הממשלה **יצחק רבין** ופמלייתו לאמריקה עלתה רק 400 אלף לירות. הגידול בהוצאות של 25% נובע לא מהתייקרות הטבעית, אלא מניפוח הפמליה של בגין, המופיע בישראל כמצניע לכת.

הכיסוי התקציבי לנסיעת בגין בא מה־עברה מסעיף הרזרווה הכללי במישרד־האוצר לתקציב מישרד ראש־הממשלה.

הצלחה למכונית "קיטן"

המישלוח הראשון של מכוניות "קיטן" ("חתלתול"), האנגליות נחתך כולו, כך מסר היבואן **דן ירושלמי**. בארץ משווקים שלושה דגמים שלה: האחד מיסחרי, השני סטיישן והשלישי פרטי. המחירים נעים מ־74 עד 83 אלף לירות למכונית, שעלית נאמר כי היא עושה 24 קילומטר לליטר.

ירושלמי מסר כי "כור" החליטה לפתח מכונית חשמלית על בסיס הקיטן, וכי כמה חברות להשכרת רכב החליטו לרכוש את הקיטן עבור לקוחותיהן.

הבורסה

"אליאנס" מתכננת הנפקה - קרב על רכישת "סונול"

חברת־הצמיגים "אליאנס" בודקת אפשרות להנפקת מניות לציבור בישראל. המניע העיקרי להחלטה הוא הרצון לגייס כסף זול שאינו עולה ריבית ולהקטין את הוצאות המימון של החברה. בהנהלה המרכזית של "כור" קיימת התנגדות לתוכנית. ההתנגדות מנומקת בטענה כי הגאות בבורסה אינה צריכה להיות סיבה להנפקה, וכי יש לבדוק אם לחברה צורך בכסף. אולם נראה כי מאחרי ההתנגדות מסתתרת סיבה אחרת. "כור" רוכשת כל העת בשקט מניות של "אליאנס" כדי להגדיל את שליטתה בחברה. הגדלת חזן החברה תחייב את "כור" להשקיע סכומים נוספים ברכישת מניות נוספות.

בחברת "ירדן" קיימת מתיחות מול ניסיון הבנקים "דיסקונט" ו"הפועלים" לרכוש את חברת "סונול", כאשר "ירדן" נמצאת בשלבים הסופיים של המשא־ומתן. גורמים משקיעים ציינו כי אם "ירדן" לא סיכמה סופית את הרכישה, תימכר "סונול" לכל המרבה במחיר. אם יקנו הבנקים את "סונול" יהיה כאן ניגוד אינטרסים, שכן הם גם בעלי חברת "דלק", המתחרה ב"סונול".

בינתיים עושים שני הבנקים כל שבידם כדי למנוע את אישור תשקיף "ירדן" בבורסה. עתה דורשת הנהלת הבורסה, הנמצאת בשליטת הבנקים הגדולים, כי "ירדן" תגלה את זהות רוכשי המניות בתשקיף המיוצגים בידי חברות שונות לנאמנות. "ירדן" מסרבת לדרישה, שלא היתה כמוה, אולם נראה שלהנהלת הבורסה לא איכפת שהעניין יימשך עד אין קץ.

הפרקליטות ופרשות שפיגל ומרום

לפני שש שנים נעצרו האחים הקבלנים **מאיר ושימעון שפיגל** על עבירות מס־הכנסה. שניהם קבלנים יזועים, בעלי מלון "באזל" בתל־אביב ומלון "סיטי", ולפני כמה חודשים קנו את מלון "טל" בתל־אביב. שימעון שפיגל עבד ברכוש הנטוש כקבלן־תיקונים, ונפתחו נגדו כמה תיקים על איום בנשק. הוא היה קשור עם **רומק גרינברג**. מאיר עסק בקבלנות ועלה לגדולה.

אחרי המעצר התגלה לחוקרים כי ב־פרשת מאיר שפיגל מעורבים שמות גדולים.

נגד שימעון שפיגל הוגש כתב־אישום בירושלים מזמן, הוא הורשע וסיים את ריצוי עונשו מזמן. נגד מאיר שפיגל טרם הוגש כתב אישום, שש שנים אחרי המעצר. לפני שלושה שבועות פניתי לפרקליטות מחוז תל־אביב בשאלה בדבר התיק. לא ידעו שם על מציאותו של תיק כזה. פניתי לפרקליט המדינה **גבריאל בך**, ואחרי כמה ימים נעניתי כי תוך חודש יוגש כתב־אישום נגד מאיר שפיגל. מזל טוב.

תיק אחר, הנסחב בפרקליטות מחוז תל־אביב, הוא תיקו של **מרדכי מרום**, בעל חברת "מרום" לציוד משרדי. מרום נתפס לפני שלוש שנים על הברחות ציוד לארץ באמצעות קציני חיל־האוויר ששיחד. קציני חיל־האוויר עמדו לדין, נידונו לשנה וחצי מאסר, ישבו ושוחררו. פרקליטו של מרום הוא עורך־הדין **שמואל תמיר**, העשוק מאד. וכך נראה התיק של מרום בבית־המישפט:

ביום 26 במאי 1974 הוגש כתב־אישום נגד מרום בתיק 596/74.

ביום 22 בספטמבר 1974 החליט בית־המישפט, בהתנגדות התביעה, להפריד בין מרום לנאשם שני.

ביום 16 באוקטובר 1974 הוגש כתב־אישום שני נגד מרום בתיק 1119/74.

מאז היו בתיק זה שלוש הקראות, האחרונה ב־30 בינואר 1975. בהקראה זו נרשמה כפירה.

מאז לא קרה בתיק דבר. בית־המישפט קבע תיזכורת ב־5 באוקטובר השנה, שלוש שנים אחרי ההקראה האחרונה.

פרקליט המדינה, שנשאל מדוע מאפשרת הפרקליטות לנאשם ולסניגורו לחתחמק מדין על־ידי סחבת וליחנות אולי מן החנינה הצפויה, השיב כי בכל הפעמים שבהן ביקש הסניגור דחיה, התנגדה לכך הפרקליטות אך בית־המישפט לא קיבל את דעתה.

תיקי שפיגל ומרום מלמדים מה קורה כאשר המישטרה ומס־ההכנסה מצליחים להעמיד מישהו לדין. הסחבת בפרקליטות ובבית־המישפט שמה ללעג ולקלס את מאמציהן.

פרקליט המדינה וחקירת עובד בן־עמי

בקשר עם הכתבה תחת כותרת זו שהופיעה במדור זה בגליון האחרון, העביר אלי **יחיאל גוטמן**, יועץ שר־המישפטים ודובר המשרד, תגובה רישמית.

וזו לשונה:

הטענות שהובאו ב"העולם הזה" (2090) מיום 21.9.77 תחת הכותרת "פרקליט המדינה וחקירת עובד בן־עמי" מופרכות מעיקרן. להלן העובדות לאשורן:

● בשנת 1974 הוגשו תלונות מסויימות נגד מר בן־עמי על־ידי ד"ר בר מנחם שכיהן כראש עיריית נתניה לאחר בן־עמי.

● בתאריך 17.11.74 ביקש היועץ המשפטי לממשלה דאז מאיר שמגר מפרקליט המדינה גבריאל בך ומהיועץ המשפטי של משרד־הפנים (לא המנכ"ל כפי שכתוב בכתבתכם) מר א. שפט לבדוק את תלונות האלה "כדי לעמוד על כך מהם כיווני החקירה המתבקשים בנסיבות העניין".

● לאחר מכן פורסמה כתבה של מר לביב ב"העולם־הזה" ואז ביקש היועץ המישפטי שוועדה זו תתייחס בדו"ח שלה גם לעניין זה.

● מר בך ומר שפט עיינו בתלונות ובחומר הרלוואנטי אשר הובא בפניהם על פי הוראתו ואחרי קיום מיספר ה־ייעצויות הגישו בתאריך 19.5.75 דו"ח ליועץ המישפטי.

● דו"ח זה כלל המלצות ביחס לכל אחת מהתלונות, לגבי חלק מהתלונות ניתן היה לקבוע מסקנות סופיות.

כך קבעה הוועדה ביחס לתוכן הכתבה של מר לביב שהטענות בדבר ההנאה שהפיק מר בן־עמי מעיסקי מקרקעין מתייחסות לעיסקאות שנעשו בשנת 1955 ובסמוך לשנה זו, כך שחלה התיישנות מזמן, וכי העובדות הנטענות הן גם מורכבות ובלתי ברורות ואינן מאפשרות ומצדיקות כעת עריכת חקירה.

גם ביחס לתלונות אחדות שהתייחסו בעיקר לפעולות הקשורות בחברת נ.צ.ב. — נתניה בע"מ, נאמר בדו"ח הוועדה שמאחר והתברר שהנושאים האמורים נמצאים בבדיקת מבקר המדינה חרי מומלץ להמתין עד לקבלת דו"ח המבקר לפני שיוחלט אם יש מקום לפעולה נוספת. דו"ח מבקר המדינה בעניין החברה הנ"ל פורסם ביולי 1977, והיועץ המישפטי (הנוכחי) ופרקליט המדינה מעיינים בו עתה.

● אין אמת בטענה כאילו אני אמרתי למר לביב שוועדת הבירור למעשה לא החלה בעבודתה.

● היועץ המישפטי קיבל בשעתו את המלצותיהם הנ"ל של מר בך ומר שפט ועל כן הטענות בדבר "מחדל", "שערוריה" — "סטירת לחי ליועץ המישפטי לממשלה" — הינן לעז ומשוללות כל יסוד.

שיפמן - יו"ר כור־כימיה

צבי שיפמן התמנה יושב־ראש מועצת־המנהלים של קבוצת כור־כימיה, חמנוהלת על־ידי צבי צור שבנו, דן צור, מנהל את מיפעל "פלנטקס" השייך לקבוצה. עתה לא יהיו עוד יחסי עובד ומעביד בין האב לבנו.

מנכ"ל קונצרן "כור", נפתלי בלומנטל, היה באחרונה בביקור־בזק באירופה וסיכם עם בעלי המניות של "סולתם" את פירטי סידרי ניהול החברה. יעקוב לי־אור מהתעשייה הצבאית, שהיה מועמד לניהול "סולתם", ביטל את מינויו מסיבות אישיות ובעלי המניות החליטו כי המנהל הנוכחי, משה בלה, ימשיך בתפקידו. בוטלה גם התוכנית לחטיבת־על המושתתת על "סולתם", שאותה היה ליאור צריך לנהל. עתה יישאר המצב כמקודם, ואורי יוליש ינהל את מפעלי "וולקן יציקה" ו"רפאל" ויהיה כפוף למנהל קבוצת המתכת שייקה גביש.

מה אומרת עליזה למנחם
כאשר הם לבדם בבית?

■ במיסדרונות הכנסת מספרים את הבדיחה המפורסמת על הגנרל **שארל דה־גול**, בהסבה ישראלית. הפעם, גיבור הבדיחה הוא, כמובן, ראש־הממשלה: **מנחם בגין** ואשתו **עליזה** („אלה") נכנסים לביתם אחרי סעודה חגיגית ומתמשכת. אומרת עליזה: „אלוהים, כמה שאני עייפה!" משיב לה בעלה: „באמת, אלה, כשאנחנו לבד את יכולה לקרוא לי מנחם!"

■ ראש־הממשלה לשעבר, **יצחק רבין**, ניראה במושב־הפגרה של הכנסת, ביום ה־שני, יושב לבד במיזנון. ל־אחר־מכן ניראה בודד על ספסלי סיעתו במליאה. מאוחר יותר הסתובב לבד במיסדרו־נות־הכנסת. משום־כך זכה בפי העיתונאים לכינוי: „רבין, ה־איש הבודד בכנסת."

■ ח"כ **אורה נמיר** החליטה לבטל את השתתפותה במישלחת הכנסת בטענה כי המישלחת הגדולה היא ביזבוז. היא לא הסתפקה בכך, אלא פנתה גם אל שני חבריה ל־סיעה, ח"כ **עדי אמוראי** וח"כ **גד יעקובי**, שיוותרו גם הם על הנסיעה. הגיב על כך אמוראי: „אם את התנדבת לוותר על הנסיעה, שיבושם לך, אני ויעקובי לא שייכים לשורת המתנדבים."

■ סימני המהפך נותנים את אותותיהם גם בחברי־הכנסת שאינם שייכים למיפלגה השלטת. רבים מהם החלו לצטט פסוקים מהתנ"ך. כשנשאל ח"כ **אבא אבן** אם ידוע לו מה אומר עליו ח"כ **משה שחק**, השיב: „כתוב בתנ"ך: על שחל ופתן תדרוך."

■ שר־הבריאות **אליעזר סטק** נשאל אם לדעתו תהיה מילחמה בשנה החדשה, ומי יגרום לה. השיב השר: „רק שני אנשים במדינת ישראל יכולים לעשות מילחמה, עמיתי שר־החקלאות **אריק שרון** והכתב הכלכלי של הארץ, **איתן ייפשיץ**."

■ נהגו של שר־הבריאות, **יוסף דואק**, הוא חובב מוסיקה ערבית. באחד הימים נכנס השר למכונית, בזמן שהנהג הקשיב ללחן האהוב עליו. הנהג לא סגר את הרדיו והסביר: „השר המנוח **ישראל ברזילי** אהב נורא לשמוע מוסיקה ערבית. אז גם אני התרגלתי אליה."

■ צלם־הטלוויזיה **אריה רוזנפלד** מגיע מדי יום ראשון לליישכת ראש־הממשלה כדי לצלם שם את ישיבות־הממשלה. מתחילת הישיבה ועד לסיומה יש לרוזנפלד זמן חופשי. באחרונה הביא עימו לוח שש־בש, והוא מעביר את זמנו במישחק עם נהגו של ראש־הממשלה.

■ העיתונאי **דניאל כלוך** פגש בסגן־השר **יורם ארי־דור** ואמר לו: „תראו לאיזה מצב הגעתם! בתחילה דיברתם על תפקיד של שר־על, ולבסוף הגעתם לתפקיד של סגן־שר."

■ שר־המסחר־והתעשייה לשעבר, **חיים בר־לב**, ידוע כחובב־סוסים מושבע, שהקים בארץ את אגודת ידידי הסוס. חובב מושבע אחר הוא ראש עיריית רמת־גן, הד"ר **ישראל פידל**. השניים אירגנו קבוצת חובבי־רכיבה, ורכבו במשך 10 ימים מקיבוץ יראון שבגליל העליון עד לירושלים, כשאת הלילות הם מבלים בתוך שקי־שינה באוויר הצח.

■ עם גל הברכות שהציף את לישכתו לקראת השנה ה־חדשה, נזכר מזכ"ל מיפלגת־העבודה **מאיר זרמי** כי ב־שנה שעברה הגיעה אליו ברכה לפי הכתובת: „מאיר זרמי, רחוב הירקון 110, תל־אביב." הדוור החזיר את הברכה ל־שולחה, כשעל המעטפה כתוב: „לא מוכר — לא ידוע." רחוב הירקון 110 הוא בניין מרכז מיפלגת־העבודה.

■ **ויוויאן דיניץ**, רע־ייתו של שגריר ישראל ב־ארצות־הברית **שימחה די־ניץ**, ערכה קניות בחנות ידועה. היא בחרה בשימלה מיוחדת־במינה, בסיגנון מיז־רחי. כאשר נארזה השימלה אמרה לה הזבנית: „את יודעת, את אותה שימלה בדיוק בחרה **סאדי ואנס**, רעייתו של שר־התוץ (האמריקאי) **סיירוס ואנס**." ויוויאן מיהרה להח־ליף את השימלה.

■ השדרן **אלי ישראלי** היה מנחה פסטיבל־הפופ שהת־קיים ערב ראש־השנה במדינת־אכזיב. באותו פסטיבל, שכימ־עט הסתיים באסון כאשר ה־תאורן, **בני סולסקי**, נדקר בסכין, נגנב תיק־הצד של אלי שהכיל 2000 לירות ומיסמכים אישיים. אלי פנה, במיסגרת תוכנית־הרדיו שלו בפנייה נר־גשת אל הגנבים, להשיב לו לפחות את המיסמכים אם לא את הכסף. הגנבים האזינו לקריאתו, ותוך שבוע הגיעו אליו פינקס־הצ'קים, רישיון־הנהיגה וכן פינקס קופת־חולים. הם נשלחו אל ביתו בדואר.

■ הטלפון האדום של גלי־צה"ל ממשיך בהצלחתו ה־בלתי־רגילה. עורך ומגיש ה־

לאנשים הנכונים!

777 הברנדי הלאומי שהוא בינלאומי.

כרמל מזרחי
מיקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

אורי זוהר

החליט להיות יוצא־דופן עד הסוף. במקום לערוך בכורה חגיגית כמקובל לסירטו הצילו את המציל, ערך הקרנה מיוחדת ביום השישי שעבר אחר־הצהריים לחברים בילבד. כשהגיע לאולם הקולנוע שבו הוצג הסרט, פגש בו הכוכב השני של הסרט, גבי עמרני, ונשא אותו על כפיים באותה פוזה בה מצולמים השניים בכרזת הפרסומת של הסרט. למטה: אורי זוהר לוחץ בחמימות את ידו של יהודה עזרא, המפגנה ג'דע, העובד כאיש־אבטחה בסרטים. ג'דע, שהיה ידוע באורח־חייו ההיפי, הפך גם הוא חוזר בתשובה, החל חובש כיפה והולך לבית־הכנסת, וסיפר לאורי כי השנה, לראשונה מזה שנים רבות, צם ביום־הכיפורים. אחת שלא האמינה בסיפורים על אורי זוהר עד שראתה את התופעה במו־עיניה היתה השחקנית ומנהלת התיאטרון לילדים ולנוער אורנה פורת (בתמונה למעלה משמאל), שאמרה לאורי כשהיא אוחזת בצי־ציותיו: „אז זה אמיתי, כל מה שמספרים עליך?!" לעומתה לחצה אשתו של השחקן שמוליק סגל (באמצע) את ידו של אורי בחמימות. למטה: אורי משחה בכובד ראש עם עוד חוזר בתשובה שהיה צלם קולנוע והעומד לצלם עם אורי את סרט הטלוויזיה על החוזרים בתשובה בישיבת אור־שמח. אורי לא נשאר להקרנת הסרט, מחשש של חילול שבת. הוא ניגש אל מרבית ידידיו האמנים, לחץ את ידיהם וביקש את סליחתם בדיעבד אם אי־פעם בעבר גרם להם רעה כלשהי.

אנשים

חדשות העיתונאי **צבי רימון** קיבל פנייה ממישפחה של נכה־צה"ל עיוור, שביקשה ל־החזיר את כלבתו של העיוור, שנגנבה. רימון היה נתון בין הפטיש והסדן. מצד אחד לא רצה לפרסם ידיעה שאינה בבחינת חדשה. מצד שני לא יכול לסרב לפנייה. לבסוף מצא פשרה, ביקש מהשדרן **רם תדמור** שישדר את בק־שת המישפחה בתוכניתו. עד לסיום התוכנית הודיעה המיש־פחה לרימון כי הכלבה נמצאה.

■ דקות ספורות אחרי שהתחילה הפגזת־הקטיושות על צפת, טילפן האזרח **גבי סבג** לטלפון האדום, והתחנה הצב־אית היתה הראשונה ששידרה את הידיעה על ההפגזה.

■ **רות אלון**, אשתו של שר־החוץ לשעבר ח"כ **יגאל אלון**, עבדה עד לאחרונה כמנהלת בית־ההארחה של קי־בוצ גינוסר. אולם עובדת היותה אשת שר־החוץ־לשעבר גרמה לכך שהפכה אטרקציה. הדבר נמאס עליה, והיא עזבה את עבודתה, עברה לעבוד כמזכירת מיפעל האלקטרוניקה של המשק, שבו עובד גם בעלה.

■ בסוכות עומד להיפתח שבוע של הדפסים אמנותיים, שאותו מארגנת עיריית צפת במלאות 400 שנה לדפוס ה־עיברי בארץ־ישראל. משתתפת־הכבוד תהיה הציירת **אנה טיכו**, שעברה את גיל התש־עים, והמציירת עדיין מדי יום ביומו.

■ לעורך־הדין **יואל רי־פל** היו כמה ברכות, שאותן שיגר לפני יום־הכיפורים: ל־גיבחרת ישראל בכדורסל, ה־משתתפת באליפות אירופה: חצי גמר חתימה טובה. לזמר **יהורם גאון**: גמר חתונה טובה. ל**יהושע בן־ציון**: גמר חגיגה טובה. לחבר שלו, השחקן **דודו טופז**: גמר חתיכה טובה.

■ עוד חוכמה משל ריפל: איך קוראים לחילופי־גברי ב־ממשלה? בא־שר־טרי.

■ העיתונאי, **דודו הלוי**, כתב השבועון האמריקאי טיים בישראל, מחזיק בביתו כלב־שמירה. באחד הלילות לנו בני־מישפחתו של הלוי מחוץ לביתם ולקחו עימם גם את הכלב. באותו לילה נערכה פריצה בדירה, ונגנבו מתוכה סכום־כסף גדול ותכשיטים.

■ מנכ"ל הרכבת, **מרדכי צפיריר** נשאל השבוע: „גו, מה נשמע ברכבת?" והשיב: „הרכבת היא הדבר היחידי בארץ שעדיין לא ירד מה־פסים."

■ בפגישה שהתקיימה בין איגוד־המלונאים לבין שר־התיירות, המיסחר והתעשייה, **יגאל הורביץ**, ביקש המלו־נאי הירושלמי **חיים שיף** מן השר שיבטל את המס על הוויסקי. התערב העיתונאי **יו־סף פריאל**: „ובאותה הזדמ־נות כדאי לבטל גם את המס על הגבינה הצרפתית המיוי־באת." הורביץ לא נשאר אדיש לבקשתו של שיף: „אני מכיר כמה אנשים טובים שנפלו בזמן האחרון על הראש."

■ הממציא **אלכסנדר זרחין**, אבי השיטה של התי־פלת־מים באמצעות הקפאה, גילה כי המישטר החדש אינו שונה כל־כך מן המישטר הישן. גם במישטר החדש אי־אפשר להיפגש עם ראש־הממשלה, ו־המיכתבים נענים על־ידי מזכי־רות אדי־שות. כדי להוכיח ש־אפילו ברוסיה הצארית היתה קיימת שיטה אחרת, מספר זרחין על מעשה שהיה ב־1915: ה־שלטונות סירבו לתת לו דרכון, בטענה שעל היהודים לשאת שמות יהודיים, ואילו אלכסנדר אינו שם יהודי. זרחין תבע להיפגש עם שר־המישפטים, ו־הוזמן לפגישה עימו בפטרוגראד (לנינגראד). כשהופיע זרחין, קיבל את המספר 67, ונתבקש להמתין. בשעה הקבועה הופיע השר, בלוויית שני מזכירים, באולם־ההמתנה הגדול. המון־מנים הועמדו בשורה, על פי המיספרים, והשר הקדיש לכל אחד מהם כמה דקות, כשהוא מחליט בו במקום בכל עניין ומצווה על המזכירים מה לע־שות. כאשר הגיע תורו של זרחין, אמר לו השר כי אינו יכול לעזור לו, מפני שחוק הוא חוק, וליהודי צריך להיות שם יהודי. אמר לו זרחין: כבוד השר, לפני 2500 שנה היה ליהודים מלך בשם אלכ־סנדר (הכוונה לאלכסנדר ינאי). השר הסמיק והודיע שיגיש ל־סנאט הצעת־החלטה לתיקון העניין. מסכם זרחין: באמצע מילחמת־העולם עסק הסנאט בשאלה זו, וזה מסביר מדוע התמוטט המישטר הצארי. אגב, לזרחין, כיהודי, היה בכלל אסור להיות בפטרוגראד. כששאל או־תו המזכיר בנוכחות השר איך תגיע לפטרוגראד, בניגוד לחוק, אמר השר: „מר זרחין הוא בחור צעיר, ואל תלמד אותו לשקר."

■ מעמדה החדש של ד"ש כמפלגה אופוזיציונית מציק ככל הנראה למנהיג התנועה, הפרופ־סור **יגאל ידין**. אחרי שה־תנועה העבירה את מרכזה ל־בניין חדש בירושלים, החדיע ידין לחבריו: „אין זה מספיק שהבניין החדש יהיה מרכז ה־עצבים של התנועה. לאור מצ־בנו כיום הוא חייב קודם כל להיות מרכז העצבים החזקים."

■ ראש אגף ההסברה של ד"ש, העיתונאי **אלי אייל**, סבור כי סוף סוף יש משהו משותף לד"ש ולאגודת־ישראל: „אלה שתי המפלגות היחידות שמרכזיהן נמצאים בירושלים הבירה."

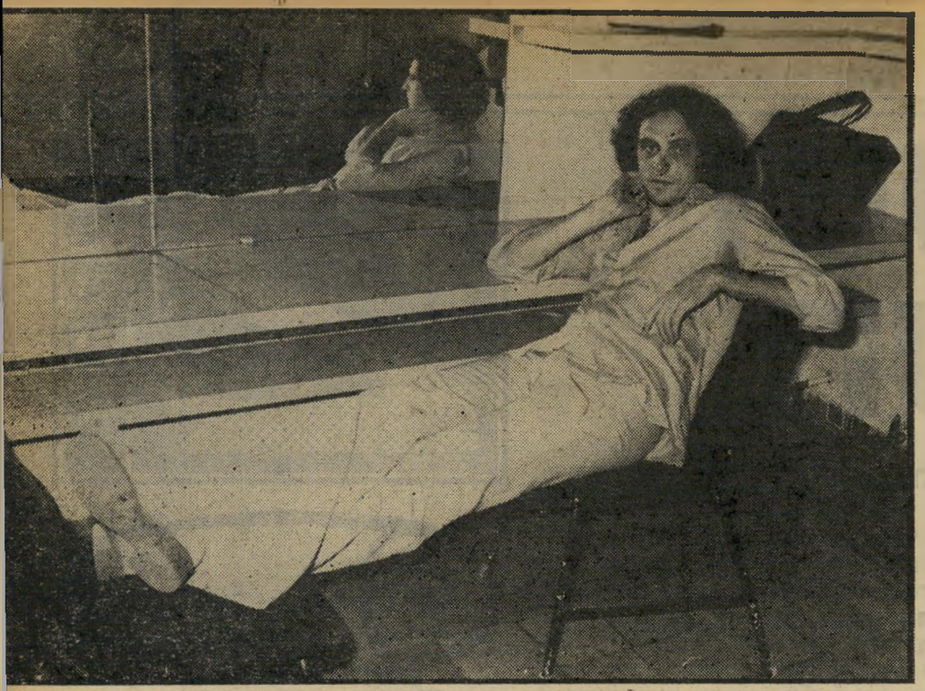
■ תעשיין המטוסים ה־קשיש, **יוסף שידלובסקי** (81), בעל מפעלי מנועי המ־טוסים בצרפת ובבית־שמש, אינו מוטרד לאחרונה מעסקי מפ־עליו. מרבית הזמן הוא מבלה בביתו שבקיסריה, נוסע מדי בוקר על אופניים לרחוץ בים. כדי שייקל לו לסחוב את אופניו, רכשו עבורו אופניים מיוחדים מהמתכת הקלה טיטאניום ש־מחירם כ־15 אלף ל"י. שיד־לובסקי גם חזר לאחרונה לחיק היהדות ומרבה לעסוק בענייני דת.

■ בפגישה שערכו חברי משלחת ועד־השלום הישראלי במוסקבה, עם עורך העתון ה־ספרותי הרוסי ליטראטורנאיה גאזטה, **אלכסנדר צ'קובס־קי**, שהוא יהודי במוצאו, ביקש צ'קובסקי מהמשורר הישראלי **יונה** („יבי") **בן־יהודה ל־השאיר לו שלושה משיריו ל־פירסום בעיתונו. יבי בחר ב־שלושה שירים עבריים שתורגמו על ידי מתרגמי העתון לרוסית ויפורסמו באחד הגיליונות הק־רובים שלו. צ'קובסקי הוא ה־איש שכתב את הספר לנין־גראד במצור, שתורגם בשעתו לעברית והופיע בהוצאת פוע־לים.

■ בהקלטת תוכנית הרדיו בירה ומצב־רוח, שנוגדה ל־שידור לערב ראש־השנה, בירך מנחה התוכנית, **יעקב אגמון**, את המאזינים ואת עם ישראל כולו לרגל השנה החדשה. בין השאר שלח ברכה מיוחדת ל־ממשלת־ישראל על הרגישות המיוחדת שגילתה לנקיון־כפיים ושהחר־המידות, שהתבטאה בשני אירועים: שיחרורו של הבנקאי **יהושע בן־ציון** ממאסר חמ־זרת החפתים בשווי של חמש ל"י שניתנו במתנה על ידי חברת כלל לשר השיכון **גדעון פת**. אבל ברכה זו לא שודרה. עורכת התוכנית, **דרורה בן־אבי**, צינזרה אותה.

■ יושבת־ראש איגוד ה־מפרסמים בישראל, **טובה ישעיה** רכשה לא מכבר מכו־נית חדשה מדגם אודי, בצבע אדום לוהט. יומיים אחרי ש־קיבלה את המכונית לידיה, נעלמה המכונית מפתח ביתה. טובה הזעיקה את המישטרה כדי לחפש את האבידה. ואומ־נם, המישטרה גילתה הפעם יעילות למופת. המכונית נמ־צאה כעבור זמן קצר. אלא שטובה לא יכלה להשתמש בה לטיולים בחגים. המכונית נמ־צאה כשהיא הרוסה לגמרי.

■ לפתיחת מסעדתו החדשה של **רפי שאולי** מנדים צרים הובאו שתי פרות ש־שימשו כאורחות כבוד. אחת הפרות התמרדה והחלה לרוץ לאורך שדרות בן־גוריון כש־אנשיו של שאולי רצים בעק־בותיה. לבסוף נתפסה הפרה, שהיא אלופת ישראל בתנובת חלב, ונדחפה בכוח למשאית שהובילה אותה בחזרה אל הרפת.

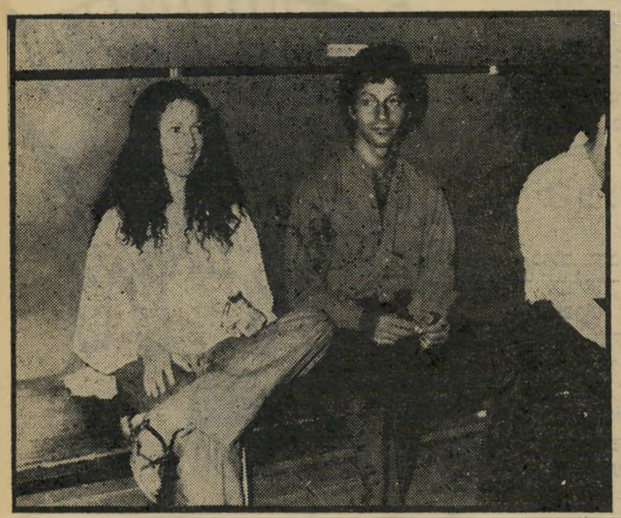
צביקה פיק

נבחר בפעם הראשונה מזה שבע שנים, כזמר השנה על־ידי רשת ג', שבועון בטכס חגיגי שהתקיים בהיכל התרבות. אלא שצביקה לא התרשם מכל המהומה שהתרחשה סביבו. חצי שעה לפני עלותו לבמה, הסתגר בחדר ההלבשה. על הדלת שמרו חיילי גלי צה"ל מפני המעריצים.

גיזי כץ

זכתה גם היא בתוי־הזהב, שבא לציין ולסכם את שנת הפיזמונים תשל"ג. גיזי הניחה את התו על עינה, ואמרה: „מעניין איך מרגיש משה דיין עם עין אחת." אחר־כך אמרה שהתו ישמש לילדיה, שם ובן, כמישחק.

יהודית רביץ

הזמרת המצויינת נבחרה כתגלית ה־שנה. יהודית בת ה־22 לא התרגשה מהזכייה, ישבה רוב הזמן מאחרי הקלעים עם המלחין מתי כספי, שנבחר כמלחין השנה. שניהם הודו לקהל במישפטים קצרים. כשמתי' — במקום לשיר — אומר: „תודה, להתראות ושנה טובה."

תולדות השקר

פרק א': נביא השקר — השקר אין לו רגליים

נביא השקר היה מסתובב בארץ על אופניים, עוצר, עולה על ארגז, ומבשר לעם שהשקר חי.

„אזרחים טובים", היה נביא השקר אומר תמיד לארבעת האנשים שהתאספו, „השקר חי. השקר לא מת. כל עוד בלסב פעימה — השקר חי וקיים. האדם חי והולך, ואחר־כך הולך לעולמו. אבל השקר לא. השקר חי לנצח. כי השקר אין לו רגליים. השקר עף. השקר הוא משוף, מעוף לבניית האומה. יחי השקר!"

כשהיה נביא השקר יורד מהארגז היו ארבעת האנשים מגיבים. אחד היה צועק בכעס „לך לעבוד, תרח זקן!". שני היה מגחך „בכמה אתה מוכר את הארגז?". שלישי, הצעיר בחבורה, היה בדרך־כלל מתריס „השקר מת, סבא, השקר מת." רביעי היה מסתכל רגע, מושך בכתפיים וממשיך לדרכו.

וגם נביא השקר היה ממשיך בדרכו.

פרק ב': לשון השקר — השקר עושה בנפשות

„כולם מדברים על השקר", אמר פעם מי שאמר, „אבל אף־אחד לא עושה שום דבר להגשימו".

„להיפך", ענה לו מי שענה, „כולם מגשימים את השקר, ורק אתה מדבר".

„אתם מכניסים את השקר למרכאות!", האשים מי שהאשים.

„מילים, מילים, מילים", קבע מי שקבע, „מה שקובע זה העשיה, ולא הדיבורים".

„אתם מסתירים את השקר מן העם!", צרח מי שצרח.

„שטויות", סיכם מי שסיכם, „עבור בארץ ותראה. רבבות שקרנים עושים יום וליל במלאכת השקר. בעיר ובכפר, בשדה ובחרושת, במישמר ובמשמרת!"

„אבל", ניסה מי שניסה, „הם לא מבינים את גודל המעשה. הם לא יודעים את האמת על השקר!"

„שטויות במיץ עגבניות!", סגר מי שסגר את העניין. „בעצם המלאכה עושה השקר בנפשות, ואל תבלבל את המוח!"

פרק ג': דובר השקר — אם תרצו אין זו האמת

הכלבים נבחו, הפרות געו, הג'ירפות שתקו — אך שיירת השקר הלכה וכבשה את ההר.

„אם תירצו אין זו האמת", היתה הסיסמה על הקיר. איש לא זכר אותה, אך איש לא שכח אותה. בשקט המעשה ובלהט העשייה נעשה השקר לנחלת הכלל. לאט ובטוח עבדו הכל את השקר.

הם לא דיברו על השקר. הם שרו עליו.

דיברו הפטיישים, דיבר המכוש, דיברה הזיעה. השקר היסה שורשים. עמוק באדמה — עמוק בלבבות.

פרק ד': עד השקר — השקר המתועב

ואז קרס הכל.

השקר נפל ארצה בקול דממה דקה והתנפץ. שקט ירד על הארץ והאוויר התמלא חלל. הדממה היתה מעיקה והמועקה דוממת.

„השקר חי!", צייץ לפתע ילד אחד, עירום, מבין ההריסות.

„השקר לא מת.", ליחששו ההורים המאושרים, „השקר חי".

„יחי השקר!", צווחה המשפחה בגיל.

„השקר חי, השקר חי!" עברה הבשורה כחץ מקשת, „השקר חי!"

„יחי השקר!", קרא הכרוז בכיכר. „יחי! יחי! יחי!" ענו המפגינים בשאגה.

„השקר, השקר המתועב, חי חי וקיים! השקר, השקר המתועב, חי חי וקיים! השקר, השקר המתועב, חי חי וקיים!" שרו כולם ורקדו והתחבקו והתנשקו ובכו בחדווה.

ומול עיניהם המשתאות קם השקר לתחייה והוא חזק מאבן ויציב כסלע ואיתן ככותל.

פרק ה': משיח השקר — השקר והכזב

נביא השקר טס על אופניו, ועצר, ועלה, ונאם, ובכה, ורעד. והקהל הגדול עצר, ושמע, ועלה, והתעלה, ובכה, ורקד.

אבל הקהל רצה עוד.

הקהל סבר לא הסתפק בנביא זקן על אופניים. הקהל הקדוש דרש משיח צעיר על חמור.

וכשמדברים על התמור — התמור בא.

ואכן, משיח השקר בא. צעיר וזך ויפה וטהור. התמור נשאו על אולפני הטלוויזיה לשדר לעם את הבשורה.

„אזרחים נפלאים", הרטיט משיח השקר את לב האומה, „השקר חי. השקר לא מת. אך לא על השקר לבדו יחיה האדם. השקר לבדו הוא שקר. אין שקר ללא כזב. השקר הולך עם הכזב, והכזב הולך עם השקר. מן השמיים ירדו אלינו השקר והכזב יחדיו. והיילכו שניים יחדיו בלתי אם נועדו? לא, אזרחים נפלאים. כן, אזרחים נפלאים — אין שקר מבלעדי הכזב, ואני משיחם. אמן."

„אמן ואמן סלה", התרתה־החזיקה אחריו האומה בכל סאלוניה.

פרק ו': לחם השקר — מן השקר אל השקר

הגפרור ניצת והציית לבבות.

הארץ כולה עלתה בלהבות תחיית השקר ואמונת הכזב.

„אנחנו שקרנים", קראו האנשים בגאווה. „ראינו את השקר", הודיעו האנשים כשעיניהם להבה. „גילינו את הכזב", הריעו האנשים בתאווה, „אנחנו כוזבים חזרה".

ההר נכבש, ואחריו הרכס, ואחריו שלשלת ההרים כולה.

„תיראו", ניסה מי שניסה, „אפשר גם לחיות את השקר מבלי הכזב".

„שטויות", ענו כולם, „אין שקר מבלעדי הכזב, שקר בלי כזב הוא שקר".

„אבל יש גם שקר אחר", ניסה שוב מי שניסה שוב.

„אין שקר אחר", גיחכו כולם, „יש רק שקר אחד, והוא השקר והכזב".

„השקר שלכם מטורף והכזב שלכם משוגע", ניסה עוד פעם מי שניסה עוד פעם, „הבה ונחזור אל השקר השפוי!"

„שטויות בתחת", ביטלו כולם, „אנחנו לא רוצים שקר שפוי. אנחנו רוצים שקר משוגע, כזב מטורף, שקר נהדר, כזב אלוהי. לך קיבינימאט עם השפיות שלך, תחיכת משוגע!"

פרק ז': ה־שין־קוף־ריש — השקר יופי, ההבל חן

ומי שניסה יסע לו אל ארצות הקיבינימאט, ולא יפריע לבנות את ארץ השין־קוף־ריש.

כי השקר יופי וההבל חן. ואשרי המאמין. ולא כל הנרצע זחב הוא. ואין עשן בלי אש. תהיה העקוב למישור. ואל תדרוך על הדשא. ושנה טובה. וחג שמח. וכל טוב. ואל תישתו מים אחרי פירות.

הממשלה התכנסה דנה וההחליטה

לכתבנו המדיני נודע בדרכים חשאיות, כי הממשלה התכנסה ביום א', דנה בכמה נושאים וקיבלה מיספר החלטות.

בישיבה סקרו השרים הנוגעים בדבר עניינים חשובים ומסרו הערכות שונות על מצבים מסויימים העשויים להתפתח כתוצאה ממהלכים חשובים בשטחים שונים שבתחומי אחריותם המסויימים.

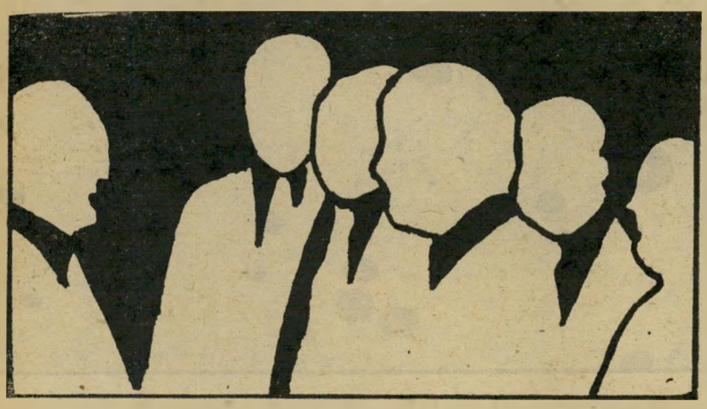
אחד השרים סקר את ענייני מישרדו והציע כמה הצעות לפעולה, שנתקבלו פה-אחד על-ידי השרים האחרים.

שר אחר, הממלא תפקידו של שר בכיר הנמצא כרגע במקום מסויים, ביקש וקיבל את אישור הממשלה לצעד נוסף במיסגרת הערכות מישרדו בהתאם להחלטות הממשלה הקודמות.

שר התיקשורת, ששמו לא נמסר לפירסום, מסר על תוצאות מחקר סודי שערך מישרד-חקירות, בקשר למחסור באביזרים המשמשים לקיום שיחות דרך חוטים. ובעיקבות כך, החליטה הממשלה לנקוט צעדים דחופים לשיפור המצב.

כמו-כן החליטה הממשלה על הקמת ועדת שרים מיוחדת לבדיקת ענייין לאומי ראשון במעלה. בראש הוועדה יעמוד השר אבידרור וחבריה יהיו השר אבירם, השר עמיצור, גונדר עמיאל וראש קבוצה אביחי.

מזכיר הממשלה סירב להכחיש או לאשר את הידיעות על כינוס הממשלה, דיוניה וההחלטות שנתקבלו, ודובר מסר באמצעות מזכירתו שאמרה לשליח ללחוש לכתבנו ש„אין תגובה".

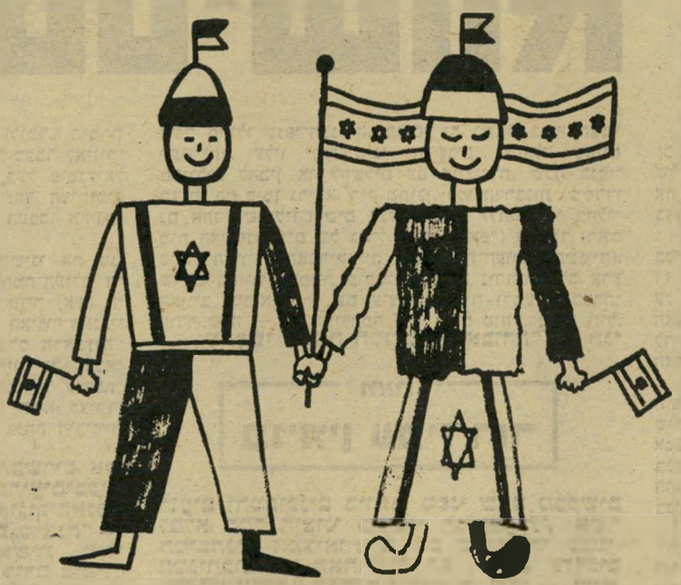
ראש הממשלה, כמה מחשרים, יועץ ומנכ"ל משוחחים לפני תחילת ישיבת הממשלה. (צילום, ריטוש ופיתוח: לישכת העיתונות הממשלתית)

יום הכיפורים החשבון והנפש וכוי וכוי

הצום — עוצמה.
הצום — צימצום.
הסעודה לא מספקת.
לא עוד.
הסעודה מפסקת רגליה.
עת לסעודה מפסקת.
החשבון והנפש.
החשבון בנפשנו הוא.
חשבון עולמי קר.
נפש יהודי הומיה.
ארבע שנים אחרי.
ארבע חזיתות.
ארבעה לוחמים.
ארבע אמהות.
ארבעה דורות.
ארבע שנים לפני.
הכי פורים הכיפורים?
היכן טעינו?
ומה הלאה?
ונתנה תוקף — ממילים למעשים.
ונתנה תוקף לארץ-ישראל.
לא תפילה תפלה.
מכופרים למכפרים.
מכופרים בעיקר לאיכרים בכפר.
מכיפורים לכפתורים.
צום טוב — הכל טוב.

כך ניראה כולנו בחגיגות ה־30

מיניסטריון־השימחה מבשר:
השנה אנו חוגגים ל' שנות־קוממיות.
נשמחה ונצהלה!
כך ניראה כולנו בחגיגות ה־30:
לראשינו כובע־טמבל כחול־לבן נושא דיגלון־משונן כחול־לבן.
נחייכה ונצחקה!
חולצותינו ו/או הצאיותינו דגל־עצמאות כחולבן. מיכנסינו ו/או חולצותינו כחולבן.
נעלוזה ונרקודה!
נעלינו כחולבן.
ינעל אביהם!
בידנו האחת דיגלון עצמאות כחולבן. בידנו השנית־מצדה־לא־תיפול דגל־שיבעת־כוכבים כחולבן.
נסתבבה ונכייפה!
צו שמח!

סיגנון חדש־נושן

לפני כמה ימים, הקשבתי לחדשות של „שידורי ישראל" מירושלים. סיפרו על ארה"ב והתנחלויות ואש"ף ודיין ומחירי-הירקות ובגין ושוד-בנק ובין-כסה-לעשור וכרגיל. אחר-כך באה ידיעה במין נוסח כזה — „חייל צה"ל נפצע בעיר עזה מדקירת סכין. החייל וחבריו, שהיו בסיור שיגרתי, פתחו באש על התוקף והרגוהו. כמו-כן נפצע תושב מקומי שהיה במקום והוא מת מפצעיו. בחקירה ראשונית הוברר שהתוקף היה נתון בטיפול פסיכיאטרי." ואחרי זה המשיכו החדשות על הניקיון-במידרכות והרפורמה-בחינוך והמזג-באוויר וזהו זה.

והסיגנון החדש הזה, של חשיבות פציעת החייל, לעומת הזוטא שבהריגת איש והפך-הקטן שבהריגת עוד אדם, הזכיר לי סיגנון ישן-נושן, מוכר וחביב, הסיגנון החדש.

שעת השי"ן: הצנחת הצנחנים במיבצע „גן השוק"*, כפי שצולם בסרט

הפרשן הצבאי של „העולם הזה" מנתח את ההיבטים הצבאיים

האקטואליים של המיבצע המתואר בסרט „גשר אחד רחוק מדי"

מיקסם-שוא מוטס

„איגוף האנכי העמוק" — כלומר, תימרון כוחות־יבשה אל עומק שטח האוייב, מעבר לאיזור־החזית, בהנחתה מן האוויר — כפאטנט בעל פוטנציאל הכרעה מערכתית ואף אסטרטגית, הוא אחד המיתוסים המסרבים למות על אף ליקוי ניסיונות העבר, ההיגיון המיקצועי והמציאות השוררת בפועל.

כשאר המפקכים הגדולים האחרים, ששינו את פני המילחמה והלחימה הקונוונציונליות במילחמת־העולם ה־שנייה, ואחריה לוחמת־השיריון ועוצמת־האוויר (אש) ה־איסטרטגית, הטקטית והמושטת — גם האיגוף־האנכי־העמוק הופיע ונתבשר כבר במילחמת־העולם הראשונה: קולונל בילי מיטצ'ל, אז מפקד כוח־האוויר של „צבא־המישלוח האמריקאי" (ואחר כך גביא־הזעם של עוצמת־האוויר, שהגזים והפך עצמו קדוש־מעונה שלא לצורך) הציע לכבוש את מיבצר מאץ באמצעות הצנחת דיביזיית חי"ר ממפציצים, השאולים מן הבריטים.

אך שעה ששאר המהפכים־המתבשרים אכן התממשו והוכחו כמכשירים מכריעים־בכוח במילחמה או בלחימה, הרי האיגוף־האנכי־העמוק — בעיקר ביישומו שהיה, כ„מצנח" — זכה למשך־חיים יציב, שהחל בראשית מיל־חמת־העולם השנייה ונמתיים עוד קודם פופה; ותוך פרק־זמן קצר זה הספיק לעבור את כל המרחק, שבין חדשנות מהפכנית־לכאורה ובין חזון כושל, שהפך אנאכרוניזם.

רק העובדה, שהתברר כי בכל זאת עשויים להיווצר מצבים מיוחדים — ונדירים — שבהם האיגוף־האנכי־העמוק מציע את הפיתרון הנכון והכדאי, היא לבדה מצילה את הרעיון מהגדרתו כמיקסם־שווא.

אכן בעייתו ומיגרעתו הבסיסית של האיגוף־האנכי־העמוק נעוצה במידת כדאיותו, לעומת אלטרנטיבות אח־רות, שהיתה והינה נמוכה ביחס — בוודאי בחשבון כללי וסופי, וגם ברוב הגדול של המיקרים הפרטיים, כל אחד ואחד לגופו.

השקפה זו מקובלת על כל הצבאות — בפועל. אולם הרעיון שמת־במעשה ממשיך בחיים־כביכול בתוך קליפה חלולה של מיתוס מיקרי: הצנחנים הפכו חיל־עילית, רועים והמפוכנים ביותר, מפני שהם מבקשים למלא פמל חיצוני כתוכן המשמעותי, אשר המיבחנים המציאותיים הם שרוקנוהו ממנו. המגוחכים בין האחרונים הם אותם צנחנים „מחפשי־זהות" המצויים בצה"ל, שבו — שלא ככצבאות אחרים — אכן הונהגה הצנחנות, באופן מזדע ומוצהר, כפמל של עיליות וכתמריץ לרוח־יחידה עילית־פסית; כך, תוכנה המזהותי הממשי איננו „אבוד", משום שמעולם לא היה.

„מחפשי הזהות הממשית האבודה" הם הגי־

מאת

בנימין עמידרור

אשר סימלו כנפי־הצניחה. באופן זה נשאר בגוף הצבא מעין־יתד, עליו יכלו מיני „חדשנים", וכאלה שאינם מסוגלים להבין או להשלים עם המציאות, שבה כנפי־הצנחן הם סימן גרידא. ריק מתוכן, כמו הדרבנות (ששרדו גם אחרי שחיל־הפרשים נעלם) לשוב ולהטרידנו בחלו־מות האינפנטיליים של גנרל הנרי („האפ") ארנולד (ראש כוחות־האוויר האמריקאיים במילחמת־העולם השנייה), שראה בחזונו ארמיות מוטסות שלמות נוחתות בלב ארץ האוייב ומביאות — עם עוצמת־האוויר ולמעשה כסרח־עודף שלה — את המילחמה לידי סיום מוחץ, מהיר וזול.

אבל בנות־הברית ראו רק את ההצלחות הגרמניות ו־וכיבוש כרתים, שאצל הגרמנים גרם להורדתם־מן־הכמה של הגייסות המוטסים ושל האיגוף־האנכי־העמוק, דחף את הבריטים והאמריקאים בכיוון ההפוך, והמריצם להשקיע באלה מישנה אמונה, מאמצים ומשאבים.

המיבצע המוטס הגדול הראשון של בנות־הברית נערך במיסגרת הפלישה לסיציליה. יחידות מוצנחות ומובלות־דאונים הונחתו בלילה, בפיזור עצום ובאבידות כבדות, על גשרים ומיצרים, שנועדו לבודד את איזורי הנחיתה האמפיבית, לחסום מעבר תיגבורות גרמניות ואיטלקיות לחופים ולהבטיח לכוחות הפולשים את המבואות לפנים הארץ.

המיבצע הגדול המוטס השני היה מאורגן ומוצלח יותר, ובו נחתו על אדמת נורמנדיה — שוב בלילה — שלוש דיוויזיות מוטסות, כדי להבטיח את הנחיתה ה־אמפיבית הגדולה והחשובה בהיסטוריה. כוח מוטס מקובץ בסדר־גודל של דיוויזיה „רזה" מילא תפקיד דומה, מול התנגדות אפסית, במאמץ הפלישה המישני מן הדרום של בנות־הברית לצרפת.

בספטמבר 1944 בוצע גן־השוק**, שכבר תיארנוהו (והוא גם נושא הסרט, גשר אחד רחוק מדי). באפריל 1945, כאשר חצו בנות־הברית את הריין, הופעל פעם נוספת גייס מוטס (במיבצע וארסיטי), כאשר שתי דיוויזי־יות מוסטות, אמריקאית ובריטית, נחתו מעבר לנהר, בגיזרת־הצליחה של מונטגומרי, „בתוך טווח התותחים".

בשנים 1943 ו־1944 תיכנן אורד וינגייט וניהל בבורמה שתי „חדירות עמוקות־טווח", שהיו במהותן איגוף־אנכי־

קבר בכרתים

המרשימים במיבצעי האיגוף־האנכי־העמוק נערכו על־ידי הכוחות המוטסים הגרמניים. הם הופעלו ב־כיבוש דנמרק ובנורווגיה, אך מיבצעיהם בתחילת מיל־חמת־העולם השנייה. היעילים באלה, מבחינת תרומתם להכרעה האופרטיבית והאיסטרטגית, היו הנחיתות ה־מוצנחות ונישאות־ההאונים על נקודות־מפתח — שדות־תעופה, גשרים — שנועדו למוטט את ההתנגדות הבלגית וההולנדית, וגם להבטיח את מעברם המהיר של הכוחות הגרמניים העיקריים לכיבוש ארצות־השפלה, ה־חרוצות במיכשולי־מים.

אולם הקאריירה של הגייסות המוטסים הגר־מניים היתה קצרה ביותר — שיאה, כיבוש האי כרתים באמצעות איגוף־אנכי־עמוק כיבד, הפך גם מקום קבורתה מפני שהוברר כי מחיר המיבצעים המוטסים, גם כשהם מוצלחים, גבוה מדי.

הרעיון שמת מזמן ממשיך לחיות בתוך קליפה של מיתוס

עמוק, משום שהכוחות לחמו בתוך עורפו הרחוק של האוייב וקו־התחבורה הלוגיסטי וכן סיוע־האש הכבד היו אווריים. חדירתו הראשונה היתה בעוצמה כוללת של חטיבה, ונעשתה בהסתננות מאסאם, אל צפון־בורמה, מכוסה הג'ונגלים. לחדירה השניה הוקם כוח בן שש

* תיקון טעות: במאמר הקודם (העולם הזה 2089) נכתב שהחזק המוטס של מיבצע גן השוק נקרא „גן". זוהי טעות. היה זה „שוק".

** העולם הזה 2089.

חסיבות מוגברות — כלומר, כגייס מוקטן — עם חיל־אוויר מושלם משלו. חמש חטיבות חדרו בפועל, מהן אחת בהסתננות וארבע בדרך האוויר (ההלוץ בדאונים, והשאר במטוסים שנחתו בשדות, אשר הוכנו בקרחות ג'ונגל, בלב השטח היפאני). מפני אופי השטח, גודלו, קיום היכולת לתיספוק וסיוע אווירי קבועים ויעילים, ומיעוט ודלילות כוחות האוייב, יכלו עוצבות אלו, שנקראו „צ'ינדיטים", לפעול ברציפות עד חמישה חודשים. בכך נבדלו ממאמצי איגוף־אנכי־עמוק (וכן קומנדו למינהו) בזירות אחרות,

בצה"ל חשבו להעביד לזירתנו את „החדירות העמוקות" של וינג'ייט

שנסיבותיהן איפשרו פעולה רצופה במשך שעות או ימים ספורים בילבד.

דבר שלא ייאמן הוא — ונשמע כבדיחה — שלפני שנים רבות חשב צה"ל ברצינות מלאה להעתיק את „החדירות־עמוקות־הטווח" של וינגייט בבורמה, לזירתנו.

צניחה חסרת־היגיון

לאחר מיחמת־העולם השנייה שקע שימושו של האיגוף־האנכי־העמוק. למרות שהיה בידם כוח מוסד מארגן ומאומן היטב בן כמה דיביזיות, לא מצאו האמריקאים לבצע בקוריאה אלא שני מיבצעים מוטסים, כל אחד בגודל של חטיבה, ושניהם כאיגופים־אנכיים קרובים — כלומר, לא כמאמצים עצמאיים, אלא כמאמץ־מיסגה של מאמץ קרקעי סאקטי, כאשר האיגוף האנכי נוחת לא מאחרי חזית האוייב ובעומק שיטחו, אלא בתוך איזור הלחימה ובטווחי זמן־ומרחב של שעות וקילומטרים בודדים מן הכוחות הקרקעיים, המתחברים.

הצרפתים, שיטחו עוצמה מוצנחת משמעותית, גם הם לא הביאוה לידי ביטוי של ממש במילחמת הודו־סין. אחרי הצלחה מסויימת באיגוף־אנכי־קרוב, שבוצע בעורף הוויאט־מין (שמה דאז של „הישות" הוויאט־נאמית־קומוניסטית) שתקפו איזור מסויים ונאלצו לסגת, הגה הפיקוד הצרפתי גירסה מורחבת של הצלחתו, בצורת הקמתו, עמוק בתוך שטח האוייב, של מיתחם מבוצר מנותק יבשתית. הרעיון היה ליצור אתגר לוויאט־מין, שיראו במיתחם מנותק זה טרף נוח, ירכזו כוחות גדולים להתקפתו ויובסו באמצעות היתרון הצרפתי בעוצמת־האש, הקרקעית והאווירית.

המיתחם הוקם ליד גביו לאום, בעמק הקרוי דיאן־ביאן־פו.

סוף הסיפור ידוע. קרב זה הפך מפלה צרפתית צורבת ומשפילה, שחטביעה חותמה על המשא־ומתן אשר התנהל אז בז'נבה.

מנקודת־הראות המיקצועית, נגרמה המפלה מפני ש־הרעיון הצרפתי גילם את האיגוף־האנכי־העמוק באחד משיאי עיוותו: החזקה סטאטית של איזור מוגבל קבוע, לזמן ממושך, הרחק מעבר לטווח יכולת הסיוע והחבירה של כוחות־קרקע רגילים, באמצעות תיספוק אווירי בילבד הוא מן הדברים הבלתי־אפשריים, בין מפני שהמפלה הבלתי־נמנעת היא עניין של זמן בילבד; ואפילו אם אפשר למנעה, המחיר תמיד כבד מאד ביחס.

תרומת צה"ל לאיגוף־העמוק היתה, כמובן, הצניחה במיתלה, בפתיחת מיבצע־קדש 1956.

כפי שעוד נראה, הרי כמעשה־לחימה, מיוי־חדת פעוזה זו בהיותה חסרת־הפשר ומחוסרת־ההיגיון שבכל האיגופים־האנכיים־העמוקים.

א"זנהואר וארנולד ב'מי המערכה

חיילים אמריקאיים של הטור הקרקעי חוצים נהר בהתקדמותם

הנחיתות הממוסקות שבוצעו בששת־הימים — באום־כתף, בעיקר, וגם ברמה — וכן זו על החרמון (הסורי) ביום־הכיפורים, הן בגדר איגוף־אנכי־קרוב, שהוא, כאמור, תמרון טאקטי שנעשה בתוך איזור הלחימה לגמרי והשונה בייעודו ובמאפייניו מן האיגוף־האנכי־העמוק. הבדל זה אינו דק וטכני, אלא רחב מאד ומהותי — למרות שדומה כי בעיני רבים מדי, בעיקר שדווקא הם בין אותם הצרי־כים לדעת ולהבין (והם אנשי הכוחות המוטסים; כלומר הצנחנים) זהה כל „איגוף־אנכי" למישנהו. אין הם מבי־נים שהמשמעות האמיתית נקבעת דווקא על־ידי התואר, „עמוק" או „קרוב", המציין שני דברים שהם אמנם „איגוף אנכי", אבל נפרדים ושונים לגמרי.

בעי"ה של בטן

ירושתו הבכירה והקבועה של האיגוף־האנכי־העמוק נובעת, באורח בלתי־נמנע, מהיותו מאמץ עצמאי, הנוצר והמקויים בעומק שטח האוייב (המקיף אותו מכל עבר), תוך תלות מוחלטת ביכולת הלוגיסטית האווירית — כשזו צריכה להתיישם מעל טריטוריה עויי־נת, כלפי יעדים הכרחיים ודאיים, שהם סטאטיים לגמרי, או כימעט־לגמרי. תוצר־הלוואי הגרוע ביותר ממכלול־מאפיינים זה הוא, היעדר היכולת המעשית להנחית ולקיים באיגוף־אנכי־עמוק עוצבות אופטימיליות.

העוצבות המונחתות מן האוויר הן קלות וחלשות בהרבה מן העוצבות הרגילות, ובוודא מאלה שהיו מובאות ומופעלות במקום המוטסות, אילו היה הדבר אפשרי. כך, אוגדה מוטסת של מילחמת־העולם השנייה היתה חסרה, בתקן האורגני, את כל האמצעים הכבדים — ובעיקר הארטילריה והרכב — של דיביזיות החי"ר הרגי־לה. לכן, עוצמת־האש, כושר־התנועה והתימרון, היכולת לגבור על מיכשולים וכיוצא־באלה, של העוצבות המוט־סות, היו נחותים ביותר לעומת כל עוצבת־רגלים רגילה — ומה גם שהאחרונה היתה נהנית, באופן קבוע וכמובן מאליו, מתיגבור של אלמנטי־טנקים, ארטילריה נוספת כבדה יותר ואמצעים נוספים לפי הצרכים. כושר הביצוע של עוצבת חי"ר רגילה עלה, מכל הבחינות האפשריות, במידה ניכרת או מכרעת על זה של מקבילתה המוטסת; ובוודאי כך כושר הביצוע של עוצבות משוריינות לדגמיהן.

לכן, עוצבות־יבשה רגילות, אף סוג ב' או ג' (בין שנבנו ככאלו, או שהשתייכו לסוג א', אבל הפכו תשושות ומדולדלות) הוכחו היטב ככנות־תחרות — ואם נמצאו ברשותן טנקים וארטילריה גם כעדיפות — גם על עוצבות מו־טסות, על אף שהללו אויישו בשמנת כוח־האדם, היו מאומנות ומחושלות למופת ובעלות מו־ראל יוצא דופן.

הצירוף של עוצמת־אש נחותה, היעדר יכולת לתימ־רון ממוגע והיעדר היכולת להקים ולקיים מערך לוגיסטי אורגאני, המתאים לצרכים, וכן „בטן" משמעותית צמודה וקבועה של הספקה, מוליד, מחוץ לחולשות החמורות הטמונות בו כבר כשלעצמו, עוד שרשרת של מיגבלות ומיגרעות נוספות. אחת מאלה — אולי ראשונה להן — היא התלות במקום המוגדר, אליו מוטלות או מוסטות ההספקה והתיגבורות, הקרוי „שטח הטלה". בזירות הרלבנטיות לנו (להבדיל מזירת בורמה, למשל) היעדר מינוע פירושו לחימה סטאטית. אז גם „שטחי ההטלה" הם סטאטיים. בהיותם מסופי ציונור־החיים, „שטחי ההטלה" הם תמיד, בהכרח, גם „יעדים חיוניים" לכוח המונחת והוא חייב בהבטחתם, לכל משך זמן הזדקקותו להם. אם היעד, שלהשגתו הונחתו הכוחות, מרוחק מ„שטח ההטלה", נוצרת כפילות־למעשה של המשימה ונגרם פיצול הכוח והמאמץ — תוך שרק חלקם מנוצל באורח מועיל וחלקם מרותק ומבוזבז באבטחת „שטח־ההטלה."

למניעת אלה מתאפיינים מיבצעי האיגוף־האנכי־העמוק, הכרוכים בהשתלטות יעד ובהחזקתו משך פרק־זמן מול התקפות, בקירוב מירבי של שטח־ההטלה (או ההנחתה) אל היעד, עד כדי איחודם הפיסי, אם ניתן.

אולם בכך עושים את מלאכת־האוייב לקלה, משום שגם עליו אין לפצל את כוחו, והמאמץ שהוא מפעיל כלפי הכוחות המונחתים, ממילא גם מופנה ומועיל ליניטרול המסוף הלוגיסטי שלהם וקפגיעה כמאמץ הלוגיסטי האווירי המופנה אליו.

הצרה היא, שלעיתים איזור היעד הוא שטח גרוע להטלה; וכן, לעיתים השטח הנחוץ או האפשרי להחזקה יעילה הוא קטן ביחס, ואז נוצר הכרח להרחיבו באופן מלאכותי ואף בניגוד לשיקולים המיבצעיים — על כל המשתמע מכך — רק כדי שייכלל בו נתח־קרקע המת־אים להטלה; או אפילו רק על מנת להבטיח ששטח־ההטלה יהיה גדול דיו, לאפשר הטלה יעילה.

על אחת כמה וכמה כך, כאשר אין די בהטלה, אלא נחוץ להנחית כלי־טיס ויש להכין ולהחזיק שדה מתאים, שהוא בעייתי וכובל הרבה יותר משטח להטלה בילבד.

עקב אכילס

ארניהים יכלו יחידות המוטסים הבריטיים להח־זיק מעמד מול עוצמה עדיפה, רק בגלל שהתמקמו בשטחים הבנויים או הסגורים, שבתוך העיירה ובסביבתה, ונערכו במיתחמים קטנים ביחס, שהיקנו מוצקות מירבית. בעשותם כך ביטלו מלכתחילה (אם נתעלם מן הנ"מ) את עצם הסיכוי לתיגבור על־ידי הצנחה לתוך השטח המוגן, או על־ידי דאונים (שרק באמצעותם ניתן היה אז לספק אמצעי־לחימה יותר כבדים, וכן כמויות מרוכ־זות של אספקה. נחיתות מטוסים בוודאי שלא באו כלל בחשבון).

הבעיות החמורות — והעשויות להחמיר וללכת בהת־מדה — שגורמת התלות בשטחי־הטלה והמשתמע ממנה. יצטמצמו, אפשר עד ביטול־למעשה, רק אם מדובר בפשי־טה, המונחתת בהספתעה ובמקום המרוחק מכוחות משמעו־תיים של האוייב ומסתיימת עוד טרם שיעלה בידי האוייב לארגן ולהפעיל תגובה נאותה — ורק בתנאי שהפינוי לא

כנפי־הצנחנים הן סימן רק מחוכן, כמו הדורבנות שנותרו מימי חיל־הפרשים

יותנה בחבירת כוחות נוספים שלנו, או אפילו בהשגת המשימה.

מובן כי אורח־פעוזה כזה מאפיין מיבצע, אשר איננו מאמץ־עיקרי איסטרטגי, מערכתי וכדרך־כלל אף לא טאקטי, וגם איננו מאמץ־מישנה חשוב בתוך מאמץ־עיקרי כזה.

התלות במסוף הלוגיסטי, שהיא מוחלטת ומיידית הרבה יותר מזו של כוחות־קרקע רגילים בימבצעים רגילים, וכן היות המסוף הזה — כשטח־הטלה או כשדה־נחיתה — יעד חיוני בפני עצמו הדורש אבטחה באותה דרגת חשיבות וקדימות עקרונית כמו היעד המיבצעי (או „המועיל"), יוצרים עקב־אכילס בלתי־נמנע בכל מיבצע איגוף־אנכי־עמוק. תכוסות יכוון האוייב את מאמ־ציו נגד אותו איגוף לא כלפי הכוחות עצמם, או אפילו

(המשך בעמוד 36)

החסכון ב"טפחות" שמור לך כמו יין ביקב משובח.

ערך כספך המופקד ב"טפחות" עולה עם השנים עד שמגיע הרגע ליהנות ממנו, ממש כמו יין ביקב משובח. הפקד את כספך אצל המומחים. לכל מטרה ולכל זמן ל"טפחות" יש תכנית המציעה לך תנאים טובים יותר:

חסכון לדיור "טפחות 90,000"

התכנית היחידה בארץ הנותנת לך בנוסף לכסף (הרבה כסף!) גם זכות קדימה ברכישת דירה והנחה ממשית של אלפי לירות ממחירה.

חסכון בחו"ל התכנית הדולרית

תכנית חסכון בלעדית ל"טפחות". המאפשרת לישראלים בחו"ל ולתושבי חוץ לבנות בית בישראל.

חסכון לכל מטרה "טפחות ח"י כפליים"

תכנית החסכון המעניקה לך עד 16% מענק מיידי: 5.760 ל"י לעומת 3.600 ל"י בתכניות האחרות.

פרטים נוספים על תכניות החסכון ב"טפחות" תקבל בסניפי הבנק או בדרך הדואר. שלח את התלוש המצ"ב, לקבלת פרטים וטפסי הרשמה בלא כל התחייבות מצידך. סמן בתלוש את התכניות בהן הינך מעונין.

לכבוד טפחות
בנק משכנתאות לישראל בע"מ
נא לשלוח אלי טפסי הרשמה וחומר הסברה על
ת. ד. 18060 ירושלים
"טפחות 90000"
התכנית הדולרית
"טפחות ח"י כפליים"
שם
כתובת

טפחות
בנק משכנתאות לישראל בע"מ

בקרן מיוחדת של חב' רבלון הצטברו בחו"ל תשלומים עבור השר מודעי - גם כשהיה חבר־כנסת

הקרן הרבלונית של השר יצחק מודעי

במישרדי חברת רבלון בתל־אביב מתנהלים העסקים כרגיל. העובדה כי במחצית השנה האחרונה באו ארצה לבקורים תכופים כל המיומי של רבלון־אינטרנשונאל לא עוררה תשומת־לב מיוחדת. אחרי הכל, ישראל היא מוקד־ביקורים מאז ומעולם לראשי־חברות, הבאים לכאן על חשבון החברה.

אולם כמה מן הביקורים הללו משכו בכל זאת תשומת־לב של חדי־עין בצמרת החברה בישראל. הם שמו לב, למשל, לכך שבביקוריהם של נשיאה החדש של רבלון־אינטרנשונאל, דייוויד רוא־בידה, או של סגנו, מישל ברתה־בונדה, לא נפגשו הללו עם איש מראשי החברה בישראל מילבד שלושה: הנשיא הקודם של רבלון ישראל, השר לאנרגיה ותשתית כיום, יצחק מודעי; רואה־החשבון של החברה, עמוס פרנקן, ועורך־דינה רחמני וולפסון ממישרד צליוק בחיפה.

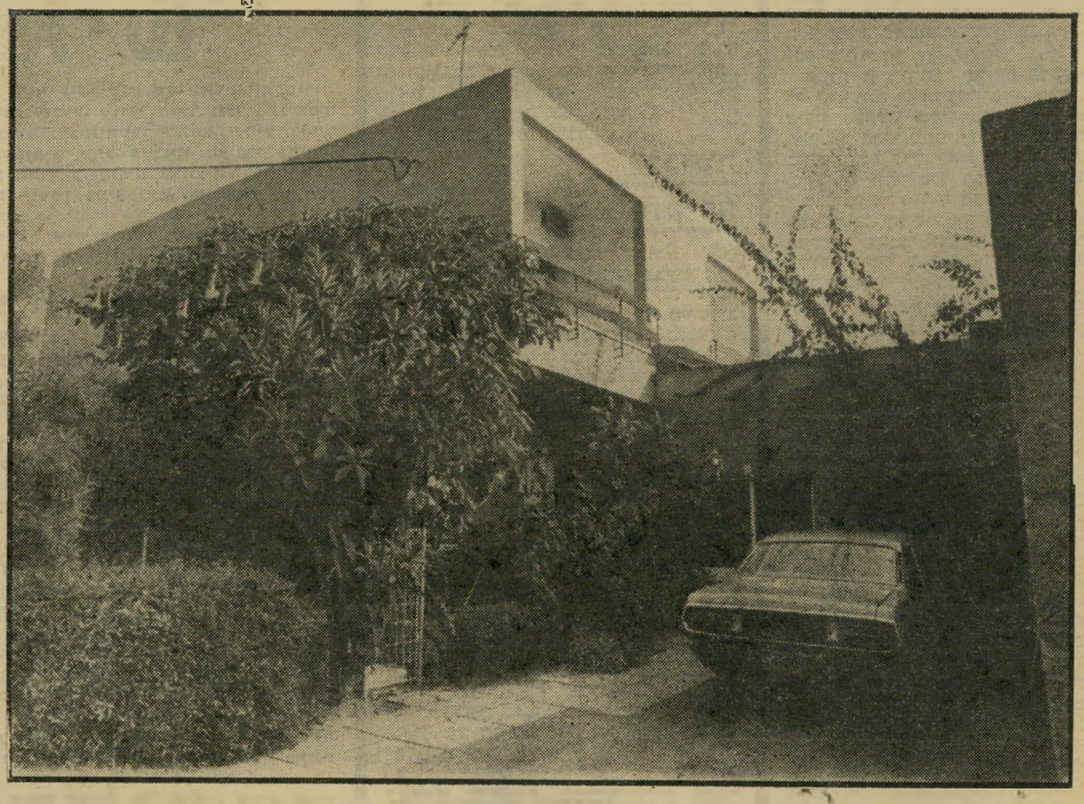
הם שמו לב גם לכך שבתום חי פגישות לא נשאר אף נייר אחד על השולחן. כאשר רצה מי מן הזרים להכין העתקים למיסמכים, טרח לעשות את הצילומים בעצמו, ולא מסרם לאיש מיכבדו.

חדי־אוזן שמעו גם מישפטים מפיו של רוא־בידה, כמו: „הפרישה יכולה לפגוע ב־מישרד הראשי של החברה בניו־יורק, אם יהיה סירחון," או כי „העסק כולו מסריח מאי־חוקיות." הם שמעו גם את ריא־בידו אומר למנהל הכללי של רבלון ישראל, יוסף שטיינר, שהתמנה לתפקידו לפני חודשים מספר: „אתה אל תתערב! זה עניינה של החברה בחו"ל, ואתה עשה את עבודתך!"

בקצרה, הפרישה כולה הוצאה לחלוטין מידיעתה או מטיפולה של רבלון־ישראל, וכולה היתה בידי הצמרת של רבלון־אינטרנשונאל ויצחק מודעי. גם כשהגיע ארצה לפני חודש לערך רואה־חשבון מייו־חד של המישרד הראשי בניו־יורק וערך כאן עשרת ימי בדיקות, הן לא נודעו לצמרת החברה הישראלית.

הוצאות לח"כ

תחילה היתה סברה כי התגלתה מעילה בחברה. אולם חיש־קל התבר כי לדבר אין בסיס. רבלון נוהלה מזה 15 שנה על־ידי יצחק מודעי, שהקפיד על גידול שנתי בהיקף הפעילות בשיעור של 25% עד 30%, למרות שעובדים בכירים סבורים כי החברה יכולה להכפיל את מכירותיה כל שנה. מודעי הירבה ביחסי־ציבור, תוך פירסום מירבי של היתתו סגן־אלוף במילואים, ורץ לראשות עיריית הרצליה נגד ראש העיריה יוסף גבו.

ביתו של השר יצחק מודעי בהרצליה פיתוח

(המשך מעמוד 21)

ברבלון היה מקובל לשלם למודעי את כל הוצאותיו, גם מאז נבחר לכנסת.

הוא הפך אז יושב־ראש מוע־צת־המנהלים של החברה, שלא בשכר, אך הוצאותיו היו גבוהות.

נראה כי הבעיות של מודעי ושל רב־לון־ישראל החלו לפני כחצי שנה, עת נבחר רוא־בידו כאחראי גם על רבלון באירופה וישראל. קודם לכן היה אחראי רק על דרום־אמריקה. רוא־בידו, שהוא ממוצא מערב, בריטי־צרפתי, ידוע בהק־פדה על נוהלים נוקשים. נראה כי ההס־דרים שהיו קיימים שנים רבות בין מוד־עי לרבלון אינטרנשונאל לא מצאו חן בעיניו, והוא החליט לשנותם.

„אין שום!"

מה מצא רוא־בידו, האם הורה להפסיק הסדרי־תשלומים, קשה לב־רר. כאשר פניתי אליו בשאלה האם נכון שהורה להפסיק הסדרי־תשלומים מיוח־דים למודעי בעת שהיה חבר־כנסת, השיב רוא־בידו: „מצטער, אין לי כל ידיעה בקשר למה שאתה אומר. אולי תכתוב לי. איני יודע מי אתה בטלפון, אני מאוד מצ־טער, אשמח לראות אותך או להשיב ל־מיכתב שלך."

דמרות תשובתו של רוא־בידו כרוך למעשה מכך ספק, כי בארי־בע השנים שבהן כיהן מודעי כחב־ריכנסת, היה הסדר תשלומים מיוחד בינו לבין „רבלון". לפי ה־הסדר הוא קיבל סכומים רבים ו־שונים, ולטענתו אינה הם תשלו־מים מיוחדים במיסגרת קרן רב־לונית שנועדה למנוע מבכירי־החברה לפרוש.

תשלומים אלה, לדבריו, לא היו מש־כורת, והוא דיווח עליהם כחוק. מפאת חשיבות הפרשה, הנוגעת לשר בממשלה, אני מביא את הנוסח המלא של הראיון עם שר האנרגיה והתשתית יצחק מודעי. הדברים מדברים בעד עצמם:

לביב: בא אלי עובד בכיר בחברה שלך, רבלון, וסיפר כי בעיני רוא־בידו לא מצאו חן הסדרי־התשלום שהיו קיי־מים לגביך, בארבע השנים שקדמו לכני־סתו לתפקיד. הוא החליט להפסיק אותם... הוא לא רוצה לקיים איתם, גם את הקצאת המניות וגם את המשכורת והבונוסים ש־קיבלת. היה פה ויכוח גדול, והוא נפגש עם רואה־החשבון דעורכי־הדין של רבלון.

השר מודעי: זה הכל קישקוש. אין אף מילה אמת בזה, האיש (העובד הבכיר) אמר ויש לי גם מיכתב של אחד העובדים, וכל זה מפני שלא המלצתי עליו להיות מנהל החברה...

לביב: אתה מתכוון לקצמן?

השר מודעי: כן, קצמן, שהוא יה־רוס אותי ביגלל זה, ויש לי אישור מאחד העובדים בכתב ומאחרים בעל־פה. אין שום שמץ. בסך הכל יש איזה סידור של העברת זכויות, מימוש זכויות, שנעשה עם מיגויי לשר, מוצהר בהצהרות שלי ל־מס, ואין שום! כל היתר זה בילבולים שלא נולדו...

לביב: מה זה „מימוש זכויות?" של מניות?

השר מודעי: לא, לא! זה מימוש זכויות של פנסיה וחיסכון.

לביב: בדרך כלל מנהלי רבלון מקב־לים כל שנה הקצאת מניות.

השר מודעי: לא, קיבלו בפעם האח־רונה לפני 11 שנה, והאפציה שלי לא היתה טובה ולא מימשתי אותה...

לביב: לגבי המשך תשלום המשכורת שלך בארבע השנים האחרונות...

השר מודעי: אין שום תשלומים של משכורות. קיבלתי פיצוי יפה כשעזבתי את מרעצת־המנהלים, כשמוניתי לשר, ו־שום משכורת.

לביב: לפני זה קיבלת רק כיסוי הוצאות, ושום משכורות?

מודעי: שום משכורת! זה הקופות, קופת הפנסיה־חיסכון שלי נמשכה.

לביב: קופת פנסיה? מה זאת אומ־רת, בארץ או בחו"ל?

מודעי: לא, זו קרן רבלונית, ההמ־מוש אני קיבלתי... אני אקבל אותו בדר־לרים והצהרתי עליו.

לביב: עכשיו?

מודעי: כן, ודאי, לא עכשיו, בגמר שירותי, כשנעשיתי שר בממשלה.

לביב: הקרן הזו, כל שנה מפרישים לה?

מודעי: כן.

לביב: סכום קבוע?

מודעי: יש על זה הודעות ויש על זה...

לביב: סכום קבוע?

מודעי: סכומים משתנים, לא סכום קבוע. יש לכל מיני עובדים כל מיני סכו־מים, כי מיני שנים. זה בא מפני שרבלון היתה מאבדת את הבכירים שלה. קח לדו־גמה של יהודי שעבד, כמובן, מנכ"ל, כל־כך הרבה זמן. יש לה עוד. אך אחת הצרות שלה שאיבדה את ה„אוברסיז־טוק פרסו־נל" (הסגל הגבוה מעבר לים). אז היתה עושה כל מיני סידורים. תגיע לפנסיה, תקבל. תעבוד 25 שנה, תקבל.

לביב: כמה הם מקצים לשנה, היום?

מודעי: אני אפילו לא יודע, תאמין לי, היו כל מיני הצטברויות, אבל בכל אופן גמרתי עימם את כל החשבונות.

לביב: הקרן הזו היא בלונדון, ב־רבלון־אינטרנשונאל?

מודעי: לא.

לביב: אז איפה?

מודעי: אני לא יודע.

לביב: אבל היא בחו"ל?

מודעי: כן. יש לי בקשת אחת. אני אראה לך את המיכתב ששלח לי אחד ה־עובדים לפני חודשיים, שבו כתב ש„לא חשוב מה אמרת, שקר," הוא יתרוס אותי. איך העזתי לא להמליץ עליו.

לביב: בסדר, שנה טובה.

מודעי: שנה טובה.

דרושה חקירה

הנסח מעדה כמה שאלות. מה שיוצא מדברי מודעי בבירור:

● לרבלון אינטרנשונאל היתה שיטה של תשלומים והסדרי־תשלום מיוחדים למנהלים בכירים. השיטה היתה באמצעות קרן מיוחדת, שלא נוהלה במיסגרת רב־לון אינטרנשונאל בלונדון, אלא במקום אחר. אין זה הכרחי כמובן, אבל קרנות כאלה ניתן לנהלב שוויץ או במדינות אחרות שבהן מקובל לנהלן.

● הקרן עשתה הסדרי־תשלומים מיוח־דים גם עם יצחק מודעי וגם בעת שהיה חבר־כנסת. התשלומים לזכותו הצטברו בחו"ל.

● מודעי מאשר כי דיווח עליהם רק עכשיו, כאשר התמנה לשר, וההסדרים עם הקרן נפסקו.

אין ספק, כי דרושה כאן חקי־רה ממצה. ראשית כל בישראל, כרוגמת החקירה שנוהלה בעניין החשבונות של יצחק רבין ואבא אבן. על היועץ המישפטי לממש־לה לקבל מ„רבלון־אינטרנשונאל" את כל המיסמכים הנוגעים לתש־לומים שהצטברו לזכות יצחק מו־דעי בחו"ל, ולבחון אם קויימו לגי־ביהם חוראות מטבע־החוץ ומס־ההכנסה.

יגאל לביב ■

השר מודעי (עם אשתו מיכל והעיתונאי אריה אבנרי)

דגש על יחסי־ציבור

זה האיש

צחק מודעי, שר האנרגיה והתשתית, נושא עימו שפע של תארים ותפקידים מהתקופה שקדמה להיבחרו כשר בממשלת־ישראל. מודעי הצבר נולד בתל־אביב ב־1926. הוא בוגר בית־הספר העממי „תחכמוני" ובית־הספר התיכון למיסחר ול־כלכלה „גאולה" בתל־אביב. את לימודיו הגבוהים החל בטכניון העיברי בחיפה, שם למד הנדסה כימית ולאחר־מכן יצא את הארץ ללימודים באנגליה, בבית־הספר לכלכלה שבאוניברסיטת לונדון. כשש ארצה הוסמך במישפטים באוניברסיטת תל־אביב.

את שירותו הצבאי החל בהגנה, ולאחר־מכן שירת בצה"ל כמג"ד בחיל־הרגלים. היה נשפח צבאי בשגרירות ישראל בלונדון, ויושב ראש ועדות שביתת הנשק. דרגתו בצה"ל: סגן־אלוף במילואים.

בשנים 61—1960 היה יושב־ראש אגודת מוסמכי הטכניון, ומאז סיים את תפקידו זה ועד לשנת 1965 שימש כיושב־ראש צעירי הליברלים. כעבור שנה הפך חבר הנהלת המיפלגה הליברלית, ובתפקיד זה שימש עד לשנת 1968.

אחרי שהשתחרר משירותו בצה"ל בדרגת סגן־אלוף, חצליח ליצור לעצמו תדמית של „בונה מיפעלים". מאז שיחרורו, ב־1953, שימש במשך שנתיים כמהנדס הקמה במפעל האמוניאק „דשנים וחומרים כימיים" בחיפה.

בשנת 1962 היה מועמד גח"ל לראשות עיריית הרצליה, אך לא זכה בבחירות. משנה זו ועד 1969 שימש כמנהלה הכללי של חברת „רבלון" לתמרוקים.

ב־1965 הצטרף מודעי למפלגה הליברלית במיסגרת קבוצה שנקראה „הכוח השלישי". עד מהרה התגלה כמרדן שאינו יודע פשרות. כאשר הפך יושב־ראש צעירי הליברלים, תבע ללא הרף להתאחד עם חרות, וטען כי כדי להפוך אלטרנטיבה יש לפעול כגוף מלוכד.

מ־1966, במשך תקופה של שנתיים, היה מודעי חבר הנהלת המפלגה הליב־רלית. מ־1967 ועד 1969 היה חבר הנהלת איגוד המפרסמים. ב־1969 שימש כחבר הוועד הפועל של התאחדות בעלי התעשייה, ובאותה שנה התמנה חבר הנהלת לישכת המיסחר והתעשייה ישראל—אמריקה.

בשל מרדנותו ותביעותיו לפעולה שונה במיפלגה, מנעו ממנו אז ראשי המפ־לגה את כניסתו לכנסת הקודמת. התוצאה: מודעי הפך אחד מראשי האופוזיציה במיפלגה. באחת ההזדמנויות אמר: „קוצר־הראות של המנהיגות במיפלגה נובע מן הרצון לשמור על החנות הקטנה. אי־אפשר לגדול אם חוששים מעלייתם של אנשים חדשים."

בבחירות האחרונות הצליח מודעי להגיע לפיסגת שאיפותיו, והפך שר בממשלה החדשה — שר האנרגיה והתשתית. מישרד חדש שלא היה קיים בימי כהונת הממשלה הקודמת.

השר מודעי נשוי למיכל הראל, מלכת היופי השניה של ישראל, שהיא היום גננת ויושבת־ראש ויצ"ו בישראל. לזוג שלושה ילדים.

הוא שולט בחמש שפות: עברית, ערבית, אנגלית, צרפתית ואידיש.

במדינה

העם

ג'מי ומזחם

וברט ויהושע

שותפות־הגורל של שני האישים, השונים כל־כך, מצאה ביטוי נוסף: פרשת לאנס וכן־ציון

קשה להעלות על הדעת שני אנשים שונים זה מזה יותר מג'מי קארטר ומנחם בגין. אך מבחינה חיצונית, קיימת מק־בילות מוזרה בין קורותיהם.

שניהם הגיעו לשילטון באופן בלתי־צפוי, במערכות־בחירות מפתיעות. שנה לפני היבחרם, לא האמין כימעט איש כי מגדל־הבוטנים מג'ורג'יה ומפקד האצ"ל לשעבר יקבלו לידיהם את הנהגת עמיהם.

שניהם טריים לגמרי בתפקידיהם. כפי שציין קארטר לא פעם, מנחם בגין הוא כימעט ראש־השילטון היחידי בעולם ש־הגיע למעמדו של קארטר.

לשניהם היה ירח־דבש ממושך אחרי הגיעם לשילטון. פופולריותם הלכה וגד־לה.

ולשניהם קרה החודש אותו הדבר: הם הסתבכו בפרשות שהעיבו מאד על ירחם. ירח־הדבש הכפול נגמר.

סוף המטאטא. באמריקה היתה זו פרשתו של ברט לאנס, ידידו, בן־חסותו ואיש־אמונו של קארטר, בנקאי מג'ר־ג'יה.

הוא מונה לתפקיד מנהל התקציב, המקביל במידה מסויימת לתפקיד שר־האוצר בישראל. הוא עמד להיות איש־מפתח בממשלת קארטר, ביגלל יחסיו המ־יוחדים עם הנשיא.

אולם אחרי שכבר אושר לתפקידו על־ידי הסנאט, נתברר כי שיקר למוסד זה. העבודה השקדנית של העיתונות, שהז־כירה את פרשת ווטרגייט, חשפה שפע של עובדות שהפכו את מעמדו לבלתי־אפ־שרי.

קארטר הגן עליו בחירוף־נפש, ובכך הרס את שמו הטוב, כמי שעומד לשים קץ לשחיתות ולטאטא את וושינגטון. לב־סוף גם זה לא עזר: קארטר הורה ללאנס להתפטר, התוצאה: מעמדו הפוליטי של הנשיא נפגע מאד, והוא זקוק באופן קדח־תני לשיפוץ (ראה עמודים 25—24).

אין דרך חזרה. למנחם בגין קרה דבר שונה, אך דומה.

מסיבות השמורות עימו, הוא העניק חנינה ליהושע בן־ציון. הוא לא העלה על דעתו מה תהיה התוצאה: נחשול ספונטאני, בלתי־צפוי בעוצמתו, של התנגדות ואי־זבה ציבורית.

חנינת בן־ציון הנחיתה את המכה הגדו־לה הראשונה על שילטון־בגין. רבים ממצ־ביעיו הסתייגו ממנו בפה מלא, ואחדים מהם אף החלו משמיצים אותו. הדבר פגע ביוקרתו של בגין, כאיש שהורי־מידות וישר־מר־מוסר, יותר מכל דבר שעשה עד כה.

מבחינה אחת, היה מצבו של בגין קשה ממצבו של קארטר. קארטר חזר בו ממתן החיפוי ללאנס, הכריח אותו להתפטר. בגין לא יכול היה לחזור בה ממתן החי־נינה, להחזיר את בן־ציון לכלא.

אין ספק שהפרשה תישכח, במרוצת הזמן. אך הנזק כבר נעשה, ואינו ניתן לתיקון.

מדיניות

אוניית הרוחות

האם הורה משה דיין לתקוף אוניה אמריקאית ביודעין ובכוונה תחילה?

קבלת־פנים כשל גיבור לאומי הקבילה את פני שר־החוץ משה דיין עם הגיעו לוושינגטון. אמצעי־התיקשורת האמרי־קאים, שהיו נלהבים עדיין מניסיונות חשיפת תעלומת פגישותיו המיסתוריות באירופה שקדמו לביקורו בארצות־הברית, העמידו אותו במרכז התעניינותם. מקבלי פניו לא חסכו ממנו שבחים ומחמאות. סיפרו בפניו את מעלותיו עד שדיין עצמו נסחף בפסטיבל השבחים, טפח לעצמו על השכם תוך ציון העובדה שהוא האדם

(המשך בעמוד 31)

מנחם בגין הכריז עם עלייתו לשילטון כי „אין יותר התנחלויות בלתי־חוקיות

בארץ־ישראל" וגוש־אמונים הגיש השבוע את השטר לפרעון

סבין בגב הממשלה

ב שעה בה ישבו, בליל הרביעי האחרון, ראשי גוש אמונים עם ראש־הממשלה ואריק שרון, בביתו של ראש־הממשלה בירושלים, עסק שמואל פרומר בניהול ישיבה אחרת.

חנן פורת, ח"כ חיים דרוקמן, מנחם בגין ואריק שרון ניסחו בביתו של ראש־הממשלה ברחוב בלפור בירושלים ביניהם את ההסכם הכמעט־סופי אשר דחה את ההתנחלויות של גוש אמונים. שמואל פלדמן, מזכיר גרעין יריחו חילק בחדר האוכל של מעלה האדומים לשייקה, יגאל זוהר ו־40 מתנחלים אחרים את ההודעה האחרונה.

בחצות וחצי התפזרה הישיבה בבית ראש־הממשלה. ראשי גוש אמונים ואריק שרון שיצאו מהבית זכו לקיטונות של בוז מקומץ בן 100 מפגינים שהמתין להם ב־לילה ירושלמי צח.

בשעה אחת אחר חצות נכנס שמואל פרומר למכונית הווולו החדשה שלו. בעקבותיו נכנסו למכונית ארבעת ילדיו, שהקטן בהם בן שש והבוגר בן 10. הווולו החלה בנסיעה איטית לכיוון יריחו. אחריה נסעו אוטובוס של אגד ובו 20 ילדים ונערים, שלוש משאיות מק גדולות עמוסות ציוד, גנרטור, צריפים טרומיים וטרקטור, שני טנדרים וחיפושית אחת. היה זה כוח הפורשים מגוש אמונים, שסרב לקבל את מרות מוכירות הגוש והממשלה, החליט להתנחל בכל מחיר.

מושל יריחו, סגן־אלוף זיו שהיה באותה־עת במעלה האדומים, מיהר בג"פ, כשאחריו נוסעת מכונית הכרמל שלו עם נהגו לעבר יריחו.

כשהגיעה השיירה למבואות עיר־התמרים ראה שמואל פרומר מרחוק ג'יפ משטרה צבאית ממתין על הדרך. הוא עצר את רכבו והמתין לשיירה שתתקבץ מאחריו. כשהחל הג'יפ לנסוע לעברו, פרצה השיירה במהירות קדימה. על ארבעת השוטרים הצבאיים שבג'יפ היה לעצור ולהסתובב ולהפסיד זמן יקר. פרומר הרי־ויח את הקרב הראשון.

השיירה חצתה במרוצה את יריחו. ליד מחנה חנן, בית המימשל ביריחו, המתין כוח בן כ־70 חיילי־מילואים בפיקודו של המושל, אשר ניסה לעצור את השיירה. מרבית השיירה הצליחה לעבור במהירות, כשהחיילים קופאים על מקומם. רק שתי המשאיות שהזדנבוב סופה, נעצרו.

ג'יפ המישטרה הצבאית המשיך במירדף אחר השיירה. כ־300 מטר אחרי בניין המימשל הפנה פרומר את השיירה לדרך צדדית. הג'יפ לא הצליח לעקוף את השיירה. בכל פעם שהשוטרים־הצבאיים ניסו לעקוף מכונית, נחסמה דרכם, נדמה היה כי השיירה תצליח להגיע עד למנזר הקרנטל, המקום המייועד להיאחזות החדשה, „עיר התמרים".

כשלוש מאות מטרים לפני אתר ההתנחלות הצליחו השוטרים הצבאיים לעקוף את השיירה, ומעל גשרון צר החנו את כלי רכבם לרוחב הדרך. פרומר זינק ממכוניתו והורה ל־40 המתנחלים: „לרוץ להרים."

כאשר הגיע המושל מאוחר יותר עם אנשי המילואים שלו היו חברי ההתנחלות עזורים על רכסי ההרים והגבעות שמסביב. מיספר עסקנים של המתנחלים שהמתינו למושל נכנסו למשא־ומתן מהסוג המוכר מההתנחלויות הקודמות: „אתם עושים מעשה בלתי חוקי!" לעומת „אתם פוגעים בחוקי הנצח של עם ישראל."

זיו, קצין צעיר בלונדי ובריא גוף, היה תקיף: „קיבלתי הוראה מגבוה, מאד גבוה, לפנות אתכם אפילו בכוח." „זה לא ייתכן," טען נגדו אחד המתנחלים, „ממשלת בגין לא תיתן הוראה כזו."

לאחר דין ודברים מייגע הוסכם כי המתנחלים יעברו „להתנחל" בבניין נטוש ליד המימשל „עד שתגענה הוראות חדשות מירושלים." 20 הבוגרים שבין המתנחלים עלו על האוטובוס והנערים והילדים על קומנדקרים צבאיים.

כאן הוכיח סגן־אלוף זיו כי גם הוא בעל יוזמה. נהגי הקומנדקרים קיבלו הוראה לשעוט לעבר חצר המימשל, ולא לעבר המבנה בו היו צריכים לערוך התנחלות זמנית. בחצר המימשל ניצבה סוכה מקושטת ומעוטרת. הצעירים הוכנסו לתוכה וכשנכנס האחרון שבהם, נסגרה עליהם הדלת וקצין בדרגת סגן הוצב לשמור עליהם. „אתם במעצר," הודיע להם זיו. מה שלא העז צה"ל לעשות בתקופת ממשלת רבין, הוא עשה בהוראת ממשלת בגין.

המבוגרים שהבחינו „בתרגיל" של זיו סרבו להיכנס. שניים מהם עמדו לפני גלגלי המשאיות וסירבו להתיר לנהגיהן להישמע להוראות המושל ולהכניסן לחצר המימשל. זיו ניגש אליהם ודחף אותם בידיו. היה זה המגע הפיסי היחיד בין המתנחלים לכוחות הצבא שפינו אותם, בכל אותה פרשת התנחלות אומללה.

רק אחרי שהובא שוטר אזרחי ממישטרת יריחו, אשר החל לחלק דו"חות תנועה למכוניות שסירבו להיכנס לשטח המימשל ורק אחרי שחיילים הוציאו את האוויר מאחד הצמדרים, הסכימו הנהגים להכניס את מכוניותיהם לחצר.

באותו רגע הבין פרומר כי ההתנחלות הפרטית שלו הסתיימה. כשפנה אליו זיו ואמר לו: „בושה שהערבים יתעוררו בבוקר ויראו אותכם ככה בחוץ," החליט פרומר להיכנע והורה לאנשיו להיכנס לסוכה־מכלאה ולהצטרף אל הצעירים שהיו בה כבר. עוד לפני שנסגרה עליהם הדלת הודיע לו זיו: „אתם כולכם עצורים."

התנחלות ניידת

חברי התנחלות יריחו של גוש אמונים, המכנים את ישובם **עיר התמרים,** מעמיסים צריף טרומי על גבי משאית, שעה קלה לפני שיצאו להתנחלות הבלתי מאושרת ביריחו. מתנחלים אלה נעצרו בידי צה"ל ונכלאו, אחרי שלא קיבלו אישור להתנחלותם ממזכירות גוש אמונים.

כותרת בדרך

כ אותו זמן, עד השעה חמש וחצי לפנות בוקר, ישבו חברי מזכירות גוש אמונים ודנו בנוסחה הסופית להסכם עם הממשלה. בין סעיף לסעיף החלו להגיע ההודעות על ארבעה נסיונות התנחלות, אשר לדברי חנן פורת „לא היה ידוע לנו עליהם," המתבצעות או עומדות להתבצע.

ההתנחלות הראשונה היתה של גרעין גבעון, אשר עמד להתנחל במחנה הצבאי הירדני הנטוש לא הרחק מנווה־יעקוב, פרבר מרוחק של ירושלים. רחל ענבר, אשה בת 50, נמוכת קומה ובעלת מיבטא עילג, מנהיגת הגרעין, התרוצצה משך כל הערב באוטובוס ואספה את חברי הגר־

(המשך בעמוד 34)

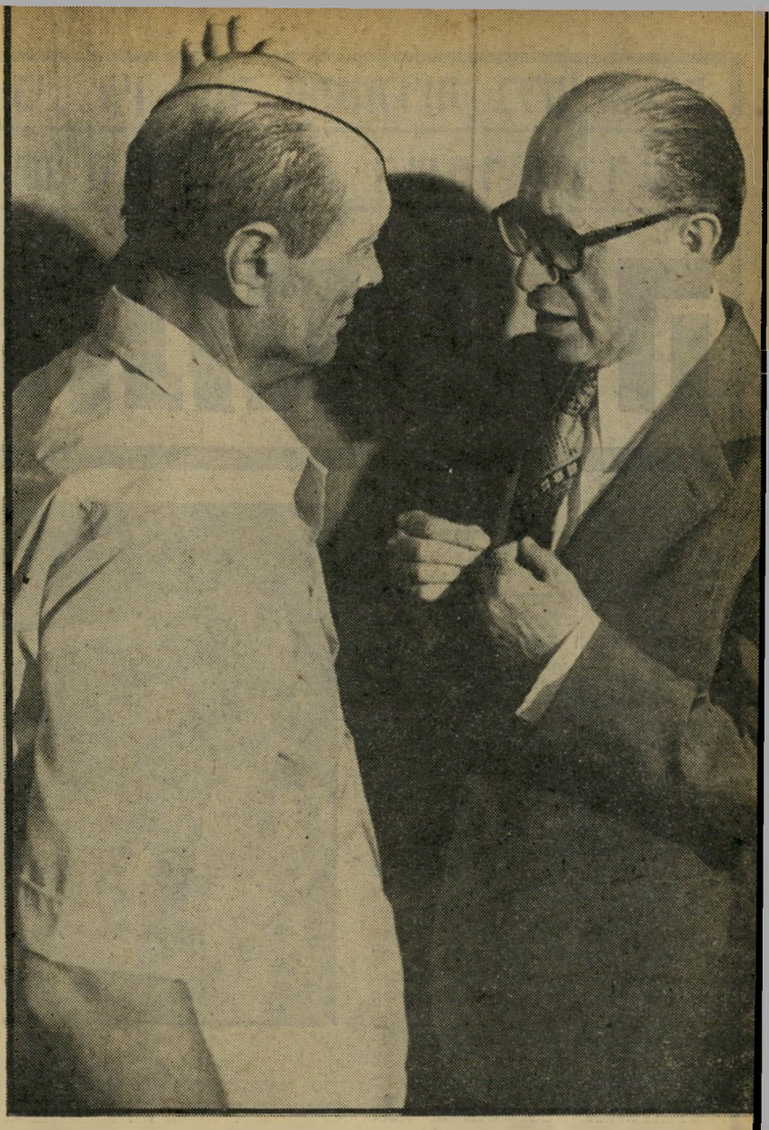
פילוג בכוח מתנחלות גרעין יריחו של גוש אמונים עולות על קומנדקר צבאי, בו סולקו לירושלים, אחרי שהתנחלותן סוכלה בידי אנשי צה"ל. החיילים נזהרו שלא להשתמש נגדן בכוח הזרוע, אולם פעלו בתקיפות ובהחלטיות.

הפגנת מחאה

של חברי תנועת **ציונות אחרת,** שנערכה ביום הרביעי בלילה מול ביתו של ראש־הממשלה מנחם בגין בירושלים, בו נערכו כל הלילה התייעצויות בין ראש־הממשלה לאנשי מזכירות גוש אמונים.

הנסיגה הטאקטית של בגין

רפי כמיר של אי־ודאות הסתיר את שדה־המערכה. דיווחים כוזבים או מטעים של כלי־התיקשורת, המשרתים את התעמולה הרשמית, טישטשו את המתרחש. היה ברור כי הכוחות נעים בשטח, מתנגשים, מתקדמים ונסוגים. אך לא היה ברור מה מתרחש, בעצם.

כך נראה בימים האחרונים השדה הדיפלומטי. משה דיין ניהל משא־ומתן בוושינגטון. ממשלת ישראל החליטה מה שהחליטה. הקרבות בדרום־לבנון ותוכניות גוש־אמונים עירפלו את המצב עוד יותר. הודעות של שר־החוץ המצרי ויו"ר אש"ף הוסיפו אל המבוכה. היה ברור שמתרחשים דברים חשובים.

אך גם קורא־עיתונים ישראלי חרוץ לא יכול היה לדעת מה בדיוק.

פינוי עמדות

מישגים צבאיים, מה שהתרחש הוא זה:

תחת לחץ כבד של הריב (האמריקאי) ביציעה ממשלת בגין נסיגה טאקטית. עמדות קידמיות פונו, כדי לרכז את הכוחות בקו־ההגנה העיקרי.

ביצוע הנסיגה הוטל על אשף־התרמית, משה דיין, כדי להטעות את הריב עד כמה שאפשר, לבלבל את היוצרות, ובעיקר — להסתיר את המתרחש מעיני הציבור.

בעיקבות הנסיגה הטאקטית של כוחות־תינה, התקדמו כוחות הריב (האמריקאי) בחזית רחבה. גם הכוחות הערביים, ובעיקר כוחות אש"ף, ביצעו תזוזה מסוימת.

הפעילה כוזבה אינה משפיעה בהרבה על התמונה הכללית שלפי הקרב. ההתנגשות החזיתית עדיין לא החלה. תודות לתימרונים של כוחי־דיין, היא נדחתה.

נגמרו החוכמות

קראת בזאו של משה דיין לארצות־הברית גבר הלחץ של ממשלת־קארטר באופן דרמאתי.

לא היו לכך סימנים היצוניים. הדבר נעשה בצורה מתוחכמת, כדי שהא להקשות על ממשלת בגין. אבל **חבשורה היתה חד־משמעית: על בגין לסגת, כדי לאפשר את כינוס ועידת־ז'נבה. הוועידה חייבת להתכנס עוד השנה,** ויהי מה.

לא היה קשה לנחש את סיבת הדחיפות. ג'ימי קארטר נחל תבוסה פוליטית מוחצת בענייני־פנים — התבוסה הגדולה הראשונה בתקופת־כהונתו. ידידו ובן־חסותו, ברט לאנס, נאלץ להתפטר מתפקידו כמנהל התקציב הממלכתי, תוך כדי שערורייה שהחלה מזכירה את פרשת־ווטרגייט (ראה במדינה).

גם בחזית אחרת נתון הנשיא קארטר בצרות. הוא חתם על הסכם למסירת תעלת־פנאמה לידי המדינה הפנאמית, וכל כוחות הימין הלאומני האמריקאי התגייסו כדי לסכל הסכם זה. קארטר מקווה לנצח בקרב זה, ואף גייס לשם כך את מנחם בגין, שהזמין את נשיא פנאמה לביקור הפגנתי בישראל. אך מעמדו של קארטר חלש, והוא זקוק להישג מהיר, גדול ו־מרשים.

הישג כזה יכול לבוא רק בזירה אחת: הזירה הישראלית—ערבית.

לכן הועבר לדיין רמז שקט אך תקיף מאד: די! נגמרו החוכמות! המיכשולים לכינוס ועידת־ז'נבה צריכים להיעלם מייד!

הקשר הגורדי

מיכשול העיקרי לכינוס הוועידה היה נושא הייצוג הפלסטיני.

שום מדינה ערבית אינה יכולה ללכת לז'נבה נגד רצון אש"ף. כוח־הווטו של אש"ף אינו תלוי בכוחו הממשי של האירגון ברגע זה, אלא בכוח־הנפץ הפסיכולוגי העצום של העניין הפלסטיני. פשוט לא תיתכן הליכה לז'נבה אם יהיה ברור וגלוי שהדבר מהווה בגידה בעם הפלסטיני.

כאן נוצרה תסבוכת כללית:

● **ממשלת בגין** (כמו ממשלת רבין לפניה) הודיעה כי לא תסכים לשיתוף אש"ף בז'נבה בשום צורה ואופן. היא תסכים רק להשתתפות „פלסטינים" במישלחת הירדנית — אמנם „מבלי לבדוק בציציותיהם", אך בתנאי שלא יהיו אלה בעלי־תפקידים מוכרים באש"ף.

● **ממשלות ערב** הודיעו כי לא ילכו לז'נבה אם לא יהיה ייצוג לאש"ף.

● **ארצות־הברית** אמרה כי יש צורך ב„ייצוג פלסטיני", אך שהיא לא תנהל משא־ומתן רשמי עם אש"ף כל עוד לא הכיר האירגון בהחלטה 242. ג'ימי קארטר אמר שהכרה זו של אש"ף ב־242 יכולה להיות מותנית בדרישה להכרה בזכויות הלאומיות הפלסטיניות, שההחלטה התעלמה מהם.

● **אש"ף** אמר שהוא רוצה ללכת לז'נבה, אך אינו מוכן להכיר ב־242 כל עוד אין ההחלטה מזכירה את זכויות הפלסטינים.

את התיסבוכת הזאת נדרש ג'ימי קארטר לחתוך, כפי שחתך אלכסנדר מוקדון את חקשר הגורדי*.

לבלוע את הצפרדע

הצעה האמריקאית היתה מסובכת לא פחות מן הקשר, שאותו היא נועדה להתיר. עיקריה:

● **במושב־הפתיחה של הוועידה תופיע מישלחת ערבית אחת — בניגוד לעמדת ישראל, שהתנגדה לכך באופן מוחלט. (החצעה הועידתה, במקורה, על־ידי נשיא סוריה, חאפז אל־אסד).**

● **המישלחת המאוחדת תכלול מישלחת מטעם אש"ף. הרכב הנציגות האש"פית יהיה כזה ש־ממשלת בגין תוכל לבלוע את ה־צפרדע. למשל: ראשי־ערים מן הגדה, המזדהים בפה מלא עם אש"ף, ושאש"ף יכריז עליהם כעל מישלחת של אש"ף, בעוד שישראל תטען שזוהי מישלחת של „ערבי ארץ־ישראל".**

● אחרי מושב־הפתיחה תתפצל הוועידה לוועדות־משנה לפי המדינות (סוריה, ירדן, מצריים, וכו') כך שהנציגות ה־אש"פית תיעלם — או תהפוך חלק מן המישלחת הירדנית.

● כדי לאפשר זאת, ימסור אש"ף הצהרה על נכונותו להכיר ב־242.

צריכים לקפוץ?

שבוע קרו שני דברים: גם ישראל וגם אש"ף מילאו את החלק שלהם בהצעה.

מצד אש"ף באה ההצהרה בצורת ראיון שהעניק יאסר עראפאת לשדרנית האמריקאית בארבארה וולטרס. אשת־הטלוויזיה המפורסמת, שגרמה סנסציה כאשר פורסם בשעתו שחתמה על חוזה המעניק לה את המשכורת האסטרונומית של מיליון דולאר לשנה, היא יהודיה, מעריצת־דיין ונץ (ישראלי) מושבע.

דווקא באוזניה הודיע מנהיג אש"ף כי אירגונו מוכן „להחליט" להכיר ב־242 ובקיום ישראל, בתנאי שמועצת־הביטחון תכיר גם בזכויות הפלסטינים „לשוב למולדת ולהקים מדינה". הדרך המוצעת: מועצת־הביטחון תקבל החלטה חדשה, שתכלול את ההחלטה 242 במקואה, יחד עם סעיף חדש על הנושא הפלסטיני.

זוהי הצהרה היסטורית מצד עראפאת — אותה „פריצת־דרך היסטורית", שלה מענה עמלו גורמים רבים (וביניהם המועצה הישראלית למען שלום ישראלי—פלסטיני) בשנים האחרונות. פירושה הכרה פלסטינית במדינת ישראל ונכונות לכונן מדינה לצידה*.

רצינותה של הצהרת־עראפאת הודגשה מייד על־ידי חזית־הסירוב הערבית. ג'ורג' חבש יצא בהודעת־גינוי חריפה נגד עראפאת, והאשים אותו בהפרת ההחלטות של המועצה הלאומית הפלסטינית. (לאישום זה אין שחר: במושב האחרון בקאהיר הסמיכה המועצה הלאומית את עראפאת לקבל את ההחלטות הדרושות.)

הצהרת עראפאת היתה תוצאה של פעולה דיפלומטית ממושכת. מצד אחד הופעל על אש"ף לחץ כבד ביותר מצד סעודיה, הממממנת את האירגון והמהווה את פטרונו. הסעודים הודיעו לאש"ף בפירוש: הגיע הזמן, עכשיו צריכים לקפוץ.

מצד שני ביקר אצל עראפאת נציג בכיר ביותר של ממשלת־קארטר (אך לא חבר או פקיד ממשלתי, כך שלא הופרה ההבטחה של קארטר לממשלת־ישראל שלא לנהל משא־ומתן עם אש"ף עד שזה יכיר ב־242).

בשיחותיה של אותה אישיות עם עראפאת נכחו, זו הפעם הראשונה, ראשי שני האגפים היריבים של פתח: פארוק אל־קדומי, ראש המחלקה המדינית של אש"ף, וראש האגף הנוקשה, ד"ר עיסאם אל־סארטאווי, ראש האגף המתון, האיש שניהל את השיחות.

---

* באגדה היוונית חתך אלכסנדר את הקשר הגורדי במכת־חרב, אחרי שהנבואה אמרה כי מי שיצליח להתיר את הקשר המסובך יהפוך שליט־העולם.

* בהתפתחות נפרדת, קיבל השבוע גם מועמד קזאפי, שליט לוב, את הרעיון הזה, אך הוסיף הערה פרובוקטיבית — שהמדינה הפלסטינית תמשיך לנהל מילחמה נגד הציונות.

עם האוזן (מיל.) מתי פלד, לובה אליאב, אורי אבנרי ואחרים.

כך הובטח איחוד המחנה. השבוע מסר גם פארוק בפאריס הצהרה דומה לזו של ערפאת.

נסיגה לשם מילחמה

כ אשר בא דיין לארצות־הברית, מצא את עצמו מול פני ברירה פשוטה: לקבל את התכתיב האמריקאי או להיכנס מייד לעימות טוטאלי עם ג׳ימי קארטר. היו נימוקים כבדי־משקל בעד ונגד קבלתה של ההצעה האמריקאית.

הנימוקים נגד:

● זוהי נסיגה חד־משמעית של ממשלת־בגין — הן מבחינת ההסכמה למשא־ומתן ערבית מאוחדת, הן מבחינת הכנסת אנשי אש״ף, גדוים או מוסווים, במשא־ומתן.

● ניתן להסוות ולטשטש נסיגה זו בעזרת אמנות־הכזב של דיין ומערכת שטיפת־מוח של „הכתבים המדיניים״ של כלי־התיקשורת, המשרתים את הממשלה. אך עם התכנס הוועידה יתפזר הערפל, ויהיה ברור שחלה נסיגה משמעותית מצד ממשלת־ישראל.

● הדבר חושף את הממשלה להתקפה מצד הנהגת המערך, ההופכת בהדרגה „אופוזיציה ימנית״ לליכוד. ואכן, בסוף השבוע תקפו גם שימעון פרס וגם יצחק רבין את ממשלת־בגין, מתוך עמדות ימין־קיצוניות, והאשימו אותה בכניעה לאמריקאים ולאש״ף.

● הדבר חושף את ממשלת־בגין בפני הציבור הישראלי כמי שמוכנה לסגת מכל שטח שהוא, ללא כל תמורה ממשית, אם רק יופעל עליה לחץ מספיק.

● דחיית ההצעה היתה מביאה לעימות חזיתי עם ממשלת ארצות־הברית לאלתר, על עניין המוגדר כ„נוהלי״. נראה כי בגין ודיין סבורים כי בעימות כזה לא תהנה ממשלת־ישראל מתמיכה כללית ונמרצת של יהדות ארצות־הברית. הם לא האמינו כי ניתן יהיה לגייס את היהודים למרד נגד השילטון (האמריקאי) על רקע זה.

● ביגין מצבו הפוליטי הקשה, חשוב לקארטר שהוועידה תתכנס השנה, וישיערך מושב־פתיחה ראוותני, אשר יפגין את הצלחת מדיניותו. לא איכפת לו כל־כך מה יקרה לאחר מכן. לכן כדאי לישראל להעתיק את המאבק מן העמדה הקיומית (הרכב המישלחות בפתיחה) אל החזית העיקרית (הוועידה עצמה). ניתן יהיה לחכך בוועידה כבוא העת, ולפוצץ אותה מבפנים, כך שהאשמה על פיצוץ הוועידה לא תיפול על ממשלת־ישראל.

● תמורת ההסכמה להצעה האמריקאית, החשובה כל־כך לקארטר, ניתן לסחוט כמה ויתורים נגדיים חשובים. למשל: הטלת וטו אמריקאי על תוספת להחלטה 242 במועצת־הביטחון, התנגדות אמריקאית למישלחת גלוייה של אש״ף במהלך ועידת ז׳נבה, ועוד.

ועידה לשם פיצוץ?

ד יין הציע לבגין לקבל את ההצעה ולבצע את הנסיגה הטאקטית. בגין הסכים.

הדבר עורר זעם עמוק בניבכי־הנשמה של תנועת־החרות. ח״כ משה ארנס, יו״ר ועדת החוץ־וביטחון של הכנסת, מתח בראיון במעריב ביקורת חריפה ביותר על דיין. היתה זאת התקפה עקיפה על בגין עצמו. אין ספק כי בחלק מצמרת חרות תעורר הנסיגה התנגדות עזה, אם כי רק אריק שרון העז להצביע נגדה בממשלה. היתה זאת דווקא הצבעה מתמיהה, כי אריק הכריז לא פעם שהוא בעד משא־ומתן רשמי עם אש״ף.

אך בגין יודע איך למשול באנשיו. הוא יכול לפרוש את חסות הממשלה על כמה ממיבצעי גוש־אמונים. התנחלויות של גוש־אמונים בשעה זו עלולים לגרום לקשיים בארצות־הברית, להחמיר את מצבה של ישראל בעצרת האו״ם ולהרגיז את הנשיא קארטר. אך הם יסיחו את דעת חסידיו של בגין ממה שמתרחש בוושינגטון.

יתכן שהנשיא קארטר ימתן את התנגדותו להתקפה החריפה לביצוע התנחלות אחת או שתיים, תמורת הסכמתו של בגין להצעתו בעניין ז׳נבה.

גם מילחמת־לבנון, שבה ממלאה ישראל כעת בגלוי תפקיד מרכזי (ראה עמוד 23), עוזרת להסיח את דעת נאמניו של בגין מן הנסיגה שלו בוושינגטון.

על רקע זה קיבלה הממשלה השבוע את ההחלטה שהוכתבה לה על־ידי בגין. תוכנה: קבלת מישלחת מאוחדת של הערבים במושב־הפתיחה; אי־הופעת מנהיגי אש״ף במישלחת (אך „מבלי לבדוק בציציות...״); אי־ניהול משא־ומתן עם מישלחת פלסטינית, פיצול הוועידה לוועדות בין־מדינתיות מייד לאחר הפתיחה, כך שלא יהיה פורום לדיון בעניין הפלסטיני; אי־תיקון ההחלטה 242.

השאלה היא: האם אלה הם תנאים של ממש — או שהן מישאלות חסודות, שלא יוכלו להחזיק מעמד בוועידה?

האם הוועידה שתתכנס, בתנאים אלה, נועדה מראש לפיצוץ?

אש״ף בפתיחה

ב יתן לנחש במידת־מה את העומד להתרחש בז׳נבה, כלהלן:

במושב־הפתיחה תופיע מישלחת ערבית מאוחדת, וכה חשובה פלסטינית. הפלסטינים יהיו, כמובן, חסידי אש״ף מוצהרים, אך לא בעלי־תפקידים רשמיים באש״ף. המשל: ראשי־הערים מהגדה, שהוזהו לפני בחירתם כחסידי אש״ף, והמהנים מתמיכת אש״ף.

מועמדים אפשריים: כרים חלף ברמאללה, פאהד אל־קוואסמה מחברון, באסם אל־שכעה בשכם, חיילמי חנון בטולכרם — כולם אנשי אש״ף נאמנים ומוצהרים, ואנשים בעלי־רמה.

במיקרה זה תעמיד ישראל פנים כאילו אינם אלא אישים מקרב „ערביי ארץ־ישראל״, בעוד שכלפי הצד הערבי תופיע מישלחת כזאת כנציגות מוסמכת של אש״ף.

ישראל לא תוכל למנוע ממישלחת כזאת להבליט את אש״פיותה כאוות־נפשה. היא תוכל למסור הכרזה אש״פית במושב־הפתיחה, לקבל בגלוי הוראות ממטה מדיניי שאש״ף עשוי להקימו בז׳נבה, ולהתנגד מכל הבחינות כנציגות דיפלומטית מואמנת של אש״ף.

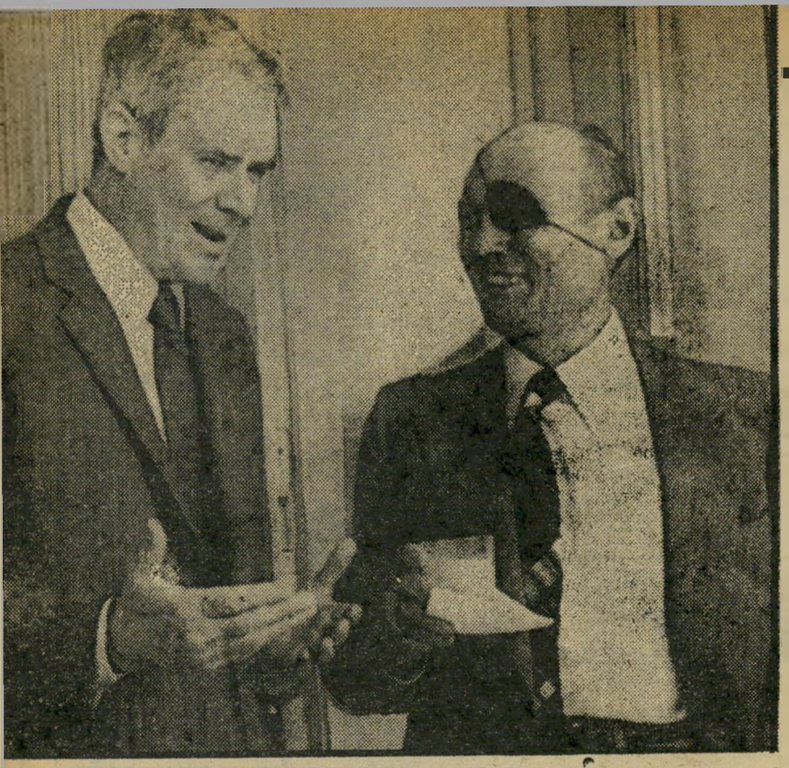
עצם הופעתה של מישלחת כזאת בז׳נבה, תהווה סימן־דרך היסטורי בניבי־חיזיונים של העם הפלסטיני. זוהי ראשית ההכרה הבינלאומית במדינה פלסטינית — וכל הצדדים מבינים זאת.

אחרי הנסיגה הטאקטית שלה השבוע, תצטרך ממשלת־בגין לבלוע גם צפרדע זו. לא יהיה כדאי לה לפוצץ את הוועידה כבר במושב־הפתיחה — כי הדבר לא ייסלח לה על־ידי קארטר, שמעמד זה יהווה את ניצחונו.

השאלה היא: מה יקרה הלאה?

ראש־גשר פלסטיני

ב רור כי מבחינת אש״ף, מבחינת הערבים ומבחינת הממשלה האמריקאית, הופעת אנשי אש״ף הפלסטינים במושב־הפתיחה תהווה ניצחון מדיני גדול. אך הדבר אינו אומר כי ההתנגדות לנסיגה תיעלם. להיפך, היא תתעצם.

דיין עם ואנס בוושינגטון
לבצע נסיגה טאקטית

במושב־הפתיחה מהווה פריצה של החזית הישראלית ויצירת ראש־גשר פלסטיני בצד הישראלי.

ברור גם כי מבחינתו של בגין, אין הדבר כך, וכל חדירה נוספת של הפלסטינים בז׳נבה תיבלם בכל הכוח.

אם כן, מה יקרה?

על פי המוסכם, תתפרק מליאת הוועידה אחרי הפתיחה, ויקומו ועדות דו־צדדיות (ישראל—מצריים, ישראל—סוריה, ישראל—ירדן) לדיון בבעיות הממשיות.

לדעת בגין, יחסום הדבר כל אפשרות של שיתוף אש״ף בדיונים.

יתכן שהוא טועה.

הערבים יוכלו לטעון כי הוועדות הן אלה מורכבות לפי החזיתות, ולא לפי המדינות. כלומר: ועדה לחזית הצפון, ועדה לחזית המיזרח, ועדה לחזית הדרום.

לפי תפיסה זו, יוכלו הערבים להרכיב מישלחת לחזית המיזרחית, בשיתוף הפלסטינים שימונו על־ידי אש״ף. מבחינה פנים־ערבית, תהיה זאת מישלחת ירדנית־אש״פית. מבחינה ישראלית, תהיה זאת מישלחת ירדנית, בהשתתפות „פלסטינים שאין בודקים בציציותהם״.

אם תיווצר מציאות זו, פירושה יהיה הרחבת ראש־הגשר הפלסטיני, וישיתוק אש״ף בדיונים, כי מעשה.

אם ישראל לא תקבל רעיון זה — תתפוצץ ז׳נבה כבר בשלב זה. אם תקבל אותו, או רעיון דומה, יתחיל הדיון המהותי — ויעלה בלי כל ספק רעיון המדינה הפלסטינית בגדה וברצועה.

כך או כך, שעת־האמת קריבה.

סכר של חול

ד יון סבור שבז׳נבה יהיה קיים שיתוף־פעולה ישראלי—ירדני נגד אש״ף. יתכן מאד שהוא משלה את עצמו, כפי שעשה זאת בעבר כל אימת שדובר על ירדן.

על ירדן יופעל לחץ ערבי כביר להצטרף לקונסנזוס הערבי (והעולמי) למען הקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, תוך קיום קשר כלשהו בינה ובין ירדן.

אין שמץ של סיכוי שירדן תוכל לעמוד מול לחץ זה. כדי לשמור על עצמה ועל קיומה, תצטרך להצטרף.

כמו כן, ההתנגדות הישראלית עד כה, לוקה גם ההנהגה של בגין בניקוי אחד יסודי: אין היא מסוגלת להבין את הדינאמיות של התפתחות הערבית הפנימית.

ברגע שאש״ף יעלה בצעדים נמרצים על דרך ההכרה ב־242 והנכונות להכיר בישראל ולהקים מדינה לצידה, תשתנה המציאות הפוליטית, הדיפלומטית והפסיכולוגית תכלית שינוי. עמדות טאקטיות עשוייות להיסחף, כמו סכר של חול מפני מבול. הדינאמיות של ההתפתחות תיצור מציאות חדשה.

ממשלת בגין סבורה כי תוכל לבלום ולעכב את ההתפתחות הזאת. היא מקווה כי אחרי סילוקו של אש״ף מז׳נבה, באמצעות הקמת הוועדות הבין־מדינתיות, תגיע הוועידה לקיפאון, וכל הצדדים יסכימו לעלות על דרך של הסכמי־ביניים חדשים, במקום הסדר כולל. כך, מקווה בגין, תיכנס הבעייה הפלסטינית למקרר, הגדה והרצועה לא יעמדו לדיון, והכל יתרכז בענייני הגולן וסיני, שבהם מוכן בגין להיות גמיש.

אך יתכן מאד שממשלת קארטר תתנגד לכך באופן נמרץ ותחתור להסדר כולל, ברוח רעיונותיו של הנשיא ג׳ימי קארטר עצמו.

במיקרה כזה, יגיע היום שבו תצטרך ממשלת בגין להחליט אם לקבל את רעיון הנסיגה לגבולות 1967 „בשינויים קטנים״, והקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה.

מובן שבגין יתנגד לכך באיכות מוחלט.

או: תתפוצץ ועידת ז׳נבה, ויערך הקרב האמיתי — העימות המדיני האמריקאי—ישראלי ו/או העימות הצבאי הישראלי—ערבי.

הנסיגה הטאקטית שבוצעה השבוע נועדה לשמור על הכוחות לקראת הקרב המכריע הזה.

קאריקטורה של זאב ב„הארץ״

רחמים ברדה גוסס במאסר - אך לו אין שתדלנים רמ"דרג

שישפיעו על מנחם בגין להמליץ על חנינתו מטעמים הומניטריים

האסיר שאינו בן-ציון

מדי בוקר נעצר אמבולנס לבן ש־עליו השלט „שירות בתי־הסוהר" לפני שער בית־החולים אסף הרופא ב־צריפין. השער נפתח והמכונית חומקת פנימה במהירות. המחזה חוזר ומתרחש בכל בוקר בשעה קבועה. בשעות הצהריים יוצא האמבולנס המישטרתי וחוזר אל בית־הכלא ברמלה.

מדי בוקר מביא עימו האמבולנס לבית־החולים קבוצת אסירים מהכלא, כולם שמות אלמונים, שפוטים לתקופות מאסר ארוכות וחולים במחלות קשות. המאחד אותה קבוצת עבריינים הוא העובדה שהם לא הצליחו ליצור לעצמם את הקשרים הנכונים בחוגי צמרת השילטון והחברה בישראל, ולפיכך אין מי שיתרוצץ וישתדל בעבורם במקומות הנכונים וישיג את שיחרורם מסיבות רפואיות.

מיספרם המדוייק של החולים האנושים בקרב אסירי כלא רמלה אינו ניתן לפיר־סום. שילטונות הכלא, בשיתוף עם צוות בית־החולים אסף הרופא, עושים את מירב המאמצים להסתיר ולטשטש את עובדת קיומם של אסירים כאלה. אולם בכלא רמלה יושבים יותר מתריסר אסירים הנמ־צאים בטיפול קבוע בבית־החולים. ארי־בעה־חמישה חולים מאושפזים דרך־קבע בביתנים שונים של בית־החולים, בעיקר במחלקות המחלות הפנימיות. לפחות שני אסירים הובאו לבית־החולים בחשד לגי־דולים ממאירים, וכמיספר הזה זקוקים לטיפול שבועי קבוע של גופם באמצעות כלייה מלאכותית. אחד המיקרים הקשים הוא זה של יעקוב כהן, שללא דיאליזה (טיהור באמצעות הכלייה המלאכותית) שלוש פעמים בשבוע — ימות.

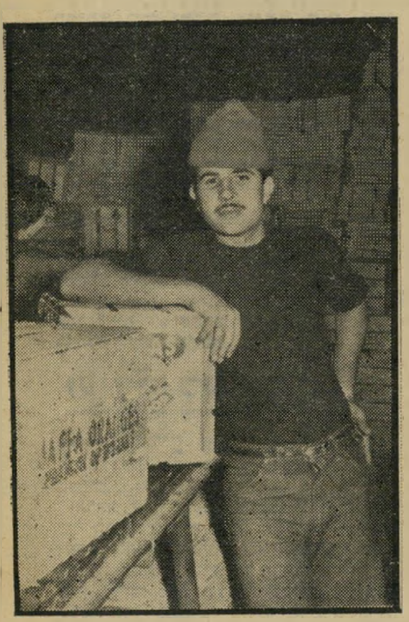
כל האסירים החולים הגישו בקשות לשיחרור מוקדם עקב סיבות רפואיות. כולם נידחו — והם ימשיכו לרצות את עונשם עד תום. חלקם הולכים ודועכים לעיני חבריהם האסירים, הם מוטלים כצמ־חים בתאיהם ומובאים לבית־החולים רק כשמצבם הופך קריטי.

האחיות בבית־החולים אסף הרופא הוז־הרו בשבוע האחרון על־ידי ההנהלה שלא יעזו לדבר עם עיתונאים על אודות אסי־רים המובאים לטיפול שם. אך חרף האי־סור סיפרו אחדות מהן שלא אחת הובאו אסירים החולים במחלות כרוניות אל בית־החולים, כשהיו כבר על סף הגסיסה וחייהם ניצלו בנס. אלא שחייהם של אלה הולכים ומתקצרים. כהן, בוזגלו, אבוטבול ואוחיון נידונו לדעיכה איטית בין כותלי כלא רמלה, בין טיפול אחד למישנהו.

האמבולנס של הכלא

מכונית המיניבוס של שירות בתי־הסוהר, המשמשת כאמבולנס, מגיעה אל שער בית־החולים **אסף הרופא** על־מנת להביא אליו אסיר החולה במחלה אנושה לטיפול בכליה המלאכותית. האסיר, יעקוב כהן, מובא לכליה שלוש פעמים בשבוע. ישיבתו בכלא ללא תנאים אלמנטריים, מסכנת את חייו ומקצרת את תוחלתם.

הפועל

רחמים ברדה כפועל בבית־אריזה לפרי לפני שנכלא. הוא ניסה לשקם את עצמו, ואז שלח אותו השופט לשלוש שנות מאסר, בעוון קטמה.

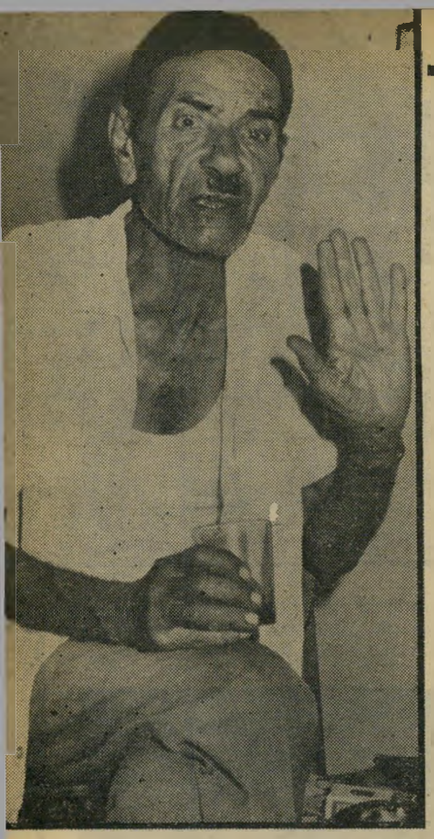
אסיר גוסס בשקט

המיקרה הטראגי ביותר מבין אסירי רמלה הוא זה של רחמים (רמי) ברדה, המאושפז מזה חמישה חודשים בביתן 14 באסף הרופא.

בתיקו הרפואי של ברדה כתוב בשפה רפואית יבשה שהוא סובל מאי־ספיקת־כליות כרונית, שעבר ארבעה ניתוחים להרחקת אבנים מדרכי השתן, עוד מוסבר שקיימת אצלו תופעה של החזרת השתן לגוף, הוא סובל מזיהום בדרכי השתן, מצבו הכללי ירוד, עור יבש עם התקלפות, סובל מצמרמורות ומטישטוש שנגרם על־ידי השתן, זקוק לניתוח, אולם עקב זיהום אין אפשרות לבצעו כרגע. עלול היה להגיע למצב של אי־ספיקת הלב. בנוסף סובל ברדה מאיבוד כושר הדיבור ולמעשה הוא אילם.

מאחרי המונחים הרפואיים מסתתרת טראגדיה אנושית של האיש ושל מיש־פחתו, ההולכת ונהרסת עימו.

רמי ברדה הוא כיום בן 36, שפוט לשלוש שנות מאסר שמתוכן ריצה כבר יותר משנתיים. הוא עלה מלוב, עם מיש־פחתו, המונה יחד עם ההורים 10 נפשות, בשנת 1949. הם שוכנו במעברת פרדסיה שם עברה עליו נערותו. מאוחר יותר

האם רחל ברדה, אמו של רחמים, חלתה אנושות עקב מצבו של בנה בכלא, וכיום היא על סף העיוורון.

עברה המישפחה לשיכון סלע בנתניה, שם היא דחוסה עד היום בצפיפות בשני החדרים הזעירים של הדירה. הסתבכותו הראשונה עם החוק אירעה לפני כ־10 שנים, עת נשפט לשלושה חודשי מאסר בפועל.

מאז נידון רחמים ברדה לעוד שלוש תקופות מאסר, אחת של שנה ושתיים של שלוש שנים. על הסתבכותו האחרונה עם החוק סיפר השבוע אביו, אברהם ברדה: „הוא היה עובד שומר באיזור התעשייה. החליט לשקם את עצמו ולצאת מכל העניינים עם המישטרה. בא אליו יום אחד חבר שלו מצרפת, אמר לו: ‚רמי, תעשה לי טובה תבוא אתי לקנות טבעת.' כמו שהלכו, לא באו ישר לחנות של התכשיטים, עברו קודם לשתות קצת. שתו ונהיו שיכורים. כשבאו לחנות של הטבעות ורצו לראות טבעת, החליט המוכר שהם באו לגנוב. רמי התקוטט איתו ובאה ניידת. רמי היה שיכור וגם התקוטט עם השוטרים, לקחו ועצרו אותו בכוח.

„אחרי שבועיים התחיל המישפט. אמרו לו אתה מודה? אמר: ‚לא מודה וגם יש לי עד.' דחו את המישפט. ביניתיים הלך העד שלו בחזרה לצרפת. כשהמשיכו את המישפט בא התובע ואמר לרמי: ‚אתה משקר! אין לך עד ואין לך כלום.' רמי אמר לשופט את הסיפור שלו והשופט, שהיה סגלסון, אמר לו: ‚לך תעשה לך עורך־דין'. אבל רמי לא רצה לקחת עורך־דין. הוא אמר לי: ‚אני לא גנבתי ולא התכוונתי לגנוב. אם אביא להם עורך־דין, יחשבו שאני אשם.'"

אין רחמנות

לפני שנתיים דן שופט־השלום ה־נתנייתי אריה סגלסון את רחמים ברדה לשלוש שנות מאסר. „זה היה ערב חג הפסח," נזכר האב. „רמי אמר לשופט: ‚תן לי לפחות לעשות את החג בבית עם המישפחה.' אבל השופט אמר לו: ‚אין חג! אתה הולך ישר לבית־הסוהר.' גם בבריאות שלו לא התחשב."

האם, רחל, לא עצרה בעצמה ופרצה בבכי מר. מאז הורע מצבו של בנה בכלא חלתה גם היא. באחרונה החמיר מצבה והיא עתה על סף העיוורון. היא אינה יודעת מה רוצים ממנו. לקחו אותו לכלא שאטה שם הרסו אותו לגמרי. „הוא היה בחור יפה," היא מייבבת, „היה כמו שחקן קולנוע והיום אי־אפשר להכיר אותו מה שנהיה ממנו. היה מדבר יפה כמו עורך־דין והיום נהיה אילם."

את כושר הדיבור שלו איבד רמי ברדה בעת מרד האסירים שהתחולל בכלא שאטה לפני כשנה. שילטונות הכלא לא התייחסו ברצינות למצבו הבריאותי וחשבו שהוא מתחלה. לפני כחצי שנה, כשנשקפה כבר סכנה לחייו, הועבר לכלא מעשייהו, משם הובהל שלוש פעמים לבית־החולים אסף הרופא. בכל פעם הגיע כשהיה כמעט על סף המוות. מפי אחיות בית־החולים ניתן היה ללמוד שכאשר הובא בפעם האחרונה, חששו שילטונות בית־הסוהר שהגדישו את הסאה, ולכן טילפנו כמה שעות אחרי שאושפז וביקשו מן הצוות הרפואי שידאג שהוריו של רמי יובאו מהר אל בית־החולים ויראו אותו, „כדי שלא יגידו אחר־כך שהרגו אותו בבית־הסוהר."

„הוא אסיר לדוגמה," מספר האב. „כל הסוהרים אוהבים אותו אבל את השליש (ההפחתה של שליש מהעונש על התנהגות טובה) לא נתנו לו. אמרו שזה לא הפעם הראשונה שלו. אין שום רחמנות. עשר שנים שהוא הרוס ואנחנו הרוסים. כבר הגיע המצב שהיה הולך בכלא מקופל לגמרי, בקושי עומד על הרגליים. באנו למנהל של הכלא, בכינו לו, התחננו — שום דבר לא עזר. לא רצו לתת לו שיחרור מוקדם. עשיתי שתיים בקשות לנשיא של המדינה. קיבלתי תשובה פעם ראשונה שהעניין בטיפול, אחרי זה באה התשובה: ‚הבן שלך לא משתחרר.'

„זה הנשיא של המדינה אין לו בכלל רחמנות בלב שלו. רמי היה חולה הרבה לפני בן־ציון מה שקיבל שיחרור מוקדם. אבל מי מסתכל עלינו בכלל?"

אחותו של רמי ברדה סיפרה שפנתה לעורך־דין כדי שיטפל בשיחרורו של האח מטעמים רפואיים, אלא שהסכום שדרש הפרקליט — 3000 לירות — לא היה בהישג־ידה ולכן לא טופל העניין.

באוקטובר 1974, לפני מעצרו, עמד רחמים להתארס לחברתו. בני־המישפחה תלו תיקוות רבות בכך שיינשא ויפתח פרק חדש בחייו. אלא שהנערה לא ששה להינשא בטרם יהיה להם בית לגור בו. רחמים כתב אז מיכתב נרגש אל ממלא־מקום ראש עיריית נתניה, בן־ציון רובין, ובו פירט את הצפיפות השוררת בבית ואת מצבו הבריאותי.

„היה לי עבר פלילי עשיר ותודה לאל נאבקתי וחזרתי למוטב," כתב באותו מיכתב, „תמיד קיוויתי שפעם אזכה לדיור משלי, אבל לצערי הרב עד היום אני מצפה עם אותה תיקווה... אני חי עם חברה והיא מתנגדת בכל תוקף להתחתן עמי עד קבלת הדיור כי היא פוחדת להישאר ללא קורת־גג. כל בקשתי היא לאפשר לי פעם אחת ולתמיד דיור, שיהיה לי מקום קבע." את התשובה לא זכה רמי לקבל, כי ביניתיים נשפט וזכה למקום מגורים של קבע — בכלא. מי שעתידה היתה להיות אשתו לא חיכתה לו. היא נישאה לאחר.

על ערש דוי מוטל האסיר רחמים (רמי) ברדה בן ה־36, אחד החולים הקשים ביותר מבין אסירי כלא מעשיהו. הוא שפוט לשלוש שנים בעוון קטטה, עבר ארבעה ניתוחים בכליות, כליה אחת הוצאה מגופו ומצבו הוגדר כקשה מאד. למרות זאת דחה נשיא המדינה בקשת תנינה עבורו.

האב אברהם ברדה, עלה מלוב עם אשתו ושמונה ילדיו. המשפחה נהרסה בעיקבות הטרגדיה שפקדה את הבן.

סיפורו של החבר

את מצבו העגום של ברדה תיאר צעיר שהשתחרר בימים אלה מהכלא וביקש לשמור על עילום שמו: „הוא בקושי היה קם מהמיטה. הייתי מביא לו את האוכל והשתייה למיטה. הוא לא אכל כמעט, ואילמלא הייתי תומך בו כבר היה גמור מזמן. אפילו את הכביסה הייתי עושה למענו. הוא כולו היה מלא ניתוחים, חתוך כולו. הוא כמו חתיכת בשר עם שתי עיניים, לא יכול להזיק לזבוב.

על התהליך של הוצאת אסיר לטיפול דחוף סיפר האסיר המשוחרר: „זה פרוצדורה ארוכה שלוקחת מינימום חצי שעה. אם לא יותר. אם זה בלילה אחרי הספירה, אז זה עוד יותר מסובך. האסירים האחרים בתא צועקים לסוהר התורן. הוא הולך למפקד התורן, וזה הולך למנהל. הם מזיעים תיגבורת של סוהרים, כי תמיד יש חשד שזו הצגה בשביל מרד או משהו דומה. ככה הבן־אדם יכול למות ביניתיים בשקט.

„פעם אחת היה צריך אפילו לעשות שביתת־רעב בשביל שיוציאו את רמי לטיפול בבית־החולים," הוסיף.

ביניתיים מוטל רחמים ברדה במצב אנוש בחדר המבודד באסף הרופא ודועך. לבד מבני מישפחתו המבקרים אצלו אין איש מתעניין בו. מנהל בית־החולים, הד"ר ישראל קליין, עושה מאמץ אדיר להסתיר את עובדת קיומו של ברדה ולשם כך הוא מסתתר מאחרי המסווה של הסודיות הרפואית. לרחמים ברדה אין חברים בצמרת. הוא לא גנב מיליוני דולרים והוא לא חבר בתנועה למען ארץ־ישראל השלמה.

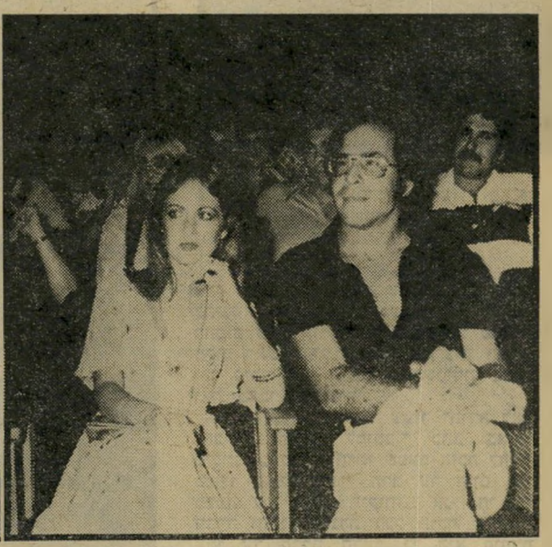
עופר קוך ■

הגביע הוא של תלי

הנבחרת המועמדות הסופיות בתחרות, לבושות ביגדי ים משל **גוטקס**, וסנדלים של **גלי**, ניצבות בפעם האחרונה במיסגרת התחרויות לפני הקהל **בהיכל־התרבות**. היתה זו נבחרת בנות יפות־תואר שגילו חברות הדדית.

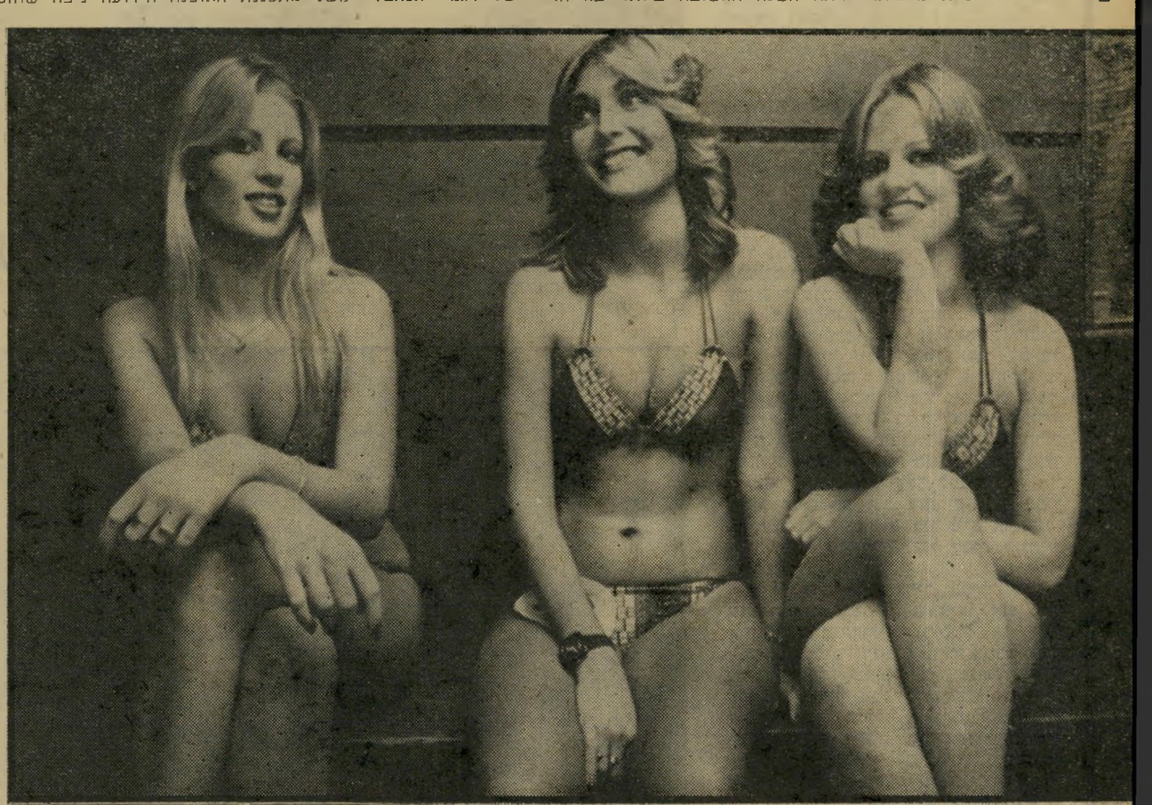

המלכה היוצאת אורלי חידה, גיבורת סרט־הטלוויזיה על מלכת־המים, באה לבחירה בחברת בעלה הטרי, אבישי הראל. אורלי, בשימלה ורודה שזורה זוטי־זהב, זכתה במחיאות כפיים סוערות מהקהל, והודתה כי שנת מלכותה היתה השנה החשובה ביותר בחייה.

האמא והחתיכות אסתר נינדי, אמו של הקבלן **אברהם מעניקה** שי מתנת חברתו של בנה למועמדות הסופיות בתחרות מלכת־המים. המועמדות קיבלו את המתנות מיד לאחר תצוגת־אופנה מרהיבה של דגמי **אנהבלי** משל מתכננת האופנה הידועה ניצה שוחט.

מנוחת הלוחמות אלימור זילברמן, יפה כהן ותלי ביינר, המלכה ושתי סגניותיה, דקות ספורות לפני שנודע להן כי זכו בתארים הראשיים בתחרות מלכת־המים. השלוש תפסו מנוחה על הספסל שמאחרי־הקלעים, ניסו להפיג את המתח בעזרת בדיחות ומחמאות הדדיות. היה ברור מראש כי הקהל הרב **בהיכל התרבות** מעדיף את שלושתן.

לעיני 3000 צופי

המים 1977 ויפה

היכל **התרבות** בתל־אביב המה מפה־לפה. אנשים רבים ישבו במעברים, הקופות נסגרו מוקדם. שלושת אלפים איש ואשה באו לחזות בטכס הסופי של תחרויות מלכת המים, שבו עמדה להיבחר האחת והיחידה שתכהן כמלכת־המים לשנת 1977.

בעוד הקהל החגיגי ממלא את האולם הגדול של ההיכל היה המתח מאחרי הקלעים עצום. 15 המועמדות הסופיות לתואר מלכת־המים ערכו את ההכנות האחרונות לקראת הרגע הגדול. הניסיון בן שלוש התחרויות שהספיקו הבנות לרכוש לא עמד להן. הן היו נרגשות, עשו את המכסימום כדי להיראות במיטבן בערב מיוחד זה, שכל אחת מהן תזכור אותו כחווייה בלתי־נשכחת כל ימי חייה.

הבנות, שהספיקו להכיר ולהעריך זו את זו במשך התחרויות הקודמות ידעו כי התחרות

„אילנית" שרית ברוך, שזכתה בתואר חביבת הקהל, זכתה בכינוי „אילנית" כשהוכיחה שלא רק ניחנה במראה דומה של הזמרת.

ממני פאר זוכה המועמדת מאירה זמר למחמאות. מני הוכיח את עצמו כמנחה מלוטש ומהוקצע, הצחיק את הקהל עד דמעות בדברי הקישור שלו.

רגע לפני עלייתן לבמה הקיפו המועמדות את הגברת לאה פלטשר (במרכז), שהדריכה אותן בהליכה נכונה על הבמה. מלכת־המים לשנת 1976 אורלי חידה (שנייה משמאל) באה אל מאחרי הקלעים לעודד ולחת עצות אחרונות.

ם נבחרו חלי ביינר (מרכז) כמלכת

כהן ואלימור זילברמן כסגניותיה

הקשה על התואר הנכסף תהיה בין ארבע מועמדות. שרית ברוך, צעירת המשתתפות שניחנה בקול ערב, נבחרה כסגנית ראשונה לנסיכת הים התיכון, והצליחה להקסים את הקהל כשפצחה בשיר בכל תחרות. יפה כהן מחיפה, שניחנה ביופי עדין וכובש, זכתה בתואר נסיכת ים־סוף. אלימור זילברמן תלמי־ת התיכון, המועמדת שזכתה בתארים סגנית שניה של נסיכת הים התיכון ונסיכת הכינרת חלי בייגר, הגימנזיסטית בת ה־17 וחצי ש־שערה הבלונדי גולש על כתפיה ושזכתה כבר בתואר נסיכת הים התיכון וסגנית שנייה לנ־סיכת ים־סוף. אך יחד עם זאת התייחסו כמעט כל הבנות לתחרות באורח ספורטיבי, והחליטו זה אחד להופיע במיטבן.

גם בהיכל־התרבות, כמו בשאר המקומות, התגלו מחוות נפלאות של חברות ועזרה הד־דית. הבנות ייפו זו את זו, יעצו זו לזו ואיחלו לעצמן ולחברותיהן הצלחה. בהיכל־התרבות נוספה תיגבורת למועמדות. קרובי־משפחה ו־ידידים באו אל מאחרי הקלעים ועודדו אותן.

הזמר יהורם גאון עבר מאחת לשנייה ואמר לאשתו ארנה, שגלוותה אליו: „רק לשטוף את העיניים, רק לשטוף את העיניים." ואילו קרני, אשתו של המנחה מני פאר העיפה מבט אחד במועמדות ואמרה לבעלה: „יופי של עבודה יש לך עם כל החתיכות האלה מסביב. ואתה עוד מתלונן שאתה עובד קשה."

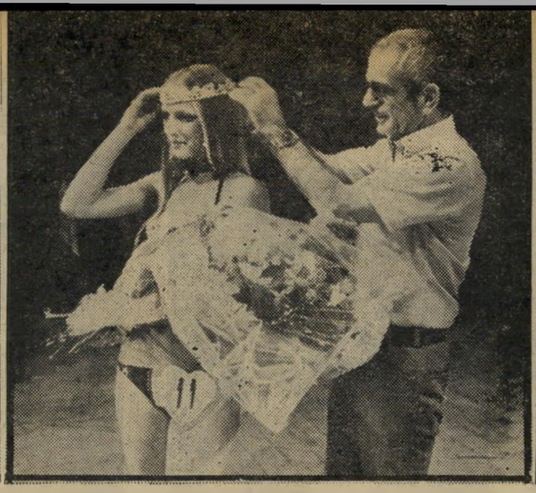
האמרגן אלי לופו, ממנהלי תיאטרון פסגות, נמרץ כדרכו, עסק בסידורים אחרונים. המארי־גנים, מירי ורפי זכרוני שהם גיסים על־פי ייחוסם המישפחתי, עברו ממועמדת למועמדת ובדקו שהכל יהיה על מקומו.

עטרת למלכה כתר המלכות מעשה ידי התכשיטנית רחל גרא. את השרביט העניק לה אברהם גינדי.

העורך הראשי של **העולם הזה**, אורי אבנרי, מניח על ראשה היפה של תלי ביינר, מלכת־המים 1977, את

מיכאל בראון, מנכ"ל **וולה** ישראל מכתיר את הסגנית השנייה, אלימור זילברמן. חברת **וולה** העניקה לכל הזוכות חבילות שי ממיטב מוצריה לטיפול בשיער.

יהושע נאמן, נציג חברת **דובק**, יצרנית סיגריות **סמייל**, מניח את הכתר על ראשה של שרית ברוך, שנבחרה כחביבת הקהל. אחרי שכבשה את לב הנוכחים בקולה היפה, כששרה בליווי התזמורת את שירה הידוע של אילנית **לכל אדם כוכב.**

זאב קיס, מנכ"ל חברת התעופה היוונית **אולימפיק** בישראל, מעניק למלכת המים תלי ביינר כרטיס־טיסה לאתונה ורודוס מתוך החברה. תלי תנצל את הכרטיס מייד עם תחילת חופשת הסוכות בבית סיפרה, תצא לטיול באיי יוון וברודוס במטוסי חברת התעופה **אולימפיק.**

אברהם גינדי, בעל חברת־הבנייה הגדולה בראשון־לציון, רחובות ופתח־תקווה, מעניק למלכה שי 25 אלף ל"י הנחה לקניית דירה בחברה שלו. תלי הבטיחה לגינדי כי אם תינשא, תנצל את המתנה. אברהם גינדי העניק גם לשאר המתמודדות מתנות יקרות.

הרמין גוטליב, מנכ"ל חברת **גוטקס**, מכתיר את הסגנית הראשונה יפה כהן. המועמדות הסופיות בתחרות מלכת־המים קיבלו במתנה ביקיני של **גוטקס** בסיגנון בדואי ובגד־חוף מבד שקוף ופירחוני. כן קיבלו כל המועמדות סנדלים גבוהי עקב של חברת **גלי.**

אמנון רחביה, מנכ"ל מרכז־לימודי־נהיגה בתל־אביב, מעניק למלכת־המים תלי ביינר מעטפה ובה מיכתב המקנה לה שעורי נהיגה במיספר בלתי־מוגבל עד להוצאת רישיון הנהיגה שלה.

הפירסומאי יורם ברנע, נציג מלון **בלוי פאלאס** בברן שבשווייץ, מעניק למלכה אישור לשהייה בת שבוע ימים במלון המפואר ביותר בבירת שווייץ. נוסף לשהייה במלון בן 5 הכוכבים תסייר תלי בכל רחבי שווייץ המוריקה, בהדרכת בעל **בלוי פאלאס.**

חיים זליחובסקי, חבר הנהלת **ארקיע**, מעניק למלכת המים 1977 כרטיס־טיסה במטוס־הסילון החדש של החברה לאילת ובחזרה. תלי הוזמנה על־ידי מנכ"ל חברת מלון **מלכת שבא**, יעקב מזחזי, להתארח במלונו המשופץ.

(המשך מעמוד 29)

הרגע הגדול הגיע. להקת תנועתטרון מרמת־השרון, **בהדרכתה של דורית שימ־רון, עלתה על הבמה וביצעה קיטעי ריקוד מהנים. אחריה עלה על הבמה המנחה מני פאר, במיכנסיים וחולצה חומים ומעיל עליון לבן, מהוקצע ומלוטש כדרכו, והודה לחברות שהשתתפו בתחרות.**

מיצעד של יופי

כייד **לאחר־מכן** עבר לסידרת בדי־חות **שהשכיבה את הקהל, ובין השאר** סיפר כי שאלו את שר־החוץ המצרי, איס־מעיל פהמי, מדוע חזר שר־החוץ הישראלי לישראל. **ופהמי השיב: „אולי הוא שכח משהו." אחר־כך הוסיף כי כאשר משה דיין הגיע סגר הנשיא ג'ימי קארטר את כל נמלי התעופה של ארצות־הברית, כדי שדיין לא יוכל לברוח לישראל.**

ורק אחרי שהצליח להפיג את אווירת המתח **באולם, הציג מני את המועמדות** שעלו **לבמה. בתחילה כולן ביחד, ואחר־כך** אחת אחת. **לבושות בביגדי־ים של** גוטקס **ועל רקע הבמה המקושטת בפרחים ססגו־** ניים **ובענפי דקל, ניראו המועמדות כנע־** רות **אכסוטיות שבאו מאי מרוחק. בלונ־** דיות **ושחורות, קצוצות וארוכות שיער,** אחת **אחת יפות להפליא הן צעדו בסך,** והציגו **עצמן לפני הקהל.**

אחר־כך העלה מני על הבמה את דליה אשר, **פקידת בנק שהתמזל מזלה ובכל** התחרויות **היתה הראשונה שהוצגה לפני** הקהל. **אחריה הוצגה זהבה שוחט, המר־** שבניקית **שעברה לגור בעיר הגדולה.** מייד **אחריה עלתה זהובת־התלתלים מאירה** זמר. **שוכתה בעבר בתואר מלכת תל־** אביב. **בעיקבותיה עלתה אלימור זילברמן** והקהל **התעורר לחיים, כשסיפרה כי הסופר** האהוב **עליה הוא דוסטוייבסקי. רותי** שיטרית **המתולתלת הרביצה, כמו בתחרו־** יות **הקודמות, ריקוד ג'ז. רותי זכתה** בתואר **סגנית ראשונה לנסיכת ים־סוף** בתחרות **שהתקיימה באילת. רחלי חיימיאן** הצחיקה **את הקהל בחיקויי המיבטאים** שלה, **ואילו דינה קהלני זכתה במחיאות** כפיים **סוערות כשסיפרה שוב שהיא פעילה** בפנתרים **השחורים. נאווה חלימי, בת** השוטר **מחולון, קראה שיר. נאווה זכתה** בתואר **סגנית ראשונה לנסיכת הכינרת.**

זהבה ורדי, סגנית שנייה לנסיכת הכי־ נרת, **סיפרה כי היא מעריצה את מיכל־** אנג'לו. **יהודית קליין־כהן החליטה, במקום** לקרוא **בכף־היד כמו שעשתה בתחרויות** הקודמות **לשיר, מני פאר הצטרף אליה** והזיוף **היה מחריש־אוזניים. את הרושם** תיקנה **שרית ברוך, הצעירה במשתתפות,** ששרה **את שירה של אילנית לכל אדם** כוכב **בקול ערב וצלול. שרית נבחרה** כבר **כסגנית ראשונה לנסיכת הים־התיכון. גרציאלה קפלון סיפרה כי נולדה בארגנ־** טינה, **ויעל שחר סיפרה כי מוצאה מחיפה.**

אולם שתי המועמדות האחרונות, תלי ביינר **ויפה כהן, זכו במחיאות־הכפיים** הסוערות **ביותר. היה ברור, כבר בשלב** זה **של התחרות, כי שתיהן המועמדות** העיקריות **לתואר החשוב מכולם.**

מייד אחרי שהוצגו אחת אחת, עלו הבנות לבמה **בביגדי חוף של** גוטקס **וסנדלים של** גלי. **אחריהן עלו שוב בנות** תנועתטרון, **ואז הכריז מני פאר על הפסקה.**

הקהל התבקש לזרוק את תלוש הבחירה לקלפיות **מיוחדות שהוצבו באולמי המבוא** של **ההיכל, דיילות חיננויות אספו את** הקלפיות **והביאו אותם אל מאחרי הקלעים,** שם **חיכו השופטים. היו אלה אסתר גינדי** אמו **של הקבלן אברהם גינדי, גבי אורון** מנכ"ל **סנדלי גלי, יורם ברנע נציג מלון** בלוי **פאלאס שבברן שווייץ, אמנון רחביה** מנהל **מרכז־לימודי־נהיגה, לאה פלטשר** מדריכת **המועמדות, רחל גרא התכשיטנית**

(המשך בעמוד 32)

הקאטיושות שנחתו על ערי הצפון חשפו לראשונה את מעורבותו הפעילה של צה"ל בקרבות בדרום־לבנון

משא־ומתן עם אש"ף

(המשך מעמוד 22)

היחידי שיוכל לשאת ולתת עם הערבים על שלום.

אולם בעוד שבישראל נראה היה כי רק עניין ההתנחלויות ביהודה ושומרון מעיב על הצלחתו של דיין לשכנע את מנחם בגין להסכים למשלחת ערבית מאוחדת בז'נבה, שתכלול למעשה גם אנשי אש"ף (ראה עמודים 25—24), העסיק נושא כאוב יותר את דעת־הקהל האמריקאית.

האזרח האמריקאי הממוצע לא התעניין כל־כך במה שמתחולל בדרום לבנון, או במה שעתיד להתרחש בז'נבה. הטרידה אותו יותר השאלה אם הגנראל הישראלי שתום־העין אחראי למותם של 34 חיילים אמריקאים.

נזק ממשי. הפרשה אינה חדשה. היא התעוררה עוד לפני עשר שנים, מייד אחרי מילחמת ששת־הימים, בעת שדיין ניסה על גבי התהילה הבינלאומית.

בשעות אחר־הצהריים של ה־8 ביוני 1967 תקפו מטוסי חיל־האוויר הישראלי את אוניית־הביון האמריקאית ליברטי, שעגנה מול חופי אל־עריש. המטוסים ירו באונייה מתותחיהם, הרגו כמה מאנשי ציוותה אך לא הצליחו להטביעה.

זמן קצר לאחר־מכן הסתערו על האונייה האמריקאית שלוש ספינות־טורפדו ישראליות, שיגרו בה פצצות טורפדו. אחת הפצצות פגעה במרכז האונייה, פערה בתחתיתה חור גדול שאיים להטביעה.

בהתקפות אלה נהרגו על ספון הליברטי 34 אנשי־צי אמריקאים ו־75 נפצעו. בעיקבות קריאות־העזרה מהאונייה הפגועה מחתה שגרירות ארצות־הברית בישראל על תקיפת הליברטי. רק או, לטענת המטכ"ל, התבררה הטעות. ישראל מיהרה להתנצל, הסבירה כי האונייה הופצצה בטעות מאחר שנחשבה כספינת־אויב. ספינות חיל־הים הוזנקו לעזרתה אולם האמריקאים דחו כל עזרה ישראלית, נחלצו בכוחות עצמם. הליברטי הצליחה לשוט אל מחוץ לאיזור הקרבות.

בתום המילחמה שיגרה ממשלת־ישראל התנצלות רישמית לאמריקאים, שילמה עשרות מיליוני דולארים כפיצויים למישפחות הנפגעים.

במרוצת השנים התפרסמו כמה מחקרים ומאמרים על הפרשה, כולל כאלה של סוכני סוכנות־הביון האמריקאית לשעבר. התיזה המרכזית בהם היתה כי תקיפת הליברטי לא היתה טעות וכי ישראל תקפה ביודעין את ספינת־הביון האמריקאית מתוך רצון לשמור על ערפל הקרב גם מידיעת המודיעין של צבא ארצות־הברית.

עיתוי לא־מיקרי. כל הפירסומים ניראו עד היום כפרשנות בלתי־מבוססת, שאין לה על מה להסתמך. השבוע נחשפו המיסמכים שהיה בהם כדי לבסס את האשמה. היו אלה מיסמכים סודיים של סוכנות־הביון האמריקאית, שחלקם היו שדרים של סוכני הסוכנות בישראל ובהם נאמר כי משה דיין, שכיהן באותה תקופה כשר־הביטחון, הורה אישית על תקיפת הליברטי מתוך ידיעה ברורה שמטוסי חיל־האוויר תוקפים אונייה אמריקאית.

יתירה מזו: אחד המיסמכים כלל דו"ח על ויכוח שנערך במטכ"ל קודם לתקיפת האונייה, ובו התנגדו מיספר קצינים בכירים לתקיפת הליברטי מתוך הנימוק ש־פגיעה בה עלולה לשבש את היחסים בין ישראל לארצות־הברית.

עיתוי פירסומם של מיסמכים חשאיים אלה לא היה מיקרי. הוא כוון למועד ביקורו הראשון של משה דיין בארצות־הברית כשר־החוץ בממשלתו של בגין. הוא נעשה בידי הוועדה האמריקאית—פלסטינית, המשמשת כלובי של אש"ף בוושינגטון. אולם למרות האינטרס השקוף שהיה לגוף זה לחבל במסעו של דיין בארצות־הברית, אי־אפשר היה להתעלם מן המיסמכים שמסרה הוועדה לפירסום. אלה היו מיסמכים אותנטיים של סוכנות־הביון.

אנשי הלובי של אש"ף לא נזקקו לאמצעים מתוחכמים כדי להשיג את המיסמכים. על־פי חוק חופש המידע שנחקק בארצות־הברית בעיקבות פרשת ווטרגייט, זכאי כל אזרח אמריקאי לתבוע ממוסדות ממלכתיים מיסמכים ותעודות, אפילו אלה מוגדרים כחסויים ביותר ויש בהם כדי לשבש יחסים עם מדינות אחרות.

נוסף על המיסמך שבו נמסר על החלטתו האישית של דיין להפציץ את הליברטי, בידיעה שהיא אונייה אמריקאית, פורסם תוכנו של מיסמך אחר שעל פיו מסתבר כי ממשלת ישראל ידעה על זהותה של הליברטי כבר שש שעות לפני הפצצתה.

משה דיין התבקש להגיב על הפירסום ופטר אותו כלאחר־יד, בהסברים הרישמיים שלא שיכנעו. נבוך יותר היה דובר סוכנות־הביון, שהתבקש להגיב על מהימנות המיסמכים ועל תוכנם. כיוון שסוכנות־הביון מעולם לא פירסמה ביוזמתה את תוכן המידע שזרם אליה מסוכנית בפרשה זו, הוצגה הסוכנות כמי שהסתירה מידע במתכוון במטרה שלא לקלקל את היחסים עם ישראל.

דובר סוכנות־הביון טען שהמיסמכים שייכים לחומר „בלתי־מוערך", שלא היו נתונים מספיקים להעריך את אמינותו. יחד עם זאת הודלף תוכנו של מיסמך מודיעין אחר, שכלל הערכה כי ההתקפה על הליברטי נעשתה באמת בשוגג, כיוון שבמרחק לא רב ממנה שטה אוניית־משא מצרית.

הדים בעולם. הפרשה לא הסתיימה בפגיעה החמורה בתדמיתו של דיין.

בעוד שיוזמי הפירסום יעדו אותו למיתקפה על דיין ומדינת־ישראל, הוא הפך כלי־נשק במערכה המתמשכת נגד סוכנות־הביון האמריקאית ופעולותיה. עתה מבקשים גורמים שונים, ציבוריים ופרטיים, לחשוף את כל המידע שנאגר בידי סוכנות־הביון בפרשת הליברטי ולפרסם ברבים את כל המיסמכים המצויים בתיקיה.

בכל רחבי העולם, מלבד בישראל, עורר פירסום המיסמכים הדים נרחבים ביותר. בעתיד הקרוב צפוי מיספר פירסומים נוספים בפרשה, העלולים להציג את ישראל כמדינה הנוקטת מדיניות מאקיאוולית ואינה מהססת לפגוע אף בבני־בריתה. אולם הנזק נגרם כבר עתה, בדעת־הקהל האמריקאי. משה דיין מוחזק עתה בעיני אמריקאים רבים כמי שאחראי למותם של 34 חיילים אמריקאים.

משך כמה שעות, בסוף השבוע שעבר, נראה היה כי המילחמה על דרום לבנון עומדת בשער.

כוחות שיריון ישראליים חצו את הגבול עם לבנון, נכנסו עמוק לתוך תחום המוב־לעת הנוצרית שמול מטולה, בפתח ביקעת הלבנון. בעוד שלאזרחי ישראל נדמה היה, בשל הצנזורה הצבאית שהופעלה על ה־ידיעות על המתרחש בלבנון, כי מעורבותו של צה"ל בקרבות מוגבלת כפי שהיתה בעבר, מסתכמת בסיוע ארטילרי לכוחות הנוצרים ובפטרולים לאורך ה־גבול, היתה תמונת המצב בשטח שונה לחלוטין.

אמצעי התיקשורת הזרים, שדיווחו על הנעשה מתחום לבנון, הביאו עדויות כתובות ומצולמות על מעורבותו של צה"ל בקרבות שניטשו סביב הכפר המוסלמי ה־נצור אל חיאם. לא נותר עוד ספק כי טנקים וגמ"שים של צה"ל נמצאים בדרום לבנון, משתתפים באופן פעיל בקרבות ה־נערכים עם כוחות השמאל המוסלמי, עשויים להכריע את הקרב לטובת הפלאנ־גות הנוצריות.

היתה זו שאלה של זמן בלבד כדי שכו־חות שיריון סוריים, החונים מצפון לליטאני, יחלו לנוע דרומה, לחוש לעזרת הפידאיון שהרעישו עולמות באזעקות עזרה.

במצב זה נכנסו האמריקאים לפעולה תוך הפעלת מלוא כובד מישקלם. לממ־שלת־ישראל הוגש אולטימטום אמריקאי חד־משמעי: לפנות מייד וללא כל תנאי את כל כוחות צה"ל שנכנסו ללבנון. האול־טימטום נמסר בוושינגטון ובירושלים. לא נותר מקום לספק כי אין זה צעד דיפ־לומטי גרידא כדי לצאת ידי חובה וכי דחיית האולטימטום האמריקאי כמוה כעי־מות ישיר עם נשיא ארצות־הברית.

אלא שממשלת־ישראל, למרות הלחצים הכבדים שהופעלו עליה והאיומים המוס־ווים שהתלוו אליהם, לא יכלה לקבל את האולטימטום ללא כל תנאי. הצהרתו ה־גלויה של ראש־הממשלה מנחם בגין לפני כחודש, בה התחייב שישראל תתייצב עד הסוף לצד הנוצרים הלוחמים בדרום לבנון, לא תאפשר את הכנעתם, דחקה את הממשלה לעמדה של מילכוד: כני־עה לאולטימטום תערער את אמינותה. דחייתו עלולה לגרום להתלקחות, תביא את היחסים עם ארצות־הברית אל סף משבר.

במצב זה לא נותרה לממשלת בגין אלא אפשרות אחת: משא־ומתן עם אש"ף על הפסקת הקרבות.

נגד מי לוחמים?

כך נקדעה ממשלת הליכוד למצב בו היה עליה לנקוט בצעד שנראה, על פי הצהרותיה, המור אפילו יותר ממיל־חמה גלוייה: משא־ומתן עם האירגון ה־מכונה בפיה „אירגון מרצחים" שהיא אי־נה מוכנה להודות אפילו בקיומו.

במגעים שהתנהלו עם ממשלת לבנון, באמצעות השגריר האמריקאי בביירות, ריצ'ארד פארקר, ניסתה תחילה הממשלה להתעלם מקיומו של אש"ף, כאירגון שכו־חות המוסלמים בלבנון נמצאים תחת שלי־טתו, תוך הבהרה שאין היא יכולה להר־שות את הוצאת כוחותיה מדרום לבנון ללא כל תנאי, ביקשה ישראל שממשלת לבנון תפעל להפסקת האש בין כוחות הנוצרים והמוסלמים. האמריקאים שחששו פן הסלמה בפעולות הקרביות באזור תסכן את מאמצי השלום שלהם, תוביל למילחמה כוללת, הפעילו לחצים על סוריה כדי שזו תפעיל את השפעתה על יאסר עראפת להסכמה להפסקת־אש. אולם הסו־רים טענו כי אין להם השפעה על הפי־דאיון וכי אין ביכולתם לאלץ אותם להפ־סיק את האש כל זמן שאין מותירים להם להיכנס בפועל לשטח — דבר שישראל ריאה בו סיבה למילחמה.

במצב זה היה על ארגוני הפידאיון להב־היר כי לא ייתכן כל הסכם בלעדיהם. הם הבהירו זאת באמצעות הרעשת הקאטיו־שות על ערי הצפון. במשך שלושה ימים ניתכו מטחי קאטיושות על קריית־שמו־נה, צפת ונהריה. במשך שעות ארוכות ישבו תושבי ערים אלה במיקלטים ורק המזל העיוור מנע קורבנות בנפש.

הפעם נלחצה הממשלה אל הקיר. הברי־רה שעמדה בפניה היתה תגובה מאסיבית על הפגזות הקאטיושות שפירושה פלישה גלויה ונרחבת לאזור הפתחלנד, או הס־כמה לניהול משא־ומתן עקיף עם אש"ף. למרות שלא הודתה בכך וקרוב לוודאי שלא תאשר זאת בעתיד הנראה לעין, הרי מה שעשתה ממשלת הליכוד הוא דבר ש־שום ממשלה ישראלית קודמת לא הירי־שתה לעצמה: הסכם עם אש"ף.

לכאורה התנהלו המגעים לשם השגת הפסקת־אש עם האמריקאים והלבנונים ובאמצעותם גם עם הסורים, אולם היתה זו אחיזת־עיניים בלבד, שכן בשטח לא ניצבו חיילי צה"ל לא מול חיילים אמרי־קאיים וגם לא מול חיילים סוריים או לבנונים. הם לחמו באנשי אש"ף, כדי שאלה יפסיקו את האש ויהיו מוכנים לסטאטוס קוו במובלעת הנוצרית בפיתחת ביקעת הלבנון, היה צורך להשיג הסכם עימם.

לפידאיון לא היתה שום סיבה נראית לעין בגללה יהיה עליהם להפסיק את ה־אש — גם לא סכנת החיסול שנשקפה לכוחותיהם הנצורים באל־חיאם. הם נק־לעו לעמדת המיקוח הנוחה ביותר, בה לא יכול שום כוח לאלץ אותם להפסיק את האש, אלא אם כן יקבלו משהוב תמורה.

והם קיבלו את התמורה, לא מידי יש־ראל אלא מידי האמריקאים. הפרטים ה־מדוייקים על הדרך בה הושג הסכם הפ־סקת־האש אינם ניתנים עדיין לפירסום. כל הצדדים מעדיפים לשמור בשלב זה בסודיות על פרטי המגעים מחשש לביקורת בקרב מהנותיהם דווקא, אולם דבר אחד ברור: נציגים אמריקאיים בביירות נפגשו עם מנהיגי אש"ף, נתנו להם ערבויות והבטחות תמורת נכונות להפסיק את ה־אש. מבחינה מעשית השיגו אנשי אש"ף הישג נכבד: הם זכו להכרה מעשית מצד ממשלת ארצות־הברית שנוכחה שלא ניתן להשיג באוזר כל הסכם בלעדיהם.

כיוון שהאמריקאים, בשותפות עם מ־שלת לבנון, ניהלו את המגעים עם אנשי אש"ף מצד אחד ועם ממשלת ישראל מצד שני, היתה משמעותה של הפסקת האש, משא־ומתן עקיף עם אש"ף, למרות שלכאורה אין הוא צד בהסכם. זאת הי־תה פריצת דרך חשובה ומשמעותית מאד למנהיגי הפידאיון: שכן אם ניתן לנהל עימם משא־ומתן עקיף בלבנון, אין כל סיבה מדוע לא יתנהל עימם משא־ומתן דומה בז'נבה.

שיריוני צה"ל חוזרים מלבנון
האוייב אינו קיים

המראה הגברי

חלוקי הבית והפיז'מות של HOM הם בגדי אירוח מושלמים. לבחירתך מבחר דגמים, לכל טעם ולכל גיל, מכותנה, פוליאמיד או צמר. להשיג בכל חנויות ההלבשה המובחרות.

PETIT HOM
מציע חזקים
ופיז'מות
לילדים ולנוער
מגיל 4
עד 16.

HOM

אמבה Amba מציעה טוב יותר

תיאטרון פסגות בע"מ מציג:

הגביע הזה של חלי

(המשך מעמוד 30)

מיפו העתיקה ודב אודנס, מנכ"ל מלון רמאדה קונטיננטל. הם ספרו את הקולות.

ובינתיים חזר מני פאר אל הבמה והזמין את הזמרת לוליטה פונזה להג־עים לקהל. בעוד השופטים מסיימים את מניית הקולות הופיעו הבנות בתצוגת־אופנה מרהיבה מדגמיה המיוחדת של האופנאית ניצה שוחט עבור אנהבלי. מייד לאחר־מכן ערך מני פאר הגרלה בקהל, והמאושרים זכו בשני כרטיסי־טיסה לאילת מתנת חברת ארקיע. אחר־כך הוזמנה לבימה הילדה נטלי אונגר, בתה בת ה־12 של אחת מנציגות חברת גוטקס שהגרילה בקהל חמישה ביגדי־ים. אילנה פרטוק מוולה הגרילה עבור הקהל מוצרי וולה.

אז הוזמן לבמה הזמר יהורם גאון,

הקפי
התלוש הגורלי

שריתק בקולו החם. הקהל דרש עוד ועוד ויהורם נתן ככל יכולתו. אחרי שסיים את הופעתו עלה שוב מני פאר. המתח גבר. מני הזמין את יהושע נאמן, נציג חברת דובק, להכתיר את חביבת הקהל שרית ברוך. אחר־כך הוזמן מיכאל בראון, מנכ"ל וולה ישראל, והכתיר את הסגנית השנייה אלימור זילברמן. כדי להכתיר את הסגנית הראשונה הוזמן הרמין גוטליב, מנכ"ל חברת גוטקס. הקהל היה במתח. היה ברור כי כעת קיימות רק שתי אפ־שרויות. אחרי הפסקה ארוכה הזמין מני לבמה את יפה כהן היפהפייה מחיפה, ואז ידעו הכל כי המלכה החדשה תהיה תלי ביינר, תלמידת־התיכון מרמת־השרון, ש־עמדה מאחרי הקלעים וכספה ציפורניים.

היה זה העורך הראשי של העולם הזה, אורי אבנרי, שהוזמן להכתיר את המלכה יחד עם הקבלן אברהם גינדי.

שלוש המאושרות עמדו על דוכן המנצ־חות כשהן מחייכות באושר. שרית ברוך הצטרפה, והתיישבה למרגלותיהן. המלכה היוצאת, אורלי חידה הוזמנה להגיד את דברה, בירכה את המלכות החדשות ואמרה בכל נרגש כי שנת מלכותה, שהסתיימה היתה השנה היפה בחייה. הקהל מחא כפיים. המלכה החדשה, תלי, החלה מולכת.

תלי בין אביה וידידה
נשיקה משני הגברים שבחייה

עלה לארץ בשנת 1950 עבד בכמה מיק־צועות. הקים את סניף תנועת הפנתרים השחורים בבאר־שבע כשזו נוסדה. בבחי־רות של שנת 1973 נבחר מטעם הפנתרים למועצת פועלי באר־שבע.

כאשר פנה סימון אוזן לאלוש בבקשה שיסייע לו להוציא רישיון־נהיגה לאוטו־בוס, לא היתה לאלוש כתובת לפנות אליה. זה היה בחודש פברואר השנה. „פתאום נזכרתי בח"כ אהוד אולמרט," מספר אלוש. „לא הכרתי אותו אישית, אבל קראתי עליו הרבה בעיתונים כמי שנלחם נגד הביורוקרטיה. אמרתי לאוזן: בוא ניסע אל אולמרט כדי שיטפל בבעייתך."

באותו זמן לערך שלחו סניף הפנתרים בעכו צעיר בשם חיים דוק אל אלוש.

גם כאן סבר אלוש כי עזרתו של חבר־כנסת תהיה יעילה יותר. כיוון שממילא עמד לעלות עם אוזן לירושלים, צירף אליו גם את דוק.

„הח"כ הבטיח טיפוך חיובי".

מספר ויקטור אלוש: „נסענו לירושלים מבלי לקבוע פגישה מוקדמת. הלכנו ל־משרדו אמרו לנו שם שהוא איננו וכי הוא יושב באיזו ועדה בכנסת. אבל בינתיים המזכירה שלו דיברה איתו בטלפון ואמרה לו שאנחנו מחכים לו. הוא הזמין

במדינה

הכנסת

הכובע בוער

האם מותר לח"כ שהוא עו"ד לעסוק בפרקטיקה פרטית בין כותלי הכנסת?

„מנסים לחסל אותי! משדלים אנשים למסור נגדי חומר!" הזדעק ח"כ אהוד אולמרט ערב ראש־השנה, בראיון פומבי.

אזרחי ישראל לא יכלו לנחש איזה חו־מר ניתן לאסוף נגד הח"כ שהמציא את הפשע המאורגן בישראל. אולם היו מיספר אנשים, המזוהים כפעילי הליכוד, שידעו כנראה במה המדובר. אלה ניסו לשכנע, באמצעים ידידותיים, אנשים שונים שלא כדאי להם לספר על הניסיונות שהיו להם עם ח"כ אהוד אולמרט.

סימון אוזן, 26, הוא פועל בניין מבאר־שבע. בשנת 1969 השתחרר אוזן מצה"ל בגלל פרופיל רפואי נמוך. בשנת 1972 הועלה הפרופיל הרפואי שלו והוא גוייס לשירות מילואים. במילחמת יום הכיפו־רים שירת אוזן כנהג זחל"ם.

בידיו של אוזן נמצא רישיון־נהיגה ב־רכב פרטי. לא מכבר ביקש אוזן להסב את מיקצועו ולהיות נהג אוטובוס. לשם כך היה עליו להוציא רישיון נהיגה מת־אים. הוא פנה למישרד הרישוי ושם יעצו לו לעבור קורס נהיגה באוטובוס.

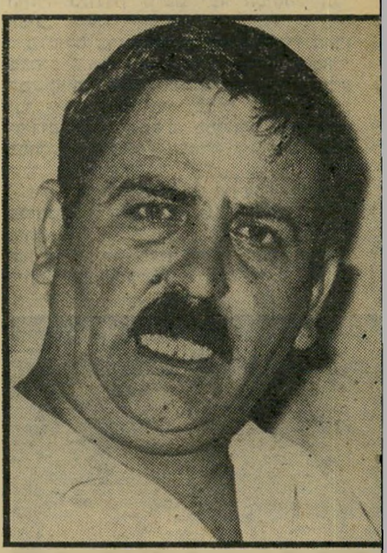
פגישה במיזנון. אוזן למד נהיגה באוטובוס במשך חודשיים וחצי באגד. הוא עבר את המיבחן בתיאוריה. אולם כשהגיעה שעתו לעבור את המיבחן המע־שי, קיבל מיכתב ממישרד הרישוי בו נא־מר לו, כי בגלל כושרו הגופני הנמוך לא יוכל לעבור מיבחן־נהיגה באוטובוס.

בצר לו פנה אוזן לעובד הקהילתי ויק־טור אלוש. אלוש בן ה־44 ואב ל־15 יל־דים, הוא דמות ידועה בבאר־שבע. מאז

אותנו לבוא אליו כעבור שעה לכנסת."

הפגישה בין אהוד אולמרט לבין אלוש אוזן ודוק נערכה במזנון הכללי של הכנסת. לשם הגיעו על פי הזמנתו של אולמרט. אולמרט שמע את בעיותיהם של דוק ואוזן. בו במקום מסר לדוק כי בעייתו מסובכת וכי לא יוכל לטפל בה. לעומת זאת הביע נכונות לטפל בעניינו של אוזן.

„חשבתי שבזה הענין נגמר," מספר אלוש, „אלא שאז אמר אולמרט לאוזן: 'זה יעלה לך אלף וחמש מאות ל"י'. אוזן לא ציפה לזה. הוא לא הביא עמו כסף. הוא רק שאל: 'אם אביא לך את הכסף הטיפול יהיה חיובי?' ואולמרט השיב: 'בוודאי שהטיפול יהיה חיובי.' אז נקבעה פגישה נוספת ועד כמה שידוע לי נסע אוזן והביא לאולמרט את הכסף שביקש."

פנתר אדרש
טעם לפגם

אלוש סבר כי בזה הסתיים חלקו שלו בפרשה. אלא שמאז אותה פגישה בכנסת החל אוזן להטרידו מדי שבוע. הוא התלונן לאלוש כי למרות ששילם לעו"ד ח"כ את שכר־טירחתו אין הוא רואה שום טיפול בעניינו. כשחלפו שלושה חודשים ואוזן המשיך לפנות אל אלוש, יעץ לו אלוש לפנות לאולמרט ולתבוע את כספו.

פרקטיקה פרטית בכנסת. בחודש מאי השנה, אחרי שביררו מראש מתי שוהה אולמרט במצודת זאב בתל־אביב, יצאו אוזן ואלוש לפגוש אותו. אוזן נכנס לבדו לפגוש את אולמרט, מחה בפניו על הזנחת הטיפול בעניינו, תבע ממנו את כספו בחזרה. לדבריו החזיר לו אולמרט אלף ל"י בצ'ק, טען שמגיעות לו 500 ל"י עבור טירחתו.

הפרשה יכלה להישכח לולא מצא אולמרט את עצמו כעבור כמה חודשים במרכזה של סערה ציבורית שהוא עצמו יזם. כאשר הגיע לידי עימות עם הפנתרים השחורים, טען שמנסים לאסוף נגדו חומר מרשיע. אז נזכר, או שהזכירו לו, את פגישתו עם אוזן ואלוש.

בעיסקה זו היה טעם לפגם. גם אם מדובר בפגם אסתטי. אולמרט קיבל מאוזן סכום של 1500 ל"י כדמי־טירחה מבלי שמסר לו קבלה, כטענת אוזן. אם עשה זאת כעורך־דין, יש פגם בכך שקיבל לקוח במזנון הכנסת, עסק שם בפרקטיקה פרטית. אם הבטיח לטפל בבעייתו כח"כ, לשם מה ביקש תשלום?

כך או כך, נמצאו מי שחששו שפירסום פרשת אוזן־אולמרט עלול להזיק לאולמרט. מספר אלוש: „יום אחד בא אלי איש ידוע מהליכוד בבאר־שבע ואמר לי: 'אולמרט כועס עליך. הוא חושש שאתה עומד למסור עדות נגדו.' אמרתי לו: 'מה יש לי נגדו? לא גנבנו יחד ולא אנסנו יחד!' אז אמר לי האיש מהליכוד: זה העניין של אוזן. הוא התחיל לעבוד עלי שהנה הליכוד עלה לשלטון ואני אוכל להשתלב אצלם בפעילות. אמרתי לו: 'אני מהפכן באופיי, תמיד נגד המימסד'."

גם על אוזן הופעלו לחצים. היה מי שרמז לו כי אם יפצה פה בפרשת הטיפול של ח"כ אולמרט בעניינו, לא יקבל לעולם רישיון־נהיגה באוטובוס. אוזן, שבשיא ההיסטריה הציבורית שעורר אולמרט ב־פרשת „השעע המאורגן" עמד להתראיין בטלוויזיה ולספר את סיפור הניסיון שהיה לו עם אולמרט חזר בו. „אני מפחד," אמר, „אם ימשיכו כך אצטרך לעזוב את הארץ."

אם אתה מעונין להיות סיפור ההצלחה של עצמך...

בוא אלינו ב-1 בנובמבר.

אם אתה מוכן להשקיע מאמץ וזמן לשם רכישת מקצוע מעניין ומלא אתגרים, בו תוכל לעבוד כעצמאי, להשיג סיפוק רב ולשפר את מצבך הכלכלי — הצטרף לקורס סוכני ביטוח חיים ואלמנטרי, **ברמה מקצועית גבוהה ביותר.**

הקורס יפתח בחודש נובמבר 1977 בתל־אביב.

לקביעת ראיון:
נא להתקשר לטלפון 03)290811) מחלקת הדרכה, בין השעות 14.00 — 09.00, או לכתוב למחלקת הדרכה ת.ד. 1888 תל־אביב.

מגדל־בנין
בראש הביטוח בישראל

24 שעות צילום בעזרת פלאש!

המצלמה הטובה ביותר מוגבלת ללא פלאש.
המצלמה הפשוטה ביותר טובה גם לצילומי חדר בעזת פלאש!

- מיסחר פלאשים גדול אצל „פוטו ברנר".
- מקרני שיקופיות ומקרני סרט אצל „פוטו ברנר".
- תמונות צבע, „אגפא" אצל „אג־פא", „קודק" אצל „קודק"!
- צילומי זיהוי — בין רגע.

פוטו־ברנר
חיפה, רחוב הח'לוץ 10

דמקולי KEF **קובעים יותר מכל מרכיב אחר, את איכות המערכת.**

מפרטים מכניים: „סלופ", ארלוזורוב 15 ת"א. טל. 03—221751

למרות הכל!
מחיר הפירסום של עמוד ב־ העולם הזה
הוא רק 3,840 ל"י

אולפן גרג (בר־קמא)

קצרנות

עברית ו/או אנגלית.

קורס חדש ב־10.10.77

הצטרפו מוכשחת! הרשמה:

ת"א: וייצמן 22, טל. 254826.

חיפה: בי"ס „במעלה".

רובקס
המתנה שבאופנה

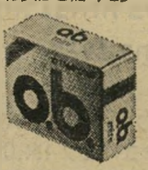
תן טרמפ לחייל

אשה משוחררת

להיות אשה משוחררת זו אינה סיסמה כאשר מדובר בטמפוני או־בֶּה.
טמפון o.b., הטמפון הקטן והבטוח בעולם, נותן לך הרגשה משוחררת וחפשית 365 ימים בשנה. תוכלי ללבוש מכנסונים קצרים והדוקים, חצאית מיני או ביקיני. תוכלי לרקוד, לטייל, לטבול באמבט ולרחוץ בים בבטחון מלא.
טמפון o.b. קטן משפתון ולכן, קל ונוח לשאתו בארנק.

טמפוני o.b. בעלי כושר ספיגה ענק.
להשיג ב־3 גדלים:
נורמל: למרבית הנשים
אקסטרה: לנשים עם דימום רב
והחידוש העולמי האחרון:
טמפוני מיני לנערות, לבתולות ולנשים עם דימום מועט.

חדש! אריזה חסכונית של 40 טמפונים

o.b.

או־בֶּה

365 ימים חפשיים בשנה

ברסום מלניק

סכין בגב הממשלה

(המשך מעמוד 23)

עין שלה. בשעה תשע בערב היו כולם מרוכזים בביתה של רחל מוכנים לתזוזה. כתב הטלוויזיה יגאל גורן שידר את הידיעה על ההתנחלות הצפוייה במהדורת מבט. עד שהמתנחלים הנדהמים החליטו כיצד לעכל את העובדה שסודם נתגלה ברבים, הגיע רץ ממזכירות הגוש ובידו הוראה חד־משמעית: לא לצאת.

חברי גרעין דותן החיפאי, הרגישו עצמם חופשיים לעשות ככל העולה על רוחם. הם היו מרוחקים מירושלים והחלטות המזכירות לא נגעו להם. הם יצאו בחצות הלילה להתיישב במישטרת סנור, ליד ג'נין. כוח צה"ל שהוזעק למקום פינה אותם במהירות, ללא אלימות.

★ שישה מיליון ל"י ל„החזר הוצאות"

ב יום הרביעי בשעה שבע בבוקר הגיעה משלחת של גוש אמונים לביתו של ראש־הממשלה. „לא רצינו לקבל את ההצעה של מר בגין, כי המתנחלים ילבשו מדי צה"ל וכך יתנחלו," אמר צבי סלונים, דובר הגוש, בשיחה פרטית. „זו היתה בושה גדולה לעם ישראל ולא רציתי לספר על זה כדי לא לבייש את בגין בפני כל הציבור."

הרעיון לגייס את אנשי גוש אמונים, להלבישם מדים ולשלם להם משכורת באמצעות משרד־הביטחון, עלה בפגישה שקיימו אנשי גוש אמונים ערב חג הסוכות. בגין, שלא ידע כיצד לחזור בו מהצהרתו כי „אין יותר התנחלויות בלתי חוקיות בארץ־ישראל," ראה אותו כמוצא שיתקבל גם ע"י האמריקאים. שכן אלה לא התנגדו בעבר להקמת היאחזויות צבאיות בגדה. אבל הפעם התנגדו לרעיון גם האמריקאים וגם אנשי גוש אמונים.

גם הניסיון לקנות את אנשי גוש אמונים בכסף לא עלה יפה. למרות הבטחתה של הממשלה לשלם לגוש אמונים 6 מיליון ל"י, כהחזר הוצאות ההתנחלויות באלון־מורה ובעופרה, לפני שאלה אושרו כהתנחלויות חוקיות, לא שיכנעה את אנשי הגוש. הם דרשו את פרעון השטר עליו חתם בגין עוד בשבתו באופוזיציה.

אולם להצעת פשרה אחרת הסכימו ראשי הגוש: שתיים מההתנחלויות יעלו על הקרקע בשבוע הבא. „יש לנו הרגשה שבגין עמד על השבוע הזה כדי לא לבייש את דיין השוהה בארצות־הברית," הסביר הרב חי"כ חיים דרוקמן, „אז דחינו את ההתנחלויות בשבוע," יתר ההתנחלויות יתחילו לעלות על הקרקע בעוד כחודשיים. „השבוע לא יהיו התנחלויות, אני מבטיח," אמר גרשון שפס, המזכיר המדיני של גוש־אמונים לעיתונאים.

דקות אחרי שעזבה המשלחת יצא גם בגין מביתו. בגין נראה כמעט כמו באותו יום בו יצא מבית־החולים לאחר התקף־הלב. פניו חיוורים באורח מסוכן, שקיות שחורות תחת עיניו ושלא כמינהגו, הוא לא העיף מבט לעבר העיתונאים.

„גוש אמונים תקע סכין בליבו של בגין," אמר אחד ממקורביו.

אם אכן יקיימו חברי גוש אמונים את הבטחתם ולא ינסו להתנחל בשבוע הקרוב, הצליח בגין לחמוק מהפח העמוק ביותר שנטמן לו מאז נבחר כראש־הממשלה.

בשלב זה נענו אנשי גוש אמונים להצעת הפשרה על פיה ימוקמו שלושה מתוך 11 גרעיני ההתנחלויות שלהם בישובים הקיימים בשומרון: אלון־מורה, עופרה ומסחה; ימתינו שם עד לאישור. אולם פתרון זה הכניס את בגין בין הפטיש והסדן.

מהצד האחד, הוא הבטיח התנחלויות „כמעט" חופשיות לאנשי גוש אמונים. מהצד האחר הגיעו אליו מסרים דחופים בזה אחר זה, משני שרי־החוץ שבוושינגטון, הישראלי והאמריקאי, המזהירים מפני השואה העומדת להתחולל בעיקבות ההתנחלויות.

מהצד האחד הודיע בגין לאנשי גוש אמונים כי עליהם להתנחל רק לאחר קבלת אישור מהממשלה, כשהוא מותיר לאריק שרון לאיים בפינוי המתנחלים בכוח, על־ידי צה"ל. מהצד האחר, מזועזע בגין מהרעיון שהוא יצטרך להורות לחיילי צה"ל לפנות בכוח את אנשי גוש אמונים, שהיה עד כה גוש אמונו.

אפשר היה השבוע לשמוח לאידם של אנשי הליכוד, שגילו גבורה רבה באופוזיציה, עת תקפו את ממשלת רבין על מדיניות ההתנחלות שלה ועתה נאלצו לנקוט באותה מדיניות עצמה. מה שקילקל את השמחה היא הידיעה שאת החשבון יצטרך לפרוע כל עם ישראל.

רותי פז עזבה את הארץ כסגנית מלכת־היופי וחזרה כמיליונרית

ד מטום הפרטי הקטן הבקיע דרכו בשמי הלילה השחורים. בנמל־התעופה היתרו בלונדון נרשם יעד הטיסה: תל־אביב.

מלקולם ברנר, גבוה ושזוף ושערו הלבן מבהיק באור העמום, נשען על בארמשקאות העמוס כשהוא אוחז בידו גביע ובו שמפניה ורודה ומביט אל אורחיו: ידידים ואנשי־עסקים ממולחים ומצליחים כמותו, שהסכימו להצטרף למסע־הכלולות שלו.

עיניו של מלקולם בחנו את רותי (לשעבר פלוצקי), היפהפיה הג'ינג'ית שלצידו, שהיתה עד לפני שש שנים נערה תל־אביבית יפה אך אפורה. בעוד שעות אחדות עתידה היתה להפוך לאשתו, הגברת ברנר.

חוג הסילון

שניים מידידי־הם של רותי פז ומלקולם ברנר, שבאו במיוחד מלונדון לחתונה: סם וג'קי הס, חברי חוג הסילון הבינלאומי. ג'קי היא מעצבת תכשיטים לונדונית ידועה וסם הוא בעל מועדוני־ההימורים הידועים כפול 1.

„לחיי מלקולם ורותי!" נשמעה הקריאה, ועשרות כוסיות משקה הורמו אל־על ונופצו, ריקות, על דפנות המטוס המצופים קטיפה. שירת הבה־נגילה אדירה פרצה במטוס כשניגלו אורותיה הצהובים של תל־אביב מתחת. דריכות וציפיה ניכרו בפניה של רותי בגעת גלגלי המטוס בקרקע. לרגע ניצבה על כבש המטוס זוהרת ומנצנצת בברק יהלומיה, ומייד היתה בזרועותיהם של אבא־אמא פלוצקי, שהמתינו נרגשים למרגלות המטוס. בשיירת מכוניות ארוכה יצאה החבורה לעבר מלון רמדה קונטיננטל בתל־אביב ושם, לקול קריאות „מזל־טוב" הודיע מלקולם כי באו לחוג כאן את טכס כלולותיהם.

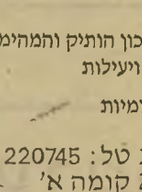
כך יכול היה להתחיל או להסתיים סיפור סינדרלה מודרני, בגירסה כחול־לבן.

סגנית ★ מלכת היופי

מ ישרואה היום את רותי פלוצקי־פז היפה והבוטחת, בעלת העיניים הבורקות, הפוסעת בביטחון בין עשירי עולם, מתקשה להאמין בסיפור ההצלחה שמאחוריה. לפני שבע שנים התייצבה, כנערה קטנה עם חלומות גדולים, בפיקרכיים על בימת היכל־התרבות, בתחרות על התואר מלכת־היופי הישראלית.

התואר הנכסף, המבטיח פתח לעולם של זוהר ותהילה, היה קרוב־קרוב אלא שזכתה

היי יפה וחלקה ללא כאב
שתי שיטות מהפכניות
במכון הותיק — עור חלק

השמדת שורש השערה לצמיתות בשיטה אלקטרונית מהחדישות בעולם מומלץ ע"י רופאים.

לפנים וכל חלקי הגוף
שיטה חשמלית (גלים קצרים)
MIKRODIN
שיטה אלקטרונית ללא כאב וסימן
DEPILATRON

רק ב־ עור חלק המכון הותיק והמהימן
המשלב שתי שיטות מהפכניות ויעילות להרחקת שערות לצמיתות
צוות מעולה, דיפלומות בינ־לאומיות
ייעוץ חינם
ת"א — ארלוזורוב 18 טל: 220745
ראשל"צ — ביאליק 2 קומה א'

סינדרלה תוצרת הארץ

בו אז היפהפייה התל־אביבית חוה לוי. רותי הסתפקה בתואר סגנית ראשונה, תואר שאומנם מעניק הרבה כבוד אך אינו נותן דבר מבחינה מעשית.

עם מיזוגה קטנה ובעידודם של ההורים טסה רותי ללונדון, וכמו מרבית הנערות היפות החליטה לפנות לדוגמנות. לאחר ניסיונות אחדים לחדור למיקצוע הבינה כי יש מתאימות ממנה, ובלי תיסכול וייאוש פנתה לחפש את פרנסתה כזבנית בחנות כל־בו גדולה.

רותי הנמרצת והבטוחה התבלטה מייד מבין חברותיה הזבניות. היא הוכיחה תושיה, חריצות וטעם אישי יוצאים־מגדר הרגיל. מנהלי החנות הורגלו לראות מתרוצצת בין הדוכנים, מייעצת ומיישרת וסגנון אישי מעולים נוסף על יחסי־ציבור מפותחים, הם המפתח להצלחה.

הבוטיק הקטן התפתח במהירות, והפך כל־בו ענקי הכולל בו הכל חוץ ממוצרי מזון.

ההצלחה הגדולה של הכל־בו הראשון הביאה להולדתם של בתי כל־בו נוספים. רשת בתי הכל־בו, הנקראת ספנריט, מונה כיום עשרה — מהם שישה בלונדון ואר־בעה מחוצה לה. רותי פלוצקי, הישראלית הצעירה, הפכה מולטי־מיליונרית בקנה־מידה בינלאומי.

בתוך סיפור ההצלחה המהיר לא נפקד גם מקומה של האהבה. מספרת רותי: „באחד ממסעות הקנייה שלי נקלעתי ל־הדורים. „נערת אש ולהבה" כינו אותה, והעניקו לה את התפקיד של קניינית לביגדי־נשים.

כל נערה או אשה אחרת היתה רואה בתפקיד זה את פיסגת חלומותיה, אך לא רותי. „תהליך ההצלחה שלי היה כל־כך קצר ואינטנסיבי, מזבנית קטנה ועד קניי־נית גדולה," היא מספרת, „עד שהתחלתי להסתכל על ההצלחה בפרספקטיבה אחרת. אם בתי הכל־בו הגדולים האלה נהנים מטעמי ומשיקול דעתי, למה שלא אצליח כעצמאית?"

את צעדיה הראשונים כעצמאית החלה בפתיחת בוטיק קטן בסוהו. גם כאן הור־כיחה, כמו בפעמים הקודמות, שטעם בית־חרושת שעמד על סף פשיטת רגל. בעודי מפשפשת בערימות הסחורה חשתי בזוג עיניים שסקר אותי בסקרנות. הרמתי את עיני והן נתקלו בגבר המרשים ביותר שראיתי בחיי. גבוה, שזוף, עם שיער מכסיף, בקיצור, גבר חלומותי. הגבר פסע לעברי והציג את עצמו כמלקולם ברנר, כונס־הנכסים של המפעל. שנינו חשנו, באותו רגע מופלא, שמשהו התרחש ביניינו. ואכן, מאז הפגישה שהיתה לפני שלוש שנים לא נפרדנו עוד. וזה לא היה קל, שכן מלקולם היה נשוי אז כ־13 שנים ואב לשתי בנות גדולות. מלקולם הוא בעל החברה אם אנד אל ברנר, ובתוקף תפקידו כרוכש חברות לפני פירוק ומכי־

עוגת הכלולות

רותי פז וחתנה, איש־העסקים הבריטי מלקולם ברנר, מאחרי עוגת־הכלולות בת שתי הקומות שהוכנה עבורם במסיבת הכלולות המייוחדת שערכו בארץ לידידיהם, אותם הטיסו לטכס נישואיהם מכל רחבי העולם. מאחרי בובת החתן והכלה בראש העוגה מתנוססים דגלי ישראל ובריטניה.

רתן, או מכירת החברות לאחר שיקומן, היה עליו לנסוע לעיתים תכופות. גם אני, כאשת־עסקים, התרוצצתי ימים ארוכים. בכל־זאת בנינו לנו בית־חלומות, קן אהו־בה, והתגוררנו בו יחד. מלקולם קיבל את הגט רק לפני חצי שנה, ואנו נשבענו להורי שנבוא לחוג את נישואינו כאן בישראל".

במטוס שנחת בלוד עם לילה הגיעו אורחים מאמריקה, פינלנד, לונדון ופאריס, שמנה וסלתה של אצולת הממון, חבריהם וידידיהם הקרובים של החתן והכלה. חתו־נת העילית הקטנה התקיימה ערב חג הסוכות בבריכה שבמלון רמדה קונטיננטל ואת החתן והכלה קידש הרב ישראל לאו, שהוא גם ידיד קרוב של המשפחה.

הקשר הציוני

רותי מדברת כבר עיברית במיבטא אנגלי ומודה שהיא מבכרת את השפה האנגלית על־פני העיברית. לא, היא לא ניתקה את הקשר עם הארץ, יש לה כאן ידידים רבים, היא אומרת. היא מארחת אצלה באופן קבוע את שייקה אופיר, אפרים קישון ועוד ישראלים רבים בבואם ללונדון, וגם מקפידה לבוא ארצה לביקו־רים לפחות ארבע פעמים בשנה.

היא לא חושבת שתשוב ארצה, ובטח לא בשנים הקרובות, כי כל עיסוקיה וידידיה הקרובים נמצאים בלונדון. אבל אל הארץ יש לה קשר ריגשי חזק, עובדה שהיא באה להינשא כאן.

מתנות הנישואים שהגישו בני־הזוג זה לזה משקפות את מעמדם. הכלה נתנה לחתן מכונית רולס־רויס מפוארת שתצטרף לצי המכוניות הקיים שלו, ואילו הוא קנה לכלתו היפה קוטג' בכפר ומכונית וינטג' משנת 1920. מלקולם, רותי וידי־דיהם חוזרים השבוע ללונדון. אחרי החופה הצהירה רותי: „העולם גדול ונפלא ומלא הפתעות. הוא מחכה רק לאלה שייידעו איך לקחת." והיא — ידעה ועוד איך.

אודי גד

מתחת לחופה

מלקולם ברנר עונד את הטבעת על אצבעה של רותי פז, שש שנים אחרי שזכתה בכתר סגנית מלכת־היופי. רותי, שטסה במייוחד לארץ כדי לערוך את טכס נישואיה, היא כיום מיליונרית.

השושבין

מלקולם פולמן, ידידו הטוב של החתן, שניצב לצידו בטכס הנישואין שלו שנערך השבוע במלון **רמדה קונטיננטל**. בולמן ידוע כמשקם חברות הנתונות במשברים כלכליים, והוא בעליה של חברת מיסחר בנשק.

מ׳קסם־שווא

(המשך מעמוד 19)

להגנת היעד שאותו הם תוקפים, אלא ב־עיקר נגד המסוף הלוגיסטי והפעילות הלוגיסטית הממוקדת בו.

כך, ברגע ששטחי הגרמנים עד כד שטחי־ההטיה האפשריים ב־איזור ארנהיים ומנעו תיספוק אווירי של הכוח הבריטי, נחרץ גורל המיבצע וגם גורל אותו כוח — והעובדה שעדיין החזיק ב־גשר, שהיה יעדו המיבצעי, לא שינתה משהו.

עקב אכילס זה ראוי לראותו וגם להבי־נו, כחלק מן התרפה הבסיסית ביותר של האיגוף־האנכי־העמוק — תלותו המוחלטת בעוצמת־האוויר (הגורמת, ניתן לומר, ש־היה תלוי באוויר, תרתי־משמע). לעניינו, בעייתה העיקרית של עוצמת־האוויר מת־בטאת במיגבלות הטכניות של אמצעי־התובלה האוויריים — במיוחד ארוכי־הטווח; וכן בפגיעותם.

מן הצד השני, התזות בעוצמת־האוויר יוצרת מעצמה דרישות מן המיבנה, האירגון, האיזור הפני־מי, הפעולה וסדרי־הקדימויות של עוצמת־האוויר, שיש בהם משום הכפפתה למיבצעים יבשתיים וכי צרכי כוחות יבשתיים מובהקים, תוך ניגוד או אי־הסכמה הכרחיים עם הקווי שמכתיבים היעודים ה־טבעיים והראשוניים של עוצמת אוויר.

בהקשר זה חשוב — ומרעיל מאד — לעמוד על תופעת־רקע מעניינת. לכאורה, היו השפעות אלו צריכות לגרום לכך, שהאוויראים הם אשר יעמדו בראש ה־מתנגדים לרעיון האיגוף־האנכי־העמוק. אך במציאות אירע ההיפך, והאוויראים הם אשר עודדו — לרוב אף יזמו — את החדרת הרעיון והיו הראשונים והרא־שיים במאמץ מכירתו וקידומו.

הסיבה לכך אגרשית, אך לא בהכרח מחניפה: הרי היה ברור, שאין אפשרות לוותר על עוצמת־האוויר בכל תיפקודיה הייעודיים. לכן, הקניית היכולת לבצע איגופים־אנכיים־עמוקים בקנה־מידה גדול ובתכיפות, כרוכה בהקצאת משאבים עצומים נוספים — מה שיגדיל את האימ־פריה, החשיבות והמישקל־היחסי. כאשר קחצ״ר מסויים מצטט את חזונו של ראש כוחות־האוויר האמריקאיים במלחמת־העולם השנייה הגנרל ארנולד, בדבר ארמיה מוטסת שתנחת ליד ברלין, מן ה־ראוי שיבין, כי כדי לממש חזון זה, היה נחוץ קודם להקנות לעוצמת־האוויר ה־אמריקאית מעמד של בכירות וקדימות מכריעות בהקצאת משאבים וגם בתיכנון וניהול המילחמה. בעבור הטייסים, הכו־חות המוטסים צריכים להיות מעין „מא־רינס אוויריים״ — כלומר, להיות לחיל־האוויר, מה שהמארינס הם לחיל־הים.

זהו, כמובן, אנלוגיה מעניינת אך חסרת־בסיס, כי לעניין זה אין המימד הימי דומה לאווירי. אבל כאן תימצא התשובה, עיקרה או חלקה, למי שיבקש לדעת, איך זה הכוחות המוטסים הגרמניים במילחמת־העולם השנייה, שנחשבו — בצדק — השאור בעיסת כוחות־היבשה, השתייכו עד סופה ל„לופטוופה״ וראשם ומפקדם, הגנרל שטודנט, היה קצין חיל־האוויר; או היאך קרה שמינו כמפקד הארמיה המוטסת של בנות־הברית את גנרל ברר־טון מחיל־האוויר האמריקאי, אשר — בניגוד לשטודנט — לא היה ולא התיימר להיות מומחה גדול בלוחמת יבשה, למרות שתחת פיקודו נמצאו עוצמות־העילית ה־מוצהרות — היחידות שהוגדרו ככאלו — של עוצמת־היבשה האנגלו־אמריקאית.

בפועל, יצאו מן השיזוך הזה כל הנוגעים נפסדים; ובעיקר כוחות־היבשה ומיבצעיהם.

ביזבוז חיל־האוויר

ה תנאי המיבצעי הראשוני לביצוע איגוף־אנכי־עמוק הוא עליונות אווי־רית מוחלטת, שניתן ליישמה לשליטה אווירית מקומית מוחלטת, במרחבים ה־אוויריים שמעל בסיסי־היציאה בשטחנו, מעל אזורי־הנחיתה, והלחימה של הכוח המאגף, ולאורך נתיבי־הטיסה לשם. שלי־טה מקומית מוחלטת משמעה לא רק מני־עת הופעת מטוסי־אוייב, אלא גם ניטרול מערכי הנ״מ הקרקעיים, אשר מצויים כ־מיטווחי־פגיעה יעילה. זו בעיה חמורה מאין כמותה, כי יעד המטוסים קבוע והכ־

(המשך בעמוד 42)

הוראות ברמקול

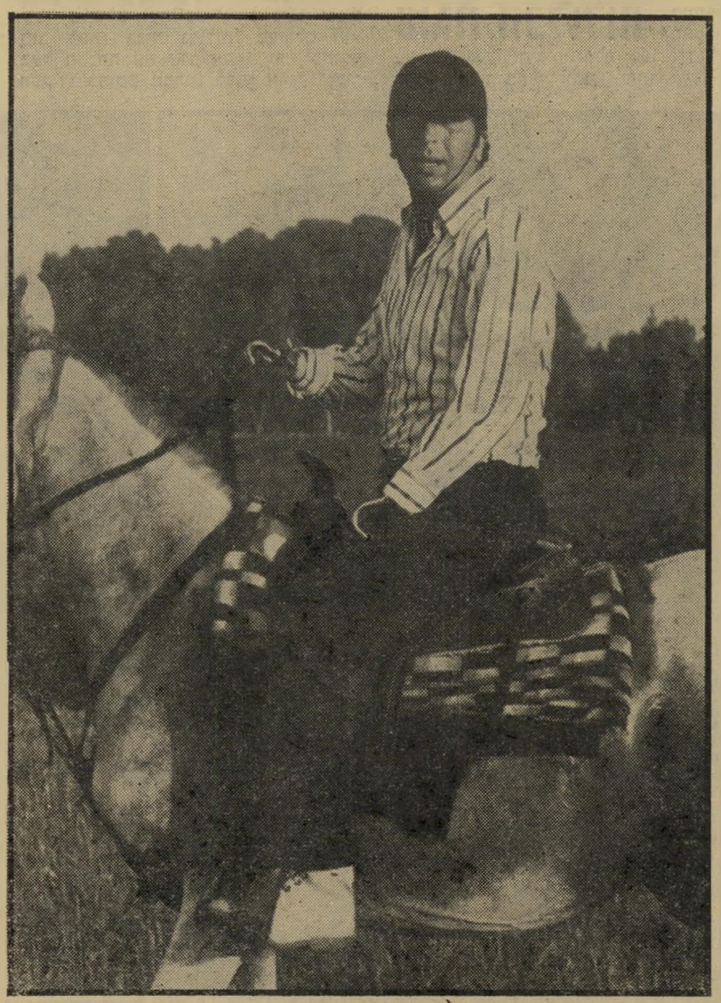
מדריך הרכיבה של המוע־דון גידי מאסטרו, נותן הוראות במגבר הקול לרוכב העיוור ארז ביטון (35). בעזרת הרמקול יכול המדריך להזהיר את הרוכב העיוור מפני מיכשול הנקרה בדרכו או לתת הוראות מתאימות לסוס בשעת הצורך. הרוכבים העיוורים מגלים מיומנות גבוהה ושליטה מעולה בסוס. באמצעות פקודות חדות שנתנו לסוסים, עברו מהליכה איטית לרי־צה קלה ומריצה לדהירה מהירה. מן הצד השקיף עליהם בקפדנות מדריך הרכיבה

עיוורים על הסוס

ש יישת הפרשים קרבו בדהרה קלילה, רכובים על סוסי־מירוץ אצי־לים. הם ביצעו שורת תרגילים, מהם כ־אלה המצריכים מיומנות גבוהה ושליטה של המועדון, העיר הערות וחילק להם הוראות מיקצועיות. לכאורה הם לא ניר־או שונים מקבוצות רוכבים אחרות המר־בות להתאמן באותו שדה ירוק סמוך לקי־בוץ עין־שמר. עוד קבוצת רוכבים של אחד ממעוזאני־הרכיבה הצעים לאחרונה בישראל, כהיבט מאופנה חברתית מתפש־טת.

רק כשהתקרבו ניתן היה להבחין שאין זה כך. השלושה היו עיוורים, חלק מקבו־צה גדול יותר של נכי צה״ל המתאמנת כיום במועדון הרכיבה של עין־שמר ומר־כיחה, שבכוח הרצון ניתן להתגבר על כל מיכשול — גם לדהור במהירות שיגעונית על סוס־מירוצים מבלי לראות כלל את הדרך.

לידתו של הרעיון בעין־שמר, והגה אותו חבר הקיבוץ, עוזי מור, סגן־אלוף במילואים שאיבד את מאור עיניו במילח־מת יום־הכיפורים.

בלי עיניים בלי ידיים

קותי גרשוני, קצין־הנדסה לשעבר, שאי־בד שתי עיניים ושתי ידיים בהתפוצצות מיטען־חבלה בביקעת־הירדן ב־1969, הוא מן הבולטים ברוכבי חוג העיוורים של מוע־דון קיבוץ עין־שמר, הוא אוחז במושכות בעזרת וו מיוחד, המשמש לו תחת כף יד.

קומץ משוגעים לדבר

מ ועדון־הרכיבה של עין־שמר הו־קם לפני כתשע שנים, ונחשב כיום אחד המיקצועיים והטובים בענף ספורט זה. שבאירופה הוא עתיק־יומין ובישראל נמצא עדיין בחיתוליו ולרוב הוא נחלתם של בני השכבות העשירות. בתחילה היה זה שיגעון פרטי של כמה מחברי המשק, בהם ברוך שיינפלד ועוזי מור. הם „אירגנו״ כמה סוסים, טיפלו בהם, התאמנו ברכיבה תחרותית ואף העזו לנסות את כוחם בכ־מה מירוצים. התוצאות היו מאכזבות. במ־שק צחקו לאידם וליגלגו על הישגיהם הממוקפקים. אך הם לא נואשו. תוך שנים אחדות רכשו כמה סוסי־מירוץ מעו־לים, צברו ניסיון שעימו גבר הביטחון. צעירי המשק נדלקו לרעיון, ובמהרה הח־לה נבחרת מועדון עין־שמר קוצרת ניצ־חונות, ושלל הגביעים והמדליות שבצ־ריף המועדון תפח והתעשר.

במלחמת יום־הכיפורים נפצע עוזי מור והתעוור. גדוד הטנקים שבפיקודו היה מהכוחות הראשונים שהגיעו לרמת־הגולן במוצאי יום־הכיפורים. הוא הוביל את ה־כוח הדל לקראת כוח סורי בואכה ציר הנפט, ובקרב שהתפתח נפגעו מרבית ה־טנקים, בתוכם גם הטנק של עוזי. הוא חולץ, פצוע קשה, בידי אנשי ציוותו, ופו־נה לבית־החולים רמב״ם.

כשהשתחרר, הסתכמה יכולת־הראייה שלו רק באפשרות להבחין בין אור לחו־שך. אך הנכות לא הרתיעה את עוזי ש־היה אז בן 39, אב לארבעה ילדים ומורה

מועדון הרכיבה המיוחד בעין־שמר

משמש הוכחה נוספת לניצחונו של הרצון

לחינוך גופני במיקצועו. החלטתו לשוב לחיים תקינים ככל האפשר ולהשתחרר מכל תחושה של מגבלות — היתה נחושה. הוא החליט לחזור אל התחביב האהוב עליו עוד קודם הפציעה — הרכיבה.

בתחילה חשבו הכל שהוא משוגע. מי הולך לעלות על סוס כשאינו יכול לראות את הדרך? אלא שבמרוצת הזמן הוכיח עוזי את ההיפך. הוא לא רק רכב, אלא החליט לשתף בהנאה גם עיוורים אחרים. וכך, כאשר התמנה עוזי מור לתפקיד רכז הספורט של נפגעי עיניים באירגון נכי צה"ל, העלה את הרעיון. "הכוונה היתה," הוא מסביר, "לעסוק בענפי ספורט שלא רק מצריכים כושר גופני והתמודדות עם בעיות גופניות, אלא לפתח ענפים שיצרי הספירות הרצויים. עיוורים החלו להגיע, ולרכב. בתחילה בהסתייגות־מה, בחשש. עם הזמן פינה הפחד את מקומו לסיפוק והנאה מהספורט וליצירת ביטחון עצמי בליבות המשתתפים.

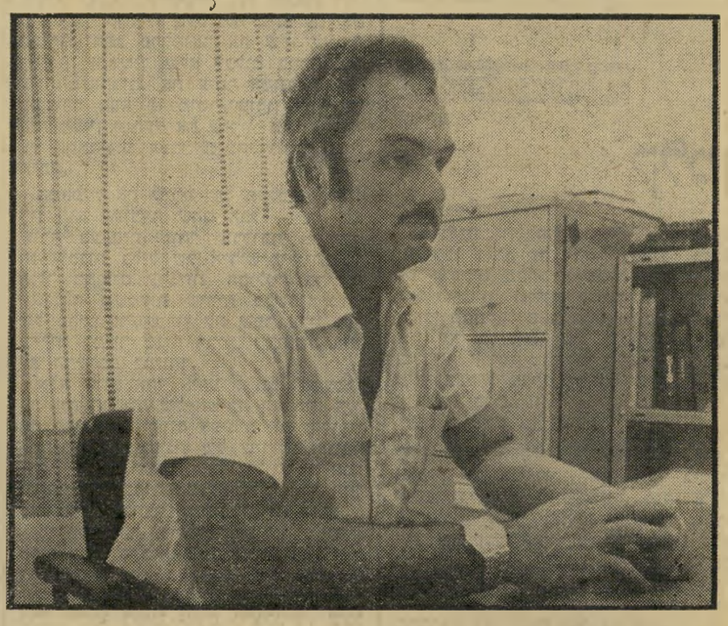
כו הרבה אמביציה לעיוורים לעסוק בהם ובכך יהיה גם איזשהו מומנט של שיקום נפשי. להשתלט על סוס ולדהור במרחבים, זהו אתגר עצום לעיוור. וככל שהאתגר יותר, כך גדל גם הסיפוק כשעומדים בו."

מישרד הביטחון נענה לרעיון, רכש שלושה סוסים והפקידם בידיהם המסורות של שאול וחבריו ממועדון הרכיבה. כך הוקם החוג לרכיבה לעיוורים. תוך זמן קצר החל הרעיון מניב את

דהירה באפלה

יקותיאל (קותי) גרשוני, לשעבר רב־סרן בחיל־הנדסה, קטוע שתי ידיים ועיוור, הוא אחד התופעות המופלאות של החוג. הוא דוהר ללא חשש על סוסים, רוכב על אופניים לאילת, עוסק בסקי בחרמון ובקיץ האחרון השתתף בצעדה בהולנד יחד עם עוד שלושה מחבריו לחוג.

הרוח החיה

עוזי מור (42), סגן־אלוף במילואים, שנפצע במילחמת יום־הכיפורים בקרב שיריון ברמת־הגולן, הוא הרוח החיה של חוג הרכיבה לעיוורים. בנוסף יזם עוזי חוגים לסקי בשלג, לשיט מיפרשיות ולרכיבה על אופניים זוגיות לנפגעי עיניים. החוגים מתנהלים בהשתתפות מרבית ובהצלחה.

שיחה עיוורת

מתנהלת בין יפת שמואלי לסוסו האציל, במועדון־הרכיבה של קיבוץ עין־שמר. יפת בן ה־28, איבד את מאור עיניו בעת ששירת כטנקיסט בקו התעלה ב־1969, כאשר הופגז המעוז שלו בגיזרה הדרומית. הוא רוכב בחוג מועדון־הרכיבה של קיבוץ עין־שמר, מזה שנה וחצי.

אחת הדוגמות הבולטות להצלחה, היה בהור חיפאי בשם דן צימרמן, שאיבד את ראייתו במלחמת השיחרור. ומאז אי־בד כל עניין בחייו. הוא היה יוצא לעבודתו כמנהל המעבדות לחקר הגומי והפלסטיק בטכניון בחיפה, וכשהיה מסיים את העבודה הסתגר בבית ולמעשה חדל לתפקד. איש לא הראה לו שאפשר גם אחרת ושניתן להתגבר על המיגבלה הגופנית. בא החוג, רשינה את כל עולמו. כיום עוסק צימרמן מילבד ברכיבה גם בסקי.

ארז ביטון (35) איבד את מאור עיניו בהיותו נער בן 11, כשהתפוצץ מוקש בשדה שבו שיחק בלוד. הוא איבד יד ואת ראייתו. מזה שנה וחצי שהוא רוכב במועדון עין־שמר. מספר ארז: "זהו ספורט נהדר, נותן ביטחון, משחרר ומוציא אנרגיה. בתחילה חששתי נורא, ישבתי מכווץ על הסוס, לא נעתי וכל הזמן

(המשך בעמוד 41)

התגברות על מיכשולים

חברי החוג חוצים נחל בדרכם אל מסלול המירוצים שבשדות קיבוץ עין־שמר, סמוך לחדרה. בראש רוכב המדריך ואחריו ארז ביטון — עיוור מגיל 11. ליד ארז רוכב אחד מזאטוטי הקיבוץ. עיקר הטיפול בסוסים מופקד בידי ילדי המשק.

נמר של עיר

מחזאות שמתמודדת עם בעיות ישראליות מובהקות ✱

האם יוצב הציור „גרניקה" במועצת־הביטחון ✱ משורר זקן

כליצן בחצר משוררים צעירים ✱ אלוף ללא אויבים

תיאטרון

מחזמקורי

עונת התיאטרון תשל"ז הוכיחה, מעבר לכל ספק, שהמחזאות המקורית קיימת ומותירה את רישומה בתרבות הישראלית. אומנם אין להשוות את המחזאות המקורית למחזאות הנכתבת בבירות התיאטרון במערב, אך יחד עם זאת אין להתעלם מן העובדה שמרבית המחזאים המקומיים מתמודדים עם בעיות ישראליות מובהקות — ולעיתים בהצלחה.

המחזאי הלל מיטלפונקט הציג השנה את מי תהום (הבימה). המחזה עוסק בתת־אנשים החיים להם בתחתית החברת של המוצא החברתי, בדרומה של תל־אביב. הוא העלה גלריה של דמויות השוכנות בצחנה חברתית. קורבנות של חברה מצ־ליחה, דמויות הממיינות את אובדנן תוך שהן משוללות כוח ועוצמה להטיל אצבע מאשימה בחברה הישראלית.

אחרי כמה שנים שבהן היה מרכז ורא־שית למגמה של תיאטרון ריאליסטי נוקב, עסק השנה המחזאי יהושע סובול בקריזה (תיאטרון חיפה). מחזה שעיצב יחד עם איציק וייגנרטן בסיגנון של מחזמר בעל רקע סנסציוני למדי, בנושא ניגודי העדות בישראל. מחזהו האחרון של יהושע סובול לשנת תשל"ז גוג ומגוג שו, הוא תיאט־רון־פוליטי תוקפני, העוסק בפועלי־במה המונעים זמר אווילי מלהתחזות כמשיח (תיאטרון חיפה + צוותא). מחזה המעיד על חזרה לעידן־הסאטירה של התיאטרון־הישראלי, כנראה בתגובה על ההתפוכות הפוליטיות שעברו על הרחוב הישראלי.

אם למצות כיוון ותהליך שחלו בעונת־התיאטרון תשל"ז, הרי אלה המחישו את התעצמותו של המחזה המקורי בעל הגוון הריאליסטי־חברתי־פוליטי, והעידו על שקיעתו של הזרם־האבסורדי־חלומי ש־שלט בכיפה בשנים קודמות של המחזאות המקורית. מחזות אלה שהועלו על בימות התיאטרון הציבורי מעידים על תום עידן־ההתעלמות מהדראמה המקורית, ועל הפי־כתה של בימת התיאטרון למקום שבו דוברים עברית מדוברת ולא בליל של עגות מיזרח־אירופיות. גם מחזותיהם של מתי רגב ויוסף מונדי, שהועלו על בימות־קטנות, מעידים על מגמתו היציבה של המחזה הריאליסטי־חברתי־פוליטי, ועל שקיעה סופית של המגמות הסימבוליס־טיות בדראמה העברית המקורית.

אמנות

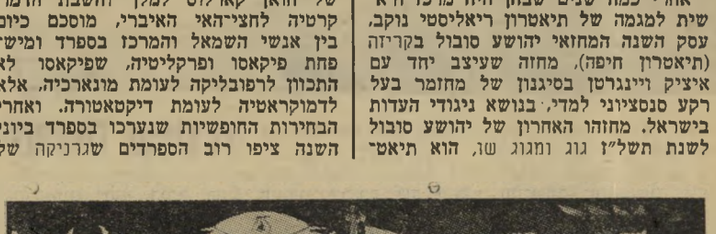
גרניקה

ב־26 באפריל 1937 הטיל חיל־האוויר הגרמני 50.000 טון מצעות על עיר־השוק הקטנה גרניקה, השוכנת בחבל־הבאסקים בספרד הרפובליקאית דאז. ההפצצה גר־מה את חורבן העיר כולה והריגת כ־2000 בני־אדם.

מעשה זה הביא מייד לידי ריגשה אמ־נותית את האמן הספרדי פאבלו פיקאסו, שאחרי יותר מ־100 סקיצות ראשוניות השלים את ציורו גרניקה שהוצג בתערוכה הבינלאומית שנערכה אותה שנה בפא־ריס, ונועד לעזור בגיוס תרומות למען נפגעי מילחמת־האזרחים בספרד.

כשניצח הגנראליסימו פראנקו במיל־חמת־האזרחים, הפקיד פאבלו פיקאסו את גרניקה שלו במוזיאון לאמנות מודרנית בניו־יורק, עם הוראות מדוייקות שאין להביא ציור זה לתחומי ספרד קודם שת־שוב זו להיות רפובליקה.

עם מותו של הרודן הספרדי, הכתרתו של חואן קארלוס למלך והשבת הדמו־קרטיה לחצי־האי האיברי, מוסכם כיום בין אנשי השמאל והמרכז בספרד ומיש־פחת פיקאסו ופרקליטיה, שפיקאסו לא התכוון לרפובליקה לעומת מונארכיה, אלא לדמוקראטיה לעומת דיקטאטורה. ואחרי הבחירות החופשיות שנערכו בספרד ביוני השנה ציפו רוב הספרדים שגרניקה של

גרניקה
מילחמת־זוסא בינלאומית

פיקאסו תשוב לספרד. אך לא כך התגלגלו העניינים.

אוצרי המוזיאון לאמנות מודרנית בניו־יורק, שאינם חפצים כי הציור יעזוב את תחומי ארצות־הברית, טוענים שהוא ב־מצב רעוע ואינו מסוגל להחזיק מעמד בתנאים אחרים. נציגי חבל־הבאסקים ב־ספרד טוענים שהגרניקה שייכת להם מא־חר שיש בכוונתם להציגה במוזיאון העיר גרניקה, האוצר את כל המיסמכים והעדו־יות הקשורים בהפצצתה. פרקליטיו של פיקאסו טוענים כי בצוואתו של האמן צויין כי מישכנה הספרדי של הגרניקה יהיה במוזיאון הפראדו במאדריד. כך הלך והקצין המאבק על ציורו הנודע של פי־קאסו, והפך מילחמת־זוטא בינלאומית בין ארצות־הברית לספרד.

נוסחת־פשרה בלתי־צפויה, שהוצעה על־ידי כמה אישים ספרדיים ושמטרתה לספק את האמריקאים ואת הספרדים ואת בני־מישפחתו של פיקאסו, מציעה שה־ציור יעבור לבעלות ממשלת ספרד אך יוצב לתצוגת־קבע באולם מועצת־הביט־חון במרכז האו"ם בניו־יורק. אותם אי־שים ספרדיים טוענים: „'גרניקה' אינה מייצגת את מילחמת־האזרחים בספרד בלבד. היא מייצגת יותר מזה. זוהי מחאה נגד כל אלימות ומילחמה באשר הן — החל ממילחמות העולם הראשונה והש־נייה, דרך וייט־נאם ועד ביאפרה."

סביר להניח שנוסחת־פשרה זו תתקבל על דעת כל הצדדים, וכי בעתיד הלא־רחוק יתנהלו דיוני מועצת־הביטחון, ובי־ניהם הדיונים על משברי המיזרח־התיכון, בצילה של תמונת הגרניקה.

שירה

קוטב החיצפון

„...מוחמד, הבית מלא מוזיקנטים, / הם מנגנים בצינורות בשמטיל קראס־ניטו / מבריגים תווים בפארכוגן, פאר־בוגב ומעייפים את מאמע. / כך אמר / כן הגר. / איסמעיל פאחמי / כן המצ־ריה, / וחיזר אחרי מאמע ריקלה, / וכשל, ואמר / הלכת לך פרלוירן גענאנגן לאי־בוד / כולך בלונדית יהודו־פוילנית / ועל־כן אחי הערבים / גם אני הלכתי מפוילין פלפטין של אלף שנים / ועדיין העיברית שלי חפ לפ ומרברת חפלפות וישטויות / ולכן שאלתי: 'למה אתם ממ־הרים ?' / ענו: 'מידארף גאיין'. צריכים ללכת. רוח מן־הון..." (דגימה שירית מ־תוך שירים רבים).

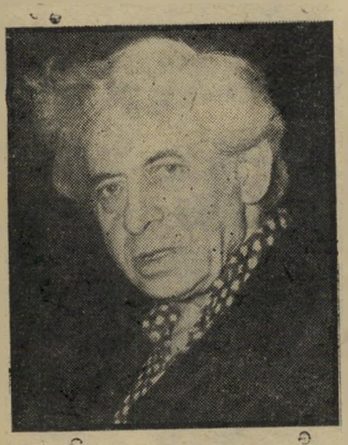
בשנות ה־40' התגורר ולא התבלט ב־קרב קהיליית המשוררים העבריים בתל־אביב משורר בשם יחיאל פרלמוטר, ש־פירסם קובץ דק הקרוי „על חוכמת דר־כים" ואף קנה לו מעט מעריצים. עם קום המדינה הסב פרלמוטר את שמו לאבות ישורון, והמשיך שלא לבלוט בקרב מר־עיו המשוררים. את עיקר המוניטין שלו כמשורר מצא פרלמוטר/ישורון בכך ש־היה ממיין ומתעד את שיריו, תוך הקפדה על התאריכים העבריים והלועזיים בתח־תיתם.

המאפיין את שיריו של פרלמוטר/ישו־רון הוא העובדה שהם הכל — רק לא שירה בעברית. זוהי תירכובת מילולית המשעטנזת בליל של אידיש־פולנית, מ־הולה במילים ערביות, הבולטת בהיותה משוללת משמעות שירית כלשהי. מזלו של פרלמוטר/ישורון לא שפר עליו ועל שירתו במשך שנים רבות, ולמעשה איש לא החשיבם במיוחד.

אלא שיום אחד אירע לו נס. ממעמקי תהומות הנשייה של השירה העברית דל־תה קבוצת משוררים צעירים את מילותיו המחוברות במחכונת של שירים, רוממה אותו, וכתרה לראשו כתר של קרטון אמ־ריקאי יקר בפורמאט מהודר*. כך הפ־כוהו לליצן בחצר המשוררים הצעירים.

מרוממיו של פרלמוטר/ישורון, המסתו־פפים סביב כתב־העת ס/קריאה, מתעלמים די במודע ודי במתכוון מכך ששירתו נצרפה מסייגי שירתם של אורי־צבי גרינ־ברג, יונתן רטוש ואדם מיצקביץ', שעל שאריותיהם מקים אחרון בני דורם של אלתרמן, שלונסקי ואלכסנדר פן שיכוני שירה עממיים, בעלי גוות רעפים לאו־מיים ביותר — שירה המשתבחת בטיעו־נים שאינם פוליטיים וגם לא שיריים. הריגשה הלאומית־שירית של פרלמוטר/ישורון ניתנת להמחשה בעזרת השיר „מוצב החרמון", שחובר בין אוקטובר 1973 ל־19 בינואר 1974: „גבעה מול גבעה. / סלע מול סלע. / נר מול גולן. / נר מול נר. גולני / מתחיל. הגולני / מתחיל. הגולני / העלו את הדגל על המוצב. / אמרו לנו: / — „תודה רבה" / — „אין בעד מה"...".

אם אורי־צבי גרינברג חיבר פעם את „קוטב העיצבון" והגיע לגבהים של שירה,

אבות ישורון
אידיש, פולנית וערבית

הרי בשירתו של פרלמוטר/ישורון מצויים כל ניגעי השירה העברית ב־30 שנות המדינה, ודומה כי מרבית שירי קובץ זה ראויים לכותרת „קוטב החיצפון".

החוייה הישראלית

קלמן

סיפרי־זיכרון לזכר לוחמים, בכוחם לה־יות דבר דוחה עד למאד, ובעיקר כאשר הם עוסקים בהרכבת דמות על־אנושית. ספר־הזיכרון לאלוף קלמן מגן, שנפטר בסיני מהתקף־לב במארס 1974, הוא סי־פור של בן־אדם, של אנטי־גיבור, של בולדוזר אנושי שמהלכי העם הזה מיקמו אותו בצה"ל מבלי שהדבר יפגע בו ובי־אישיותו כהרא זה.

קלמן מגן* אינו דמות אופיינית של קצין בכיר בצה"ל, וסיפורו אינו סיפור מאפיין של בני־דורו. הוא נולד בווינה, אוסטריה, בשם קורט מנגל, ובהגיעו ל־פלסטינה (א"י), אמרת הגננת: „קורט אינו שם עברי — נקרא לך קלמן." קלמן לא הפך כעבור שנים את שמו ליואב, בועז או יורם, וזה חלק מסיפור איכויותיו של אלוף, אשר מתוך הסיפורים עליו מתבהרת לה דמות של בן־אדם.

הספר הוא גלריה של תיאורים על דמותו, מפי מיטב קציני השדה והפיקוד של צה"ל, תיאורים שאחד החוזרים וה־נשנים בהם הוא העובדה שקלמן מגן היה קצין בכיר בצה"ל שלא גרר אחריו כת

* „קלמן מגן", בעריכת אלי לנדאו, זאב שיף וישעיהו תדמור, ללא ציון שם ההוצאה־לאור.

* „קפלה קולות" מאת אבות ישורון, סיפרי „סימן קריאה", 116 עמודים.

של עיתונאים ואנשי יחסי־ציבור שתמכו לרוממו ולשבחו — כמקובל בשנים האחרונות בדרגים הגבוהים.

הגדרות שונות קיימות בספר לדמותו, ובולטת בהן זו של אלוף (מיל.) ישראל טל: „ניפה לגלות הבנה בכל מיקרה ולצאת מההנחה שהצדק, אולי, עם הזולת. גם אם היה ויכוח, או נפלו חילוקי־דיעות; וגם כאשר פגעו בו והוא הרגיש את עצמו נפגע הוא, בגלל העדיפות שלו, מעולם לא נטר ולא שנא. איני אומר שזה לא היה איכפת לו. אבל יותר איכפת היה לו לא להעליב אחרים ולא לגרום עוגמת־נפש לאחרים ולא לעפור לפסים של חיכוך...“

סיפור נוסף המעיד על איכויותיו של אלוף קלמן מגן הוא זה של הפרופסור צבי יעבץ: „קלמן למד גם באוניברסיטה. שם היה מופיע תמיד בבגדים אזרחיים. הוא היה נוהג ממש כאחד העם, הוא היה האיש אשר עזר לי לשבור תופעה חמורה, שלא הצלחתי להתגבר עליה למרות מאמצי. קלמן ראה קצין אחר, שהגיע לשיעור אוניברסיטאי מלווה במזכירה. הקצין עישן פייפ והמזכירה רשמה. קלמן ממש נבעת מן התופעה. הוא חיסל זאת במקום, פשוט — על־ידי פקודה...“ גם הסופר ס. יזהר, שהשתייך במהלך מילחמת יום־הכיפורים לקבוצת סופרים שהוזעקה בעיקבות כותרתיו של מגן, מספר על כנס־מפקדים שנערך לאחר הפרדת־הכוחות: „ניירות עפו בכמויות על פני כל השטח, נתקעו בגדרות והתעופפו סביב וכבל מקום. הרגשתי שקלמן סוכל מכך. 'האם גם אצל המצרים יש אשפה מעופפת כזו?' שאל מישהו. וקלמן השיב: 'לא. ואשור לחיות עם זה'...“

ביום שבו נקבר קלמן מגן, אמר תת־אלוף דני מט בפתח בית־הקברות: „היום מת אדם ללא אוייבים.“

יוכה אליאב, אורי בן־ארי וקלמן מגן
מת אדם ללא אוייבים

„על־פי הניסיונות של מה שקרוי ‚פרוזאיקונים עבריים' לתאר למשל תשמישי־מיטה באמצעות שפה של תשמישי קדושה. אפשר לחשוב שבא"י נולדים ילדים ממיפגש שמיימי בין דוק העיניים והזות המבט...“

„הפרוטוקולים של צעירי ציון“

רן אדליסט (33), נולד בעפולה, חבר קיבוץ עין־שמר. שימש ככתב־צבאי ב„מעריב“ ובטלוויזיה הישראלית. ספרו: „ציידים“ (ספריית פועלים — 1968); „הפרוטוקולים של צעירי ציון“ (ספריית פועלים — 1972) ו„חוט הרימה“ (הוצאת פלג — 1976). בסיפוריו מתאר רן אדליסט חיים ודילמות של דור צעיר לנגדות המידבר, את הווי סיירות צה"ל בשנות ה־60' המאוחרות, ארץ של מירדפים, בשפה תת־תיקנית המצליחה לתאר חוויית חיים שלמה שהסיפורת העיברית ניכשלה עד כה בתיאורה. כיום הוא עובד חמישה ימים בשבוע כרפתן בקיבוצו, ויומיים עוסק בכתיבה. את השקפותיו על הסיפורת העיברית, ועל חייו כסופר בקיבוץ גולל בתשובה לשאלות „העולם הזה“:

מונולוג

אפילו קוצו של תחת. אני מציץ לפעמים במוספי־הסיפורות, ובין פיהוק לגירוד אוזן אני מבחין בכל מיני פולחנים חברתיים בעלי אופי ספרותי, שכל מי שקרוי סופר במקומותינו צריך כאילו להשתתף בהם.

„כאילו הוא נתלש מהמולת הרחוב“

● מסתובבים באוויר כל מיני שמות של מכשפים גדולים וכוהנים שכדאי להכיר אותם, ואני לפעמים חושב שאולי כדאי לגרום נחת לאשתי, אולי כדאי לדחוף איזו יד ורגל באחד הטרקלינים — אבל המחשבה שלשם כך אצטרך להקדיש יותר שעות שולחן, וגרוע מכך לקרוא מישהו מהמעורבים, גורמת לכך שהרצון הזה יתאדה ממני במהירות שיא. בכלל, כל הניסיונות שלי למצוא עניין אמת במה שקרוי סיפורת עיברית — עלו בתוהו, ואני מוכן — מתוך אבירות — להסכים לכך שזה אולי מתוך מוגבלות שלי. כל גריסת החצץ הקרוייה סיגנון במרבית הספרים שאני מציץ בהם — לא עוברת אצלי את הראמפה. זה לא עניין להסבר, זה פשוט לא תופס. על־פי הניסיונות של מה שקרוי „פרוזאיקונים עבריים“ לתאר למשל תשמישי־מיטה באמצעות שפה של תשמישי־קדושה, אפשר לחשוב שבארץ־ישראל נולדים ילדים ממיפגש שמיימי בין דוק העיניים והזות המבט.

● כן, יכול להיות שגם מה שאני כותב זה קישקוש בריבוע — אבל מכיוון שעדיין לא החלטתי שהכתיבה הסיפורתית תהיה — איך לומר — שיפחתי וגבירתי, או הראי שדרכו אציץ בי וסביבתי — הרי אני שווה־נפש הן למיטען הצבור במילים שאני זורק והן להדים שזה מעורר. לא שאני צווח מרחמים עצמיים כשאני קורא על עצמי דברים טובים או רעים, אבל במצבי הנוכחי אני יכול להבחין בין ניפוח האגו שלי לבין המשמעות הכוללת של הדברים שאני כותב. אני רק יכול להצטער או לשמוח, אבל אני באמת לא טריבון באופיי. הסיפורים שכתבתי עד עכשיו היו צעצוע פרטי שאני משתעשע בו, יותר סבלנות פחות סבלנות, וכשזה נגמר אני מדפיס, כורך, עושה ספר וסוגר עניין. הוצאת ספר מבחינתי היא, כמו שאמרתי, ליטוף לאגו ולא בשורה חברתית. אם מישהו, בעיקבות קריאת סיפרי, יתחיל להעביר זקנות בכבישים, אני כמובן אשמח מאד, אבל לומר שמשום כך אני כותב, זה יהיה גם יומרה וגם בלוף.

● הייתי רוצה שקטע שאני כותב ייראה ויישמע כאילו הוא נתלש מהמולת הרחוב. בהמולת רחוב במובן שאני מתכוון יש הכל, גם ציקון לחש וגם שיח חנונים, גם אקשן וגם אהבה. הסיפורת היא כמו ציור, מבחינה זו. אני לא מאמין בציור מופשט שאיננו מסוגל לרשום את המציאות כמות שהיא. רק מי שמסוגל לצייר ציור ריאליסטי פיגוראטיבי, יכול על בסיס יכולת זו לתאר מציאות מומחשת באמצעים שהם מעל לתבניות מקובלות, או לגשר על־פני רעיון מופשט באמצעות צבע וצורה. כך גם בסיפורת. מי שאינו מכיר את המציאות שהוא חי בה ואינו מודע לתהליכים הקורים בה, איננו רואה דברים שקורים מתחת אפו, או שמבכר לא לראות אותם, ואינו יכול לקפוץ ולעסוק ישר בספירות אנושיות נעלות — ומנותקות. כדי שלא ייראה כאילו אני רומז על־כך שהסיפורת העיברית מנותקת מהמציאות־העיברית, אז אני אומר את זה ישר.

„אין לי מעורבות קיבוצית וחטוטרת אידיאולוגית“

● בחלוקה המקובלת אני רשום ברובריקה של סופר

„...בושמנים אינטלקטואליים“

● ...מה זה בעצם סיפורת? לפעמים נדמה לי שכל התופעה הזו, בימינו, שאנשים יושבים ליד השולחן וכותבים סיפורי מעשיות ואנשים אחרים קוראים סיפורי מעשיות, זה כמו יחסים בין בני־זוג, שעומדים ומאוננים אחד מול השני. לא שאונגות הדדית אינה יכולה להלהיב לפעמים, אבל איפושהו, אם בכל עיסוק אתה מחפש איזו תכ"ס — ולא ברור לי איזו — משהו חסר כאן. בעולם של היום, כשכל רגע תוחבים לגרונך נתחים לוהטים של „ניוז“ שהם סיפורתיים יותר מכל סיפורת שאני מכיר — מה כבר כמה סיפורי מעשיות מצועצעים ככל שיהיו יכולים להוסיף?

בכלל, העולם כולו איבד את צורתו הכדורית והפך למרובע כחלחל המהבהב בין הכורסא והמיטה. אני יודע שיש מחקרים מלומדים עם ביבליוגרפיה עשירה, ומסות עתירות רגש בדבר ערכה הסגולי של הסיפורת בימינו — אבל שום דבר לא יכסה על ההרגשה, שכל הלוקשים המצוייצים הקרויים: סיפורים, שירים, רומנים, ציורים, פסלים, איבדו את ה„קסם“ וה„השפעה“ שהיו להם עד לתקופת התפוצצות המידע. בכלל, תחשוב על הפוזה המצחיקה הזו: יושב בן־אדם וטוחן משהו לתוך ניירות, משהו כמו, אני יודע מה: „ריחות הפריחה הרעננה נתערבבו אצל אורי בסערת רוחו. לא! גמר אומר בנפשו הרוויה, לא אתן להם...“ וכיוצא באלה פיטומי־מילים, כמובן עם משמעות אנושית כללית, וכוונות חברתיות חודרות, וניסוחים הנקשרים בציציות ופתילים ושזירות... אלוהים, איזה בולשיט! אבל מה: זה עובד! אוכלים את זה, ועוד מספרים לך משהו מעורפל על יצירתיות, אלוהיות. טוב, נו, זה מהדברים שקל להאמין בהם, מה גם שברמה מסויימת שבה נפגשים המספר וקהלו יש לכל העסק הזה גם פיצוי חומרי שמקנה יתר אמינות לכל העסק.

● יכול להיות שכיום עונה הסיפורת על בעייה רוטינית של הרגלים מעמדיים, כלומר, יש מסורת סיפורתית והיא איננה נכחדת באחת אלא נמוגה דרך מילחמות־מבקרים בעמודי תשלום־המס של כלי־התיקשורת לרגש־הנחיתות התרבותי שלהם עצמם.

● יש אולי ניסיון בסיפורת לתפוס באורח כולל משמעות אופני התנהגות אישיים על רקע מגמות חברתיות, אבל חשיבה מסוג זה ניתנת להיתפס ביתר בהירות על־ידי מתודות פסיכולוגיות, סוציולוגיות, וה„רבגוניות האינפורמטית“ של החיים. שהסיפורת אמורה לייצגה — הרי לכל מי שיעיניו בראשו היא מושלכת סביבו, ובתוכו, במישפחתו, בחברתו, בעמו, בעולמו, השד יודע מה — למה דווקא ספר?

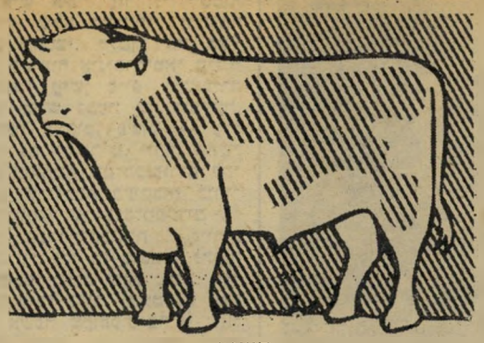
● הרגל? ריחוק? קומפאקטיות? אולי.

● כל העסק הזה של „להיות סופר“, אני חושש — לא תפור עלי במידות המקובלות. אני, אישית, לא סובל את צחנת המכובדות הנודפת ממנו, ואין לי שום קירבה רוחנית או פיזית ל„חוגי הסיפורת“, זאת אומרת לכל הבושמנים האינטלקטואלים שמנהלים בג'נגל הפרטי שלהם מילחמות נוראיות על קוצו של י"ד שאיננו

מקיבוץ. מבחינתי יש לכך משמעות טכנית בלבד. אני חי בכפר, כלומר, בקיבוץ, אבל בסופו של דבר כל הארץ היא שכונה אחת, קיוסק. מה שגורם לכך שיתהוו הבדלים בין אנשים וחברות איננו המתכונת הטכנית, או צורת החיים, אלא הריבוד הסוציולוגי. גם התנועה הקיבוצית אינה מיקשה אחת. יש שוני מהותי, למשל בין אנשי ארץ־ישראל השלמה לבין יונים למהדרין נוסח של"י. אומנם יש ניסיון רב־שנים של המנגנון הפוליטי לרתום את כל העדר הזה לעגלה אחת, ובמידה מרובה זה הצליח, אבל הצלחה זו איננה הישג אידיאולוגי, כי אם הישג של רוטציה מנטאלית, אם אפשר לקרוא לזה כך.

● גם בין הקיבוצים עצמם יש שוני ופערים בגישות. יש קיבוצים שהם מין עיירות קטנות נידחות השקועות עד צוואר בקירקור העצמי שהן מייצרות, והיתר מתקבל כמו האבסה מלאכותית מכלי־התיקשורת וההנחיות התנועתיות. ויש קיבוצים שהם שמורות־טבע כמו משמר־העמק, שכמה מהביזונים המפוארים המסתובבים שם הם חברי הטובים — והם בטוחים עד עצם היום הזה שקו־המשווה עובר אי־שם בין חדר־האוכל לרפת...

● אני לא חושש לצאת חוצץ נגד הקיבוץ מבחינת מה יאמרו — כך אני רואה את הסיפור הזה. והקיבוץ כיום, כמו החברה הישראלית, נאור דיו כדי לספוג די־בורים כאלה מבלי שזה יזיז לו. מזכיר לך פרה, הא? ממה שאני באמת חושש זה מהפוזה הבנאלית של מורד. אני יותר מדי עצל ורודף נוחיות מכדי לגרור את עצמי למילחמות אינפנטיליות בין „אמן" ו„חברה". אין לי מעורבות קיבוצית וחטוטרת אידיאולוגית (מזמין יבבה צדקנית, לא?) ואני לא מרגיש מחוייבות לשום דבר פרט לחשבון הטוב והרע הפרטי שלי ולגורמות — פחות או יותר — שאני חי בהן. בקיבוץ אני עושה זאת עם קציצה פולנית, ובשכונה בולגרית ביפו אני מניח שהייתי עושה זאת עם בורקאס. בסופו של דבר קיבוץ זה כפר, ולכפרים בכל העולם יש חוקיות, מין דינאמיקה חברתית משלהם. אנשים מתבשלים כל ימיהם איש במיץ של רעהו, ובסופו

השור
ליטוגרפיה של רוי ליכטנשטיין

של דבר לומדים את הטכניקה של חייה ותן לחיות, ומשקיעים בכך כמות עצומה של זמן ואנרגיה — כמו בפרנסה ובדאגות פרנסה בחוץ. במשך הזמן גם קו האפק שלהם מקבל צורה של גדר המשק, והנסייה להסתגר גוברת והולכת. מבחינה היסטורית, ותקומת הארץ, ואחוזי פשיעה ואיכות החברה, לתנועה הקיבוצית יש מאזן חברתי מרשים. אבל מה לעשות, מבחינתי האישית אני חייב להודות: אורח החיים הנוכחי בתנועה־הקיבוצית הוא פשוט משעמם. אני יכול לערום פה תל של מישפטים אינטלי־גנטיים, וכמה רעיונות מהפכניים שאולי גם עלולים להיות נכונים פה ושם, אבל בוא נניח לזה ונסתפק במונח „משעמם" העונה, מבחינתי, גם על ההיבטים החברתיים והפוליטיים והתרבותיים.

● אני חושב שאני מכיר את הפרופיל של העם הזה, וגם ב„אנפאס" לא הייתי אומר שהוא נראה כמו אשתי חלומותי.

בכלל, לטעמי, כל מה שריח של ציבור נודף ממנו פסול בעיני. תראה, כשנתנו לאדם אותו החלק הקרוי שאר־רוח, נתנו לו אותה התחושה האומרת שהאדם הוא חלק מהתהליך היוצר ולא הנוצר או המגיב בלבד. התחושה הזאת ניתנת לכל אחד ואחד בנפרד, ובאה לידי מיצוי וביטוי בנפרד. קוראים לכך אומנם „הרוח האנושית", אבל ההתגלות היא איש־איש לעצמו. במזיד נהגים לקחת את הרוח האנושית ולהחיל אותה על ציבור שלם, חברה, עם, קבוצה, יחידה. כאילו לחברה יש גם רוח אנושית משלה, שהיא סכום כל הרוחות הפרטיות. זוהי הרעה־החולה של החברה האנושית — האלהת המטרה החברתית למדרגה שמעל לחופש־הפרט.

● מטרה־חברתית יכולה לבוא רק בתחום הקלת העומס הפיסי וחיפוש אחר דרכים נוחות יותר לחיות. כך זה מתחיל. בדרך־כלל זה נגמר בכך שהמטרה החברתית הופכת תורה „מהפכנית", דת, עם, מדינה. והסיפורות, שתפקידה הוא בעצם לחדד את האבחנה הזאת — נגררת אחר התנועות ההמוניות, או שהיא הכלב הרץ לפני המחנה — ונובחת.

● כרגע אני חולב פרות במשק בתור פרנסה. עונש. סנוב סימבול, והתעמלות. תוחב קצת את היד ל„פוליטיקה" אם אפשר לקרוא כך למישרץ הרמשים הזה, ולא עמוק מספיק כדי להישרף. אבל צריבה מספיקה כדי לדעת עם מי יש לי עסק. אני עושה את זה משום שאני סבור שצריך להוריד את הליכוד. סיבות? מי שאיננו מבין בעצמו — אין טעם להסביר לו. הדבר הרציני האמיתי שאני מתחיל לעסוק בו עכשיו הוא דאייה בגל־שן־רוח. אחרי שהתעסקתי כמעט בכל השטויות האפשריות, כמו צלילה, צניחה, רכיבה, בריידג', סריגה ומה לא — הגיע הזמן לעסוק גם בזה. ודרך־אגב, אני מלכלך ניירות תוך כוונה להגיע לחמש־מאות עמוד. אם זה כבר נופל למישהו על הראש — אז שיעשה משהו. איזה מין טיפוס אני?... אני יודע? — קצת עצל. קצת רודף גוחיות. קצת ציני. קצת מושחת. קצת פסימי. קצת חברי־קיבוץ.

בחטף

אבא קובנר על אורי זוהר ✶ חיסול קרן־סולז'ניצין ✶ הסיפורות של „מיסדר ז'בוטינסקי" ✶ „הזוג המוזר" חנוך ברטוב וישראל קניג ✶ המבקרת. אשת־השדרן ו„נערת המקהלה"

חוקר־הסיפורות האמריקאי ממוצא־יהודי **פיליפ קונקווסט** (שירה כדיגומים סוציולוגיים), השוהה בימים אלה בארץ, משלים מאמר תחת הכותרת בגנות השירה הפרובינציאלית, שבו הוא מתעתד לחשוף כמה מתחלואיה של השירה העיברית. קונקווסט מבסס את מאמרו על רשימה־השמצה מאת המשורר **יאיר הורביץ** על שיריו של **אשר רייך**, שפורסמה בשנתון־השירה ס/קריאה 7, ועל תגובתו של רייך למשורר הורביץ שראתה אור בירחון־הסיפורות פרוזה 16—15. בשתי הרשימות מאשימים הורוביץ ורייך איש את רעהו בהעתקת דימויים שיריים ממשוררים אחרים. לטענת קונקווסט, מייצגות שתי הרשימות הללו את המאפיינים הקרתניים בשירה העיברית. מאמרו עומד להתפרסם החורף בניו־יורק־רוויו־אוף־בוקס. וספק אם יוסיף תהילת־עולם לשירה העיברית ● בראיון שהעניק למעריב נשאל המשורר, איש קיבוץ עין־החורש, **אבא קובנר**, לדעתו על חזרתו בתשובה של **אורי זוהר**. השיב קובנר, בין השאר: „אלוהי ישראל הוא חמור־סבר, ואם אורי זוהר יצליח להעלות חיוך על שפתיו של הקדוש־ברוך־הוא — אברך אותו. בתחום זה בכללו צריך להיזהר מפני מיסיונריות, שכה זרה היא לרוח היהדות ההיסטורית" ● ב־1974 ייסד הרוסי־הרוסי הגולה **אלכסנדר סולז'ניצ'ין** קרן־סיוע לעמיתיו הנתונים במצוקה בחוככי ברית־המועצות. בהמשך יותר משנתיים העביר סולז'ניצ'ין כ־360.000 דולאר לקרן־הסיוע. בינואר 1976 החמירו שילטונות ברית־המועצות את הפיקוח על מטבע זר, ובפברואר השנה נעצר מנהל־הקרן **אלכסנדר גינזבורג**. סולז'ניצ'ין החליט לגנות את גזירות המטבע החדשות וחדל להעביר כספים לקרן. תגובת שילטונות ברית־המועצות: „אנשים שהוצאו אל מחוץ לחוק, אינם ראויים לשום עזרה שהיא... גם לא מחוץ־לארץ" ● מזה שנים רבות, באלמוניות יחסית, רואה אור ריבעון האומה בהוצאת „המיסדר על־שם **זאב ז'בוטינסקי**". השבוע הופיע גיליון מס׳ 51/2, ובו מתפרסמים בין השאר מאמרים מאת **מנחם בגין** (דרכי המדיניות בימינו); **אברהם הלר** (בקיפות קומה וברוח איתנה); **משה שמיינר** (שילטון הרשע בימינו לאור הדילמה של יונה הנביא). מדור השירה בהאומה מכונה „משירי הרעים בחורי המיסדר". מן הסתם עומד האומה לתפוס את המקום שהיה במשך עשרות שנים שמור למולך מייסודה של מפא"י, בעריכתו של **אפרים כרוידא** ● העיתונאי **חנוך ברטוב** (פיצעי בגרות) מתאר ברשימתו „מסע בהרי הגליל עם קניג הנוראי" את תהליך סטייתו ההדרגתית לנורמות המחשבתיות החדשות של ישראל 1977. את הסיבה למסעו בגליל מתאר במילים: „ישבתי בארכיון ציבורי אחד ועיינתי בספר. ניגש אלי אדם אחד ושאל אם יש לי גפרור... שאלתי את האיש אם הוא־הוא **ישראל קניג**, בעל אותו „מיסמך". שר־הגליל הנוראי. הוא האיש..." וכמו ביום שבו מיסטר **רויס** פגש במיסטר **רויס**, יצאו השניים להיווכח באמיתות הגליל, שעה שברטוב הופך עט לרומס ולפאר פקיד ממשלתי כך למדנו שלפקיד קניג יש חלום בדומה לזה של **מרטין לותר קינג**, והוא: „יש לי חלום — במשך מאות בשנים היתה צפת מרכז יהודי גדול. הייתי רוצה לראות שם מרכז למחקר יהודי לכל גינוניו." חלום המעורר את השאלה, שנעלמה מעיני ברטוב, אם קניג הוא שלוחו של שר־החינוך בגליל, או הממונה על תקינות החיים המניציפאליים שם. יחד עם זאת מודע ברטוב לכך שתהליך הסבתו האידיאולוגי עלול להיראות חד מדי, ועל כן הוא מוסיף במאמרו: „דעתי היא שכמה מן הרעיונות המובעים ב.תזכיר קניג׳ צריכים לעבור בתכלית השלילה ואני, מכל־מקום, רחוק מהם כרחוק מזרח ממערב. גם לא כל מה ששמעתי מפי מר קניג במהלך היום המרתק (דברים שאינם מובאים לידיעת הקוראים — ד.ע.) מקובל עלי... ואולם ברור לי עכשיו קצת יותר איך הפך פתאום היהודי המנוסה והנבון, היושב זה 17 שנה בנצרת, לאותו „קניג הנוראי"..." ותשובתו הדמגוגית־מרכזת של ברטוב היא: „מילחמות היהודים, חושבני.." ● פרק נוסף בחרבות הדיבור והמחשבה של אנשי־הרוח הישראלים, בהגיעם לתיאור מישפטי של חיי־האישות שלהם, הוצג על־ידי עיתונאית־הסיפורת **יהודית אוריין כן־הרצ**, שביקשה לאסור על בעלה **יעקב בן־הרצ** להיכנס לביתה. לדבריה, החל בעלה „להתרועע עם אחת מנערות המקהלה אשר הופיעו בתוכניותיו. **נירה ג׳** (28) אם לילדה... מאז נתן עינו באותה נערת־מקהלה וזנח בן־הרצל את הבית ואת מישפחתו..." עוד טוענת העיתונאית כי בעלה „מרוויח 50 אלף לירות בחודש; הוא אינו משלם לה את מזונותיה ונוהג לזייף את חתימותיה בהשתמשו בשיקים שלה לתשלום בילויים עם הזמרת..." שבועיים לפני הגשת איסור־הכניסה על בעלה לבית־המישפט, פירסמה אוריין בן־הרצל רשימה במדור הסיפורות בידיעות אחרונות, בה נהגה מינהג של מתירנות ותיארה את הבדלי החיזור בין אנשי הימין לאנשי השמאל, וציינה את היעונת־היתר שלה לחיזורים בנוסח השמאל... ● כל מי שתהה לפשר, משמעות ומקום ה„פאן־קלאב" המסונף ל„פאן־קלאב" העולמי, גילה הגליון האחרון של „מאזניים" שה„פאן־קלאב" הישראלי חי, קיים ופעיל, ופעילותו — ספרותית לשמה. בבית **פועה וחיים תורן** נערכה מסיבה מטעם ה„פאן־קלאב" הישראלי לכבוד **לייב רוכמן** לרגל הופעת ספרו „בצעדים סומים על פני האדמה". דברי הערכה השמיעו **יהודה אלברג, אריאל ליפשיץ, רבק המרים** (בתו של לייב רוכמן), **חנוך קלעי, שלום קרמר** וחיים תורן. חתן המסיבה הודה למברכיו ו„סיפר על דרכו ביצירה".

הערת עורך המדור: „פאן־קלאב" זו המסגרת הבינלאומית לסופרים, בעזרתה מתנהל מאבק לחופש־יצירה, וחופש הבעת היוצר, והזדהות עם סופרים בארצות מדכאות תרבות.

חנוך ברטוב
רולס פגש את רויס

אשר רייך
מאפיינים קרתניים

מאת בן עומר

עיוורים על הסוס

(המשך מעמוד 37)

אמרתי לעצמי: הנה, עוד רגע אתה למטה."

על הפחד הראשוני התגברו ארז ביטון וחבריו למועדון בעזרת מדריך רכיבה ארגנטיני שסייע לידם משך חצי השנה הראשונה. המדריך, אליאס קאלאס המכונה „פאמפאס" על־שם חבל מוצאו בארגנטינה, עשה נפלאות בשטח. „הוא היה מדריך נהדר," נזכר ארז. „בתחילה תירגל איתנו הליכה איטית (מה שקרוי ‚טרוט'), ואחרי הרבה עבודה סבלנית עברנו לריצה (הקרויה ‚קנטר') ולדהירה של ממש (‚גאלופ'). היתה לו סבלנות של ברזל. הוא בעל חוות רכיבה גדולה בארגנטינה, ובעזרתו עברנו את מחסום הפחד והתחלנו להפיק הנאה מהספורט."

ארז, שהוא בוגר בית־הספר לעבודה סוציאלית בירושלים ומסיים כעת את ה־מ.א. בפסיכולוגיה באוניברסיטת בר־אילן, משמש גם כמדריך של עובדים סוציאליים באור־יהודה ומוצא פנאי להשתלם במכון רודי לפסיכותראפיה. הוא טוען שהעיוורון כלל אינו מגביל אותו ברכיבה. „למעשה לא חסרה לי הראייה כשאני על ה־סוס. ניתן להרגיש בטוח על גבו של ה־סוס גם בעזרת תחושות בילבד, ומי שלא התנסה בזה לא יודע מה זה תענוג."

כיום מונה חוג הרוכבים מקרב גני־צה"ל 14 חברים. הם מחולקים לקבוצות של שלושה (כמיספר הסוסים שלרשות מישרד הביטחון), כשכל קבוצה רוכבת אחת לשבועיים בלווייתו אחד הרוכבים המנוסים מהמועדון. אגב, בנו של עוזי, יפתח מור, מצטיין אף הוא ברכיבה. הוא נדלק לרעיון בהיותו בן שבע, החל מת־אמן ומאוחר יותר החל נמנה עם קוצרי המדליות והגביעים במירוצים.

בין הנכים מתבלט קותי גרשוני (34) מרמת השרון, לשעבר מ"פ הנדסה בגיב־עת הירדן, שנפצע בפיגוע חבלני אחרי מילחמת ששת־הימים ואיבד את עיניו וידיו. הוא אוחז במושכות בעזרת שני וויי הברזל ומפגין רכיבה כמו במערבונים.

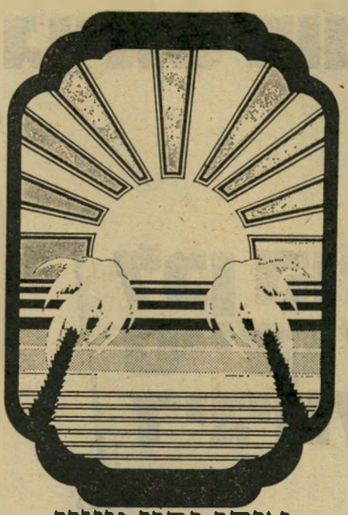
הניסיון המוצלח במרעדון הרכיבה הור־ליד אצל עוזי מור רעיונות ספורטיביים נוספים. „אם אפשר לרכב על סוס, אז מדוע לא על אופניים? ומה עם סקי ו־שייט?" ראשית לכל הלך לעבור את החווייה בעצמו, וגילה שהשד אינו נורא כלל, אלא אפילו נעים ומהנה. אירגנו כמה זוגות אופניים כפולי־מושב. לכל רי־כב עיוור הוצמד רוכב בריא והם החלו חורשים בשבתות את כבישי הארץ ב־אופניים תזוגיים. בחורף עלו לחרמון והח־ליקו בשלג, וכשרכשו ניסיון יצאו למיפ־גש סקי לעיוורים שנערך בחורף האחרון בהרי נורווגיה. שלושה ישראלים, דן צימרמן, קוקי כנעני (נפצע במילחמת־ההתשה) ושוזי מור היוו את המישלחת הישראלית באתו מיפגש מוזר ובלתי־שיגרתי בסקנדינביה. ואילו בשדות־ים מתארגן כעת חוג שיט המיפרשיות לעיוו־רים כשהיזום, האידיאולוג והמבצע הוא גם כאן עוזי מור.

„אידיוט — אתה לא רואה?"

„אין כך סיבה שהמיגבלה הפיסית תפריע לנו לעסוק בדברים שבהם עסקנו בעבר" מדגיש עוזי. הוא מעיד על עצמו שהוא מעדיף להיות עצמאי, ללכת לבד בבית ובחוץ מבלי שמישהו ילך בעיקבותיו ומבלי שהוא יילך בעיקבות מישהו. ידידיו מתפעלים מחוש ההתמצ־אות שלו, שבעזרתו הוא מצליח לנווט את אישתו ברחובות תל־אביב, כשהיא נוהגת במכונית והוא יושב לצידה. כיום משמש עוזי כמנהל־המכירות של מיפעל הפלסטיק הגומי בעין־שמר.

נטייתו של עוזי לעצמאות ולאי־תלות הביאה אותו לא אחת למצבים מביכים. „פעם," הוא נזכר, „הלכתי בתל־אביב ורציתי לחצות כביש. בדרך־כלל אני מת־נין להולכי רגל אחרים וחוצה לצידם, הפעם החלטתי לחצות לבדי. זה היה ב־רחוב אבן־גבירול, התחלתי לחצות, כש־לפתע אני שומע חריקת בלמים, קללות עסיסיות של נהג, וקריאה: ‚היי, אידיוט אתה לא רואה אין שאתה הולך?' רציתי לומר לו שלפחות חלק מהמישפט נכון — אבל הוא ברח," מחייך עוזי. מיקרה אחר אירע לו במשק כאשר נתקל, שלא במית־כוון, במתנדבת צעירה, שחשבה שהוא סתם מנסה ליהנות ממגע של רגע, והעי־רה לו באנגלית: „תי, חבר, צריך להס־תכל יותר טוב!"

עופר קוך ■

איתן גפני מציג:

חגיגה בגביעות

במוצאי שבת, חול המועד סוכות — 1.10.77 בשעה 21.00

מפגש אמנים בהשתתפות:

דורי בן־זאב • יהונתן גפן • אריאל זילבר • חנן יובל • מאיר ישראל • שלום חנוך • מתי כספי • שלמה יידוב • יעל לוי • דני ליטני • שם־טוב לוי • יצחק (צ'רצ'יל) קלפטר • יהודית רביץ • אריק רודיך • יוני רכטר • אפרים שמיר • אסתר שמיר

— להקות רוק על במה בים

— הופעות אמנים מחו"ל ומישראל יוקרנו מעל גבי מסך ענק

מנחים:

אורי זוהר חנן גולדבלט

מנהל מוסיקלי: **מתי כספי**

תחבורה: „אגד" — הנוסעים לחגיגה מתבקשים לשריין מקומותיהם מראש בתחנות המרכזיות של „אגד" ברחבי הארץ.
„אגד" תעמיד אוטובוסים לרשות הנוסעים מאילת ומשאר חלקי הארץ לפי דרישה מוקדמת.

„ארקיע" — ליורדים לחגיגה תנתן הנחה בשעור 25% בטיסות מוזלות של חברת „ארקיע".
תודתנו נתונה לחברת „ארקיע" על עזרתה האדיבה בהטסת האמנים.

כרטיסים: הפצת כרטיסים ראשית — משרד „פרגוד", באר־שבע, טלפון: 057-77851 ובמשרדי הכרטיסים בתל־אביב, ירושלים, חיפה, אילת, באר־שבע וכן בשארם א־שייך ובגביעות.

בחסות:

קוקה־קולה

סיגריות Smile

זה עתה הגיע

PENTHOUSE

Special Anniversary Issue

SEPTEMBER 77

הפצה בלעדית

סטימצקי

נחירה פומבית

ספרו המשגע של

דני סנדרסון המשוגע

(„ספורי פוגי", „צפוף באוזן")

אין כמוהו שי לחג

ב־34.55 ל"י

מרכז ללמודי נהיגה

(לבנ סוגי הרכב)

בהנהלת אמנון

בית כלל-רח' דרויאנוב 5, ת-א

טל: 03-295261

מלכת המים 1977

לומדת נהיגה

במרכז ללימודי נהיגה בת"א

מיקסם־שווא

(המשך מעמוד 36)

רחי, וככל שלא יעקבו וישנו את נתיביהם, אליו יגיעו.

לכן, נקד האוויב לרכז נ"מ קרקעי, וגם לבצע שינוי מיקום תכוף, כתוך הדדיום היעיל מן המטרות הוודאיות. כוודאי כך עתה, כאשר אמצעי הנ"מ ניידים ביותר, וטווחם היעיל של טילי נ"מ מגיע לכמה עשרות קילומטרים. אם בכך לא די, הרי מטוסי־תובלה, שהם גדולים, מסורבלים ואיטיים, הינם המטרות הנוחות והקלות ביותר, למטוסי־יירוט וגם לנ"מ קרקעי.

מטוסים, במיוחד כמשתתפים בלוחמת־היבשה, הם עבדי מזג־האוויר ומצב־הראות. מקובלת הדעה, שמכל ה„אילו" של „גן־השוק", ובעיקר הקרב בארנהיים, הגרוע ביותר היה זה של מזג־האוויר. כי גם אחרי שכבר החל הקרב, והוברר השגיאות העיקריות, עדיין ניתן היה להציל את המצב, באמצעות ניצול העליונות האווירית המוחלטת, גודל המשאבים האווירייים — של תובלה ושל מתן אש מכל הסוגים — ושימוש בעתודות הגדולות בכוח־אדם ובציוד. המיכשול היה מזג־האוויר הגרוע, בעיקר מעל הבסיסים באנגליה, שמשך יומיים קריטיים ביותר מנע המראות. ביצועי המטוסים המודרניים, המסתייעים בבקרה מתקדמת, משופרים כמובן הרבה יותר. אבל מזג־אוויר וראות גרועים (לילה, ערפל, אובך) עדיין מגבילים מאד את יכולת עוצמת־האוויר להשתתף במיבצעי קרקע, לעתים עד כדי ניטרולה.

מחוץ למטוסי־התובלה, מרתק האיגוף־האנכי־העמוק סיוע מטוסי־לחימה בהיקף, באינטנסיביות ובצמידות, שבדרך כלל

הצניחה במיחלה היתה מחוסרת־היגיון יותר מכל שאר „האיגופים האנכיים העמוקים"

יעלו בהרבה על אלה שייתבעו בסיוע אווירי לכוח־יבשתי רגיל, בגודל והמשימה דומים. מטוסי־הלחימה הם שיבטיחו את העליונות הכללית ואת השליטה המוחלטת המקומית, באיזור המיבצע ובנתיבים האווריים אליו, בכלל זה, הם אשר יצטרכו לשתק את הנ"מ הנמצא שם, ולמנוע התדרת נ"מ חדש.

כבר הזכרנו, במאמר הקודם, כי בעיית השליטה האווירית באיזורי־היעד ובגישור תיהם היתה גימוק עיקרי בהחלטות לפתוח את „גן־השוק" ביום ולהנחיתו היישר צפונה (בנות־הברית שלטו טוטאלית בשמי היום, אך לא היה בידם מענה למטוסי־היירוט הליליים הגרמניים; והכיוון האלטרנטיבי למיבצע, שהיה קצר יותר, הכתיב צליחת הריין בסמיכות לחבל הרור, שהוא ומבואותיו הוגנו על־ידי מערך נ"מ אדיר).

לפתוח להיכה, הבעייה בימינו חריפה יותר, משום שיפור ביצועי מערכות ההתראה והבקרה ואמצעי הנ"מ; ובמיוחד כאשר מדובר בזירות מוגבלות, שבהן המערכות והאמצעים הללו מסודרים מראש לכך רוחב ועומק המרחב שבידי האוויב, מקו־החזית והאחורה.

אם חיל־האוויר של האוייב לא יושמד קודם כליל, וכל הנ"מ המצוי המקום או בטווח הגעה לא יאותר וייהרס — וקשה מאד להניח שאמנם ייגתן להשיג הצלחות מוחלטות כאלה — יידרשו תפקידים אלה ריתוק קבוע של מטוסים בכמות, שתבטיח כיסוי מלא ורצוף של איזור הנחיתה ונתיבי הטיסה אליו; ואסור להרשות אפילו חור קטן — התקפת־פתע אחת על קבוצת מטוסי־תובלה לא מוגנים, או מארב נ"מ רציני בודד, שייתפרס בלילה ויתעורר לפתע ביום, עשויים לגרום אבידות כבדות.

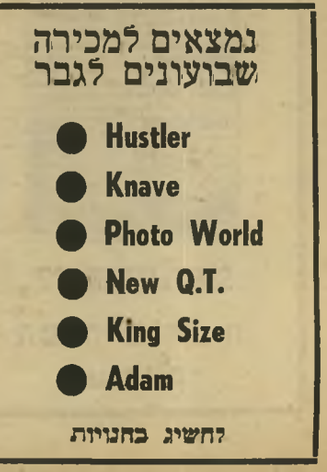
כל מאמצי הסיוע הקרבי הללו מכוונים ומיועדים למיבצע המוטס — ואין מנוס מביצועם ומחקצאת כל העוצמה הנחוצה, ולא חשוב מהן משימותיו האחרות של חיל־האוויר ומהו סדר־העדיפויות הכללי שלו.

כאשר רואים את המרחב הווירי חזירתי כשלמות אחת, יכול אילוץ זה לחיות בגדר ביזבוז עצום, מפני שייתכן כי לשם

מיזוי משימות: העדיפות יותר, כראיה כל־זירתית, לא היה חיל־האוויר צריך לתקוף את מערכי הנ"מ המפריעים את האיגוף־האנכי־העמוק, אלא יכול היה לעקפם ולרכז את מאמציו בגיזרה אחרת, חשובה יותר.

אלה שיקולים חיוניים וראשוניים, בעיקר כאשר עוצמת־האוויר מוגבלת, משימות רבות, ומן מהכרח לקבוע מראש את סדר־הקדימויות־לפעולה ואחר לדבוק בו בעיקשות.

מימוז החובלה האווירית

מ שאב חיוני אחר הוא מטוסי־התובלה בלה עצמם. כלים אלה הם, קודם־כל, אמצעי־התחבורה מהירים, המסוגלים להעביר אנשים וציוד במהירות רבה, ממקום למקום; וכשהם מטילים את מיטענם — הם מייחדים גם ביכולתם להביא כמויות ניכרות של פריטים שונים כימעט לכל נקודה ותוך פרק־זמן קצר ביותר. עם זאת, לעולם אין מטוסי־התובלה יכולים לשנע הכל. לכן שימושם היעיל, הכדאי והמובן־מאליו הוא, בראש ובראשונה, לביצוע משימות־הספקה דחופות, כהשלמה למערכות אחרות ולסתימת חורים לוגיסטיים קריטיים. אבל בפעולתם במיבצע של איגוף־אנכי־עמוק אין מטוסי־התובלה מתפקדים כך. שם אינם אמצעי־תחבורה משלים אלא בילבדי, והם משמשים במקום אמצעי־התחבורה השיגרתיים והמתאימים יותר — המשאיות או הרכבות — שאינם.

זוהי בהחלט „בפטרדיזציה שך התובלה האווירית", מעין שימוש בממטוסי־הלחימה כארטילריה לכל דבר, רק מעופפת.

יתרה מזאת, כפי שהדעת נותנת והנסיון המעשי מאשר באופן מלא, מיבצעי איגוף־אנכי־עמוק אינם ניתנים לביצוע, כאשר החזית מיוצבת והאוייב ערוך היטב בה ומאחריה, לכל העומק. אלא, מיבצעים כאלה מתאימים למצב שבו האוייב הוא במצב של אי־מוכנות, או אובדן־איזון; או שנתגלה בהיערכותו חור הקורא לניצול הזדמנות; או שמצבנו שלנו כה חמור, עד שמוטרת או נדרשת הפעלת כוחותינו באופן נועז ומסיכן מן הרגיל.

והנה, דווקא בכך המצבים הללו תיווצר דרישה רבה, חשובה ודחופה מן הרגיל לתובלה אווירית, בתפקידיה הייעודיים „השיגרתיים". דרישה זו תתנגש אז עם כל נסיון לבצע איגוף־אנכי־עמוק — גם בצבאות עשירים מאד, ובוודאי בכאלה שאינם.

בעת המערכה בצפון־מערב אירופה, היו „הצנחנים" ופטרוניהם לוחצים בהתמדה למיבצעים מוסמים, ומתכננים כאלה בזה אחר זה. טיעונם העקרוני היה, שכיוון שהגרמנים נמצאים בנסיגה או במצב התמוטטות (לפי המקומות והזמנים), הרי הנחתת כוח מוטס גדול בעורפם, בנקודות המתאימות, תניב פירות אופרטיביים ואיסטרטגיים חשובים וכדאיים.

אבל למרות שלרשות אייזנהואר עמדו אז כ־2000 מטוסי־תובלה שמישים, ולמרות שהוא עצמו חיפש הזדמנות נאותה להפעיל את הארמיה המוטסת שלו, היו האנגלו־אמריקאים מתקדמים, בין מחצית יולי 1944 למחצית ספטמבר, בקצב כזה, שהיעדים המתוכננים לתפיסה בהיסט היו נופלים במועד מוקדם יותר בידי חודי־החנית הקרקעיים.

ההחמצה לא היתה כורח־המציאות, ולמרות השגיאות בניהול האיסטרטגי, היתה הצלחה כזו כמטחווי השגה. גם בעניין זה קיימים כמה „אילו" — כלומר, כמה אירועים, או התפתחויות, אשר אילמלא אירעו, או שהיו פועלים בם בצורה נכונה יותר, אפשר מאוד שבנות־הברית היו חוצות את הריין כבר בספטמבר 1944.

בין מיקרי „אילו" אלה מונה וידל־האדט, בעקבות גנרל עומר ברדאלי ואחרים, את ניטרולם חמוחלט, במשך שישה ימים שלמים (29 אוגוסט — 3 ספטמבר) של מטוסי־התובלה, כיוון שנקראו לשם הכנת מיבצע מוטס — בנוסח „גן־השוק", אך מוקטן — באיזור טורניי, מדרום לבריסל.

סמל (ג'יימס קאן) נושא את מפקדו (ניקולס קאמפבל) לשם מה דרוש חיל־צנחנים?

בראדלי התחנן להשארת המטוסים בתפקידיהם הרגילים, כמתספקי החירום של חודי ארמיות־השדה, וגם הודיע כי כוחותיו יגיעו לטורניי קודם למועד המיבצע המוטס. כך אמנם היה, אך הנזק נעשה: כדי להכין מיבצע מוסס דו־אוגדתי, „נגרם עיכוב ההספקה בהיסט לארמיות המתקדמות, שעלה לכדי 5000 טון אספקה. בדלק שוות הכמות למיליון וחצי גלון — אשר די בהם לשאת שתי ארמיות עד הריין, ללא הספקה, שעה שהאוייב היה שרוי עדיין בתוהו ובוהו."

כזומר, „צריכת" כושר־התובלה האווירי היומי של מיבצעון דו־אוגדתי מוטס ערכה שווה לתיספוק יומי של כוח בן כ־20 אוגדות (מלן 4—5 משוריינות), עם כי 100,000 כלי־רכב, אשר יחס הי עיוצמה המציאותי בינו ובין שתי אוגדות מוטסות עוזה בהרכה על חיחס המיספרי של 10 ל־1.

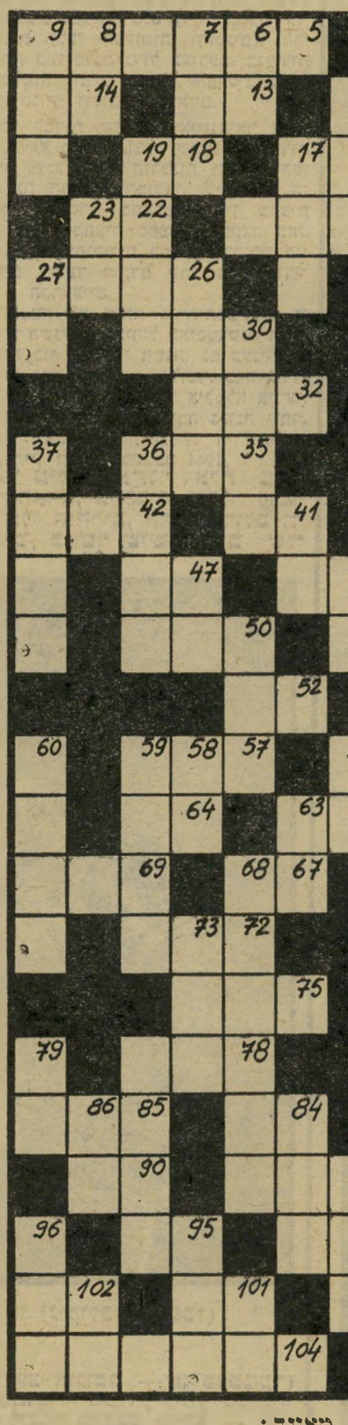
התנגשות דומה נוצרה גם בזירת בורמה, שם חייבו התנאים הקשים הישענות רבה

(המשך בעמוד 44)

טוטו
ספורט-טוטו
השבוע
פתיחת משחקי הליגות הישראליות
מינימום הפרס הראשון
500.000 ל"י
כולל העברה
מינימום כלל הפרסים
1,000,000 ל"י
כולל העברה
יום חמישי המועד האחרון למסירת הטפסים.
עשה לך מנהג קבוע — מלא טוטו בכל שבוע!
המוסדות להסדר ההימורים בספורט

ציפעץ
רהיטים להרכבה עצמית
הקניה הטובה ביותר 1977
רהוט קומפלט לדירה רק 14.400 ל"י
1977 המוצר הנכון
* מיטה מעץ אורן 1.000 ל"י
* 2 ארונות לילה + מגירה 690 ל"י
* 5 כורסאות אורן כולל רפוד קורדרוי 4.950 ל"י
* מזנון 1.90×2.40 כולל יחידת בר סטריאו וספריה 2.730 ל"י
* ארון קיר 4 דלתות 2.780 ל"י
* שולחן אוכל מעץ אורן + 4 כסאות 1.150 ל"י
* מיטת נער מעץ אורן + מיטה תחתית + מגירה 1.100 ל"י
אפשרות לרכישת כל יחידה בנפרד.
חניה ומיזוג אוויר במקום.
סניפים: באר־שבע, ראשון־לציון
ת"א הרצל 125 פנת הפטיש 4
ציפעץ טל. 821795

תשבץ העולם הזה 2091

מאוזן:

1. היפוקריטיות; 5. עיר בישראל; 10. דגן; 11. קריאת־יגון; 13. מיקצב אמריקאי בשנות העשרים; 14. נושא קולו בשיר; 15. שן־המפתח; 16. כלי־נשק; 18. מכשף; 20. מילת־שלילה; 21. פרח־בר נאה; 22. מטבע (ר"ת); 24. ריחפו; 25. משמש בקפיצה לגובה; 26. עליזות; 28. מאכל נוזלי; 30. אולם; 31. מתקן מענבים; 32. שאלו חידות; 34. מין ריבון; 35. תינוק טרי; 38. קידומת ערבית; 39. מן הגפיים; 41. ריקבון; 42. חידלון; 43. מגיע; 45. חלש; 47. מילה המשמשת לזיהוי; 48. רעשת־רוח; 50. דרגה בצה"ל; 51. ריח רעה; 52. לא קר; 54. עצם; 57. חפר; 61. מושת על כל אזרח; 62. נידוי; 64. מביא בבריתו של אברהם אבינו; 65. נהרה; 66. קיטור; 67. שופט; 69. ערוץ; 70. שינן; 72. מיזרח; 74. ל־מקום ההוא; 75. תרנגול; 77. הלכו בגלות; 78. בן־זוגו של הקנה; 80. התגרה; 82. עוף־טרף; 84. חייב; 85. ראפיה; 87. נזכר־לעיל (ר"ת); 88. "אשרי..... ביתך"; 90. מטבע יפאני; 92. זז; 94. גד; 95. זי"ל; 97. קריאת־צער; 99. עוף־טרף; 101. כלי־קיבול; 102. לאן? 103. ברכה; 104. חשוך במיקצת.

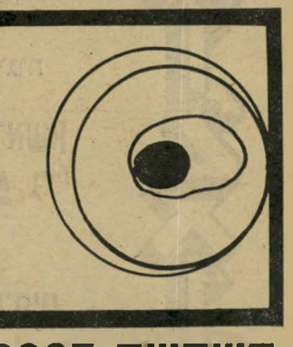
מאונך:

1. כוח לוחם; 2. פרי־בטן; 3. כוזהי התרנגולת; 4. כמו 97 מאוזן; 6. זכר בבקר; 7. מפעיל המרגמה; 8. באר־שבע (ר"ת); 9. מדינה; 12. רכב גורר; 15. חזיון־לילה; 16. גדה; 17. מישכן; 19. חבל־ארץ בארץ; 20. פרוסה; 21. מאותב בעצמו; 23. מנועל פטנטי; 24. נועם; 26. תחום; 27. בת־קול; 29. מגן על העין; 30. דתי מאד; 33. עילוי; 34. כלי־נשק; 36. רוח רעה; 37. הרוויית הצמא; 40. אם־הפנינה; 41. מילת־שאלה; 44. מחדשי השנה העיברית; 46. שמא; 47. מאור קטן; 49. מאבני החושן; 50. תמך; 53. אשרה; 54. תשלום; 55. ראש, בערבית; 56. אוייב; 58. נישא; 59. לכאן; 60. יודע; 62. שנון; 63. בגד־שרד; 66. ג'ינג'י; 68. מחורר; 71. אליגוריה; 73. הניגוד לפשט; 76. קליפת הענבה; 77. זה של פראג המפורסם ביותר; 79. בוא הנה! 81. מזמר; 83. תענית; 84. כבל דק; 86. מילה לחיזוב; 89. הנשיא המנוח; 91. להט; 93. מחודשי השנה העיברית; 95. מוט דק; 96. אגו; 98. יתיז; 100. זאת; 101. רומס; 102. מילת־שלילה.

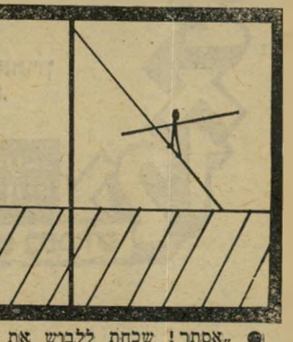
הפעל את דימיונך ונסה למצוא לציור שלמטה כותרת מתאימה, אשר תסביר מה אתה רואה בו. הצעות לכותרות יש לשלוח לפי הכתובת: „קשקשת", ת. ד. 136, תל־אביב.

בין הזוכים יוגרלו פרסים: שתי מנות בשווי —.50 ל"י (חמישים לירות) כל אחת, באחד מסניפי רשת הפיצריות רימיני בתל־אביב.

קשקשת 2091

קשקשת 2087

● „אסתר! שכחת ללבוש את התחתונים!"
מירב הרשקוביץ, רח' גורדון 13, רחובות

● להטוט חדש של מפ"ם: איך ללכת ימינה בשתי נעליים שמאליות.
רחל לקס, רח' נתן 19, ר"ג

● איך קרה שהפישפש עלה למעלה?
שלומי נחמיאס, רח' תל־חי 11, רמת־גן

● מעבר־חצייה בקירקס.
אשר קמיקר, רח' האוניברסיטה 87, תל־אביב

● מקק תופס שלווה על סירת־מיפרש.
יקי אביב (יעקובויץ), רח' מאיר אבנר 18, ירושלים

PIZZERIA RIMINI

מסעדות איטלקיות

תל־אביב, ככר אתרים טל. 288800
תל־אביב, ככר מלכי ישראל 4, טל. 263987
תל־אביב, רח' אבן־גבירול 24, טל. 266177
תל־אביב, דיזנגוף 93 טל. 221681
חיפה, רבי הנגיאים 20, טל. 640201
חיפה, דרך רופין טל. 252654
ירושלים, רח' יפו 43 כשר
ירושלים, המלך ג'ורג' 15 כשר
רמלה, רח' הרצל 102
אילת, מרכז התיירות החדש

חדש!!!

בן־יהודה 262
פינת דיזנגוף
טל. 459070

מיקסם שווא

(המשך מעמוד 43)

מן הרגיל על תובלה אווירית לצורכי הכוחות הקרקעיים העיקריים. באותה שעה, היה ל„כוח המייוחד" של אורד וינגייט חיל־אוויר פרטי משלו. בהיותו פועל באיגוף־אנכי־עמוק, העסיק כוחו של וינגייט מטוסי תובלה, לחימה וקישור, בכמות שדי היה בה לספק צרכיו של כוח רגיל גדול משלו פי כמה.

שעשועים יקרים

את הניגוד הזה מחריף היבט השחיקה והאבידות. בפעלם במשימות תיהם השיגרתיות והפחות־זוהרות, טסים מטוסי־התובלה מעל שטחינו ובין נקודות שונות בהם. הסכנה שייפגעו היא מינימלית; ומיעוט הסכנה והשפעותיה גם תורם ליעילות. המצב חמור יותר, האבידות מתרבות והסכנות מחמירות, במשימות תובלה המצריכות טיסה מעל שטח האוייב.

אבל את האבידות הכבדות ביותר סובלת התובלה האווירית בעת השתתפותה במיבצעי איגוף־אנכי־עמוק — גם, ועל אף, שהיזון מתכצעים בתנאי שליטה אווירית ידידותית.

המיבצע — נכון יותר, קבוצת־המיבצעים — המטוסים הגרמניים בעת הפלישה לבלגיה ולהולנד, בוצעו בתנאים האידיאליים ביותר לצד הגרמני (כולל אי־מוכנות נפשית וחומרית של האוייב). על אף זאת היו כרוכים באובדן 170 מטוסי־תובלה, ובעוד כמיספר הזה שסבלו פגיעות. זאת, מתוך מצבה התחלתית של 475 מטוס. לכיבוש כריתים היקצה הלופטוואפה 500 מטוסי־תובלה (יונקרס־52 התלת־מנועי, שנשירת עד סוף המילחמה). במהלך תריסר ימי־הלחימה (ובעיקר בראשונים) אבדו 270.

הכוח שהונחת בכרתים היה דו־אוגדתי. בחורף 42' נוצר כיס גרמני בדמיאנסק שבחזית הרוסית, ובו נמצאו שש אוגדות שלמות, 100,000 איש על כל ציודם הקל והכבד. הכיס הוחזק באמצעות אספקה בהיטס במשך שלושה חודשים תמימים, בחורף ובתנאי־פעולה קשים ביותר, תוך הצקת מטוסים וני"מ רוסיים. כלומר, נסיבות אובייקטיביות קשות לאין־שיעור מאלה ששררו, מנקודת־הראות הגרמנית, במיבצע כרתים, כאשר היקף הכוחות מקבלי־השירות גדול פי חמש (לפי מיספרי כוח־אדם בילבד), והתחשב במיכלול הציוד, עוד יותר; ולאורך משך זמן גדול פי ששה לערך.

אבל המחיר במטוסים שווה, בשני המיקרים.

מובן כי לא תמיד נקלעו מטוסי־תובלה, במהלך ביצוע איגוף־אנכי־עמוק, לתוך אש האוייב. אבל ביגלל פגיעותם היתרה, אם הם נקלעים, שיעור אבידותיהם הוא מעל לזה של מיבצעי־תובלה אחרים, גם קשים.

אל ייפלא, איפוא, שבעיני מפקדי־היבשה היה בהקצאת מטוסי־תובלה עבור מיבצעים מוטסים מישום ביזכות חמור — וגם ברור שבדרך כלל צדקו.

ככל שההזדקקות לכושר תובלה אווירי עבור הכוחות העיקריים תהיה רבה יותר, והפער ביניה ובין המצוי רחב יותר, כן תפחת היכולת להקצות מטוסים לשעשועים יקרים מסוג איגוף־אנכי־עמוק — ותהא זו שערורייה גדולה יותר, אם אמנם יוקצו.

לקחי מילחמת־העולם השנייה יפים בעיקרם — ובמיקרים רבים מאד גם בפרטיהם — למילחמות (המקובלות) של ימינו. כך גם הלקחים והכללים שעובדו בה, או על־ידי נסיונה, לגבי איגופים־אנכיים־עמוקים, אף שכיום מטיסים הרקולס במקום דקוטה או קומנדו (אגב, קומנדו, הגורר דאון כבד, היה מטוגל לשאת טנק קל, כמו הלוקוסט, המוכר גם כבייבי שרמן; או כ־70 חייל. הרקולס נושא כ־100 חייל). גם המסוק — אם ובמידה שיופעל באיגופים־אנכיים־עמוקים; ומקובל שלמטרות כאלה עדיין שולט מטוס־התובלה בכיפה — לא ייצור אמיתות חדשות ושונות מעיקרן לענייננו.

הנסיונות מן הקלחים הללו עולה, שמיבצעים כאלה בזכוניים מאד לא רק במונחי מטוסים וחשקעת עוצמת־אוויר, אלא גם בכוחי־אדם; ושיא הביזבוז הוא בחקמת עוצבות מוטסות ייעודיות — ואם אמנם מייחסים משמעות מהותית לייעוד זה.

לאור אמיתה זו, צפה מאליה השאלה, „למה חיל־צנחנים?" — ואותה ננסה ללבן במאמר הבא.

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון „העולם הזה" שיצא לאור לפני 25 שנים בדיוק, הביא לקוראיו כתבת־תחקיר דוקומנטארית תחת הכותרת „כמה עולה ילד ?", הכתבה מתארת את מאמציה של מישפחה ישראלית טיפוסית וצעירה להבאת ילד לאוויר העולם ב־1952. במדור „הקירה מיוחדת" התמקד צוות כתבי השבועון בבעיית „החוז־ריים" (יורדים) ותיאר את ירידתם מהארץ של 35 עולים שהח־ליטו לשוב לארץ מוצאם, הונגריה.

„העולם הזה" במתכונתו לפני 25 שנים פירסם את מיבחר אירוי־השנה שלו, שכלל אחרי גיליון „איש השנה", בגיליון הראשון של השנה החדשה. אירוי תשי"ג היו : תיאטרון — יוסף יזין (עבור תפקידיו ב„אר גינט" וב„על עכברים ואנשים"), מדע — פרופסור אהרון קצ'לסקי * (על שיכלול תהליך הפקת חומר פלסטי מפרי עין הקיקיון לשם ניצול תעשייתי), משק — אליעזר הופיין (שהציע הצעה כלכלית מעשית להורדת רמת־המחייה בארץ), צעיר השנה — חובל נימרוד אשל (מנהיג מרד הימאים), ספורט — האצן דויד טבק (הספורטאי היחיד שייצג את ישראל בכבוד באולימפיאדה ושבר את שיאי ישראל בריצות ל־100 ו־200 מטר), סיפרות — הסופר מידד שיף (שפירסם את סיפורו שמעון צחמרא, המספר על אודות בן־תערו־כת עיבְרי־ערבי הנע בין שני העמים מבלי למצוא שורשים), מישפטים — עורך־הדין דויד גנור (על מאבקו בהחמרות הדת בחוקי האישות), כנסת — ח"כ יוחנן באדר (שליכד את פיעת חירות אחרי כישלונה בבחירות), עיתונות — העיתונאי ירמיהו שמואלי (שחשף סידרה של שחיתויות במוסדות ציבור, ופרש ממערכת „על המישמר" ושב לקיבוצו עברון), רפואה — פרופ' יוסף אשרמן (שפירסם דו"ח על המתרחש בנושא ההפלות).

בשער הגיליון : תצלום ילדים שנעשה על־ידי צלמת המערכת פרנצה גרוסנר.

„העולם הזה" 778
תאריך : 25.9.52

חתימת הסכם השילומים ✶ חתימת ההסכם על תוספת־היוקר

✶ האם בן־גוריון שבת ביקב? ✶ נישואין של חיים גור*

העם

הברירות במלון התיירים

המלאך התורן במדור מזג־האוויר, מח־לקת העונות, נטל לידיו את הלוח ונוכח לדעת בתדהמה שכבר הגיע ראש־השנה היהודי. בתגובת־כנף אחת הפסיק את ה־שרב המחניק שהעיב על הארץ עד לראש־השנה. כמעט מיום ליום חל שינוי מכריע במזג־האוויר : החום חדל להעיק, הערבים הפכו סתוויים, והמשכימים קום הבחינו בשמיים מעוננים.

רוח חדשה נשבה על־פני הארץ, אולם הארץ לא השתנתה. במיסדרונות המיפ־לגות נשבו רוחות יבשות ישנות־נושנות. הרבנים שהכינו את טכסי החגים שמשכו השנה קהל רב, בעיקר מבין הקשישים, עסקו בין חג לחג בחישובים פוליטיים מסובכים, בנו ופירקו קואליציות ואופו־זיציות. כך עשו גם שאר המיפלגות.

המנצח על המלאכה היה דויד בן־גור־יון, שבימים האחרונים של שנת תשי"ב שוב הוכיח שאין דומה לו במישחק זה. שתי המיפלגות הדתיות הקיצוניות, שנמ־אסו עליו מזמן, התפטרו בדיוק ברגע ש־ניראה רצוי לו — כשהכנסת היתה בפג־רה ופטרה בכך את הממשלה מכל צורך לעמוד במיבחן של הצבעה, כך שנותרו כמה שבועות שבהם יכול בי־ג"י לעסוק בנוחיות בתימרונים האהובים עליו : לנצל יריב אחד כדי להכות בו את האחר.

הברירה שניצבה בפניו, כשנח השבוע במלון־התיירים רמת־אביב, היתה : להפ־חיד את הדתיים בקיום ממושך במידבר־האופוזיציוני הדל. לסכסך בין הדתיים עצ־מם, לספק את דרישות המיזרחי והפועל המיזרחי ולשלוט בעזרתם ללא רוב, מתוך הנחה שהאופוזיציה המפולגת מימין ומש־מאל לא תוכל ממילא להתאחד כדי לסל־קן מן השילטון. עוד ברירה : לצרף למש־שלה את הציונים־הכלליים.

בבורסה עלו לפי־שעה המניות של ה־אפשרות האחרונה. במשך החודשים האח־רונים קשן והלך המרחק בין מנהיגי מפא"י והציונים־הכלליים בשטח המשקי — השטח היחידי המעניין את הציונים־הכלליים גול־דה מאיר רמזה על דעתה שיש לבטל את תוספת־היוקר לפועלים, התלהבותו של דוב יוסף לעקרונות הפיקוח והקיצוב הצ־טנעה, ואליעזר ליבנה * מנהל זה חודשים תעמולה גלוייה לתוכנית ציונית כללית. ניסיון של שנים מוכיח כי יש לליבנה כישרון בלתי־רגיל לצפות מראש את מע־שיו של ראש־ממשלתו.

פרץ ברנשטיין, המנהיג בעל ההומור של הציונים־הכלליים, נופש בצפת, בידעו כי ייתכן שלא תהיה לו הזדמנות קרובה לנוח שנית *.

---

* באותם ימים ח"כ מקורב לבן־גור־יון שהפך מאוחר יותר אחד ממייסדי תנועת ארץ־ישראל השלמה.

* הערכת **מעולם הזה** הפכה תוך זמן קצר מציאות, והציונים־הכלליים הצטרפו לממשלת ישראל.

שילומים

השודדים והשוטרים

כשאך החלו הציפורים הפוליטיות לש־רוק בעצי ישראל על שילומים, גולל בעל מדור עודי ושות' בהארץ תוכנית ארוכת־טווח למימון המדינה. אחרי הגרמנים, טען, יש לדרוש שילומים מרוסיה (פוגרום קי־שינב), אחר־כך מספרד (גירוש היהודים), ולבסוף ממצריים (פיתום ורעמסס). השבוע ניראה כי תוכנית זו החלה מתגשמת : אחרי שגרמניה המערבית חתמה על הס־כם שילומים, וכלכלני המדינה עיכלו כבר את מאות מיליוני המארקים שטרם הגיעו לידיהם, נשמעה הפתיחה לסימפוניית ה־שילומים גם בגרמניה־המזרחית.

היא היתה בשנת 1952 נערת השיער של „העולם הזה", אחרי שצולמה באופן מיקרי על חוף־חיים. בגיליון 778, שהופיע כע־בור מיספר שבועות, היא הפכה כבר גיבורת כתבה מצולמת שנשאה את הכותרת : „כמה עולה ילד ?" אולם היא נשארה אלמונית. כל מה שיודע הוא ששמה הפרטי הוא יהודית, שהיתה עולה חדשה מהונגריה ושעבדה באותה שנה כציירת בבית־חרושת לשמלות וכמשרי־טטת־מפות במחלקת המדידות העירונית. כל מי שמכיר את יהודית, או יודע מה עבר עליה במהלך 25 השנים שחלפו מאז התפרסמו תמונותיה, מתבקש להתקשר לפי כתובת המערכת ולמסור את המידע הידוע לו.

כשהודיע שר־החקלאות המיזרח־גרמני כי ממשלתו אינה מתנגדת לנהל מו"מ על נושא זה, המריץ אותו גימוק פשוט : קונראד אדנאור נחל ניצחון מוסרי מהד־הד עם חתימת ההסכם שלו עם ישראל, והנחית מכה על אותם שניסו להכתים את ממשלתו כניאו־נאצית.

הבעייה עם המיזרח־גרמנים היתה שהם סברו כי כל הרוצה מהם כסף חייב, לפי־חות, להגיש בקשה. ואילו ממשלת יש־ראל רצתה להימנע מכך, מטעמים פני־מיים. היא היתה מעוניינת שההצעה תבוא מאליה, מבלי שתצטרך לנקוף אצבע ב־גלוי. השאלה היתה אם הפסיכולוגיה של גרמניה המיזרחית, עריסת הפרוסים, מסו־גלת לקלוט זאת*.

בינתיים הצטברו בארץ תגובות בלתי־אוהדות של עיתונות העולם על טכס ה־חתימה על הסכם השילומים, שנערך ב־לוכסמבורג. כתב הניו־יורק הראלד טריב־יון, אחד משני העיתונים החשובים בארי־צות־הברית דיווח :

„...רק קומץ של כתבים... הורשה להיות עד לטכס החתימה, ואמצעי־ההזהירות המ־סובכים העלו אווירה של שוטרים וגנבים. מקום טכס החתימה לא פורסם מראש. הכתבים הוזמנו בסודיות המזכירה מיש־חק־ילדים...

„...איש לא לחץ בפומבי את יד רעהו. קציניי־עיתונות (גרמנים) אמרו שד"ר קו־נארד אדנאור ומר משה שרת לחצו ידיים באופן ידידותי בפגישה שקדמה לטכס ה־חתימה...

„...המיסמכים מהווים הכרה הדדית בין שתי הממשלות.. הפקידים הסבירו כי אמ־צעי־ההזהירות היו תוצאה מחשש ישראלי מפני התנקשות אפשרית בחיי מר שרת מצד קבוצות מסויימות בישראל שהתנגדו במרירות לכל חוזה עם הגרמנים."

מכחבים

בי־ג"י - מחסל שביתה

בעיתונות חובבת הסנסציה נזכרת שוב ושוב בדיה, ומשם התגלגלה גם להעולם הזה (772) : „פועלי היקב היו בעלי הכרה מעמדית. אף אירגנו שביתה מפורסמת שבראשה עמד צעיר שזה מקרוב עלה אר־צה, דויד גרין ששינה לאחר מכן את שמו לבן־גוריון."

למען האמת ההיסטורית, היכולה להיות רק אחת, ומתוך ידיעה אישית וברורה כפו־על ותיק שעבד ביקב ראשון־לציון בשנים תרס"ז—תרפ"א (1907—1921) הנני קובע לחלוטין : להד"ם : אף פעם לא השתתף הח' בן־גוריון — פשיטא דויד גרין — בשביתות פועלי היקב, מלבד בשביתה בתר"פ שבן־גוריון פעל לחיסולה כחבר הוועד־הפועל של אחדות העבודה ומזכי־רה. מר אליהו ויגוצקי מראשון־לציון ומר נחום לוין מכינרת, מאשרים את דברי.

אריה אחיאב, ירושלים

אנשים

● כשנשאל לרשמיו מבית־הסוהר השיב **עמוס קינן** בדיברי פושע מועד, חברו למאסר, שאמר : „המאסר עצמו אינו עונש. העונש הוא — מי אוסר אותך ועם מי אתה אסור."

● ותיקי הפלמ"ח שנפגשו באחרונה ליד קיברו של **יצחק שדה**, התראו בשבוע שעבר בנסיבות שמחות יותר — משורר הפלמ"ח **חיים גורי** נשא לאשה את **עזיזה בקר**, ידי־דתו מאז נפגשו בגדוד פלמ"ח בנגב, כמו־הו סטודנטית למדעי־הרוח באוניברסיטה העיברית.

---

* עד כה לא שילמה מיזרח־גרמניה שי־קומים, למרות שבשנים האחרונות הפעילה ישראל לחץ רב בנושא זה.

צילום ראשון

של לידה שצולם בחדר־יולדות בארץ, התפרסם בגיליון **העולם הזה** 778, בכתבת־תחקיר „כמה עולה ילד ?" הצילום, שנעשה בידי הצלם הוותיק פול גולדמן נעשה שתי שניות אחרי הלידה, כשאחות מוקפת רופאים ואחיות, מחזיקה בתינוק המייבב הקשור עדיין בטבורו אל רחם אמו.

1. קזנובה (איטליה)

2. מארש הניצחון (איטליה)

הסרט הטוב תשל"ז * הסרט

איך אפשר לסכם את שנת תשל"ז? אם שואלים את אנשי ענף הקולנוע, הם ישיבו שהסיכום פשוט מאד: ההכנסות ירדו, ההוצאות עלו. הענף במשבר, השואה מתקרבת. הם ענו כך גם לפני שנה, וגם לפני שנתיים. ביניהם העלו מחירים, זכו בהפחתה מסויימת במיסים, אבל המצב לא הוטב. אולי משום שנוסף למחירים ול־מיסים יש דבר נוסף שמפרנס אותם: הסרטים. ובקשר לזה לא נעשה מאומה. הם בוחרים להציג אותם הדברים שהציגו בעבר, באותם האולמות ששימשו אותם במשך כל השנים, אינם מנסים ללמוד מן הקורה בעולם, והאטימות שבה הם מתמידים בדרכם נראית כמעט כמו התאב־דות קולקטיבית. אם ימשיכו כך עוד קצת, ייוותרו פתוחים רק כמה בתי־קולנוע בודד־דים בערים הגדולות, שיציגו אותו התריסר של להיטים בטוחים היוצאים לאור מדי שנה. ואילו כל האחרים יצטרכו למצוא לעצמם פרנסה אחרת, שבה הם מתמצאים יותר.

מובן שאפשר היה לנסות משהו שונה: פיצול אולמות גדולים, שקשה למלא, ל־אולמות קטנים שבהם אפשר להציג סרטים קצת יותר מעניינים; חינוך הדרגתי של שמתעניינים בו, ולא משום שזהו בידור הקהל ויצירת חוג קבוע שמוכן להתייחס לקולנוע כאל משהו שהולכים לראות משום זול מן האחרים; מאמץ להשיג תמיכה מן הרשויות, להצגת סרטי איכות שלא זו בלבד שאינם נופלים בערכם האמנותי מן התיאטרון, המשוחרר בארץ ממיסים, אלא אף עולים עליו בהרבה והבאת סרטים שמלבד היותם מיצרך צריכה לבטן, הם גם מיצרך גירוי למחשבה.

על תופעה אחת יש בכל־זאת לברך: מוזיאון תל־אביב החליט להפוך את אחד מאולמותיו לאולם־קולנוע שיציג דרך־קבע סרטי קולנוע. הסרט הראשון המוצג בו, רחוב הסטר, נחשב רק בארצות נחשלות מבחינה קולנועית כמו ישראל כסרט אמנו־תי קשה ומסובך הזקוק לטיפול מיוחד. בכל מקום אחר בעולם הוא מוצג בצורה נורמלית, בהחלט והקהל אינו זקוק לזריקת עידוד כדי ללכת לראותו. נותר רק לקוות שלאחר כמה שנות פעילות אפשר יהיה לראות באולם זה סרטים מורכבים, מסו־בכים ויוצאי־דופן באופן מיוחד, שעה שבתי־הקולנוע האחרים ישמחו למצוא סרטים כמו רחוב הסטר. חזון אחרית הימים?

ומעניין לעניין, באותו עניין, לגבי מי שהסרטים אינם פרנסתו אלא הגאתו.

שחקן השנה:
סילווסטר סטאלונה
„רוקי"

שחקנית השנה:
מארי-כריסטין בארו
„זוגות נשואים"

הסרט הרע תשל"ז * הסרט

1. ליפסטיק (ארצות־הברית)

2. הכבוד האבוד של קתרינה בלום (גרמניה)

3. בארי לינדון (אנגליה)

4. נאשוויל (ארצות־הברית)

ז הטוב תשל"ז * הסרט הטוב

תשל"ז היתה שנה פחות ממבורכת. ראשית, משום שיותר מבכל שנה אחרת נדמה שבין מה שקרה על מסכי הארץ לבין מה שקרה על מסכי העולם הקשר רופף בלבד. מבין הסרטים הטובים יותר שהוקרנו היו שהמתינו חודשים ולעתים אף שנים עד שנמצא להם הגואל. למשל: החברים של מוניצ'לי, נאשוויל של אלטמן, ההזמנה של גורטה או אדם אינו ציפור של מאקאבייב (שהשיג שיא מיוחד, מאחר שהגיע לארץ תריסר שנים אחרי שיצא לאור העולם).

סרטים אחרים התחסלו עוד בטרם יצאו אל המסכים, כאשר בחירת בית־הקולנוע שבו הוצגו והדרך שבה הוצעו הבטיחו מראש קהל מינימלי. לדוגמה: הדרך הטובה בה הלכנו שהוצג בקולנוע גדול מדי ורחוק מדי או מארש הניצחון שעשה רושם, לפחות בעיני מי שהתבונן על לוח המודעות שהוצב בפני בית הקולנוע, כסרט פורנו־מאזו־סאדיסטי שהגיע בטעות מכיכר המושבות לכיכר דיזנגוף.

ואילו סרטים אחרים שזכו בכל הכבוד, היקר, הרעש והמהומה שמערכת יחסי־הציבור ומחברי הכתבות יכלו לארגן ביחד, הסתברו בסופו של דבר כמכונות חסרות נשמה ורגש, טפלות ומנופחות למרות כל

שחקן־מישנה השנה:
ברוס דרן
„מזימות", „יום א' השחור"

שחקנית־מישנה השנה:
ברברה האריס
„מזימות", „נאשוויל"

התהילה. למשל: איש המאראתון — הסרט הסאדיסטי של השנה, או חמישה בלשים לקינוח — הבדיחה התפלה של השנה.

הזדמנות נדירה

שימת האכזבות של השנה ארוכה ומצערת. החל מאיליה קאזאן שהציג פעמיים את נסיגתו מן הגדולה (פעם באורחים ופעם בטייקון האחרון) ועד לפגז ההערצה העצמית המושאל מכל המקורות האפשריים שנשא את השם כוכב נולד רק כהסוואה לשם ההולם אותו ב־אמת — „ברברה סטרייסנד משתעשעת עם עצמה."

אם כבר, תשל"ז יכולה לרשום לזכותה הישג אחד: במהלכה פרץ הסרט הפוליטי ורכש לעצמו מקום על בדי ישראל, במובן הטוב והרע גם־יחד. מצד אחד, כל אנשי הנשיא הציג את העיתונות כמכשיר חיוני לשמירת הדמוקרטיה, ומצד שני השתדל הכבוד האבוד של קתרינה בלום להראות את העיתונות כמכשיר זדוני מסוכן. המו־עמד התכוון לחשוף את האמת שמאחרי

(המשך בעמוד 48)

הרע תשל"ז * הסרט הרע ה

3. לחיות מחדש (צרפת)

4. מהומה באיצטדיון (ארצות־הברית)

הגוריזה קינג ב„קינג קונג"
המיפלצת האנושית מכולן

ריצ'רד קיילי וברברה באך ב„המרגלת שאהבה אותי"
המיפלצת המבדרת מכולן

(המשך מעמוד 47)

המערכת הפוליטית במישטר דמוקרטי, ומד קליין ניסה להסביר שאין מנוס מנקי־טת עמדה פוליטית. מארש הניצחון עקב אחר הדרך שבה כופה חברה על יוצאי־הדופן שבה להידמות לכלל ההמון האטום, וגשם יורד בצ'ילה ניסה להסביר כיצד ההמון האטום החמיץ את ההזדמנות לנתק את כבליו, ושיתוף פעולה עם שונאיו הגי־דולים ביותר.

עצם העובדה שלפחות חלק מסרטים אלה מצא אוזן קשבת אצל הקהל הוא כבר הישג נכבד משום שקהל זה, לפחות, הו־כיח שהוא מוכן ללכת לקולנוע לא רק כדי שידגדגו אותו בבית־השחי או יסחטו בצל מתחת לאפו עד שיזלו הדמעות. מסתבר שיש בכל־זאת גם נכונות לחשוב.

תשל"ז היתה גם השנה שבה ההצגות התוזרות של סרטים ישנים הוכיחו עצמן כמשתלמות. מכל מקום לא פחות מהצגת סרטים חדשים ומפוקפקים. רוחו של אר־נסט לוביטש, שעשתה היסטוריה בתשל"ז כשלהיות או לא להיות הוקרן במשך 32 שבועות רצופים בתל־אביב, המשיכה ה־שנה להראות כוחה בהקרנה חוזרת של ג'ינג'קה. חלף עם הרוח הוקרן בפעם המי־יודע־כמה, ואף־על־פי־כן החזיק מע־מד קיץ שלם על בד תל־אביבי. בין ההצגות החוזרות האחרות שכדאי להז־כיר: הפרקליט, הגיס והכיס של בילי וויילדר, סרט שלא איבד מאום מארסיותו בכל השנים שחלפו מאז הצגתו הראשונה; יאנקי דודל דאנדי, הזדמנות נדירה היום לייהנות מכישרונו של אחד הכוכבים הגי־דולים ביותר שהיו להוליווד אי־פעם, ג'יימס קאגני.

הגדולים הלכו לעולמם

של"ז היתה השנה שבה הלכו לעולם כמה מגדולי הבד שהותירו חותמם עמוק בתולדות הקולנוע: גראוצ'ו מארקס, הרוח האנארכית הפרועה ביותר שידע הסרט המדבר וז'אן גאבן, האישיות האיתנה והמוצקה ביותר שהיתה לקולנוע הצרפתי אי־פעם; פיטר פינץ', השחקן הבריטי המעולה שרק בשנתו האחרונה החל זוכה בהכרה שלה היה ראוי כל הזמן, ופרס האוסקר הראשון שלו ניתן לו אחרי מותו (עבור רשת שידור); ג'ון קרופורד אחת הכוכבות הזוהרות של שנות השלושים, שהפכה שחקנית־אופי של שנות הארבעים והחמישים ובעלת פפסי־קולה בשנות השישים והשיבעים; אלוויס פרס־לי, שתרם אולי מעט מאד לקולנוע בעצמו, אבל הפך סמל של תקופה שהורגשה גם על המסכים; ומעל לכולם רוברטו רוסלי־ני, האיש שהיה הרוח החיה מאחרי הניאו־ריאליזם האיטלקי, אחת התנועות החשו־בות ביותר שהיו בקולנוע, יוצר שמעולם לא שבע נחת מהישגיו והלך תמיד קדימה גם כאשר איש לא הבין לרוחו. האיש שהוכיח בפועלו ובכתביו כי היה אחד מהוגי־הדיעות המעטים שבהם התברכה האמנות השביעית.

ובכל הנוגע לסרט הישראלי, תשל"ז היתה השנה בה הוצאה אל הפועל ההפקה היקרה ביותר בתולדותיו, מיבצע יונתן של מנחם גולן. זאת היתה השנה שבה המירשמים הקופתיים הבדוקים ביותר נכ־שלו בקופה והגניבו ספק כבד לליבם של מממני הסרטים בארץ בכל הנוגע לטעמו של הקהל המקומי. כי אם זאב רווח בגונב מגנב פטור ומייק ברושטיין בהרשלה ויהודה ברקן וראובן בר־יותם בבוא נפוצץ מיליון לא הביאו צופים ל־קולנוע, אז מה הם כבר רוצים, המפונקים האלה? וזאת גם השנה שבה שני במאים העזו לצאת מן השיגרה ולתקוף את המ־ציאות הישראלית התקפה חזיתית: מסע האלונקות של יהודה נאמן התייחס אל צה"ל כאל גוף המורכב מבני־אדם ולא מקדושים עטופי חאקי כפי שמקובל היה בעבר, ואברהם הפנר הראה לעולם את דמותה של היהדות האשכנזית, בלי איפור ובלי געפילטע פיש, בסרט בשם דודה קלרה, שהיה הסרט הישראלי הטוב ביותר של השנה.

ועוד פרט אחד שנוגע לתעשייה הישי־ראלית, ובעיקר למחלקה העומדת בראשה והשייכת למישרד המיסחר והתעשייה. במהלך שנה זו הוכיחה המחלקה את עצ־מה כגוף חלמאי מאין כמוהו, בכל מה שנוגע ליחסים עם חברות הוליוודיות ש־רצו להפיק בארץ סרט על מיבצע אנטבה ולהתחייב, תמורת עזרה מתאימה, על הפ־קת סרטים נוספים. הדרך שבה טיפלו אנשי מישרד המיסחר והתעשייה בעניין גבלה בגיחוך, הציגה אותנו לפני אנשי התעשייה האמריקאית כקרתנים חסרי כל הבנה ויוזמה, ובסופו של דבר טירפדה את המבצע כולו.

אין טעם להאשים פרט זה או אחר באיוולת; הטעות היא בשיטה עצמה, ה־מעניקה לאנשים שאין להם מושג במיק־צוע שליטה על ענף שאפילו מבחינה תע־שייתית (אם מתעקשים לראות בקולנוע רק תעשייה) דורש הבנה וכישורים. מזה שנים מתחלפים האחראים על עידוד הסרט הישראלי זה בזה, אבל דבר אחד משותף לכולם: הסמכות היחידה שיש להם לטפל בנושא היא עצם ישיבתם על הכיסא ה־נכון, עד שיסור חינם מעיני השר התורן. אז למה להתפלא שהסרט הישראלי נראה כפי שהוא נראה?

סרטים שגורמים נזק

רזהו הרגע לעבור לנושא הבא: אר־בע הקטאסטרופות הבכירות של ה־שנה. והבחירה, במקרה זה, נעשתה לא רק על סמך האיכות האמנותית של הסר־טים. אחרת אי־אפשר היה בשום פנים ואופן להסתפק בארבעה בלבד, אלא גם על־פי מידת הנזק שסרטים אלה מסוגלים לגרום.

משום כך, מקום כבוד ראשון במעלה שמור להכבוד האבוד של קתרינה בלום. בסרט, על סמך סיפרו של היינריך בל, שבו חיסל הסופר חשבונות פרטיים עם העיתון הגרמני ביילד צייטונג, עשה ה־במאי פולקר שלנדורף סרט צבוע ומת־חסד, שנראה לכל המתוסכלים המכים על חטא והמתייסרים בכל פעם שהם מעזים להביע דיעה כשיא של תיחכום והבקרה. מה שהסרט אמר, בצורה מתומצתת, הוא שהאסון הגדול ביותר של הדמוקרטיה הוא העיתונות. בגללה יש בעולם מישטרה מושחתת, ועושים בעולם עוול לכל מיני פושעים חמודים וסימפטיים ובכלל היא שליחת כוחות האופל ונציגת השטן עלי אדמות. להבדיל מסיפרו של בל, העוטה עטיפה של מחקר תיעודי כביכול (הטומן בחובו סכנות אחרות), חיזר הסרט בכל צילום וצילום אחר צופיו, ניסה לרכוש את אהדתם לדמויות לא בזכות מה שהן אלא בגלל הדרך שבה הן נראות, והתר־צאה: אחיזת־עיניים מסוכנת. לולא עסק בנושא כאוב כל־כך, יכול היה הסרט לה־יות מלודראמה מן השורה. אבל דווקא הנושא, והעובדה שהוא הצליח לבלבל כל מיני סנובים שהתרשמו משמו של בל, הם־הם שמזכים את הסרט במקום כבוד בן הקטאסטרופות של השנה.

מבין סיבוכי האסון גדולי־הממדים למי־ניהם, אותם סרטים שבהם נועלים המון במרחב תחום ומאיימים עליו בשואה גדו־לה, ראוי השנה לציין לשימצה מיוחדת את מהומה באיצטדיון של לארי פירס. תרגיל מיותר בהחלט בהפעלת כוכבים דועכים והמונים עייפים בסרט שהאימה בו מלאכותית והדמויות שטוחות עוד יותר מן המקובל.

מכל הרקיחות הממוסחרות שרקח קלוד ללוש במשך השנים היה סירטו לחיות מחדש הרקיחה היותר נמרחת, דייסה מתקתקה שנמרחה על הבד גם מבחינה עלילתית וגם מבחינה חזותית. ללוש גייס לטובתו את כל תעלולי המצלמה שהוא מכיר והשתמש בהם לראווה, למען יידעו הכל שאין כמוהו אסתטיקן העושה קילו־מטרים עם מצלמה ביד או המכוון את עדשתו נגד השמש מבלי שיהיה בכך כל צורך. הסיפור, על נערה שילדה ילד בכלא והתעקשה לקבל אותו חזרה לידיה לאחר שהשתחררה, 15 שנה מאוחר יותר, מזכיר רומנים למשרתות, ועם כל ההנאה הצרופה שבמראיהן של קתרין דנב ואנוק אמה, ולא חשוב מה הן עושות, מוטב היה — לטובתן — אילו בחרו להן תעסוקה מוצלחת יותר.

הקאטאסטרופה הרביעית שייכת כולה לדוגמנית שרצתה בכל מאודה להיות כו־כבת, הלא היא מארגו המינגווי. סירטה, ליפסטיק, שהתהדר כמינשר חשוב למען זכויות האשה הנאנסת נכתב כרומן זול, בויים כלאחר־יד, ואשר לכישרונותיה ה־דרמאתיים, הם עומדים ביחס הפוך לממדי גופה המרשימים. ואם כבר מדובר בממדי גופה צריך לזכור שהגברת מתנשאת לגו־בה של יותר משישה רגל (1.80 מטר) ומוטב היה למצוא אנס משכנע ומאיים יותר מכריס סאראנדון כדי להציבו מול יצירה ארכיטיקטונית שכזו.

ומנגד, הסרטים הטובים של השנה, וה־בחירה אינה קלה. זו היתה השנה של אחד הסרטים הטובים ביותר על עיתונות (כל אנשי הנשיא) ושל אחד הסרטים הטובים ביותר על מילחמה (גשר אחד רחוק מדי). זו היתה השנה שבה אפשר היה, סוף־סוף, להכיר על בד הקולנוע את המציאות השווייצית על גווניה הרבים (ההזמנה) ואת יוגוסלביה שאינה מיועדת לתיירים (אדם אינו ציפור). המיתוס האמריקאי הותקף בחריפות באפלו ביל והאינדיא־נים) וימי מק־קארתי זכו בראשונה להו־קעה קולנועית (החזית). החוטים המפעילים את הבובות בתוך הקופסה הקטנה של הטלוויזיה נחשפו באורח דרמאתי (רשת שידור), והתעלולים המפעילים את הבו־בות על המסך הגדול הצחיקו עולם ומלואו (סרט אילם). אלפרד היצ'קוק לעג לכל מעריציו ועשה סרט משעשע יותר ממו־תח, בו אפשר למצוא את הפילוסופיות שהדביקו לו בעבר (מזימות) מריו מוני־צ'לי גילה הבנה רבה לחמישיית גברים מסרבים להתבגר למרות הטון הלעגני ב־תסריט של פיאטרו ג'רמי המנוח (החב־רים). וודי אלן הגיש את הקומדיה המגו־בשת הרצינית ועם זאת המצחיקה ביותר שלו (הרומן שלי עם אנני) שבה הוא חושף את עצמו יותר מאי־פעם.

עוצמה חזותית אדירה

אבד ארבעת הסרטים הבולטים של השנה התעלו על כל אלה. אין

ספק שלפחות לגבי שניים מהם ניטש ויכוח עז, אבל ייתכן שדווקא ויכוח זה הוא הוכחה נוספת לערכם.

השניים עוסקים, בסיגנון שונה ובדרכים שונות, בנושא דומה: המאה ה־18 כסמל לעדנה, תרבות וקידמה המסתירים כל־כך הרבה ריקבון וטינופת, עד שאין מנוס ממהפכה כדי לשטוף את הזוהמה. וההשאלה לתקופה הנוכחית ברורה בהחלט.

הראשון הוא בארי לינדון, אולי הביטוי הנאמן ביותר מבחינת סיגנונית לרומן ויקטוריאני על מסך הקולנוע. סרט מופלא ביופיו החזותי, אפילו בהשוואה לסרטיו הקודמים של אותו במאי, סטאנלי קובריק. עיקרו של הסרט בכך שאינו מנסה לרכוש את אהדת הקהל לגיבורו, אלא מוכיח בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים כי אם הוא ריקא, נבל וחדל־אישים, האשמים העיקרי בכך הם התקופה והעולם שבהם חי.

הסרט השני, קזנובה של פליני, מנפץ את המתוס של המאהב הלאטיני הכל־יכול, הופך את ג'אקומו האגדי למכונת־מישגלים שגם היא קורבן התקופה. המסרבת לראות בו או לקבלו בתור שונה מהיבראטור אנושי. כבמיקרה של קובריק, העוצמה החזותית האדירה של פליני עוצרת־נשימה. לעומת קובריק, שרצה לשקף את התקופה על פרטיה, פליני המציא אותה מחדש בתוך אולפן, אבל שניהם הגיעו לאותה המסקנה: עולם כזה אינו יכול להמשיך להתקיים בלא זעזוע.

נאשוויל של רוברט אלטמן המתין שנה וחצי עד שמצא לו בית־קולנוע שיסכים להקרינו. אבל תקופת ההמתנה לא הפחיתה במאומה מן החדשנות בסגנונו של

רוברט אלטמן
במאי השנה

הבמאי האמריקאי, שבמקום עלילה אחת השתמש ב־24 עלילות, עקב במקביל אחר כולן ויצר מן השילוב תמונה מרתקת לא רק של עיר־האולפנים והפזמונים נאשוויל אלא של ארצות־הברית כולה. העושר העצום בצליל ובתמונה בילבל צופים רבים, וייתכן שיידרש עוד זמן רב עד שיתרגלו הכל לצורה זו (אלטמן עצמו מתקשה ל־התרגל אליה, אם לשפוט לפי סרטו החדש, שלוש נשים).

מארש הניצחון של מארקו בלוקיו היה אחד הסרטים החריפים ביותר של השנה, הבוטים והאכזריים ביותר. הוא תיאר לכאורה חוויות של טירון בצבא האיטלקי, אבל לא היה זה סרט אנטי־צבאי אלא באורח חיצוני. כי בלוקיו תקף בו את כל הערכים המסולפים של האיטלקי המצוע, ואת יחסו המעוות כלפי כל מי שאינו דומה לו. העובדה שטירון תמים, איסטניס ומפונק מן הבית הופך מתחילת הסרט עד סופו לברנש קשוח ואלים בדיוק כמחנכיו, יכולה להחשב בעיני אחדים כהתבגרות, ובעיני אחרים לשבירת ערכי הפרט והפיכתו לסתם יחידה אחת מני רבות.

מסמרות חדשים בהתפתחות

חקנים. איזו היה צריך לבחור את הגילום המעמיק ביותר של ה־

ויקטור לאנו
כבוד

גאנקארלו ג'אניני
גרוטסקה

פול ניומן
אישיות

שנה היה ויליאם הולדן, שהופיע בדמות מפיק הטלוויזיה המדוכן ברשת שידור, תפקיד שדורש איפוק וגווני משחק דקים הרבה יותר מאשר התפקידים הזוהרים יותר באותו סרט, היה המועמד הראשי לכך. אילו היתה הצניעות יכולה להביא לפרס, כדאי היה לקחת בחשבון את רוברט רדפורד ואת דאסטין הופמן, שעשו כמיטב יכולתם כדי לטשטש את הילת הכוכבות שלהם בכל אנשי הנשיא לטובת שלמותו של הסרט. ואם גרוטסקה ראויה לפרס, הרי שאין טוב מג'אנקארלו ג'אניני למטרה זו, אחר שהפך בסידרת סרטיה של הבמאית לינה ורטמילר (אהבה ואנארכיה, סחף חושים ושבע יפהפיות) לאב־טיפוס של האון הגברי האיטלקי, שמקרקר בקול תרנגול בתחילת הסרט, וגונח מובס בסופו (כשבת־זגו הקבוצה מייצגת את האם־הזונה — היורה מן המותן — מאריאנג'לה מלאטו; ועוד צריך לציין את הארווי קייטל, שהיה הדמות המרכזית ברחובות זועמים. את פול ניומן, שהכניס הרבה מאישיותו שלו לתפקיד באפלו ביל, בסרט של אלטמן או את ויקטור לאנו, המחזאי־שחקן שהפך בתחילה השנה לכוכב בזוגות נשואים וכבר זכה בעמדה של כבוד בסוף השנה ב־רווקים, נשואים ובוגדים.

אבל מאחר שמישחק ותדמית בקולנוע היו מאז ומתמיד ערכים מתחלפים, ומאחר שדמות חזקה חדשה על המסך שקולה לעיתים כנגד השחקן המזהיר ביותר, אין מנוס מן הקביעה ששחקן השנה, האיש שהשנה כולה שייכת לו, הוא סילווסטר סטאלונה. מאלמוני שאיש לא ידע על קיומו הוא הפך תוך סרט אחד, רוקי, הכוכב המבוקש ביותר בארצות־הברית איש הקאריירה הקולנועית, והחיים הפרטיים שלו זכו בכיסוי העיתונאי הנרחב ביותר בתריסר החודשים האחרונים. וגם אם יסתבר בעוד זמן־מה שהחיילתו תהיה־לת־סרק בלבד, הוא כבר הספיק לקבוע מסמרות חדשים בכיוון ההתפתחות של הקולנוע האמריקאי.

בעיקבות רוקי (שאותו הוא גם כתב) חזרו לאופנה הסרטים האופטימיים על הסוף המאושר, והוליווד ממהרת להוציא מן הנפטלין את המושגים הישנים שהדריכו אותה פעם, שקבעו כי המוצר העיקרי בעיר הוא תעשייה של חלומות, וחלומות המשתלמים ביותר הם בצבע ורוד עם ביטנה כסף.

למרות הטענה שהיובש בתפקידי נשים הולך לחלוף, המצב השנה היה עדיין רחוק ממזהיר. אפשר לציין, למשל, שתי שחקניות אמריקניות צעירות שמבטיחות מאד: סיסי ספייסק, שהפכה מברווזון מכוער לברבור ענוג ואחר־כך לערפד מסמר־שיער בקארי; ואת טליה שייר, עוד ברווזון שהפך ברבור מטופח, ברוקי. שתיהן קופחו בחלוקת פרסי האוסקר, אולי מתוך הגחה שבהיותן בתחילת הקאריירה, עוד תהיה להן הזדמנות לחטוף את הפסל המוזהב. שחקנית אמריקאית שלישית, ידועה ומוכרת מן המשחיים, הגישה השנה את מישחקה הטוב ביותר. הכוונה היא לדיאן קיטון, ששימשה בעבר השותף השקט שבעזרתו הבריקו בדיחותיו וודי אלן. בהרומן שלי עם אנני היא הוכיחה שמעבר להיותה מצחיקה היא גם מסוגלת לחדור לעומקה של דמות ולרמוז, בין גלי הצחוק, לשבריריות שבה ולחוסר הביטחון שאינה מסוגלת להתגבר עליו.

ואם מדובר בהופעה הנועזת ביותר, זו שייכת כולה לקארול לור (נערה ושמה נורמנד). עם זאת, ההופעה הבשלה ביותר של השנה, הדמות השלמה, המבוגרת והענוגה ביותר שראו מסכי הארץ בתשל"ז היתה זו של מארי־כריסטין בארו, אחייניתו בהירת־השיער של בכיר שחקני התיאטרון הצרפתי. בזוגות נשואים היא עיצבה אולי את הדמות המשכנעת ביותר מכל הגל האימתני של סירטי שחרור האשה, המשכנעת ביותר משום שהיא מתפתחת ומשתחררת לעיני הצופים, כאשר הכל קורה בתוכה פנימה לא לצורך ראווה, לא

רחל מרחלת על כל העולם

הבעל החדש של זיוה רודן

יש לי העונג להציג לפניכם השבוע בהצגת־בכורה את בעלה החדש של **זיוה שפיר־רודן**. כן, אני יודעת שקמו דירות חדשים במדינה הזאת שהשם הזה לא אימר להם הרבה. או כדי שלא יהיה להם חיר בהשכלה אילי כדאי לרענן להם את הזיכרון ולהזכיר שזיווה (בלכמן בשם־מישפחתה המקורי) היא נערת־הזהר ה־אמיתית הראשונה שקמה למדינת־ישראל — ויש אומרים, בעקשנות ראוייה לציון, גם האחרונה.

היא החלה את הקאריירה שלה כמלכת־היין באמצע שנות החמישים, ומובן מאליו שגילתה מהר מאד כי הארץ קטנה עליה ויצאה לחפש את עתידה במוקד ה־משיכה לכל נערות־הזוהר: הוליווד.

זיוה רודן ופרד מיד
בוגר, אבל מילינוך

בניגוד לרבבות אחרות שניסו ונכשלו, היא דווקא הצליחה להתברג לכמה סר־טים, כמו האחים קרמזוב למשל, ואפילו לאחד מסירטי **אלביס פרסלי**. נכון ש־את פירסומה הגדול ביותר היא קנתה כשהיתה הישראלית הראשונה שתמרנות־העירום שלה התפרסמו בעיתוני־העולם, אבל היום זה כבר לא כזה ביג־דיל, ואני בטוחה שאתם לא מבינים מה היה בשעתו כל הרעש סביב זה.

ובכן זיוה, שנשארה ישראלית שרופה בנפשה, כפי שהיא מעידה על עצמה, השתקעה בקריית־מלאכי (הלא היא לוס־אנג'לס), וזה היה גם המקום שבו החליפה את הבעלים האחרונים שלה. (התרגו אותי אם אני זוכרת כמה כבר היו לה).

המאושר האחרון, שלו ניישאה לפני מיספר חודשים, הוא **פרד מיד**, גרוש בן המישים פלוס אבל לעומת זאת די מיליונר. מאז ניישאו עסוקה זיווה ברי־הוט ביתם החדש הענקי. היא עושה זאת לבד, לא מפני שאינה יכולה להורשות לעצמה אדריכל־פנים. לידיעתכם: זיווה עברה הסבה מקצועית והיא כיום מעצבת־פנים מבוקשת מאד בלוס־אנג'לס. אבל הקליינטים ייאלצו להמתין, עד שהיא תסיים את עיצוב ביתה שלה.

ואם בעתיד אדווה להם על מה שקורה לזיווה, מיד, שתזכרו במי המדובר.

האיש שחזר לקלוע

עברו עלינו כמה חודשים של מתח וכסיסת־ציפורניים, תוך ניחוש מתמיד אם הוא יחזור או לא. אני מתכוונת לאיש עם שטח־העור־השווה הגדול ביותר שהיה לנו בארץ בשנים האחרונות, ומי זה יכול להיות אם לא הכדורסלן **אולסי פרי**, שהעלה את נס הכדורסל הישראלי בעמים?

ובכן, הוא חזר. וזו תהיה ודאי הפתעה לרבות מכן, ששכחו שהוא בכלל לא מפה ושבעצם יש לו אפילו אשה בניו־ג'רסי בארצות־הברית. אולסי, חייכני כמו תמיד, גילה לי שהיה לו בעצם נהדר בחיק מישפחתו אבל הוא הוא נורא שמח לחזור, גם בגלל מכבי תל־אביב וגם בגלל כל מה שמסביב.

כששאלתי אותו מי הולכת להיות החברה הקבועה שלו העונה בארץ, אולסי הסמיק. נכון שלא יכולתי לראות, אבל ניחשתי. הוא נתן לי הרצאה של רבע שעה כמה שהוא לא אוהב שמתערבים לו בחיים הפרטיים שלו ושהוא מוכן רק שיכתבו עליו בכל מה שנוגע לכדורסל. אבל בסוף הוא היה מוכן להפליט (תוך עידוד לא מועט מצידי, אני מוכרחה להודות), שאומנם היתה לו ידידה קרובה בארץ (שימו־לב, ידידה, לא חברה!).

זו היתה הדוגמנית גבוהת הקומה **תמי בן־עמי**, מי שהיתה בזמנו מלכת־המים. כששאלתי אותו מדוע היא אינה בחברתו, גילה לי אולסי ששום דבר לא קרה ביניהם. תמי פשוט מסתובבת עכשיו קצת באירופה. בעצם ימים אלה היא צריכה להיות בפאריס, אבל לו יש סבלנות. הוא מחכה לה.

אז מי שחלמה על הזדמנות, הנה היא פתוחה בשבילה: אולסי בודד, מסתובב בגפו וקצת משועמם. מי שמעוניינת שהוא יחתום אצלנו קבע ואולי יעזור לנו לזכות בעוד כמה תארי אליפות, צריכה לתרגם את תרומתה למאמץ הלאומי. אם לא הייתי נשואה, הייתי עושה זאת בשימחה בעצמי.

אבא עם תעודה

תמיד תמהתי מדוע זוג יפים כמו השחקן **יוסי ורז'נפקי** והפיזיונאית־בוטיקאית **שימרית אור**, אינם מנצלים את המתנות שהעניק להם אלוהים כדי ליצור גם דגם משותף משל שניהם. אבל בעניינים כאלה לא שואלים שאלות, אתם יודעים. סוף־סוף, היתה לזוג ילדה בבית: **יערה**, בתה של שימרית מנישואיה הראשונים לעיתונאי **ורדי בן־יעקב**.

ותגה, עכשיו הסתבר לי מדוע הם המתינו עד כה. יוסי, שהוא הגבר בעל העיניים הכי גדולות והכי כחולות שאני מכירה, החליט בגיל 38 לעשות מעשה חריג ולהשלים באיחור את שהחסיר בתחום ההשכלה שלו. הוא ישב ולמד רשקד לעבור את בחינות־הבגרות שלו וכשהגיע הרגע הגורלי הוא עבר אותן בהצלחה.

אני לא יודעת אם זה היה התנאי של שימרית ואם היא היתה זקוקה לתעודת־בגרות רשמית של הבעל, שעימו היא נשואה באושר מאד, כדי להעמיד צאצאים. אבל פאקט: רק קיבל יוסי את תעודת־הבגרות שלו וכבר הוא עומד להיות, בקרוב מאד, אבא.

נכון שאני מכירה כמה אבות, ודווקא מתוך כדי שיחת־הפרידה הטלפונית הזאת פרחה לה האהבה מחדש בין השניים האלה, דרך חוטי הטלפון. ציפי נוכחה שאין טעם לנסות חצי עולם כדי לחפש אהבה, אם יש אהבה אמיתית כזאת בבית בחיפה, אפילו אם היא גדולה עליו בכמה שנים. השניים החליטו שהם בעצם נורא התגעגעו זה אל זו, וכמו שאמרה לי ציפי בטלפון בהול: „אין מה לעשות! אני כנראה מאוהבת!"

תאמינו או לא, ציפי הולכת לעשות זאת בפעם השנייה. הם החליטו להעמיד בעוד חודש חופה, אמיתית, עם רב. המסיבה שתלך שם, ככה מבטיחים, תהיה כזו שהחיפאים לא זכורים עוד מתקופת אבא חושי.

אבי, שהוא רואה־חשבון וכלכלן מצליח, יהפוך שותף בעסקיה של ציפי, ואני מנחשת שבקרוב הולך להיות שמח בצפון, מה שאולי יחסוך לכמה מכם את הנסיעות לאילת.

יוסי ורז'נפקי ושימרית אור
מיבחן לאבהות

מוצלחים למדי, שאין להם תעודות־בגרות, אבל אבא עם תעודה זה תמיד יתרון. לאבא כזה קל יותר לשכנע את הילד כמה חשוב ללמוד ולעשות תעודת־בגרות, מפני שהיפי והכישרון אינם הכל בחיים כידוע.

יוסי כבר מתאמן בלהיות אבא על חשבונה של יערה בת השש, שכבר כיום מגלה סימנים ברורים שהיא הולכת בעקבות אמה בכל הקשור ליופי. ומה שבטוח הוא שהצאצא הטרי של יוסי ושימרית לא יפול הרחק משני העצים האלה, אם לא בלימודים אז לפחות ביופי.

פריחה טלפונית

כולם יודעים שלהיות ג'ינג'י זה או טבע או צבע. אבל במקרה שלנו זה טבע אשקרה. ואפשר להיווכח בכך על פי המרץ. אני מתכוונת כמובן ל**ציפי רום**, אשתו־לשעבר של הכדורגלן **דני שמולביץ־רום**.

מאז שהם נפרדו עוב דני את חיפה וגם נפרד מהכדורגל, והוא כעת מדריך טניס בתל־אביב. ציפי הג'ינג'ית עסקה לארה"ב כדי לראות את העולם הגדול, ואז נפקחו לה העיניים והיא החליטה שהכי טוב היה לה בחיפה. רק מה? צריך קצת לפתח אותה. את חיפה, אני מתכוונת. בשביל התחלת הפיתוח היא התכוונה לפתוח את המועדון בדניה שעל הכרמל, בניסיון נוסף להציל את חיפה מעוצר־הלילה הקבוע המוטל עליה. אבל בדיוק או היא מצאה בתיבת־הדואר שלה כרטיס־טיסה לפאריס.

את הכרטיס שיגר אליה אחד, שלא אפרט את שמו כיוון שהוא נשוי ואב לילדים. אבל אגלה לכם שהוא צרפתי ויחתין, ושבשביל ציפי היה מוכן להגיע לארץ פעם בחודש אפילו אם זה כרוך בשהייה בעיר־פועלים לשעבר כמו חיפה. לפני שהחליטה לעלות על המטוס שיקח אותה אליו לפאריס, צילצלה ציפי להגיד שלום לחבר שלה לשעבר, **אבי פלדמן** בן העשרים־ושש. ואז קרה דבר נפלא.

ציפי רום וידידה
האהבה חיכתה בבית

לנקיון ולברק - מוצרי "בזק"
בזק
בזק
בזק
בזק
בזק
GILIO/אג.
עקרת הבית
כל הדרוש לנקיון הכלים והבית -
במשפחת "בזק" של עץ הזית
עץ הזית

את חושבת שזה "הראש"?

יש טמפונים בעלי ראש מעוגל, זאת כדי להקל על החדרתם, בהיותם נוקשים קמעה.
אכן, זהו צעד בכיוון הנכון, אך יש רק טמפון אחד שעשה את כל הדרך כדי לעזור לך.
זהו טמפון טמפקס.

וכדי להקל עליך הוא נתון במיכל החדרה, אשר תמיד מביא אותו אל המקום הנכון.
לידיעתך, הטמפונים של טמפקס מתרחבים גם לאורכם ולכן אינך חשה בהם כלל.
נסי והיווכחי בעצמך בהבדל.

לכבוד
אינווסט אימפקס בע"מ (יבואני טמפקס)
ת.ד. 6080 תל־אביב.
נא לשלוח לי חומר הסברה על השימוש בטמפוני טמפקס.

שם _____

כתובת _____

_____

טמפקס – הטמפון הרך עם מיכל ההחדרה – הוא ראש וראשון.

רחל מרחלת על כל השולם

משפחת שומרון המאוחדת

כבר הרבה זמן לא שמענו על מפקד מיבצע אנטבה, תת־אלוף **דן שומרון**, וגרושתו הצעירה והיפה **מירי**, ובכן, השבוע התגנבו לאחוזי האמונות כמה וכמה חדשות על בני־הזוג הגרושים, שכנראה חיים חיים מיוחדים מאד כגרושים.

אז ככה. מירי עדיין מנהלת רומן סוער מאד, עם מי שהיה הסיבה לגרושיה מלכתחילה, העורך דין, **אביתר לוין**, אבל ברגע שהג"ל יצא לחו"ל לרגל עסקיו, למשך חודשיים ימים, קפצו מירי שון בהיסטריה שזכה לקבל אותו.

בינתיים מחיש דן את הרומן שלו עם בני ביתו. המישפחה נראתה מאחדת שיגעון במי החגים, מישפחה יהודית אמיתית לכל הדעות. כי, אני תושבת שבשנה הבאה יהיה יותר חכמים בכל הקשור למשפחת שומרון, רק חבל שליברליות כזאת לא שוכנת בעוד בתים ישראלים. תאמינו לי שלא הייתי מתנגדת לחיות עם הבעל ועם החבר בעת ובעונה אחת.

מירי ודן שומרון עם כתם
כמו בימים הטובים

הזוג שומרון זה לזרועות זה במהירות הבזק, וגם נודע לי שדן נתן למירי זמן עד סוף השנה להמשיך את הרומן שלה עם אביתר ואז הוא היא עומד לקחת אותה לחיות איתו יחדיו מחוץ לתל־אביב. לשניים, כידוע, יש בת בכיתה ב', יפהפיה אמיתית, קטנטנה ושברירית, שדומה לאמא כשתי טיפות מים.

דן, שעושה חיל בכל מעשי ידיו, חזר משליחותו באירה"ב עם פרס רציני מאד הקרוי „פרס האקדמיה להישגים של ארצות־הברית", והוא הלא אמריקאי הראשון בהיסטוריה שזכה לקבל אותו.

עוד פריצה של פרץ

אל תצפו לגדולות **מויקי פרץ** עם תחילתה של עונת הכדורגל הקרובה. חלוצה המחונן של מכבי תל־אביב, שהיה בשנה שעברה אחד ממלכי השערים בליגה ושוכה בתואר כדורגלן השנה שהרעיף עליו מדור הספורט של מערכת ידיעות אחרונות, הוא אומנם בכושר שיא, אבל יש סיבות טובות להניח, שהכושר הזה לא ישקע כולו בכדורגל.

ויקי, הפורץ הנוצץ של מכבי, נשא השבוע, בערב חג הסוכות, לאשה את חברתו היפה **איריס**. החתונה נערכה במועדון המארינה שבחוף ים תל־אביב, שהפך בזמן האחרון אולם־התחתונות הרשמי של ספורטאי ישראל. היו שם מספיק כדורגלנים כדי להרכיב כמה נבחרות לאומיות, אך למרות האיזולים והנשיקות שהרעיפו על ויקי אני בטוחה שכמה מהם התפללו בסתר ליבם לרשת את מקומו בנבחרת.

אם הם תלו תיקוות בכך שוויקי יבזבז את כוחותיו בירח־הדבש שלו עם איריס, הם כמובן טעו. ויקי יודע בדיוק מתי מתחילה הליגה, והוא ערך את ירח־הדבש שלו עוד לפני החתונה. הוא ניצל את הכרטיס שהעניק לו **פריץ אהרונסון**, נציג חברת־התעופה ההולנדית הלאומית בישראל, ביקר בהולנד, שם התאמן

ויקי ואיריס פרץ
התמסדות

בכמה מועדוני־כדורגל מפורסמים ואפילו צד את עינם של מחפשי כישרונות. אבל ויקי דחה את הרמזים וההצעות, והמשיך את ירח־הדבש המוקדם שלו בפאלמה דה־מיורקה.

את אלה החוששים שהאשה הצעירה תגזול מיכולתו של פרץ במיגרש, מנחמים מנהלי קבוצת מכבי תל־אביב, הם אומרים שדווקא עכשיו, כשהתחתן, יפסיק ויקי להסתובב בלילות ויתחיל לחיות חיי־מישפחה מאושרים ומסודרים. עם מי הדבר צדק? זאת תוכלו לגלות רק אחרי שוויקי יתחיל לרוץ אחרי הכדור במיגרש.

גירושין בעשירית המחיר

אחד מסיפורי הגירושין הטריים והמדוברים ביותר בעיר, הוא זה של היהלומן המצליח **שמוליק לאור** ואשתו האכסוטית **מיכה**, גירושין במחיר סכום עגול בן שש ספרות, שכל השומע אותו תצילנה אוזניו, גם בעידנה דאינפלציה.

שמוליק, המכונה גם „דוד סם", בגלל הכספים הרבים שהוא מפזר על ימין ועל שמאל, הלוואי עלי, נמנה עם חוג האנשים היפים המחלקים את סופי־השבוע שלהם בין טבריה לאילת ומשחקים אותה חופשי חופשי תאווה לעיניים.

הדוד סם רק הספיק להתגרש ממיכל, שניהלה בזמנו בוטיק פופולרי בתל־אביב, אחרי ששילם לה סכום עגול ברי־בוע, וכבר ראיתי אותו באילת מבלה בחברת ידידו הצמוד, התכשיטן המיליונר **דויד רוזנווסר**, כאילו השניים חיים בשיא ימי רווקותם העליזים, מוקפים יפהפיות וזורקים עצמות לצדדים.

שמוליק בן ה־30 התחתן עם מיכל לפני שנה ברוב פאר, אבל עד־מהרה גילה שחיי נישואין זה דבר שהוא יפה מבחוץ אבל נראה אחרת לגמרי מבפנים. כבר אחרי חצי שנת נישואין הגיע למסקנה שהנישואין הכי מאושרים זה להיות ביחד אבל לחיות כל אחד לחוד, וכך המשיך לנהל את חייו עד שלבסוף קיבל את הגט המיוחל, ואפילו היה מוכן לשלם תמורתו כהוגן. שילם, ושני הצדדים נפרדו ברבנות עם חיוך של ירח־דבש.

אחרי הכל, עם פיצוי כספי כזה, אני מתארת לעצמי שהרבה גרושות היו יכולות לא תיקח בעצמן איזה תיק השקעות רציני בבורסה. אלא ששמוליק התחיל לא לקח ללב, ארז את עצמו ואת אישהעסקים הקבוע שלו רוזנווסר, במכונית הגרנד טורינו הענקית שלו, והשניים

שמוליק לאור (משמאל) עם רוזנווסר (מימין) וידידה
זה עלה ביוקר

ירדו לאילת.

החגיגה האמיתית החלה כששמוליק הודיע לכולם שהוא עורך מסיבת־גירושין ענקית על חשבונו. כאן כבר התבלבלתי, גם לשלם כזה סכום, וגם לחגוג? „תארי לך", אמר לי שמוליק, „שבשביל הגירושין האלה הייתי מוכן לשלם פי־עשרה משש הספרות ששילמתי, אז זה לא שווה מסיבה?"

מה אומר, אחרי שראיתי את החברה החדשה שלו ענדה ביהלומים, אני יכולה להגיד שזה שווה בריבוע, אבל לא לפני ששמוליק הבטיח לי חגיגית שלכבוד הניצוחון השניים שלו, הוא יערוך מסיבה כזו, שהנוכחית תהיה לעומתה גרעיניים.

אהבה בג'ונגל

איך אפשר להיות גם מאוהב וגם עצוב אני לא יודעת. אצלי, למשל, זה לא הולך ביחד. אבל לא זה לא מה שקורה ל**מוזי שפירא**. הוא אומנם מאוהב, אבל מסתובב בעיר סטייל עצוב אמיתי.

וכל זה למה? ובכן, בגלל שחברתו התימניה היפה **כרמלה**, שהיא אחות חדר־ניתוח במיקצועה נוסעת לה לחו"ל. ולא סתם לבלות וליהנות כמו שאר הישראלים שנופשים שם, אלא בשליחות חשובה ממש. היא נוסעת לחודשיים למאלאווי, מטעם מישרד־ההוץ, כדי לפתוח שם חדרי־ניתוחים באמצע הג'ונגל, ולהדריך את האחיות במקום. כרמלה הצעירה נרגשת מהמשימה שהוטלה עליה, כפי שאפשר להבין, ורק מקווה שההחלטה היתה נכונה.

מוזי שפירא וכרמלה
סיום טוב

מוזי, הידוע בעיר כחובב תימניות מושבע, מתפאר שכזאת גזעית עוד לא היתה לו, ונחמתו היא שלפחות היא לא נוסעת סתם לבלות, אלא בשליחות חשובה שמביאה איתה כבוד.

למרות שהילכו שמועות עקשניות שהזוג יתחתן בקרוב, טוען מוזי שהחזרה הוא עונה יפה לנישואין במילא. זלו בכלל לא איכפת לחכות לקיץ. התוכניות שלהם בעינן עומדות, הוא טוען.

הם פשוט דחו אותן בגלל המשימה הלאומית, וגם בגלל שהזדמנות כזאת לא נופלת בכל יום. וכשכרמלה תחזור, בעוד חודשיים אם ירצה השם, ירקמו התוכניות עוד וגידים ויהפכו למציאות, אינשאללה.

מוזי וכרמלה מבטיחים שהפעם זה סופי, ושערד השנה נרקוד בחתונתם. ביניתיים הוא ייאלץ להפעיל את קשריו בתוקף תפקידו כראש מחלקת תרבות ובידור בגל"צ, ולשלוח לה ד"ש עם שיר בג'ונגל.

הפאנק - תנועת מחאה חדשה של צעירים, שנולדה כריאקציה להיפים, מאיימת להפוך תנועה כל־עולמית ולכבוש את הנוער

צלב-הקרס ההפוך

ב מבט ראשון ניתן להתרשם כי הנאצים השתלטו על הנוער הבריטי. סימלה של התנועה הנאצית, צלב־הקרס, הוא כיום הסמל הבולט ביותר ברחובות לונדון. צעירים עונדים סיכרטי־שרוול עם צלב־קרס וסימני האס־אס. אותות־חזה של הצבא הנאצי, או לובשים חולצות ש־צלב־קרס ענקי על רקע אדום מפאר אותן. אולם זוהי טעות אופטית. צלב־הקרס הם מסממניה של תנועת־מחאה חדשה, הכובשת את הנוער הבריטי, פולשת ליב־שת אירופה ומאיימת להיות יורשתה של תנועת נערי־הפרחים, ההיפים, שכבשה את הנוער בעולם בשנות השישים. זוהי תנועת הפאנק.

הפאנק הוא תגובה של צעירים היצו־אים בעיקר ממעמד הפועלים הבריטי. תנועת־מחאה של עניים. תנועה שהמימ־סד האנגלי עדיין אינו יודע איך לאכול אותה ומנסה להתכחל לה, בינתיים ללא הצלחה מרובה.

התנועה גדלה ומתרחבת מיום ליום. יש לה כבר מוסיקה משלה, רעיונות פולי־טיים, אופנת־לבוש, עיתונות מחתרתית ואמנות בסיגנון המאפיין אותה. אך ב־ראש־ובראשונה זוהי תנועה של מוסיקה — או אנטי־מוסיקה — כמו כל דבר ש־עושים אנשי הפאנק.

יש גירסות שונות לגבי משמעותה של המילה „פאנק". הפירוש העתיק ביותר שלה באנגלית הוא פרוץ — זונה ממין זכר. אך בגילגולים שונים קיבלה המילה משמעויות נוספות, כמו פריחה, עבריין, מגעיל או סתם בריון.

לידתה של תנועת הפאנק בתחילת קיץ 1976 בלונדון, עם הופעתה של להקה ש־כינתה את עצמה אקדחי־המין. כיום, בסוף קיץ 1977, מיספר להקות הפאנק כה גדול עד שקשה לעקוב אחר כולן.

להקות כמו זולק, הארורים, הדור ה־עשירי, החונקים, ההתנגשות, משקפי רנט־גן, הטבח והכלבים וטלוויזיה אלטרנט־בית, הן רק חלק קטן מלהקות הפאנק ה־מפיעות כיום בלונדון. רבות מהלהקות כוללות בתוכן נערות וחלק מהן כולן על טהרת המין הנשי, אך את מרכז תשומת־הלב תופסת עדיין להקת אקדחי־המין, שבראשה עומד הזמר ג'וני רוטן (רקוב). להקה זו עמדה במרכז ההתעניינות בי־חוד אחרי הופעת השיר אל נצור המלכה, שנאסר להשמעה ברדיו ובטלוויזיה הברי־טית ולמרות זאת כבש את המקום הרא־שון במיצעד הפזמונים הבריטי. המילים הפיתחות את השיר הן: אל נצור המל־כה / ואת השילטון הפאשיסטי / הוא עשה אותך לטיפשה / לפצצת־אטום פו־טנציאלית..."

ריאקציה לילדי הפרחים

ה היתקלות הראשונה עם התופעה הי־תה מפחידה למדי. בני הטיפוחים של שנות השישים, ילדי האהבה והפרחים, הת־קשו לתפוס את המהות והבשורה של ה־אנשים בעלי השיער הקצר, הלבושים ביג־די־ענר והמתקשטים בסיכות־ביטחון, צל־בי־קרס, שרשרות מתכת ובגדים קרועים ומזוהמים. סיסמותיהם היו מבחילות לא פחות: שינאה, מלחמה, פסימיות והתנג־דות ל„היפי הזורק והמזדקן."

במרוצת הזמן השתנה במיקצת ה־יחס כלפיהם. ניסו לתהות על מקו־רותיה של התופעה שהלהיבה את דימיון הנוער הבריטי. כיום מסבירים את הפאנק כתגובה אנטי־מימסדית, אנארכיסטית־ני־היליסטית, שבקרב אנשיה פרעם רצון חזק לשנות את המציאות באנגליה של שנת 1977.

יש הרואים בתנועה זו ריאקציה לתנועת ההיפים, כשבשורת המחאה העיקרית שלה היא נגד השיעמום והדריכה במקום של נערי הפרחים והאהבה שהתבגרו ביניתיים. לא עוד קונצרטים של פופ, שהפכו כמעט שם־נרדף למוסיקה קלאסית ושבהם אסור לקום ממקום הישיבה ולהתנועע. לא עוד קונצרטים הנערכים באיצטדיוני־ענק כש־הצופים חייבים לשלם מחיר־עתק עבור כרטיס כניסה ולהתספק בראייה נקודות זעירות על הבמה ממרחק עצום. הבשורה של מוסיקת הפאנק — הופעה באולמות קטנים וסגורים תוך יצירת מגע ישיר עם הקהל.

אנשי תנועת הפאנק רואים את עצמם מוחים נגד חוסר־העבודה, נגד תנאי־המגו־רים בערים שהפכו בלתי־נסבלים, נגד שיגרת החיים של השכמה לעבודה בבוקר, נסיעה ברכבת התחתית, צפייה בטלוויזיה,

אופנת הפאנק אלה הן דוגמאות טי־פוסיות מאופנת תנועת המחאה החדשה. למעלה: זמר להקה עם סמל נאצי. מימין: נערה במחשוף, כשיד עם ציפורניים צבועות שחור על כתפה. משמאל: נערת פאנק שפניה צבועים ושערה סומר.

שינה ושוב השכמה בבוקר. בעיקר נגד התחושה שכלום לא קרה ולא ניתן עוד לשנות דבר.

כמחאה נגד המרובעות נוצר גם סיגנון הלבוש הפאנקי, שהלבוש הזרוק של ה־היפים נראה לעומתו כמחלצות־פאר. סיג־נון זה מיועד לזעזע, להגעיל וליצור רתיעה מהלובשים אותו. צלבי־הקרס ו־שאר האביזרים שאיפיינו את הנאצים משתלבים בסיגנון הלבוש הזה לאותה מטרה: לעורר סלידה ובחילה.

בעיקבות סיגנון הלבוש צצו גם עיתוני הפאנק הראשונים. הראשון בהם היה ה־עתון הרחת הדבק. אלה הם עיתונים ש־בהם דנים בבעיות של תנועת הפאנק. הם מורכבים בדרך־כלל ממיספר דפים משוכפלים או מצולמים בפוטו־קופי המ־חוברים באמצעות סיכה בודדת.

אולם המוסיקה המיוחדת נשארה הב־שורה העיקרית של תנועת הפאנק. זוהי בדרך־כלל מוסיקת רוק־אנד־רול נמרצת מאד, חסרת תיחכום בסיסי ורעשנית ב־יותר. אך טיבעי שהיא מעוררת סביבה אותם הוויכוחים שאיפיינו כל סיגנון חדש במוסיקה. לדורות שקדמו לפאנק קשה לעכל את המוסיקה הצורמנית שלהם, את רעשנותה ואת היעדר המוסיקאליות שבה. אולם נביאי מוסיקת הפאנק רואים בה תחייה חדשה.

שוב אין צורך להיות מוסיקאי מיקצועי כדי לעשות מוסיקה. די בידיעת שלושה אקורדים בסיסיים כדי לעלות על הבמה ולהתבטא, וזה מה שקורה. „אני עושה מה שמתחשק לי," זוהי סיסמת הפאנק. וכל אחד מהם מנסה לעשות את שלו.

„הפנים המוזהבים"

לחקות הפאנק וחקהל המתקבץ סביבן מהווים ראי המשקף חברה מנוונת, ענייה ואלימה. חברה אינפלאצ־יונית של מובטלים, בעלת הרגשה של חידלון וריקנות המגיבה על כישלון הדו־רות שקדמו לה תוך ידיעה שאין לה למעשה כל תיקווה, שום עתיד.

המימסד, מבוהל ונפחד מפני התפשטות התנועה, מנסה לבולמה ואינו יודע כיצד להגיב. המישטרה הבריטית מתערבת ב־קונצרטים של להקות הפאנק. כיום מת־קשים אנשי הלהקות למצוא אולמות ש־בהם יוכלו להופיע. אקדחי המין אינם יכולים כיום להופיע בכל רחבי אנגליה. לפני להקות אחרות מערימים קשיים על גבי קשיים.

העיתונות המימסדית מנסה לעלות על התופעה ולמחות נגדה, בדרך־כלל מתוך גישה מוטעית לחלוטין. מנסים להציג את אנשי הפאנק כמבטאים אווירה של אלי־מות וחולניות. מנסים לקשור אותם לתנו־עה הנאצית או לחזית הלאומית (המפלגה הניאו־נאצית הבריטית). דבר המשולל יסוד לחלוטין.

האמת הפוכה. התנועה היא אנטי־פא־שיסטית, והאלמנט העיקרי בה הוא הרצון להתבדר ולהפיק מהחיים מקסימום של הנאה. הדבר מתבטא בציבעוניות הרבה של האיפור המודגש, הנמרח על הפנים ועל אברי הגוף החשופים האחרים; בשי־ער צבוע בכל גווני הקשת וברצון של כל אחד להיראות שונה ואחר.

ברגע שמתעוררת הרגשה שכולם כבר דומים זה לזה, נוצרת קבוצה חדשה ומת־לבשת בצורה שונה לחלוטין. מול סיגנון של בגדים קרועים המאוחים בסיכות־ביט־חון ענקיות, ניתן למצוא אנשי פאנק את־רים הלבושים בחליפות אפורות, חולצות לבנות ועניבות.

הם שרים: „הפנים המוזהבים האלה הם מתחת לגיל 25 / הם רוצים לומר לך, לספר לך / על דיעותיהם הצעירות / מוטב שתקשיב עכשיו, אתה שכבר אמרת את שלך!"

להקות הפאנק של לונדון החלו מופי־עות במועדון המאה שברחוב אוקספורד. אחרי שנאסר עליהן להופיע שם, החל את פעילותו מועדון הרוקסי, שהפך עם הזמן מיקדש הפאנק. כיום צצים מועדוני פאנק חדשים כמעט מדי שבוע. הם מל־אים ודחוסים וקשה למצוא בהם מקום.

כפי שתנועת ההיפיס התפתחה סביב להקת החיפושיות, כך גם הפאנק היא תנועה שצומחת סביב להקות הקצב שלה. משום כך נשקפת לה אותה הסכנה שנש־קפה להיפים. הפירסום הרב שמעניקים אמצעי התיקשורת לתנועה גורר חוזים שמנים עם חברות תקליטים ומפיקים המ־נסים לרכב על הגל. כבר כיום נמכרים אביזרי פאנק בחנויות ובבוטיקים מיוח־דים, במיוחד בקינגס־רוד, שהוא רחוב האופנה הלונדוני. המחירים גבוהים ביו־תר, ואינם הולמים תנועת־מחאה של „עניים".

עיתוני הפאנק הראשונים, שהופיעו רק לפני שנה, נמכרים כיום במחירים הער־לים במאות אחוזים על מחירם הרישמי. אולם בינתיים התנועה קיימת, ומתרחבת במהירות מדהימה ומהווה גורם חשוב ב־התפתחות דור הצעירים של שנת 1977.

ניצני הפאנק החלו מופיעים כבר ביפאן ובארצות־הברית, אם כי שם ציבוזנה אגרסיבי פחות. אך מקור המחאה זהה. להקות כמו טלוויזיה, הראמונס, ראשים מדברים ופאטי סמית, הן רק מעטות מ־שפע להקות הפאנק האמריקאיות. יש הטוענים אפילו שיש לחפש את מקור הפאנק בארצות־הברית, ולא באנגליה. אולם התנועה הלונדונית של הפאנק, ש־עליה משתייכים גילאי 13 עד 25, היא הקובעת את הטון. אלה מורדים נגד שירי החיפושיות, האבנים המתגלגלות ופינק פלויד, טוענים שהם שייכים לתקופת ה־אבן.

הפאנק אינם רוצים שישירו להם על נסיעה בחללית למרחקים קוסמיים, כאשר הם עצמם מתקשים למצוא כסף לקניית כרטיס לרכבת התחתית כדי להגיע לקצה השני של העיר.

מיכאל רוברגר, לונדון ■

„המוזהבים"

כך מכונים בני הפאנק, כפי שהם מופיעים בהופעות להקות הפאנק: קיצרי־שיער, צבועי־פנים, בעלי מבטים מזרי־אימה, בתילבושות מזוהמות, בחליפות אפורות וענייבות ובאביזרים מושכי תשומת־לב. מאז אסרה המישטרה את הופעות להקות הפאנק בלונדון, הן נערכות במחתרת.

„הסחוס הדופק"

זהו שמה של אחת מלהקות הפאנק בלונדון, שאחד מאנשיה נראה בתמונה כשהוא לוגם משקה במהלך ההופעה. אל חולצתו צמוד צלב־קרס גדול, אולם בניגוד למה שניתן להתרשם, אין זו תנועה ניאו־נאצית. להיפך, אנשיה משתמשים בסמלים נאציים כדי לעורר סלידה מהנאציזם.

כלבה פרטית

אנשי תנועת הפאנק עושים כל שביכולתם כדי להדהים ולזעזע את החברה סביבם. הם נועצים סיכות־ביטחון באוזניהם, מורחים רפש על בגדיהם או מסתובבים, כמו זוג זה, כשקולר של כלב קשור סביב לצווארה של הנערה, והיא מובלת ברחוב על־ידי ידידה.

שנה 42 י"ז תשרי תשל"ח, 29.9.77 מספר 2091 המחיר: 9.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

תלי ביינר מלכת המים '77